Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

ΟΙ ΤΗΣ ΗΡΩΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ ΠΑΛΑΙΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ ΠΑΝΤΕΣ.

POETAE GRAECI VETERES CARMINIS HEROICI SCRIPTORES, QVI EXTANT, OMNES.

Homerus.
Hesiodus.
Orpheus.
Callimachus.
Aratus.
Nicander.
Theocritus.
Moschus.
Bion.
Dionysius.
Coluthus.
Tryphiodorus.
Musæus.
Theognis.
Phocylides.
Pythagorę aurea carmina cum fragmentis aliorũ.
Apollonius Rhodius.
Oppianus.
Cointus Smyrnæus.
Nonni Dionysiaca.

APPOSITA EST E REGIONE Latina interpretatio.

Notæ item & variæ lectiones margini adscriptæ.

Cura & recensione IAC. LECTII. V.CL.

Accessit & Index rerum & verborum locupletissimus.

AVRELIÆ ALLOBROGVM
Sumptibus Caldorianæ Societatis.
ANNO CIↃ IↃC VI.

ILLVSTRISSIMO ET POTENTISSIMO PRINCIPI AC D. DOMINO MAVRITIO LANDGRAVIO HASSIÆ, COMITI IN KATZENELNBOGEN, Dietz, Zigenhaim, Nidda, &c. Domino suo Clementissimo.

PROCVL, ô Princeps, procul aduolant, & ex omnibus Græciæ oris, ad C^nem^ T. hospites boni, bene collecti, fama iidem & eruditione præstantes: breuiter, quales togatorum doctissimus M. Varro optauit sibi contiuas, nisi quòd isti numero plures, bísque & ampliùs supra Musarum. Neque tamen fumum iccirco strepitúmve maiorem in splendidissima semper arce tua excitari necessum est, & qui oculos auréſve Vigilum terrere possit. Quippe hi cogniti C^ni^ T. pridem omnes, vsu, colloquiis, & consuetudine suauissima comperti. Illum denique modium salis, quem antiquitas artioribus amicitiis contrahendis desiderauit, tuo in comitatu consumsêre. Scio, notorem à nemine ex his postulabis. Lecta item C^ni^ T. relecta multoties opera eorum: dialecti, idiomata, moduli, vestes, ornamenta, ingenia καὶ ἤθη sagaciter explorata singulorum. Venerantur ipsi sanctè Principem tantum: præsidium suum, decus, delitium, ζωὴν καὶ ψυχὴν appellitantes. Hos Homerus ille σεμνὸς, ille βασιλικὸς, ille virtutis omnis parens Iustiniano Imperatori dictus olim, ille C^ni^ T. quàm Alexandro verè Magno tam assiduus, in sacrarium ædium tuarum tanquam mystagogus inducit: & amiserit oculos licèt, tamen, *Nota magis nulli domus est sua*, quàm Landgrauianum ei palatium est. Imaginem omnem mitto, Princeps Illustrissime: Dico apertè & sine pompa. Poëtas hosce principes velut in vnum corpus coniungere visum mihi, dum ex more veterũ Iureconsultorũ, ac nonnullorum etiã nostri æui, siquid à publicis muneribus otij suppetit, in Musarum hosce hortos salua legũ maiestate diuerto: eò libentiùs quòd earum conditores ex poëtarũ imprimísque Homeri illius autoritate respõsa sua depromere aut cõfirmare

ſæpe dignati. Erricus Stephanus, [redacted] iſtiuſmodi ſyntagmatis concinnandi ante annos quadraginta ex parte preiit ſuo exemplo. Tamen poëtæ quatuor à me adiũcti: adiunctæ item omnibus notæ, aliáque, quę ex ipſa editionum comparatione καὶ αὐτοψίᾳ deprehendere pronum cuique. His τὰ ἄγια non inſerere ἀγόμενον exiſtimaui, veluti Nonni, Nazianzeni, & aliorum è veteribus, qui carminis eâdem normâ res diuinas proſecuti. Erit forte an vt hæc talia aliquando labor curet, ſiue noſter, ſiue alienus. Minutos etiam pleroſque ſcriptores Epigrammatum præteriimus, quia minuti, nec choro iſto poëtarum auguſtiore ſatis digni: tum quia extant ſingulari libro comprehenſi Ἀνθολογίας. Eccui hæc autem conuenientiùs quàm C^ni T. auſim inſcribere, Princeps Magne? qui cum eximiis publica confeſſione virtutibus, & meliorem omnem literaturam, &, quod priùs dixi, propriam Græcorum vatum cognitionem coniunxiſti: ſícque abſurdam & deformem, necnon rebus humanis exitioſam eorum opinionem exempli tui prærogatiua profligaſti, qui dehoneſtari talibus ſtudiis ſublimitatem putant Dynaſtarum, quin & ipſorum Nobilium ferè natales. Bene porrò quod veſtigia iſthæc ſequi ambit etiam T. C^nis aula omnis, & pars melior gentium tuarum. Cuius rei cunctorum fama celebratiſſimæ, inſigne quoque τεκμήριον, tum in aliis Haſſa è gente, tum pręcipuè in nobiliſſimo & ſapientiſſimo viro D. Georgio Schvvertzio ciuitas noſtra cernit coràm. Vſqueadeò cum pietatis virtutúmque omnium ſtudiis maritare ſuo à Principe didicerunt hæc Literarum & Doctrinæ. Iam verò de C^nis T. in Remp. noſtrã pio affectu & beneficiis, quę mediocrem inſuper huic conſilio meo fiduciam & apiſcendæ gratiæ tuæ ſpem fecêre, tum per eloquii tenuitatem dicere abſtineo, tum quia vbi demerendi copiam omnẽ ipſa meritorum magnitudo præcidit, magis veneratione tecta opus: quæ etiam apud præpotentes acceptior eſſe amat, præſertim cùm & ipſe cordis ſitus, vt ille ait, in operto ſit. Supereſt tantùm, vti, quod iam vnicè opto, Princeps Illuſtriſſime, faueat largiter ſupplicationibus noſtris clemẽtia illa Cæleſtis, quæque vota pro incolumitate & gloria tua ſanctè & religiosè nuncupare non definimus nos aliíque per Europam, ea magis ac magis rata faxit. Vale Princeps optime, & cognomine ſummis olim Regibus optatiſſimo, nobis quidem *Euergetes* verè dicende. Ex Muſæo. V. Kal. April. CIↃ IↃ CVI.

Illuſtriſſ. C^ni T.

Addictiſſimus

IACOBVS LECTIVS.

EX ORATIONE S. BASILII QVOMODO IVVENES E GRÆCORUM scriptis vtilitatem percipiant.

Μὴ θαυμάζετε εἰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς διδασκάλους φοιτῶσι, καὶ τοῖς ἐλλογίμοις τῆς παλαιᾶς ἀνδρῶν δι' ὧν καταλελοίπασι λόγων συγγινομένοις ὑμῖν, αὐτός τι παρ' ἐμαυτοῦ λυσιτελέστερον ἐξευρεῖν φημί. Τοῦτο μὲν οὖν αὐτὸ καὶ ξυμβουλεύσων ἥκω, τὸ μὴ δεῖν εἰς ἅπαξ τοῖς ἀνδράσι τούτοις, ὥσπερ πλοίοις, τὰς πηδαλίας τῆς διανοίας ὑμῶν παραδόντας, ἧπερ ἂν ἄγωσι, ταύτῃ συνεπεσθαι· ἀλλ' ὅσον ὅτι χρήσιμον αὐτῶν διελόμενοι, εἰδέναι τί χρὴ καὶ παραιτεῖν. τίνα δ' ἐστὶ ταῦτα καὶ ὅπως διακριτέον, τοῦτο δὴ καὶ διδάξω, ἔνθεν ἐλών. ἡμεῖς, ὦ παῖδες, οὐδὲν εἶναι χρῆμα παντάπασι τὸν ἀνθρώπινον βίον τῶν ὑπολαμβάνομεν· οὔτ' ἀγαθόν τι νομίζομεν ὅλως, οὔτ' ὀνομάζομεν, ὃ τὴν συντέλειαν ἡμῖν ἄγει τούτου πρὸς ἡμᾶς. οὐκοῦν προγόνων εὐδοξίαν, οὐκ ἰσχὺν σώματος, οὐ κάλλος, οὐ μέγεθος, οὐ τὰς παρὰ πάντων ἀνθρώπων τιμάς, οὐ βασιλείαν αὐτοῦ, οὐχ ὅτι αὐ εἴποι τις τῆς ἀνθρωπίνων, μέγα, ἀλλ' οὐδὲ δόξης ἄξιον νενομίκαμεν, οὐ τοὺς ἔχοντας ὑποβλέπομεν· ἀλλ' ὅτι μακρότερον προβαίνομεν ταῖς ἐλπίσι, καὶ πρὸς ἑτέρου βίου παρασκευὴν ἅπαντα πράττομεν. ἃ μὲν οὖν αὐ συντελῆ πρὸς τοῦτον ἡμῖν, ἀγαπᾶν τε καὶ διώκειν πάντι δίνει χρῆναι φαμεν· τὰ δ' οὐκ ἐξαιρούμενα πρὸς ἐκεῖνον, ὡς οὐδενὸς ἄξια παρορᾶν. Et mox, εἰς δὴ τοῦτον ἄγουσι μὲν ἱεροὶ λόγοι, δι' ὑπορρήτων ἡμᾶς ἐκπαιδεύοντες. ἕως γε μὲν ὑπὸ τῆς ἡλικίας ἐπακούειν τοῦ βάθους τῆς διανοίας αὐτῶν οὐκ οἴόντε, ἐν ἑτέροις καὶ πάντῃ διεστηκόσιν, ὥσπερ ἐν σκιαῖς τισι καὶ κατόπτροις, τῆς τῆς ψυχῆς ὄμματα τέως προγυμναζόμεθα, τοὺς ἐν τοῖς θεατικοῖς τὰς μελέτας ποιουμένους μιμούμενοι· οἵτινες ἐν χειρονομίαις καὶ ὀρχήσεσι τὴν ἐμπειρίαν κτησάμενοι ὅτι τῶν ἀγώνων, τῆς ἐκ τῆς παιδιᾶς ὑπολαύουσι κέρδους. καὶ ἡμῖν δὴ οὖν ἀγῶνα προκεῖται πάντων ἀγώνων μέγιστον νομίζειν χρεών· ὑπὲρ οὗ πάντα ποιητέον ἡμῖν καὶ πονητέον εἰς δύναμιν. ὅτι τοῦ τούτου παιδευτοῦ καὶ ποιηταῖς καὶ λογοποιοῖς καὶ ῥήτορσι, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμιλητέον, ὅθεν ἂν μέλλῃ πρὸς τοῦ τῆς ψυχῆς ὅτι μάλιστα ὠφέλειά τις ἔσεσθαι. ὥσπερ οὖν οἱ δυσοποιοὶ παιδεύσαντες πρότερον διεφθείραις τινὶ ὅ τι ποτ' ἂν ᾖ τὸ δεξόμενον τὴν βαφήν, οὔτε τὸ αὐτὸς ἐπιτήδευσιν, οὔτε ἀλουργὲς, οὔ τε τι ἕτερον ἢ τὸν αὐτὸν δὴ καὶ ἡμεῖς ἔδοξεν, εἰ μέλλοι ἀνεκπλυτος ἡμῖν ἡ τοῦ καλοῦ παιδεύειν δόξα, τοῖς ἔξω δὴ τούτοις προτελεσθέντες, τηνικαῦτα τῆς ἱερῶν καὶ ἀπορρήτων ἐπακουσόμεθα παιδευμάτων· καὶ ὅσον ἐν ὕδατι τὸν ἥλιον ὁρᾶν ἐθιζόντες, οὕτως αὐτῷ προσβαλοῦμεν τῇ φωτὶ τὰς ὄψεις· εἰ μὲν

NE miremini verò, si vobis qui ad magistros quotidie itatis, & cum doctissimis quibusque antiquorum viris, in iis quos reliquerunt libris, conuersamini, ego quoque me aliquid ex me ipso conducibilius inuenisse aio. Hoc equidē ipsum & consulturus venio; Non oportere scilicet omnino ac semel viris istis, ceu nauigij, gubernaculis mentis [animique] vestri traditis, quācumque ducant, eā consequi: sed iis [dumtaxat] quæ vtilia in eis sunt; desumptis, nosse quænam in eis etiam negligenda sint. Quænam igitur hæc sint, & quomodo diiudicanda, id quoque doceb o, exinde capto initio. Nos, ô pueri, nihil omnino hanc vitam humanam esse existimamus: nec bonum quid in vniuersum iudicamus aut nominamus, cuius consummatio nobis ad hanc [dumtaxat vitam] pertingit: Quapropter non maiorum illustrem splendorem, non vires corporis, non formæ pulchritudinem; non staturæ magnitudinem, non eos qui ab omni hominum genere habentur honores, nō regnum ipsum, non denique quidquid aliquis rerum humanarum protulerit, magnum, ac ne optatu quidem dignum iudicamus, aut qui iis potiti sunt, suspicimus: sed lōgius spe nostra progredimur, & ad alius vitæ comparationem omnes actiones nostras referimus. Quæcumque igitur ad eam nobis conferunt, diligenda totisque viribus consectanda esse dicimus: quæ verò ad eam non ferunt, tamquam nullius pretij despicanda. *Et mox*; Ad hanc ergo ducunt sacræ literæ, secretis nos præceptis erudientes. Verumtamen quamdiu per ætatem profundam earum mentē auditu assequi non licet, in aliis non toto ab illis cœlo distantibus, velut in vmbris quibusdam & speculis, animi oculos interea quodā quasi præludio exercitamus; eos qui in theatricis studiū ponunt, imitantes; qui quum modulata manuum gesticulatione ac saltatione peritiam sibi pepererūt in istis certaminibus, lucro ex eo ludicro proueniente fruuntur. Et nobis igitur certamen certaminum omnium maximum propositū esse putandum est: pro quo facienda nobis omnia, & pro viribus elaborandum est. Ad quod vt nos comparemus, & poetæ, & historici, & oratores, & omnes omnino homines, frequentandi sunt, vndecumque aliquid vtilitatis ad animum accurandum prouenturus est, Quemadmodum igitur infectores prius quasi curationibus quibusdam præparant quodcunque sit quod tincturam admissurum est, atque ita deinde florem inducunt, siue purpureus sit, siue alius: eodem sanè modo & nos, si modo ineluibilem apud nos pulchri existimationem permanere velimus, profanis istis prius initiari, tunc ad sacrarum secretarūmque institutionum auditionem accedemus: & velut in aqua solem intueri consuefacti, ita demum ipsi [eius] luci oculos admouebimus. Si ergo

litteris istis [sacris scilicet ac profanis] aliqua est inter se affinitas, operæ precium in earum cognitione fecerimus: sin minus, saltem ex mutua earum inter se contentione diuersitatem perspexisse, non parum ad melioris confirmationem [proderit.] *Et paulò post*; Dicitur ergo & Moyses ille præcellens, cuius maximum ob sapientiam apud omnes homines nomen est, posteaquam in Ægyptiorum disciplinis animum excercitarat, ita deinde ad contemplationem EIVS QVI EST accessisse. Assimilíque huic modo ferunt etiam inferioribus temporibus sapientem illum Danielem Babylone, cum Chaldæorũ sapientiam didicisset, tunc demum diuinas attigisse disciplinas. Porro non inutilem animis rem esse profanas istas disciplinas, satis dictum est: consequens ergo fuerit vt quo modo participandum illis sit, deinceps disseramus. Primum igitur, poetarum scriptis, (vt ab iis exordiar) quoniã in omne genus varij sunt, non omnibus æquè adtendenda mens est: sed, si quidem bonorum virorum facta vel dicta vobis percenseant, amplexandum id atque æmulandum, & maximopere adnitendum vt tales sitis: si verò ad improbos homines imitatione sua deueniant, ea parte fugiendi sunt, obstruendæque aures, non minus quàm Vlyssem illi Sirenũ cantus declinasse perhibent. Nam familiaris cum futilibus sermonibus consuetudo, ad res [eiusmodi] via quædã est. Quapropter omni cautione custodiendus nobis animus, ne per suaues verborum illecebras imprudentes peiorum aliquid assumamus: vt ij qui noxia pharmaca melle occultata admittunt. Non laudabimus ergo poëtas si conuiciantes illudentésve imitentur, non si amantes aut temulentos effingant, non denique si mensa referta cantionibúsque dissolutis beatitudinem definiant. Omnium verò minimè aures eis præbebimus si de diis verba faciant, maximè si de iis ita narrent quasi multi sint, ac ne ij quidem inter se concordes. Frater enim à fratre apud eos dissidet, & parens à liberis: atque his rursum aduersus parentes infestissimum, ac ne denunciatum quidem bellum est. Deorum verò adulteria, & amores, coitúsque in propatulo, atque in primis ipsius summi omnium capitis Iouis, vt ipsi quidem aiunt, quos vel in sermone de pecudibus narrare aliquis erubescat, scenicis relinquamus.

ἔν ὅτι τις οἰκειότης πρὸς ἀλλήλους τοῖς λόγοις, πρόνοιαν αὐ ἡμῖν αὐτῶν ἡ γνῶσις γίνοιτο· εἰ δὲ μή, ἀλλὰ τό γε πρὸς ἄλληλα θέντας καθαμαθεῖν τὸ διάφορον, οὐ μικρὸν εἰς βεβαίωσιν τοῦ βελτίονος. Et paulò post, λέγεται τοίνυν καὶ Μωϋσῆς ἐκεῖνος ὁ πάνυ, οὗ μέγιστόν ἐστιν ὄνομα τῇ σοφίᾳ πρὸς πάσιν ἀνθρώποις ὄνομα, τοῖς Αἰγυπτίων μαθήμασιν ἐγγυμνασάμενος τὴν διάνοιαν, οὕτω προσελθεῖν τῇ θεωρίᾳ τοῦ ὄντος. παραπλησίως δὴ τούτῳ καὶ τοῖς κάτω χρόνοις τὸν σοφὸν Δανιὴλ ὅτε Βαβυλῶνος φασὶ τὴν σοφίαν Χαλδαίων καταμαθόντα, τότε τῶν θείων ἅψασθαι παιδευμάτων· ἀλλ' ὅτι μὲν οὐκ ἀχρηστον ψυχαῖς μαθήματα τὰ ἔξωθεν δὴ ταῦτα, ἱκανῶς εἰρῆται. ὅπως γε μὴν αὐτῶν μεθακτέον ὑμῖν, ἑξῆς αὖ εἴη λέγειν. πρῶτον μὲν ἐν τοῖς παρὰ τῶν ποιητῶν, ἵν' ἀντεῦθεν ἄρξωμαι, ἐπεὶ παντοδαποί τινές εἰσι, μὴ πᾶσιν ἐφεξῆς προσέχειν τὸν νοῦν· ἀλλ' ὅταν μὲν τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν πράξεις ἢ λόγους ὑμῖν διεξίωσιν, ἀγαπᾶν τε καὶ ζηλοῦν, καὶ ὅτι μάλιστα πειρᾶν τοιούτοις εἶναι· ὅταν δὲ δὴ μοχθηροὶ ἄνδρας ἐλθοῦσι τῇ μιμήσει, ταύτῃ δὴ φεύγειν, ὅπερ φεύγομεν τὰ ὦτα, οὐχ ἧττον ἢ τὸν Ὀδυσσέα φασὶν ἐκεῖνον τὰς τῶν Σειρήνων μελῳδίας πρὸς τοῖς φαύλοις τῶν λόγων συνήθειαν, ὁδός τις οὖσα δὴ τὰ πράγματα, διὸ δὴ πάσῃ φυλακῇ τὴν ψυχὴν τηρητέον μὴ δι' ἡδονῆς τῶν τῶν λόγων ἡδονῆς παραδεξάμενοί τι λάθωμεν τῶν χειρόνων, ὥσπερ οἱ τὰ δηλητήρια μετὰ τοῦ μέλιτος προσιέμενοι. καὶ τοίνυν ἐπαινεσόμεθα τοὺς ποιητὰς καὶ λοιδορουμένους, καὶ σκώπτοντας, καὶ ἐρῶντας ἢ μεθύοντας μιμουμένους, καὶ ὅταν τραπέζῃ πλησθούσῃ καὶ ᾠδαῖς ἀπειμένοις τὴν εὐδαιμονίαν ὁρίζωνται. πάντων δὲ ἥκιστα περὶ θεῶν τι διαλεγομένοις προσέξομεν, καὶ μάλιστ' ὅταν ὡς περὶ πολλῶν τε αὐτοῖς διεξίωσι, καὶ τούτων καὶ ὁμονοούντων. ἀδελφὸς γὰρ δὴ παρ' ἐκείνοις διαστασιάζει πρὸς ἀδελφόν, καὶ γονεῖς πρὸς παῖδας· καὶ τούτοις αὖθις πρὸς τοὺς τεκόντας πόλεμός ἐστιν ἀκήρυκτος. μοιχείας δὲ θεῶν καὶ ἔρωτας καὶ μίξεις ἀναφανδὸν, καὶ ταύτας γε μάλιστα τῶν κορυφαίου πάντων καὶ ὑπάτου Διός, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, αἷς κἂν περὶ βοσκημάτων τις λέγων ἐρυθριάσειε, τοῖς ὅπῃ σκηνῆς καταλείψωμεν.

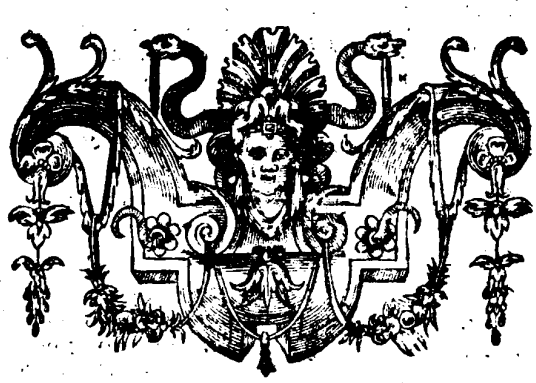

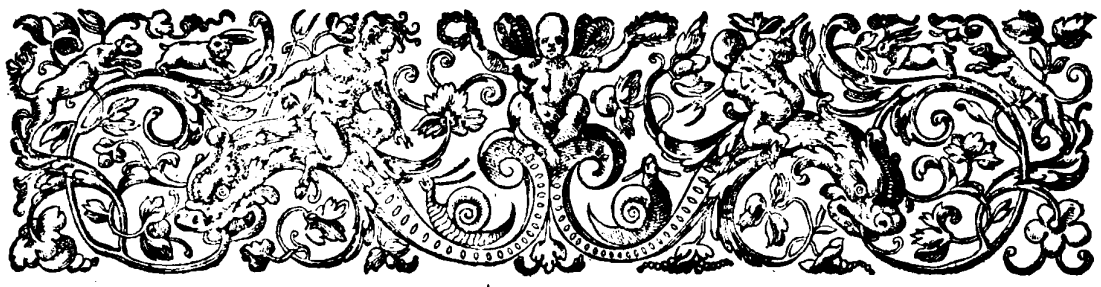

SCIPIONIS CARTEROMACHI PISTORIENSIS ORATIO DE laudibus literarum Græcarum.

QVVM varia multipliciáque sint, viri studiosissimi, quæ apud diuersos homines bona honestáque existimantur, pro cuiusque commodo aut naturæ conuenientia: illud profectò optimum videri debet quod consensu omnium, aut certè probatissimorum, vtilissimum humano generi natura edidit. Quòd enim beneficia summa omnibus contulit, confertque quotidie, id non esse optimum, dici non potest, metitur enim bonitatem beneficentia. Disciplinis autem à diis immortalibus nihil vtilius datum esse homini, tam nemini dubium esse video quàm nihil animo ipso diuinius: cuius illæ sunt possessiones ac facultates. Neque verò obscura sunt aut ignota earum beneficia hominibus: quum & audiant ea quotidie, & videant, atque omnibus penè modis experiantur. Quòd si disciplinæ vtilissimæ, quantæ id dignitatis esse censendum est cuius hæ potissimùm beneficio manarint in lucem? certè maximæ, & cui nihil anteponi vel possit, vel debeat. Id autem esse Græcam præcipuè linguam, quum egregios in quauis disciplina viros, non credidisse modò sed & tradidisse, vel legerim vel audierim, ipse quoque facilè me in eandem sententiam adduci patior. Cuius rei vos certè iudices in præsentia facio, qui quum eiusmodi ornamentis inuigniti omnes atque honestati prodeatis, Græca quoque vel in vobis ipsis admiramini, vel in aliis studio prosequimini. Existimo autem quicquid laudis vniuersis simul conueniat disciplinis, id omne Græcæ linguæ meritis non iniuria adscribi oportere. quod quàm verum sit, mox audietis. Iam enim huc Græcæ linguæ laudes exploraturi accessimus, quantúmque ex ea manarit vtilitatis humano generi: quanquam ea Latinis præsertim hominibus contulerit semper, conferréque possit in dies magis vti volentibus.

Igitur Græca lingua (si Græcorum scriptorum sua prodentium fidem sequimur) vetustissima nobilissimáque est. Quippe quæ non aliunde traxerit initium, sed apud suos homines veluti naturali quodam ortu prodierit in lucem, atque maioribus assiduè incrementis moluerit. Nam quum Athenienses, quorum purior atque elegantior sermo est, αὐτόχθονας (hoc est indigenas, ipsósque suæ terræ perpetuos incolas, propriósque cultores) dici conueniat inter scriptores, quis non videt linguam quoque ipsam nō minus αὐτόχθονα dici debere? Sermo enim à natura homini datus, certam hominis ætatem necessariò consequitur: nisi quid impediat. non enim possunt non loqui homines, expeditis præsertim loquutionis vocalibus instrumentis. at quánam alia quæso lingua vsos credamus eos qui non aliunde migrarint, nisi ea quæ ipsos sempercomitata sit? Quapropter hoc plus cæteris nobilitatis Græca lingua sortita esse videtur, quòd aliæ, hominum inuenta proculdubio sunt: hæc, naturalis quodammodo existimari potest: quandoquidem in eam primi illi homines nulla arte nulláque industria, sed naturali quodam instinctu ducti fuerint. Cur enim ea potius verba in mentem venerint illis hominibus nullius adhuc rei gnaris, quàm alia? Quippe natura ipsa omnium rerum prouida, ea voluit lingua instituere illos homines quæ ad sui postea indagationem atque expressionem plus aliquid cæteris collatura esset humano generi. Quod non fefellit. tantò enim Græca lingua cæteras omnes antecellere videtur in tradenda rerum cognitione, quanto homo aliquis omnium rerum peritissimus, atque ingenio perspicacissimo ac propè diuino, hominem alium mediocris literaturæ, tenuissimíque à natura ingenij, antecedit. Non modò enim disciplinas omnes quotquot vnquam fuerunt, & melius & copiosius Græca ipsa & perlustrauit & tradidit, sed & si alio sermone hæc exprimere aut efferre nitare, plurimùm necessariæ lucis ac propè veritatis ipsius abstuleris. Ideóque veluti mancum meritò credi potest quicquid aliis literis scriptum legatur: si cum eo conferatur quod à Græcis proditum sit. Nec id hominum tantùm causa euenire dixeris, qui non eam vel curam, vel diligentiam adhibuerint in perquirendis rebus aut tradendis, quam Græci homines. Nam id quoque verè dicitur: (quid enim intentatum illis? vt Plinius inquit) sed ipse quoque cæterorum sermo non eam patitur expressionem quam Græcus. atque adeò vt plus naturam efficere quàm verbis monstrari possit, in aliis quidem loquutionibus non procul absit à vero: in Græca autem tantum abest vt verè dicatur, vt melius etiam aliquanto atque significantius nonnulla ante oculos ponat, quàm natura ipsa moliatur. Id autem Latini interim sermonis argumento intelligere licet: qui quum elegantissimus & sit & habeatur, à Græco tamen longè superatur. Diuus quippe Hieronymus, Proprietatem (inquit) Græcam Latinus sermo non exprimit. Quintilianus, Videtur mihi sermo ipse Romanus non recipere illam solis concessam Atticis venerem. Gellius. Adieci (inquit) sæpe animum ad vocabula rerum non paucissima, quæ neque singulis verbis vt à Græcis, neque si maximè pluribus eas res verbis dicamus, tam dilucidè támque aptè demonstrari Latina oratione possunt quàm Græci ea dicunt priuis vocibus. Et paulò pòst, Sed huius, inquam, tui erroris culpam esse

intelligo in mea scilicet infacundia, qui ne pluribus quidem verbis potuerim non obscurissimè dicere quod à Græcis rectissimè vno verbo & planissimè dicitur. Cicero, quum Aristippi illud amico scriberet, Habeo, non habeor à Laide: Græcè, inquit, id melius. Lucretius multa se Græcè dicere affirmat propter egestatem linguæ, & rerum nouitatem. Quòd si Latinitas Græcitatem, vt sic dixerim, vsquequaque referre non potest, cui coniunctissima est, ac propè germana: quid alias linguas existimemus, quibuscum nullum est illi commercium, nulla affinitas: sed (quod dici solet) diametro inter se distant? At habent & illæ suum fortasse nitorem, suam elegantiam. Equidem non negauerim inesse aliquid singulis propriæ venustatis. Neque enim verisimile est ingenij cuiusvis homines nullam omnino curam proprij suscepisse sermonis. Quin potius, quemadmodum colendorum agrorum apud omnes pro loci ac cæli qualitate vsus est, sed aliis asperius solum, ac natura ipsa horridius multum veri cultus respuit ac negligit: aliis contrà mitius ac placidius omnem admittit curam, omnémque industriam: sic quævis loquutio splendoris quidem aliquid in se retinet: sed cæteris multa negata sunt, Græca omnia vna complexa est, atque eousque vt quæ apud omnes alias peculiaria natiuaque sunt, ipsa quoque reddat non minus eleganter quàm apud illas ipsas habeantur: nulla autem vim eius penitissimam possit exprimere. Quo fit vt nostri, quoties aliquid efferre cogitant, quo nil venustius, nil elegantius intelligi velint, Atticos, lepores, Atticos sales, Atticam venerem, Atticam eloquentiam, aut Atticum demum aliquid id esse dicant. Quamobrem quod de Platone inquit Cicero. Iouem, si loqui velit, non aliter loquuturum quàm scripserit Plato: si idem aut simile quiddam de Græca lingua pronuntiemus, non absurdè dicturos nos arbitror, naturam, si loqui velit, non aliter quàm Græcè loquuturam. Quod & re ipsa comprobauit. sua siquidem mysteria omnibus sanè hominibus in medio proposuit perquirenda, vt cuiuis in eius arcanis liceret ingenium exercere: at perfectam de iis ipsis atque absolutam tradere cognitionem, Græcis procul dubio solis concessisse & quasi diuinitus reseruasse videtur. Itaque soleo mecum ipse quosdam ex Græcis ridere nonnunquam, qui adeò sibi inuidere videantur vt quicquid in disciplinis Græci profecerint, id aliorum inuentis totum tribuere conentur. Quid enim (quæso) sunt aliorum inuenta nisi minuta quædam & pusilla, quæ casu magis quàm ratione habita iure existimes? vt liceat in his poëtica illa vti sententia, πάχνη πάχνῳ ἔπηξεν, id est, fortuna artem peperit. At verò quæ à Græcis & comperta sunt & tradita, non tam homines explorasse aut retulisse credas, quàm naturam ipsam de se fingula prodidisse: atque adeò vt in cæterorum scriptis illorum ipsorum hominum sermo sit, in Græcis natura ipsa, quod dixi, loqui videatur.

Quòd si aut tempus aut locus pateretur singulas nos vel scientias prosequi, vel artes, vt quæ à Græcis & inuenta in his & tradita sunt, cum cæterorum omnium quos scimus, traditionibus conferremus: profectò nemo vestrûm (vt arbitror) relinqueretur, qui non tantùm Græca à cæteris distare magnitudine fateretur quantum elephantem à culice. Quid enim (vt alia omittam) philosophia ipsa, omnium scientiarum parens ac domina, adiumenti vnquam habuit ab alio genere quàm à Græcis? tantum enim abest vt quicquam cæteri contulerint philosophiæ, vt si qui etiam è barbaris eius aliquando studio incensi fuerint, ad Græcos migrarint: atque iidem siquid ex philosophia posteris relinquere voluerint, id non sua magis quàm Græca lingua efferre dignum iudicarint: non tam remunerandi gratia (vt existimo) eam linguam cui acceptum referrent quicquid scirent, quàm quòd aut insolens aut impossibile videretur, vel disci vel tradi rectè philosophiam alio quàm Græco sermone. Hinc Toxaris atque Anacharsis è Scythia Athenas philosophandi studio se contulerunt: Chion è Ponto. Cuius, & superioris Anacharsidis, extant Græcæ quoque epistolæ perquàm elegantes, nec minus præceptis refertæ. Phauorinus verò è Gallia, non modò plurima Græcè in philosophia conscripsit, sed & Romæ quoque, vbi vixit, multa sæpe Græcè disputauit: quemadmodum Gellius ex nostris, ex Græcis Philostratus, autores sunt. Philon Iudæus non Hebraicè magis quàm Græcè philosophiam illustrare conatus est. Musonius autem omnium Stoicorum Neronis tempestate celeberrimus, quum è Vulsinio esset, Romæ proxima vrbe, Græcis potius scriptis quàm Latinis monumentis philosophiam augere voluit. Prætereo quot Syri, quot Ægyptij, quot Thraces philosophiæ mysteria Græcè scripserint: Orpheum, Musæum, qui tametsi inter poëtas connumerantur, attamen possunt & philosophiæ adscribi, quum vetus illa theologia nonnisi carminibus texeretur. Sed quid opus est alios connumerare? quum Aristotelem, ipsum philosophiæ magistrum, Thracia nobis tulerit, Græcia excoluerit. Cuius celebriores quoque expositores non Græci, Græcè eum interpretati sunt: Porphyrius è Phœnicia, Iamblicus è Syria, Ammonius & Philoponus ex Ægypto, Simplicius è Phrygia. Quin & in aliis quoque artibus multi multa Græce scripserunt, non Græci: de grammatica, exactissime Apollonius & Herodianus Ægyptij: de musica atque astrologia, Ptolemæus itidem: arithmeticam Nicomachus & Iamblicus, Syri: & geometriæ nonnihil. Dialecticæ quoque ante Aristotelem ab Archyta Tarentino scriptum aliquid legimus. Neque id nunc dico, non posse homines aliter philosophari quàm Græce: sed quicquid cæteri philosophati fuerint, aut inchoatum quiddam aut non absolutum consistere, sed quod extremam & quasi Apelleam manum desideret. At dicet aliquis, Pythagoram, Platonem, atque alios philosophandi studio in Ægyptum se contulisse. Ego verò non negauerim aliquid inde in Græciam retulisse hos viros, ex iis præsertim quæ ad diuinitatem pertinent, quæ ab Hebræis multo antè in Ægyptum pulsis manasse verisimile est. Nam & legisse Platonem Hebraica scripta, & lecta imitatum fuisse, autor est Eusebius, atque ea in Græcam linguam tralata: quando & Trismegistum, qui omnem pene veritatem (vt ait Lactantius) nescio quo modo inuestigauit, Græcè scripsisse videmus. Hebraicam tamen veritatem interim excipio. nam de humanis rebus atque artibus agimus, non de diuinis inuentis: quanquam hæc quoque postea à Græcis potissimùm explicata sunt, quum ratio propagandę veritatis iam non refragabatur. Quid quòd & Indos philosophos Græcæ linguæ ignaros non fuisse scribit Philostratus, & cum Tyanensi Apollonio Græce nonnunquam fuisse loquutos?

Atque hæc de Græca lingua, quantum vel nobilitate, vel vsu cæteras antecellat, dicta sufficiant: nunc quantum Latino sermoni adiumenti præstet, dicemus. Nam aliæ profectò loquutiones sciri sine Græca lingua parum rectè possunt: vt verò optime loquantur, nihil impedit. At Latinus sermo ne loqui quidem potest exacte sine Græcæ linguæ cognitione: tantum vel cognationis vel coniunctionis cum illa sortita est hæc nostra, vt esse fortasse possit sine illa, bene autem esse

non

non possit. Quemadmodum homo sine virtute vt sit, nihil prohibet: vt verò bene sit, fieri non potest, si virtus non adsit. Quare quid aliud esse dicemus Græcam linguam, si ad Latinam referatur, quàm eius virtutem, ex qua sua illi felicitas comparetur? Quod si Ouidianum illud sub eius persona prætulerimus, non ab re fortasse dixerimus,

Ergo ego sum virtus, ego sum tibi nobile regnum.

Minimè autem indignari debet sermo Latinus quòd è Græco manarit, sed gloriari potius. nam quod ab optimo autore initium sui traxerit, fieri non potest quin sit & ipsum optimum, atque illi proximum. Non potest ergo non esse cuiuis rei accommodatissimus Latinus sermo, qui è Græco processerit: ac mihi sanè videtur, quum vtrunque considero, nihil aliud esse Latinus sermo quàm Græci exemplum atque imago: vt quicquid in illo sit, in hoc quoque eniteat. Principio enim si elementa, ac literas, earum inter se contextum intueare, eandem in vtrisque inueneris rationem: si verba ac voces, eodem modo significare, eodémque modo necti ac construi, ac penè vim habere eandem. Ideóque siqua etiamnum innouanda nobis ac fingenda sint, ita demum habitura fidem dixit Horatius, si Græco fonte cadant. Nam & multa nos à Græcis accepta transpositis literis nostra fecimus. μορφὴ illi Dorica lingua dicunt, nos formam: illi ἅρπαξ, nos rapax, multa immutatis, φὼρ, fur: νὺξ, nox. multa additis, ἕξ, sex: ἕρπυλλον, serpyllum, multa eadem permansêre. Infinitum esset omnia persequi, vt dictionum eadem ratio, vt nominum ac verborum inflexio, vt præpositionum, aduerbiorum, coniunctionum eadem obseruatio: sed minutiora hæc quàm vt in præsentia examinanda sint, & à nostris grammaticis abundè tractata. Orationis verò compositio ita pendet è Græco, vt quæcunque à Græcis tradita sint in ratione dicendi, eadem à Latinis & seruentur & seruari iubeantur. nam & quas dicunt sententiarum & quas orationis figuras, in vsu à Latinis nonminus receptæ sunt quàm à Græcis, & earum nomina aut Græca adhuc vsurpantur, aut Græcorum imitatione significantur, vim quoque rei appellatione ipsa exprimentia: quam qui non vident, rem quoque ipsam non diligenter animaduertunt. Neque verò casu euenisse dixeris tantam hanc conuenientiam, sed industria, sed prouidentia. quare nonnisi Græca lingua duce procedere Latinam posse, verissimè affirmari potest. Quemadmodum enim, si principium rei atque origo nesciatur, sciri ea res non satis rectè potest: ita Latina lingua, si Græca ignoretur, vt bene teneatur, non fit verisimile.

Quòd si te ad disciplinas artésque contuleris, ac rerum cognitionem sectari volueris: iam verò hîc quàm penè nihil effeceris, si te Græcis priuaris? Omitto enim grammaticam, quæ, vt multa habet propria peculiariáque in vnoquoque loquendi genere, sic multa etiam retinet Græcæ Latinæque linguæ ita communia, vt quod de altera tradatur, alteri non minus conueniat. quare Græcis quoque niti autoribus ad nostrum loquendi vsum non renuêre nostri. At verò Dialectica tam potest sine Græcis literis incolumis sciri quàm sine Aristotele. nisi fortè à recentioribus vel nosci vel tradi melius existimemus: aut iis libris perdisci posse, qui ex Aristotele tralati habeantur: quos si aspiciat ipse, non recognoscat, sed (quod de aquila dici solet, pullos nacta non legitimos) reiiciat, ac nolit pro suis: quippe qui Aristotelici solis radios non ferant. Possem hoc loco afferre singula quoq; vocabula quibus vtuntur dialectici, quæ aut Græca habeantur, aut Græcorum imitatione sint facta: quorum etiam nonnulla malè à recentioribus accipiuntur. in his enim Græca ratio sequenda est: quam qui ignorant, sæpe falluntur. Quàm multa autem sunt apud ipsum Aristotelem, quæ aut Latinè transferri optimè nequeunt, aut, si transferantur, sensum ipsum Græcum non vsquequaque reddant? Quod ea de causa dictum velim, quòd nonnulli existimant, si legant Aristotelicas quascunque tralationes, statim se sententiam tenere philosophi. Quæ res plerosque fallit, & quidem non indoctos: quum & qui transferunt, plerunque ipsi hallucinentur, atque aliud pro alio reddant: & qui legunt, aliter plerunque accipiant quàm ab eo dicantur. Tam igitur Aristoteles sine Græcis literis intelligi optimè potest, quàm sine se. Quomodo enim vim saltem ipsam Aristotelicæ loquutionis intelligent, quàm ille adeò elaborauit vt aditum eo pacto suæ philosophiæ præcluserit socordibus atque inertibus ingeniis? Quanquam sunt qui hæc sanè non magni faciant, immo verò & contemnant: qui & dialecticæ vsum longè melius teneri hac nostra tempestate affirmant quàm Aristoteles ipse calluerit. Quæ res vellem equidem, pro mea in nostros viros beneuolentia, tam verè quàm animosè diceretur. Sed nos hæc aliorum iudicio relinquimus: ne, quod Græcè dicitur, ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα πηδᾷς: néve, dum alios arrogantiæ fortasse arguimus, ipsi arrogantiores reperiamur, qui supra crepidam iudicare audeamus.

Transeo igitur ad poeticam, cuius & inuentio & vsus, ita totus Græcorum est, vt quod de furore ait Plato, inanem esse hominis conatum qui sine furoris ea quam vult specie ad poeticas fores accesserit, de ignaro Græcarum literarum dici possit, incassum scilicet eum laborare. nunquam enim ingressurum musarum penetralia. Nam, vt omittam principem omnium Homerum,

--à quo, ceu fonte perenni,
Vatum Pieriis ora rigantur aquis:

vt alios Græcos poetas, qui quasi viam strauêre posteris ad quoduis poematis genus: nónne fabulæ ac figmenta ipsa poetica, quibus tota vis atque vniuersa penè constat poesis, ita Græcorum propria sunt, vt vel ab illis sint accipienda, vel illorum more confingenda? Quòd si qua etiam à nostris conscripta extant, ea aut è Græcis pendent, aut manca sunt, & ad Græcos nihilominus referenda. Quin & figuræ ipsæ verborum, & quos tropos appellant, tralationes, comparationes, similitudines, (quæ quasi condimenta sunt totius poeticæ compositionis) vel à Græcis mutuanda sunt, vel illorum imitatione tractanda. Ideóque inquit Horatius,

--vos exemplaria Græca
Nocturna versate manu, versate diurna.

Inuentio quoque ita Græcorum penè peculiaris est, vt nostri, quotiens aliquid acutius aut elegantius afferre volunt, id totum à Græcis transferant, integris sententiis verbísque seruatis. Quid quòd & nomina ipsa vel locorum vel hominum, quibus in poesi nonnunquam vti cogare, Græca sunt magna ex parte? in quibus, si Græcam originem ignores, plerunque fallare necesse est. Quod non modò nostræ tempestatis hominibus contigit, alioqui non indoctis: sed & vetustiorum nonnullis, vt Sidonio, Prudentio, Aratori, Iuuenco: qui Græcorum nominum quantitate sæpe sunt abusi. Carminum insuper, numerorum, pedúmque genera, Græcã habent & originẽ & appellationẽ. quæ tametsi à nostris quoque tradantur, attamẽ à Græcis & copiosius explicantur, & melius intelliguntur. Rursus verborũ ac rerum copia à Græcis tota sumẽda

est:quibus (vt ait Martialis) nihil est negatum. siqua enim sit apud nos dictionum compositio faciēda, aut vocabulum innouandū, sequenda est Gręca figuratio: ac,si qua in syllabarū quantitate licentia vti velis, nisi Græcam adhibeas obseruationem,non probabere,sed aut argutulè aut imperitè fecisse videbere.Itaque non immeritò Arstophanes nugas ac deliramenta cæteras omnes nationes existimari voluit in iudicandis poetis exceptis Athenienſibus:quos & natura sapientissimos appellauit. Nec iniuria Mineruam iidem totam sibi vendicant,quum & cæteri dij,qui aut poëticæ aut eloquentiæ numina esse creduntur, Græcis & ipsi adscribantur.nam(vt inquit Horatius)

Graiis ingenium,Graiis dedit ore rotundo Musa loqui.

Ac de poëtica quoque hactenus.

At (puto) orator euadet quis egregius sine Græcis literis, Cicerone duce. Negari profectò non potest, Marcum Tullium,veluti normam esse dicendi in sermone nostro, si tota teneatur in eo vis atque vniuersa dicendi ratio:sed id quî fieri potest sine Gręcis literis? Quemadmodū enim in disciplinis, qui ante Aristotelem philosophi mathematicive claruere , vsos esse nonnunquam demonstrandi figuris,sunt qui scribant, sed demonstrationem omnino ignorasse :eodem modo potest & quis sine Græcis literis loqui fortasse ex arte aliquid,sed id vt se facere sentiat, aut quo modo fiat vt sciat,vix credi potest. Vis enim ipsa dicendi tota pendet è Græco tanquam è sui autore. Huc accedit,quòd quæ de arte à nostris traduntur, aut confusa sunt & inuoluta,aut parum idonea ad explicanda singula quæ in orationis artificio latent : quæ verò à Græcis , anxia penè dixerim diligentia & obseruata sunt & perquisita. denique cæterarum artium aut scientiarum potest in alios quoque nonnihil redundare : at oratoriæ inuentio atque vsus totus Græcis debetur.Quod ne Virgilium quidem dissimulare potuisse palam est , quum inquit, *Orabunt causas alij melius.* Nulla enim verborum magis patitur ornatum quàm Græca lingua : atque adeò vt non veritus sit pronunciare. Aristides , aliorum omnium non barbarorum modò (vt ait) sed Græcorum quoque loquutionem , si cum Athenienſium sermone comparetur , puerorum esse balbutientium vocem. Quod tametsi nimis magnificè dicitur, attamen non procul abest à vero. Idem enim de Attica Venere dici potest , quod de Periclis eloquutione scriptum reliquêre tum Eupolis , tum Aristophanes: in eius scilicet labris lepōrem ac persuasionis deam insedisse: atque in eorum mentibus qui audissent , quasi quosdam aculeos relinqui solitos : demum fulgere eum , tonaréque , atque omnia permiscere. Demosthenes quoque Athenienses ipsos eo minus credi à cæteris queritur , quo paratiores sint ad dicendum quàm cæteri. Hinc Cicero noster, tametsi tantus in eloquentia , se quidem conari , Demosthenem autem perficere: se velle , Demosthenem posse, ingenuè professus est. Et Quintilianus Ciceronem à Demosthene quantus fuit , effectum scribit. Quo fit vt non falsò Aristides dixerit Athenienses solos trophæum sibi erexisse,nullo sanguine, subactis omnibus gentibus oratione ac disciplinis : proindéque homines se suósque à diis immortalibus petere optaréque vt Athenienſibus potissimum similes euadant doctrina atque ingeniorum cultu: qui cibus humani animi esse censetur: cuius inuentio non minus Athenienſibus deberi creditur,quàm frugum, quas illis primùm largita Ceres dicitur. Nec mirum profectò videri debet si ex omnibus orbis partibus Athenas olim homines confluere soliti fuerint, discendi gratia. vt enim cætera animantia eò præcipuè trahuntur naturali impetu , vbi vesci atque impleri cibo maximè possint , ita & homines (qui aut animus tantùm sunt , vt Platonici volunt : aut potissimùm animus , vt Aristoteles) illuc sua sponte duci verisimillimum est , vbi largissima sit copia spiritalis cibi , ac verè diuini : quem disciplinæ ipsæ suppeditant , quæ Athenis in primis claruere. indéque factum est vt nostri quoque poëtæ doctas Athenas perpetua quasi appellatione vocitarint. Sed de oratoria satis.

Philosophiæ verò pars tantùm naturalior recentioribus Latinis in vsu semper est habita,quam Aristoteles diligentissimè est persequutus. At diuinior illa quæ Platoni adscribitur,& quam veteres quoque Romani admirati eousque sunt vt diuinitatem quandam inesse eius viri scriptis intellexerint quidem,explicare autem non ausi fuerint : ac sequuti postea nostri Græcique theologi Christianæ religioni maximè conuenire demonstrarunt : intacta hactenus iacuit nostris his philosophantibus , nunc verò à plerisque desideratur magis quàm habeatur. Nam sine Græcis literis degustari fortasse potest,hauriri non potest.

At mathematicæ scientiæ tam possunt sine Græcis literis perfectè teneri, quàm sine Græcis autoribus. eiusmodi enim sunt quæ ab aliis traduntur , vt siquid modò vel paululum à Græcis diuerterint , in profundum labantur erroris , vnde educere sese postea atque explicare nequeant. Quemadmodum enim qui iter ingreditur , si semel excedere eum è via aut aberrare contigerit,quo longius processerit.non magis eò tendit quò vult ,quàm recedit inde,ac fugit: sic qui in disciplinis,præcipuéque mathematicis , præscriptum semel ordinem liquerit, dediscenda discit. Satius enim est nescire aliquid prorsus , quàm peruersè scire : quum deterior longè sit dispositionis ignoratio, quàm negationis , vt Aristotelicè interim loquar. Quàm autem fallantur qui mathematicas res sine Græcis literis , & illotis (vt aiunt) pedibus aggressi sunt , facilè intelliget qui Campani expositiones in Euclidem cum Theonis editione ac Procli commentariis conferet diligentius: aut Euclidis eiusdem perspectiuam, atque opus aliud de speculis , cum iis quæ Latinè scripta sunt iisdem de rebus: aut mathematicas Aristotelis quæstiones in libris quos Problematum appellant : atque in omni philosophia rimentur quemadmodum à Latinis intelligantur. Quòd si Boetij quoque arithmeticam , tametsi diligentissimi Græcéque doctissimi , ad Nicomachi præcepta , Iamblichi ac Philoponi commentaria referant accuratius, perspicient profectò quàm Græca ipsa non modò exactiora,sed & veriora dicantur. De musica illud satis dictu fuerit,omnia instrumenta,sonos, proportiones, consonantias , neruos , Græcam habere appellationem. Prætereo Græcos musicæ scriptores, Euclidem, Aristoxenum , Nicomachum , Ptolemæum , Plutarchum,Briennium, Porphyrium, atque alios: quum apud nos vnicus sit Boetius , exceptis diui Augustini paucis, & Macrobij, ac Marciani Capellæ nonnullis. Nam nostram hanc musicam à vetere illa iampridem desciuisse, cùm pluribus indiciis , vt credam compellor,tum Olympiodori quoque grauis philosophi testimonio maximè moueor , qui cæterarum disciplinarum, arithmeticæ, geometriæ , astronomiæ reliquias sua quoque tempestate seruari scribit: de musica autem illum versum vsurpauit,

Ημεῖς μὲν κλέος ἐσθλὸν ἀκούομεν,οὐδὲ τι ἴδμεν.

id est,

Nos clarum audimus nomen,nihil inde tenemus:

quasi

quasi nihil sit reliquum veteris musicæ. In astronomia quoque multa mihi videntur esse apud Græcos quæ à Latinis desiderentur. Nam præter Ptolemæi scripta, & ea non nimium fortasse fideliter ad nos tralata, pauca sunt quæ ad veræ astronomiæ vsum aditum præbeant. Quid enim simile apud nos habetur τῶν Εὐκλείδου φαινομένων, quæ veluti astronomiæ elementa traduntur à Græcis. Quin & Theodosij σφαιρικά, vti principia totius astronomiæ sumi debere, autor est Philoponus: quippe quæ exactiora sint, & eandem obtineat rationem ad astronomiam quam geometria ad opticen, ad harmonicen arithmetica. siquidem ἀϋλότερα, hoc est immaterialiora, sint, vt scribit Dauid, philosophus non incelebris. Theodosij autem σφαιρικὰ sequi dicit Philoponus Autolyci opus περὶ τῆς κινουμένης σφαίρας, hoc est, de sphæra quæ mouetur: indéque postea principium sumere astronomiam, vtpote minus exactis minúsque certis demonstrationibus vtentem quàm ij faciant. quæ enim in Astronomia demonstrentur, summam extremámque certitudinem non polliceri dicit, sed quod proximè accedat. Vmbrarum insuper ratio non abesse ab astronomiæ præceptis creditur: cuius rei à Græcis quoque traduntur demonstrationes. nec desunt qui de his scribant. Sed nos hæc aliis pensitanda relinquimus. satis enim habuimus innuisse.

Medicina verò eo magis indiget Græcis literis quo maius periculum affert ignoratio medicamenti, aut ægritudinis. quod euenire illis nonnunquam verisimile est qui Græcè nesciant, quando Græcis vocabulis omnia penè vocitentur apud medicos, & eius artis autores Græci præcipuè in pretio habeantur: à quibus siqui in alia lingua claruerunt, veluti riuuli fluxerint manarintque, ac si quid habent, inde acceperint, quanquam non purum id sincerúmque secum ferant. Quæ res non modò à nonnullis nostræ quoque tempestatis medicis animaduersa est, sed scriptis etiam prodita. Ad summam non video quid in quauis disciplina sciri rectè possit si græca ignorentur.

Nec fuerit iuris quoque consultis hoc inutile. nam & multa habentur in Græcis legum codicibus quæ apud Latinos nusquam legantur. siquidem (vt Politianus præceptor noster dicere solebat) multa Græcis legibus addidit Iustinianus, quippe quæ Latinis notiora existimaret quàm vt scribi oporteret: Græcis autem (vtpote alienis admodum à Romanis moribus consuetudinibúsque) explicanda latius censuit, quæ nunc remansêre, illis apertiora quàm nobis, propterea que inde petenda. Accedit & illuc, quòd in Latinis Pandectis quæ nunc Florentiæ visuntur, integra legum interpretamenta Græcè inueniuntur adscripta: quæ & ipsi vidimus, legimúsque: & Græca testimonia citata, vt Homeri sæpenumero: & Græca verba addita significantiæ gratia atque expressionis. Quod non ab re fecisse videtur Iustinianus, inter Græcos magis quàm Latinos referendus: quando in Græcia semper vixerit, quod ex Procopij certè historiis licet animaduertere.

Et quoniam in historiæ mentionem incidimus, quantam hac quoque in parte vtilitatem præstet Latinis hominibus Græca lingua, haud facilè dixerim, quum multa sint à Græcis petenda & nostris quoque rebus. non enim omnia adhuc ad nos tralata peruenêre, sed quota pars, atque ea nescio an satis fideliter. qua de re (ne, quod dicitur, cum laruis lucter, mortuos insectando) dicere nunc supersedeo: præsertim quum iam plerique animaduertere incipiant quàm sit erratum in historicis potissimum tralationibus: & nos hæc & pleraque alia quæ perperam in singulis disciplinis traducta habentur, copiosiore oratione, non maledicendi certè studio, sed ad nostrorum hominum vtilitatem aliquando ostendemus.

Theologia demum etsi nonnihil à Græcis dissidet in præsentia, attamen multa est ab illis olim mutuata, & nunc quoque potest. Sunt enim veteres Græci scriptores quibus non minus quàm nostris veritas ipsa roborata: quippe quos sequuti nostri, quorúmque placitis innixi, totius religionis validissima firmissimáque fecerint fundamenta. Quis enim (quæso) Basilium illum magnum non complectatur, Christianæ quoque fidei hostibus admirandum, incertúmque doctiorémne an eloquentiorem? Quis duos Gregorios, Nysses & Nazianzenum, non duo belli fulmina, (vt poetæ Scipiones) sed duo religionis lumina, vel potius soles nonquam obscurandos: quorum alter theologi cognomentum meruit apud suos, & diuum nostrum Hieronymum quantos est, effecit: alter, propter philosophiæ quendam veluti afflatum, tanto quoque fluit lepore, ornatúque verborum, vt Basilij fratrem vel potius discipulum (vt se ipse appellat) facilè possis agnoscere. Prætereo Athanasium, minus his fortasse cultum, sed certè non minus diuinum. Transeo Damascenum, non theologum modò acutissimum, sed acrem & philosophum & dialecticum. Taceo Chrysostomum, non absque profectò cognominatum aureo oris. Omitto & alios, quorum & scripta & sententiæ ita circumferuntur à nostris, vt pro oraculis haberi videantur. Quid quòd omnia quæ de Christo literis mandata sunt, Græcè primùm composita feruntur, excepto Matthæi euangelio? Quare fieri non potest vt nonnullorum fides è Græco petenda non sit, quemadmodum eorum quæ à Mose aut prophetis scripta sunt, ex Hebraicis petitur voluminibus: quod facere nonnunquam videtur diuus Hieronymus, & fecisse ante eum Origenes credi potest, atque Apollinaris, vir vterque doctissimus, & Hebraicæ linguæ studiosus. Quoquo igitur te vertas, præsto adest Græca lingua, operam suam in omnia præstatura: quam si refugias non tam illam reiecisse quàm te necessariis admodum rebus fraudasse videare. Atque hæc sunt quæ de Græcæ linguæ vel nobilitate vel vtilitate dicenda sese nobis obtulerunt: nimium fortasse multa Latino homini. non enim videor inuidiam veritus quòd Latinus apud Latinos ita Græca extulerim, vt pene nihil nostra esse contenderim. Quod non tam laudandi gratia aliena, quàm nostros homines admonendi, dictum existimari par est, quippe quum in ea perdiscenda maiores nostri ita laborare sint soliti, vt vix sine illa quicquam se scire putarent. Semper (inquit Cicero) ad meam vtilitatem cum Græcis Latina coniunxi. Quintilianus à Græcis incipiendum præcipit. Ouidius quoque inquit,

Nec leuis ingenuas pectus coluisse per artes
Cura fit, & linguas edidicisse duas.

Claudius Cæsar vtranque linguam nostram appellare solebat: nec iniuria, quum ita Græcam linguam tenerent veteres Romani, vt nihil apud eos differret Græcè an Latinè vel scriberent vel loquerentur. Ennius tria corda se habere iactabat, quòd triplicè linguam calleret, Græcam, Latinam, & Oscã. Ouidius, dum in Scythia exularet, atq; aduenarũ congressum nonnunquam desideraret: Eius, inquit, qui accesserit, siue Græca sciet, siue ille Latina voce loqui, certè gratior vsus erit. Nero imperator apud patrem consulem iuuenis adhuc pro Rhodiis atque Ilienſibus Græcè verba fecit. Vespasianus Græcis quoq; iocis extępora-

libus vsus traditur. Ciceronem tam Græcè quàm Latinè declamare solitum, nemo est qui ignoret: eundémque Græcè aliquando Rhodi orasse. quem quum audisset Apollonius, exclamasse fertur, Græcam quoque eloquentiam Romam à Cicerone transferri. Idem quum de temporibus suis Græcè scripsisset, Græcorum quorundam hortatu, Græcam omnem nationem à scribendo deterruit. Scripsit iisdem de rebus & Pomponius Atticus, qui & cognomentum adeptus creditur quòd Atticam linguam ita referre crederetur, vt natus educatúsque Athenis videretur. Quod Theophrasto, homini Græco ac diuinæ eloquentiæ viro, contingere non potuit, quominus à vetula argueretur tanquam non Atticus, sed externus, dum cupit nimium Atticus videri. Bruti Græcas epistolas (quæ adhuc in manibus habentur) & Plutarchus laudat, & Philostratus omnium imperatorum epistolis longè anteponit: & Mithridates quidam regij generis summoperè admiratur. Marci quoque Romani imperatoris Græcas epistolas vehementer probat Philostratus. Quàm multi autem ex Romanis Græcè potius quàm Latinè historias scribere aggressi sunt? Albini meminit Gellius. Luculli Plutarchus. Diui Claudij Græcas historias, præter Suetonij attestationem, citat Stephanus, Græcus autor. Arrianum, cuius de Alexandro Macedonum rege Græcæ extant historiæ, & de Epicteti Stoici dissertationibus opus, inter primates Romanos numerat Lucianus, Ælianum, cuius multa adhuc Græcè scripta leguntur, Romanum fuisse scribit Philostratus, & (quod maius est) Græcam linguam in vrbe didicisse, ac nunquam excessisse Italia. Germanicum Cæsarem Græca quoque scripsisse poëmata, autor est Quintilianus. Quin & Græca eius epigrammata adhuc leguntur: nec non Tiberij, Adrianique, omnium elegantissima. Nostra quoque tempestate non defuêre qui Græcè scriberent: vt præceptor noster Politianus, (quem & Ioanni quoque Argyropylo, Græco homini, sæpe admirationi fuisse vidimus) vt vester Hermolaus, nunquam satis laudandus. Nemini igitur mirum videri debet Græcam linguam adeo à nobis probari commendarique, in qua videam maiores nostros non minus laborasse quàm in Latina: cuius & parentem & altricem illam procul dubio & crediderint & prædicarint: à qua etsi nihil aliud, disciplinæ certè nostræ fluxerint, vt ait Quintilianus. Quemadmodum autem qui de parentibus optimè mereri student, non ægrè ferre creduntur si tota eorum dignitas atque existimatio in eos referatur qui non solùm fundamenta iecerint suæ felicitatis, sed eò quoque perduxerint, vnde illi nunc apud omnes in pretio sint: sic non indignari debet Latina lingua si tota eius gloria in Græcam redundet, omnium bonarum artium magistram. Quum enim vetus lex sit (vt Aristides inquit) altoribus vniuersam referre gratiam, quoad fieri potest, tantum abest vt me Latina offendere putem, Græca laudando, vt & gratificari me magis existimem Latinæ linguæ, quòd gratiam si non omnem, saltem quam possum, eius (quod dicitur) verbis, illi referam, cui & debere se plurimum & debuisse, semper ingenuè professa sit: quippe quæ nihil vnquam æquè abhorruerit atque ingrati animi vitium. Benignum est autem fateri per quos profeceris, inquit Plinius. Studium autem nostrum hac in re tantum abest vt ostentare in præsentia vobis studuerim, vt vehementer doleam, me non tam hæc dicere coactum, quàm sentire ac sequi, veráque quotidie experiri. Neque enim existimetis, me tantum laboris exhausisse ab incunte ætate, aliena sectando, vt penè negligerem mea, nisi peruidissem & doctissimorum quorumque exemplo: & veterum testimoniis, omnem vim Latinæ linguæ in Græca consistere. Quod quum & re ipsa demum cognouerim, non committendum putaui quominus & vos & singulos quosque bonarum artium studiosos, quantum in me esset, ad eadem adhortarer, animarem, accenderem, ne difficultate rei deterreremini. Tanta est enim illi (quod iam diximus) cum Latinitate coniunctio atque affinitas, vt eadem propemodum vtrique conueniant. Quare non video quid hac in re sit cuiquam pertimescendum, quum nihil penè noui sit offensurus. Sed quod de animis nostris aiebat Plato, reminisci eos, quum essent corporibus obducti, omnium quibus multo antea diuinitus fuissent imbuti, id Latino homini euenire credendum est Græca discenti, eadem quasi resumere. quo fit vt non magis præceptore vobis opus esse dixerim, quàm monstratore, qui in memoriam suggerat excitétque Græca veluti vestigia, quæ subobscura tenuiáque, vestris ingeniis iamdiu reposita conditáque seruantur. Ad quam sanè rem Græci fortasse hominis opera commodior quàm nostra: ego verò, vt non negauerim, sua melius Græcos tenere quàm nos: ita affirmauerim, nostra nos melius nosse quàm Græcos: insupérque tam posse nos res illorum perdiscere, quàm illos nostras. Quum itaque Latini docendi sunt Græca, nescio an Græci studium Latinæ sedulitati anteponendum sit. non tam enim intelligendi (quanquam id quoque) ratio habenda est, quàm explicandi. Quòd si quis pronunciationis tantùm Græcæ studio, eius ad vnguem perdiscendæ gratia, Græcum sibi cupit præceptorem, Quintilianum audiat, præcipientem, non esse dandam operam literis Græcis superstitiosè, vt & plurima oris accidant vitia, & in peregrinum sonum corruptus sermo perduret: sed ita discendam esse Græcam linguam comite Latina, vt neutra alteri officiat. quæ res à Latinis melius quàm à Græcis accipi potest. Si quis autem examussim vtrunque se præstaturum confidit,

--illum mirabor & ipse: Et dicam, monitis non eget iste meis. Nos verò operam nostram, quibus ingrata non videbitur, pollicemur, non magis duces præceptoréque professi nosipsos quàm comites sodaléque: quippe qui nullum laborem, nullam molestiam recusaturi simus: dum vos ita Græcis imbuamini, vt disciplinas inde omnes, quascunque libuerit, facillimè adipiscamini: à quibus eò postea perducendi sitis vbi quum fueritis, liceat iam humanam felicitatem (si qua modò est in hac vita) quasi manu prehensam tenere: quàm si dimiseritis, vobis ipsi defuisse videamini.

Non est autem cur vos moneam vlterius vti homines esse memineritis, quibus felicitas hæc quæcunque sit, debeatur. nam hoc tam cuiuis notum esse debet, quàm quòd viuat. Illud potius nostra interest, confirmare vos atq; adhortari, ne laborē reformidetis, qui voluptati (quam in ipso statim limine Græcarum literarum percepturi estis) adeò iunctus est, vt nō magis laborandū nobis esse videatur, quàm voluptati honestissimæ inseruiendum: qua vt ampliore quoque perfruamini, nihil mihi videor omissurus, nihil præteriturus, quod quæri à vobis aut desiderari nouerim: si modò eiusmodi sit futurum quod & nobis quoque non ignoretur. Quid enim literato homine turpius, aut ab humanitate alienius, quàm si aut scisse aut didicisse frustrà videatur? Frustrà autem & scit & dicit, qui nec commentando nec docendo cuiquā prodest. Sicut enim in animātibus propriū ac

natuale

naturale maximè opus esse censetur procreare tale aliquid quale ipsum est si integrum absolutúmque sit: ita erudito homini nihil conuenire magis dixeris quàm efficere relinquerèque post se sui similliimos in studiis ac disciplinis: si aut homo fuisse videri vult, aut non indoctus homo. hominem enim hominis causa natum credi par est. Quare neque inuidere cuiquam in literis, fas iudico, neque supprimere quicquam quod vtile futurum existimes aut viuentibus aut posteris. Nam (vt ait Theognis.)

Χρὴ μουσῶν θεράποντα καὶ ἄγγελον, ἔμπ θεωρὸν
Εἶδ' εἶν σοφίης, καὶ φθονεῖν τελέθειν.
Ἀλλὰ τὰ μὲν μάθε, τὰ δ' δείκνυσαι, ἄλλα δ' ποιεῖν.
Τί ἐστιν χρήσιμον, μοῦνος ὁ πασάμωμος;

Hoc est,

Musarum interpres, si quid sapientius vnquam
Nouerit, inuidia sit procul inde mala.
Núnque alia inueniat, nunc monstret, plurima condat.
Si solus sapiat, nempe quis vsus erit?

Quippe (vt Plato aiebat) non minus ad felicitatem pertinet bonos efficere, quàm bonum esse. ideóque nulli magis idem familiarius se offerre solitus erat quàm cui plurimo vsui esse posset: quamquam se suisque rebus maximè frui valeret. Quod mihi quoque video esse faciendum, in ea præsertim ciuitate quæ non tam potentia atque imperio ipsius sit Italiæ metropolis, quàm quibusvis virtutibus, totius orbis grande specimen atque ornamentum, vel potius naturæ miraculum: quum quæ imperium vitia comitari solent, non modò ita refugerit vt non inesse possint suæ reipublicæ, sed ne excogitari quidē. Quare beatū iudico eū quem cuiuis studio incumbentem degere in eà contigerit: sed beatissimum, quem literariæ facultates exceperint: quū tot præsertim tantáq; vndiq; suppetant affluántq; ad eam rem commoda, vt fingi fortasse plura possint, haberi certè non possint. Ibi enim vt alia omittā tanta librorum copia, quanta post Gothicam ruinam nunquám fuit, nec veteribus verò Romanis aut Græcis florentibus, in his quæ extent, facilè credi par est: quum nouo hoc inuento carerent imprimendorum librorum, qui & pulcherrimi iam atque emendatissimi prodire incipiunt, Aldi potissimùm nostri opera de quo illud habeo dicere quod de Porphyrio inquit Simplicius, Omnium bonorum nobis autor Aldus. Vobis verò illud mihi videor accommodaturus quod Demosthenes, quem interpretari sumus, Athenienſibus protulit. ferte autem (rogo) æquo animo Græcis me pauculis verbis vos alloqui: ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρός, ὦ ἄνδρες Ἑρετοί, μονονουχὶ φωνῇ ἀφιεὶς λέγει ὅτι τῇ Ἑλληνικῇ ὑμῖν λόγων εὐπλοΐαν ἔστιν, εἴπερ ἐθέλετε ἀπὸ τῆς ἀρετῆς φέρεσθαι. hoc est, Præsens itaque tempus, ô viri Veneti, quasi emissa voce pronuntiat capessandas esse vobis Græcas literas, siquid de felicitate vestra cogitatis. Nam, vt Virgilianum quoque carmen in vos transferam, Via prima felicitatis (quod minimè remini) Graia pandetur ab vrbe. Expergiscimini igitur iam, & capessite Græcas literas, vltrò sese vobis offerentes. Dixi.

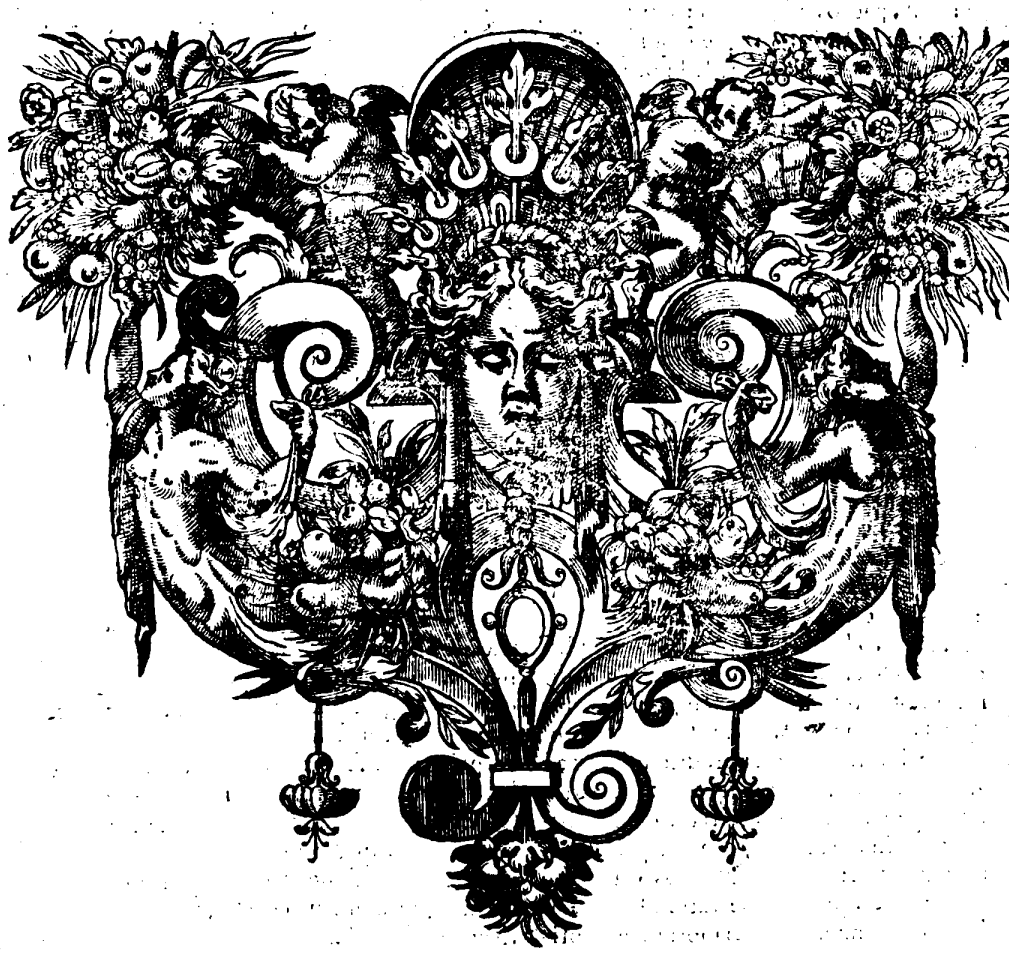

M. ANTONII ANTIMACHI DE LITERARVM GRÆCARVM LAVDIBVS oratio, in Ferrariensi gymnasio publicè habita.

IN degenda hominum vita, ij qui alicui prodesse conantur, quantopere laudandi sint, spectantissimi viri, non vos præterire crediderim, quum & ingenij acumine & longo rerum vsu præstetis, ac doctrina atque prudentia antecellatis. Qui verò publicæ vtilitati consulunt, ac non solùm sibi, sed & patriæ & amicis ac humanæ societati sese natos arbitrantur, quanto laudum præconio extolli mereantur, itidem vos non ignorare existimauerim. A qua sanè animi sententia quum nec ab ineunte ætate, nec etiam postquam nostra canescere cœpit oratio, vnquam abhorruerimus: nihil commodius, nihil conducibilius atque præstantius in toto vitæ cursu esse duxerimus, nihilque magis ex animo vnquam optauerimus, quàm plurimis benefacere, ac de omnibus pro virili mea (modò daretur occasio) bene mereri. amicorum precibus (quorum beneuolentiæ aliquid recusare, non solùm turpe, sed propemodum nefarium videbatur) & cohortationibus huius celebratissimi gymnasij instauratoris Lodouici Bonacioli, viri planè in omni scientiarũ & virtutum genere eminentissimi, (cui ex isto hominum flore qui viuunt, paucos admodum pares inuenias) non spe honoris aut gloriæ, cui sapiens quisque semper studuit, nec lucri cupiditate, sed potius quò id quod in animo habebam, re facilius præstare possem, Græcè profitendi publicum munus non inuiti suscepimus. Eo itaque consilio huc accessimus, vt quæ ad communem Græcè discere cupientium vtilitatem spectare videntur, diceremus, ac de literarum Græcarum laudibus verba faceremus: non quòd ea dicendi facundia, is verborum ornatus, ea eloquentiæ vis, atque is demum orationis thesaurus & splendor, qui tam magno oneri sustinendo par esset ac tantæ rei dignitas postularet, necnon tot clarissimorum virorum conspectus mihi multò iucundissimus mereretur, in me reperiatur: sed vt fretus humanitate vestra, qua erga omnes qui virtutibus innituntur, vti consueuistis, huiusmodi opus aggrediar, ac propositam rem pro tenuitate ingenij mei persequar. Cuius planè tanta est magnitudo atque præstantia, vt nemini vel mediocriter erudito deesse possit oratio, sed in exitu inueniendo maior omnino, quàm in initio inchoando, dicere volenti se offert difficultas.

Tanta est profectò literarum Græcarum, amplissimi viri, dignitas, & tanta dignitati coniuncta vtilitas, (quarum notas antiquissimis temporibus, seu Cadmo, siue Danao autoribus, siue Orpheo admonente, Græcos habuisse, memoriæ proditum est) vt eæ non solùm apud illos qui cæteras gentes atque nationes barbaras appellabant, verùm etiam apud barbaros ipsos maximo in vsu fuerint, & ab ortu ad occasum vsque peruaserint: quando Druidas Gallorum religiosos in publicis priuatisque rationibus literis Græcis vsos fuisse constat: & Romanorum temporibus in Heluetiorum castris tabulas repertas esse literis Græcis confectas, & ad Cæsarem perlatas, ex historiarum lectione latè admodum patet. Quibus in tabulis ratio confecta erat, qui numerus domo exisset eorum qui arma ferre possent: & item separatim pueri, senes, mulieresque. Brachmanas itidem (è quorum numero celeberrimus Calanus ille fuit, & gymnosophistas Indorum sapientes, easdem in vsu habuisse, easdem Indorum ipsorum regem Phraotem calluisse, compertum est. Apud Romanos verò quanto in pretio, quanto in honore semper sint habitæ, quum penè eædem à principio cum Latinis fuerint, eas in Latium afferente Nicostrata) etiam me tacente, vel facillimè potestis intelligere.

Nullum enim studiorum genus, quod aliqua sapientiæ luce præfulgeat, nullas prorsus ingenuas disciplinas esse comperio, quæ non è Græcorum fontibus emanauerint: Latinósque in omnibus liberalibus artibus illorum sequutos imitatósque fuisse vestigia. Nam si à grammatica exordiri voluerimus, cuius inuentorem ij qui eam rem diligentius peruestigarunt, Mercurium ferunt: sine qua ad nullum scientiæ gradum peruenire valemus, quum ea duce orationis cõgruitatem assequamur, ac ad alias scientias faciles aditus adipiscamur, nónne eam totam à Græcis habere fatebimur? Quid de poetica, quæ tantopere diuinitatis est particeps, vt sumimus ipse rerũ omnium opifex statim penè à mundo, verbo, non manibus condito, sua mysteria per eam literarum monimẽtis mandari voluerit, dicemus? Quid de oratoria facultate, ac flexianima omnium regina rerũ oratione, quæ motus animorum quò vult impellit, loquemur? Quid de dialectica, quæ disserendi artem aperit, verúmque à falso segregat, ac nos ad veritatem ducit, sentiemus? Quid de philosophia, legum inuentrice, morum disciplinarúmque magistra, quæ bene beatéque viuendi rationes demonstrat, ac diiudicato bonorum & malorum fine, quid fugiendum, quídue expetendum sit, proponit, ad sedandos animi affectus atque perturbationes plurimum valet, naturæ secreta rimatur, rerum omnium causas perscrutatur, humana despicit, cogitánsque cœlestia, hæc nostra & exigua & minima contemnit, immortalitatem animæ docet, ac nos Deo optimo maximo (ad summam cuius intelligentiam consideratione nos ducit, quantum homini licet) quàm similimos efficit, iudicabimus? Quid de medicina, reliquarum artium parente atque educatrice, & altrice, quæ vniuersas scientias complectitur, singulas disciplinas cogitatione prosequitur, rerum omnium cognitionem nutricatur & continet, ac humanæ vitæ conseruandæ, necnon extincta morbis corpora ab inferis penè reuocandi potestatem habet, rogati respondebimus? nónne hæc omnia nos à Græcis mutuatos esse (nisi ingrati nuncupari velimus) cõfitebimur? quãdo ab ipsis & Mathematicas accepimus. Nam arithmeticam, reliquarum ducem, ex cuius numeris animam creari, ac singula constare Pythagorici sentiebant, & quaternarium numerum (in quo prima solida demonstratio inuenitur) rerum

omnium

omnium opificem causámque esse affirmabant, quòd ab eo, tanquam à radice atque principio, cuncta dependérent: ac geometriam, quæ cum superiori adeò connexa colligatáque est, vt sine ea haudquaquam videatur posse consistere, quum punctum referatur monadi, linea autem numero binario, ab aliquo ad aliquid, & trinario conueniat superficies: qua (dum eius lineamentis, formis, interuallis ac magnitudinibus vtimur) mare, terras, cœlúmque metimur, quin à Græcis susceperimus, nemo, vt opinor, vel impudentissimus negauerit. Musicam verò à Mercurio numeris, vocibus & modis inuentam, quam veteres omne continere dixerunt, eo quòd eorum quæ sunt, absque symmetria & analogia nihil existat, nec etiam aliquid eorum quæ fiunt, si absque congrua symmetria atque analogia confectum fuerit, vnquam bene habeat, siue arte fabrefactum fuerit, seu natura comparatum: siue sensu comprehendatur, seu solius intelligentiæ speculatione percipiatur: quæ duo nimirum in musica (totius harmonia) reperiuntur, ex cuius cognitione harmonicam mundi rationem coniicimus: & item astronomiam, (cuius scientiam Chaldæi diuturna siderum obseruatione putantur effecisse) quæ temporum varietates, totius anni ordinem, astrorum influxus, ortus, obitus, traiectiones, motúsque stellarum, ac cœli meatus conuersionémque explicat, quid cuique euenturum sit prædicit, Græcorum beneficio (quibus tantum debemus) Latinos itidem habere fatendum est. Nec, mea quidem sententia, vllus adeò peruicax, adeò obstinatæ mentis, duræque ceruicis, ac tam peruersi iudicij reperitur, qui aliquo modo id audeat inficiari. Ex quibus omnibus sanè rebus quanta hominibus commoda, quantæ vtilitates humano generi, quot honores proueniant, non meum est dicere, quum res ipsa per se loquatur. Ideo non est quòd vos (qui incredibili discendi cupiditate ardetis) ad huiusmodi literarum studia, ex quibus maximos atque vberrimos fructus percipietis, nisi vobis ipsis deesse volueritis, cohortemur. Currentes enim incitare videtur absurdum: quum tantæ (sicuti accepistis) dignitatis, honoris, commoditatis, splendoris, vtilitatis atque præstantiæ sint, vt vnusquisque qui in bonarum artium studiis proficere exoptat, eas velit nolit cogatur expetere: præsertim quum illis qui eas consequuti fuerint, maxima præmia non sine nominis celebritate proponantur, amplissimi honores non absque immortalitatis gloria reseruentur. Reliquum est, vt demonstrata tantæ rei maiestate, (ex qua, vt intellexistis, innumerabilia mortalibus bona pariuntur, & ad homines confluunt) in ea comparanda operam, curam, diligentiam, industriam ac studium denique meum vobis pollicear. quæ omnia, sine vlla laboris aut temporis intermissione, me libentissimè præstaturum spondeo: nec aliqua in re, quæ in discendo vsui vel commodo esse possit, me vobis vnquam defuturum recipio. Quod quum contigerit, Bonaciolo, viro non minori experientia quàm doctrina ornatissimo, ac (vt suprà memorauimus) omnibus egregiis animi dotibus atque virtutibus vndecunque refertissimo, qui huius clarissimi gymnasij non minus ornamento quàm vtilitati semper studet, mehercule velim referatur acceptum: eo quòd ipse omnium vnus procurauerit effecerítque (ne quod verum est inficiemur) vt Græcè profitendi munus obtinimus. Ago insuper humanitati omnium vestræ, si non quas debeo, saltem quas possum gratias: ac si obsequendo & de vobis bene merendo gratia referri poterit, eam me quandoque libenti animo cumulatissimè relaturum, affirmare non dubitauerim: propterea quòd hodie frequenti ac iucundissimo conspectu vestro, me (quæ vestra est benignitas) ornandum amplificandúmque susceperitis. cuius beneficij memoria apud me resideat sempiterna necesse est.

¶¶ 5

EX CONRADI HERESBACHII oratione in commendationem Græcarum literarum,

EXCERPTA.

SIVE autem autore Iauam, linguæ huius, sicut & gentis, primo fundatore, literarum Græcarum initia è Babylonica illa linguarum orta varietate, atque in Græciam translata, siue temporum iniuria neglectus characterum vsus, & à patribus antè repertus, velut postliminio à vicinis, siue Phœnicibus, siue Ægyptiis (apud quos patriarcharum monumenta conseruabantur) repetitus sit, etiamsi certò non tradatur, tamen alterum probabile videtur, Græcam literaturam non simul cœptam absolutámque. Primi per figuras animantium Ægyptij sensus mentis explicabant: & antiquissima monumenta saxis impressa, literarum inuentores perhibent. Inde Phœnicas, quia mari præpollebant, traditur intulisse Græciæ: hi gloriam adepti sunt quasi repererint quæ acceperāt. Quippè fama est Cadmū, classe Phœnicum vectum, rudibus adhuc Græcorum populis, artis eius autorem fuisse. Quidam Cecropem Atheniensem & Linum Thebanum, & temporibus Troianis Palamedem xvi. literarum formas, mox alios ac præcipuè Simonidem cæteras reperisse. Quum autem Palamedem ad deos retulisse hoc inuentum testetur Philostratus, & Plato scribat apud Ægyptios se audisse deum quendam coli illic nomine Theuth, qui cùm alias artes, tum literas inuenerit: nonnulli ad Assyrios referant: alij denique æternum fuisse literarum vsum: verisimile apparet, sicut Latinæ à Græcis, ita Græcas ab Hebræis mutuatas: quod elementorum ipsorum vicina nomina magna ex parte comprobare, contendit Eusebius, Iosephi & Clementis testimonia citans: & sicubi varient, id non mirum in tam diuturno & variarum gentium vsu: quum & Græcas vetustas Cadmeas in tripode incisas, ab his quibus nunc Græci vtimur, etiam discrepare Herodotus referat, & Delphicam tabulam in æde Mineruæ Romæ testificari scribat Plinius: quia verò Græci & Latini earum initia ignorarunt, & ad deorum inuenta, sicut alia pleraque, ita hæc quoque retulisse, quum tamen multis antè seculis apud Hebræos fuisse deprehendantur. Porrò quum Phœnices & Ægyptios (à quibus literæ primùm in Græciam translatæ memorantur) è posteritate Cham fuisse constet, iique mox post sortitionem libetorum Noe, pulso semine benedicto Sem, è sua hæreditaria sorte ad filios Iaphet migrare compulerint: & postea Israelitæ, duce Iosua, hæreditaria terra sancta recuperata, exactam Chami stirpem alias sedes quærere adegerint: quo factum vt profugi vicinas Græciæ regiones occuparint, & illuc artes plurimas & patriarcharum reliquias secum adduxerint: (vti etiam idololatriā peruersumque per apostatam Cham, eiusque nepotem Nemrod, institutum deorum cultum Græcos Ægyptiis debere proditū est) & ex his fuisse Cadmum & Phœnices eius colonias, quas in Græciam deduxerat, verisimile est: quòd simul cum deorum portentoso cultu, & hoc literarum bonum è patriarcharum reliquiis attulerunt: atque hinc esse quòd alij Syris, alij Phœnicibus literarum inuentionem acceptam ferāt. Syriam autem ac Phœniciam & Ægyptum, Hebræorum fuisse sedes, in cōfesso est, apud quos patrum monumenta conseruabantur: & constat Græcos sapientiæ studiosos discendi cupiditate frequentes eò, vt sacerdotes & prophetas audirent, profectos fuisse, (id quod de Orpheo, Musæo, Dædalo, Homero, Lycurgo, Solone, Democrito, Heraclito, Platone, aliisque innumeris memoriæ proditum) & quæ illic didicerant, Græcè tradidisse. Vnde quæ de Chaldæorum, Phœnicum, Ægyptiorúmque inuentis prodita sunt à Græcis & Latinis, ea omnia ad Hebræos & patriarchas pertinere certum est: & quæ illi diis suis inuentoribus tribuunt, ea constat longè antè ab Hebræis reperta vsurpatáque fuisse. Cui rei argumentum præbet vini inuentum, quod illi Baccho tribuunt, quum multis antè seculis à Noe patriarcha vitis cultura reperta fuerit, vt rectè post sacram historiam admonuit Lactantius. Ad eundem modum de frugum, medicinæ, aliisque inuentis iudicare licet, quę omnia ad factitios mortalésque deos retuletunt illi: quum apud Hebræos vetustiores pleraque vsurpata sint priusquàm ad Græcos peruenerint. Sed ob id laude sua minimè fraudandi sunt, qui ab aliis inuenta, meliora reddiderint, atque sic excoluerint vt non aliorum sed sua inuenta esse videantur: vt mox latiùs declarabitur. Greciam autem felicissimam ingeniorum altricem fuisse constat: adeò vt appareat, huius vniuersi opificem, & linguarum virtutisque dispensatorem Deum Opt. Max. hominibus qui secundum naturam optimam regionem nacti, eam etiam linguam voluisse largiri quę idoneum tradendarum honestarum artium pręberet instrumentum, & fida virtutis eruditionisque custos esset. Idque τὴν τῶν Μούσων citra controuersiam Greca lingua assequuta. Nam etsi initio rudis & contracta, sic tamen exculta propagatáque, vt nulla lingua vel elegantior, vel latiùs se sparserit: nulla quam non hęc elegantia & copia omnique ornamentorum supellectile superarit: inter omnes tantum emicans quantum ignes inter luna minores. Nam quum linguæ potissimùm in hoc diuina dispensatione tributæ, vt quę velis, commodè ac significanter (vt diximus) exprimas: quæ, obsecro, significantioribus magísque appositis vocibus singula declarat quàm Græca? Adeò vt non abs re Socrates apud Platonem contendat, Græcorum vocabula imprimis non temerè pro instituentis voluntate, sed naturali ἐνεργείᾳ natiuáque perspicuitate rem velut oculis subiicere. Vnde exquisita in Græcis vocibus venus καὶ εὐφωνία, Atticus lepos, Musa Attica, Laconismus, & id genus alia singularis cuiusdam appositęque in exprimendo ea lingua venustatis prouerbia pepererunt. Hinc quod grauissimus inter Latinos poëtas, Graiis, inquit, dedit ore rotundo Musa loqui. Adde quòd

de quòd & Musas atque adeò deos ipsos aiunt Græco sermone vsuros, si humana lingua vti voluissent. Porrò quum septuaginta duę linguæ numerentur, ex his septem præcipuæ, quas recenset Volaterranus, Assyriorum, Arabum, Ægyptiorum, Hebræorum, Græcorum, Latinorum, Dalmatarúmque: tamen nulla ex omnibus his, quæ vel latius sparsa sit, vel prestantiora ingenia nacta sit, vel denique plures honestas disciplinas tradidit. Neque enim solùm hæc lingua se continuit ea parte quæ Græcia propriè dicebatur, hoc est Ægeo pelago & Ionio atque Isthmo conclusa: neque ea tandem regione quæ magna Græcia dicebatur: sed præter insulas & peninsulas, amplissimáque regna, Peloponnesum, Cyprũ, Rhodum, Cretam, Asiam minorem, Macedoniam, Epirum, Mysiam, Illyrium, Thraciam, Dalmatiam, Syriam, Ægyptum, ob Alexandrum victorem longè latéque complexa est, sed Galliæ Germaniæque etiam communis est. Nam & Massilia celeberrimum Græcarum disciplinarum gymnasium habuit: & in nobili Cliuensium oppido Menianæ scholæ præfectus Græcus rhetor Athenis ortus, teste Eumenio: & Druides, Celtarum sacerdotes, Græco sermone in sacris vsi. additque Iulius Cæsar, Gallos in publicis instrumentis Græcas literas vsurpasse. Britannorum pars quæ Cornubia dicitur, reliquias Græcæ linguæ profitetur. Quid dicam de Germania nostra, in cuius lingua innumera vestigia Græcę linguæ remanent? & nos obseruauimus aliquando aliquot centurias vocabulorum quæ merè Græca sunt. Postremò neque Scythas à Græca lingua abstinuisse, declarant Anacharsis & alij plerique. De Italia & Roma nihil attinet dicere, vbi Græcorum lingua propemodum ipsa Latina vulgatior fuit: & clarissimi scriptores in Italia & media Roma Græcè scripserunt. Siquidem Aulianus (vt scribit Philostratus) Romanus fuit, & Italiam nunquam egressus, & tamen eius extant Græcæ historiæ. Item Plutarchus, Strabo, Dionysius, Appianus, Diodorus, & innumeri alij Romæ vixerunt, & scripta sua illic ediderunt Gręco sermone: quemadmodum in Syria & Ægypto Iosephus & Philo Iudæi Græco quàm natiuo vti maluerunt. Gręca lingua in ipsa Syria Romanos imperatores facundos habitos, Mutianus testatur apud Tacitum: eósque ad exercitum Græcè loquutos. Adde, imperatores ipsos, non solùm Romanos, quos omnes propè Græcè peritissimos fuisse constat, & multorum carmina extant Græca: sed Germani etiam imperatores (quos alioqui ἀμούσους esse solitos nouimus) Gręcam linguam calluerũt. De Carolo magno traditur quòd Græcos legatos audiuerit, & Gręcè responderit ipse. Otho I, imperator in bello quod in Apulia cum Saracenis & Græcis gesserat, insidiis interceptus quum Græcè sciret, eóque sermone vteretur, hostes fefellit: vt non animaduertentes eum esse Germanum, facilè pecunia se redimi paterentur. Porrò, si linguæ alicuius vtilitatem æstimare velimus, quid hac vna communius, quidve vbique ad omnes disciplinas percipiendas vel tractandas vtilius ac magis necessarium? nempe quæ velut Delphico gladio, ad omnia & vbique vti conueniat: primam quum (vt dictum) nulla gens, nulla schola, nullum virtutis ac disciplinarum emporium, quod hanc linguam, velut commune vtilissimúmque organum, non arripuerit. deinde nulla lingua plures vel disciplinas, vel bene viuendi præcepta tradidit, & & per orbem transmisit, ac fidelius cõseruauit. Quota quæque plures, eósque clarissimos in omni disciplinarum genere scriptores exhibuit? è quorum scriptis & institutis, cùm omnis doctrina liberalis, omnis historia, omnis sermo elegans sumi possit. Aut quæ tandem lingua vel disciplina, quæ huic colonias non duxerit? quæ indidem, ceu è locupletissimo mercatu, supellectilem non compararit, aut potius, ceu ex vbere artium eruditionisque fonte, riuos non diduxerit? Nam, vt Homerus de Oceano canit, Ἐξ οὗ πάντες, inquit, ποταμοὶ καὶ πᾶσα θάλασσα, καὶ πᾶσαι κρηναὶ καὶ φρέατα πάντα νάουσι: ita ex hac lingua, veluti quopiam bonorum omnium mari, disciplinæ, artes, præceptiones, atque adeò ipsa elementa, manarunt. Hinc poetica, rhetorica, dialectica, grammatica, disciplinæ quæ mathematicæ vocantur: hinc politica, ethica, therapeutica, physica, theologia, & (vt vno verbo multa complectar) vniuersa ipsa philosophia, disciplinarúmque omnium orbis, quam encyclopædiam vocamus. quæ omnes artes Græcos etiam nunc fontes resipiscunt, vt ne nomina quidem alia quàm natiua & Gręca admittant, neque nos aliis nominibus eas agnoscamus: eóque iure se nobis permittentes, vt à fontibus secludi non patiantur. Nam & tota lingua Latina, & disciplinæ ea lingua traditæ, ex hac fluxerunt ádque huius ductum se sic composuerunt, vt instar aluminę & discipulę πτηνοῖζουσαι ἐκ τῆς πτηνοτρόφου manu fulciantur ac sustententur, ab illius ductu ne latum digitum discedentes. Id quod à literis, velut ab ouo, ordienti per omnes disciplinas ostendere, non fuerit difficile. Siquidem literæ omnes, vna duntaxat atque altera dempta, inde mutuatę sunt etiamsi iucundissimis illorum caremus, altera, vocali, altera, consonante, quibus nullę apud eos spirant dulcius. Adde quòd non vix quatuor literis, illi duabus exprimunt: vt apparet in dictione φιλοσόφημα. Scribendo autem & pronũciando (quę sunt pręcipuæ Grammaticę partes) quàm Græcæ linguę rudes passim labantur ac sese traducant, satis liquet, quum imperiti Criste pro Christe, Eleison pro Eleeson, & sonent & scribant. Neque minus in etymologiis peccatur, quum innumera nomina (velut exempli gratia, in e primę inflexionis, & patronymica omnia: item Dido, Sappho, Laches, & id genus similia) citra Gręcorum inflexiones vsurpari legitimè non queant. Taceo generum rationem, articuli in oratione vim. Quid memorem syntaxeos, figurarum rationes à Gręcis pendentes? Taceo quòd Nonius Marcellus vniuersa ferè Latina vocabula repetit à Græcis. Sed, ne in elementis balbutiamus, sat fuerit, si perspicuum fecerimus, Latina sine Græcis, quibus superstructi sunt, non posse subsistere: áque ipsis elementorũ crepundiis Græca discentem, operæpretium facere laborísque compendium parare.

Cæterùm vt ad serias disciplinas progrediar, inter quas primas facilè sibi vendicat Poetica, (seu vetustatis autoritatem spectes, siue rerum traditarum vtilitatem atque œconomiæ prudentiam) huius & vsus & inuentio Græcorum est. vnde Horatius, poetam formaturus, ad Græcos, tanquam ad certissimos eius artis magistros, relegauit: *vos*, inquiens, *exemplaria Græca Nocturna versate manu, versate diurna.* Nam vt cæteros, Musæum & Orphea, poetarum antiquissimos, præteream, ex vno Homero, tanquam vniuersæ eruditionis fonte, disciplinarum omnium seminaria hausta, cùm per se perspicuum, tum Plutarchus singulari libro contestatum reliquit. neque poetas solùm indidem hortos suos irrigasse, sed oratores admirabile illud dicendi artificium figuráque, ac denique philosophus reip. bene viuendi præcepta mutuasse declarat. Neque vel consiliorum vel litium artes, vel similitudines, vel amplificationes, vel argumenta, vel digressiones vllæ, quæ ab illo non sint eõ-

monstratæ. Quid obsecro tentari potuit quod ab illo in suis poematis non sit excogitatum vel animaduersum? Quæ regio, quæ pugna, quæ formæ, quod remigium, qui denique motus animorum, quæ ferarum figuræ, quas ille cæcus non viderit? quum ita nobis eas depinxerit vt eas quasi videre, quum legimus, videamur? Ac verissimè his succinens poeta Latinus de Homero, *Quicquid sit*, inquit, *pulchrum, quid turpe, quid vtile, quid non, Plenius ac melius Chrysippo & Crantore dicit.* Quibus hoc addere licet summæ laudis loco, singula propemodum verba eius poetæ, quasi apophthegmata esse, & prouerbij loco vsurpari, vt testatur Macrobius. Et an à Latino Homero, alioqui absolutissimus, superatus sit, apud eundem licet intueri, Homerica cum Virgilianis conferentem. Hoc constat, Latinos primarij nominis poetas magna cum laude Græcorum poemata vel transtulisse, vel imitatos fuisse, inopia magis impulsos quàm superandi fiducia fretos. Siquidem Virgilium, Latinorum coryphæum, nemo nescit bonam Æneidos partem ex Homeri poesi transcripsisse, atque in totum se ad Homerum æmulandum composuisse: Georgica ad Hesiodi ἔργων καὶ ἡμερῶν imitationem feliciter scripsisse: Bucolica impari conatu ad Theocriti facilitatem expressisse, critici fatentur: etiamsi illorum inuentis iam frueretur. Terentius (cui proximus, mea sententia, locus inter Latinos poetas debetur) adde etiã Accium, Cæcilium, Pacuuium: nunquid Menandrum solùm interpretantur, víxque leuem illius assequuntur vmbram, iuxta Fabij sententiam? Quanquam in comœdiis aliquid præstitisse Latinos, etiamsi totæ è Græcorum myrotheciis mutuatæ sint, fatendum est: tragœdia certè Græca tota est. Solius enim Senecæ apud Latinos (quod quidem sciam) extant tragædiæ, atque illæ ex Euripide interpretatæ. Deus bone quàm non accedit ad illius elegantiam, artificium, ac sententiarum grauitatem! Iam, si vtrosque cum alteris conferas, annon reperies omnia Latinorum inuenta, fabularum ingeniosa inuolucra, compositiones illustres, allegorias appositas, affectus acriores, mirandos motus, compositiones significantiores, ac breuiter supellectilem quandam natiua quadam poeticæ copia affluentem? E regione apud nos pigriora ferè omnia gratia non solùm inferiora, verùm etiam à dignitate plerunque & à decoro aliena. Quanquam non inficior quin nostrorum poetarum carmina, si seorsum legas, venusta appareant & eleganter scripta, atque etiam vt iis nihil melius posse fieri cẽseas: at si componas & conferas Græca ipsa vnde illa descripta sunt, ac singula considerate atque aptè iunctis alternis lectionibus committas, comperies vix Συρακουσίων τοῦ Δικήτου, vt est in prouerbio. adeò iacêre ac putere incipiunt Latina, vt quæ Græcorum, quæ æmulari non poterant, luminibus gratiisque obsolescant. Cuius quidem rei apud Gellium, linguæ Latinæ acerrimum censorem requirere iudicium atque exempla licebit, vbi Cæcilij cum Menandri, Virgilij cum Homeri & Theocriti, versus exponuntur, quos ab his mutuati sunt. Diomedis hercle & Glauci arma non dispari magis pretio æstimari possunt. Atque hîc mihi Cicero ignoscat, qui Latinos à Græcis sumpta, meliora reddidisse clamat. Sed quis hæc deprehendet? quis aut artificium aut translata aliunde intelligat, nisi huius linguæ supellectile instructus?

Poeticen excipit rhetorice, cùm numerorum & figurarum ornatu, tum structura orationisque filo atque charactere propemodum coniuncta: quæ quum omnia, perinde atque inuentionis & eloquutionis, ita argumenta & formulæ à Græcis fontibus hauriuntur. Quandoquidem in hac illic regnant vt Cicero fateatur hanc Athenis & inuentam & absolutam: siue diuidendi, præparandi rationem, consilium, ordinem, seu affectuum motus spectes, figurarum & troporum picturas, eorum summatim omnium apparatum inde fluere videas. Et haud scio quid aliud poetæ oratoresque nostri quàm poesin & oratoriam ciuitate donauerunt Romana: qui, siquid eximium præstiterint, id ex illorum omniiugis pratis, veluti flosculis, decerptis, illorúmque virtutum imitatione comparauerunt. Cato iam senex, Græcis alioqui parum amicus, commentarios sibi collegit, è Thucydidis orationibus & Demosthenis, quas in dicendo magno sibi vsui fuisse testatus est. Quid Ciceronem, Latinæ linguæ principem, in eloquentiæ illam arcem subuexit, nisi Græcorum studia, inque iis æmulandis contentio? Nempe qui totum se ad Demosthenis vim, Platonis copiam, Isocratis iucũditatem, Periclis fulmina, Thucydidis maturitatem, neque certè infeliciter, composuisse deprehenditur, beatissima quadam immortalis ingenij benignitate suffragante: adeóque Græcorum studiis operam nauauit, vt se Græcis declamationibus exerceret: Græca vbique cum Latinis coniungens, modò Latina Græcè, modò Græca Latinè vertendo, stilum exercuit. Idémque filio (cui non nisi compendiosissimam fidelissimámque rationem præcipere potuit) faciendum suadebat. Quod si hodie iuuentuti persuaderi queat, felicius disciplinæ tractarentur, neque tam exangues ingeniorum venæ existerent. Nihil enim mirum omnes bonas disciplinas iam diu sepultas, cùm Græca lingua abolita, tum nullo declamandi exercitio: quæ tamen primaria sunt ingeniorum fomenta in eorum animis qui ad eruditionis aliquem fructum peruenire contendant.

Dialectica, rhetoricæ germana. quum vtraque alteri coniungenda esset, nostri hanc neglecta prorsus altera, veluti dextra manu, ad meras cauillationum stribiligines, aniles rixas, protraxerunt: vt nullum hodie veræ dialecticæ in scholis remanserit vestigium. Quorsum parua (praua dicere debebam) logicalia? quorsum barbara non solùm, sed inepta etiam atque inutilia illa quibus iuuentus in publicis gymnasiis oneratur commentaria? quorsum pro Aristotele, Porphyrióque, genuinis & Græcis elegantissimis, earúmque artium peritissimis magistris, ineptis & corruptissimis tralationibus vti coguntur? quas quum nec intelligant ipsi professores, tamen miseram iuuentutem edíscere cogunt, ad nihil profuturas. Et tamen ex ipsis fontibus artes hæc facillimè percipi poterant.

Quid de mathematicis loquar? quum peculiares eius artis voces nondum sint Latinitate donatæ, neque commodè inopia linguæ Latinæ omnes possint, fit vt idemtidem harum literarum imperitus in his explicandis intelligendisque offendat: quum vbique occurrant trigoni, tetragoni, monades, triades, diapente, diatessaron, excentrici, syncentrici, epicyclij, eclipses, & eius ordinis tanta turba vt annus deficeret si omnia vel commemorare vel ostendere nitar. loca vbi interpretes nos in fœdissimos secum errores traxerunt.

Idque non in logicis ac mathematicis solùm, sed per totam philosophiam euenit. quæ quum tota sit Græcorum, nos vix faces quasdam ex illorum fontibus hausimus, eásque è tam multis transfusas. Interim tamen nostri philosophastri nullis dum vel Græcis vel melioribus literis adolescentes ad philoso-

phiam

phiam veluti πτερυγίζοντας solùm Alexandri Galli doctrinali, ceu communi omnium copiæcornu, instructos, statim Icari in morem ad philosophiæ ardua (hoc est ad volandum sine pennis) transmittunt. Cicero, alioqui Græcorum gloriæ æmulus, philosophiam declarat citra Græcam eruditionem neque percipi, neque subsistere. Nam quum apud nos pauca admodum eáque à Gręcis desumpta extent digna lectu, (sophistarum enim nugas & delira commentaria non libet inter philosophiæ scripta referre) apud illos tam copiosa, pretiosa, nitidáque philosophicę supellectilis monumenta nobis sunt reposita, quæ si in sua lingua legantur, & cum Teutonicis his conferantur, (hoc est, quæ in Latinam linguam translata) iure dici poterit quod poeta de examinato Hectore, Hei mihi qualis erat, quantum mutatus ab illo Aristotele & Platone! Nam præter quod parum commodè multa versa, parúmque significanter expressa, etiam pleraque prętermissa sunt, quę non sunt satis assequuti interpretes, nonnulla de suo addiderunt: alicubi obscuriora relinquuntur, quæ subinde lectorem diligętem vel cruciāt, vel fallunt: vt cernere licet in libris meteorologicis, & De cælo, ac physicis Aristotelis, vtilissimis quidem libris, sed à nostris non intellecti in scholis reiiciuntur. De Platone quid dicam? is nisi sua lingua legatur, nemo iudicare poterit de illius diuina vel doctrina vel eloquentia: reclamante quadam inexplicabili & copia & suauitate, in qua vir ille in ea lingua supra humanū ingenium dominatur. Quare doctissimus iuuenis Thomas Lupsetus, quum alterna opera Platonem legeremus Lutetiæ, is subinde versum Platonem, nothum aut Academicam vappam appellare consueuit quoties Latinum cum Græco conferremus: adeò diuinæ illius virtutes extra Græcum sermonē perci nequeunt. Idem de Xenophonte, Theophrasto, Plutarcho, atque cæteris grauissimis philosophis, & doctrinæ castitate & eloquentiæ dotibus admirandis, iudicare licet.

Iam verò vt per cæteras philosophiæ partes progrediamur, iatrice ac therapeutice, naturalis philosophiæ & honesta & necessaria disciplina, si purè próque dignitate tractetur, certissimúque ἐφόδιον πάθηματα compendium afferens, sed barbarorum linguæque Græcæ imperitorum scabie eam occupante, Deus bone quàm squalida & strigosa reddita, quámque periculosis erroribus & imposturis elegantissima simul vtilissimáque professio deformata est! vbi pro Hippocrate & Galeno, huius artis κορυφαίοις, & qui citra Græcorum eruditionem percipi non poterant, nescio qui barbari Auerroes & Auicennæ in scholas recepti sunt: quum illi interim multorum instar esse poterant, & reuera Homerico encomio digni, ἰατροὶ ἀνδρῶν πολλῶν ἀντάξιοι ἄλλων. Tota enim medicina, sicut & reliquæ philosophiæ partes, à Græcis petita. Idque indicant eius artis pharmacorum, vnguentorum, cataplasmatum, potionum, ceromatum vocabula: item animantium, plantarum, gemmarum, morborum, remediorum, instrumentorum, ponderum, mensurarum innumeræ nomenclaturæ: quæ quum apud nos etiam recepta, circulatorum atque huius linguę imperitorum abusu detrita corruptáque, non intelligantur, non ratò fit vt indocti medici potiones pro cataplastis, & (vt dicit poeta) φάρμακα πολλὰ μεμιγμένα λυγρὰ καὶ ἐσθλὰ ministrent. Id quod designauit quidam, suppositorium, hoc est, pessum, pro pillulis præbens deglutiendum. Et tamen hisce impostoribus non dubitamus vitæ nostræ arbitriū concedere: nempe vt per experimenta mortis agant: quum sit in nulla professione periculum maius: vt de his verè scripsit Plinius. Atqui videmus nunc, Musis bene fortunantibus, ac melioribus literis reuiuiscentibus, quosdam Græcarum litterarum adminiculo fretos, strenuam operam nauare vt hæc disciplina suæ dignitati restituatur: huc iam incumbentibus Theodoro Gaza, Leoniceno, Manardo, Copo, Ruellio, & aliis plerisque ætatis nostræ ἀρχιατροῖς, qui Augiæ illud barbarorum medicorum stabulum è Gręcorum fontibus abluentes, eius disciplinæ candidatos ad ea collimare docent, sine quibus ἄσκοπα τοξεύουσι.

Ad iurisprudentiam (hoc est νομικὴν) venio, professionem & amplissimam & religiosissimam, nempe Reip. humanæque societatis ac pacis tuendę magistrā. Qua arte quū & hæc Academia maximè celebretur, & nos olim, nondum satis politiorum literarum viatico instructi, ad huius studium perpulsi, atque etiamnum studiorum nostrorum scopum defiximus: ne illotis manibus tam seriæ ac sacrosanctæ artis studium capesseremus, (quæ diuinarum humanarúmque rerum, iusti & iniusti notitiam profitetur) Imperatoris consilio admoniti existimauimus satius παλινδρεμῆσαι ἢ δραμεῖν κακῶς, vt dicitur in prouerbio: & ad vtriusque linguæ studia, veluti ad suauissimas pellices reuerti, tantisperdum illarum consuetudine instructis atque exatiatis liceret cum legitima pro dignitate συνοικεῖν: quum citra illas, nullas seueriores disciplinas exactè tractari posse exploratum sit. Iam verò sat scio esse plerosque sic persuasos, vt existiment ad iurisprudentiæ studia Gręcam eruditionem non tantoperè requiri: quos tamen, si me patiēter audierint, bonam spem concipio, sententiam eos immutaturos. Primum enim nemo diffiteri potest, iuris nostri originem & reipub. instituendæ formas Romanos à Græcis petitas instituisse. Deinde (vt antè quoque commemoratum, Romanis Græcam linguam familiarem & in deliciis habitam) maiorum gentium iureconsulti, qui iustitiæ magis quàm imposturarum ac litium studiosi, quum vtriusque linguæ periti & in omni disciplinarum genere exculti essent, non existimabant quenquam fore tam impudentem qui ad hanc religiosissimam artem accederet, nisi & ipse Græca eruditione instructus esset. Vnde subinde è Græcorum thesauris κειμήλια proferunt, quibus vel in respondendo vel interpretando iure vtuntur: non solùm voces & sententias Græcorum philosophorum, poetarum, oratorum, tanquam gemmas & lumina orationis, ad res significantius exprimendas, ádque propositum probandum insulcientes, sed & epistolas & rescripta Impp. atque aliorum iureconsultorum responsa Græco sermone subinde inserunt. Neque id abs re: quandoquidem iurisprudentiam cum philosophia coniunctam, & Cicero & Vlpianus testantur, nempe politicæ ethicæque portionem esse. Philosophia autem cum suis pedissequis orbem disciplinarum complectitur, quam Quintilianus, vir in iureconsultorum seminario consularis versatus, causis agendis necessariam exigit. Ad hæc iureconsulti communiter fatentur, in causis dicendis philosophorum, poetarum, oratorúmque autoritatem allegandam & recipiendam. Id quod Paulus iureconf. comprobat: quum Hippocratis autoritate comprobet, septimo mense partum legitimum nasci. Et Iulianus sequitur Aristotelis sententiam in respondendo, qui tradit quinque simul liberos nasci posse. Emptionis venditionisque contrahendæ modus ex Homero allegatur. Vnde hîc Accursius, quantumuis ab his literis alienus, tamen necessitate veritatéque ipsa compulsus, erumpere cogitur: Nota, (inquiens) poetarum & philosophorum autoritates in causis allegandas. Idque fecisse iureconsultos passim videre licet, suas LL. ex horum scriptis locupletantes: vt cùm aliàs innumeris locis, tum ff. de LL. ex Demosthene & Chrysippo, &

Theophrasto, item ex Aristotele titulo de vsuris, & Platone, ff.de nundinis l.secunda. Sic tit.de pœnis, animaduersio delictorum suppliciorúmque ratio ex Homeri carminibus petitur, quemadmodum eo titulo capitalium causarum qualitas è Demosthenis sententia sancitur. sed quæ loca deprauata lectoribus iudicibúsque sæpe imposuerunt. Notarúntque hæc eruditiores litium decisores, ob linguarum meliorúmque literarum inscitiam capitaliter hallucinatos plerosque. Animaduerterunt igitur iureconsulti veteres, non modò lenociniis verborum, sed sententiarum etiam grauitate scaterę literas humaniores: quę etiam testimoniorum & iudicati non rarò obtineant vim. Solon è septem Græciæ sapientibus vnus, Homeri versibus sententiam suam iudicibus approbasse dicitur: vt videlicet Salamin insula à Megarensibus occupata adiudicaretur Atheniensibus, abdicatis Megareis. Quare non temerè à Iustiniano Homerus omnis virtutis eruditionisque parens celebratur. Et quanquam iureconsultis qui iurisprudentiæ syluam peruagati fuerint, non est obscurum, leges exactè rectéque intelligere citra Græcæ linguæ peritiam perinde esse ac si quis sine pedibus ambulare tentet: tamen siquis hîc mihi ex iis quæ dicta sunt, ἁμαρτνεὶ credere nolit, hunc ego iubebo mox aspicere ea quæ sunt ante pedes, hoc est ipsa iuris incunabula: & reperiet in ipsa statim iuris diuisione, ius scriptum & non scriptum vocari ad imitationem Græcorum νόμον καὶ θεσμὸν, vbi hactenus imperitum vulgus ridiculè legit, fonoi monoi. Verùm vt hæc leuiora, & quæ §. item pretium, tit. de empt. Et § 1. de iniur. item §. de suibus ad l. Aquil. & alia pleraque institutionum loca transiliam, vnum proferam de donatione locum, vbi donationis causa mortis, ratio è Telemachi Homerici exemplo declaratur, locus hactenus à paucis dum rectè explicatus: ac primùm (quod equidē sciam) à nobis ex Odyss. libros interpretatus. Id quod celeberrimi nominis iurecons. Claudius Cantiuncula testari poterit: qui ex meo exemplari à me adnotata excepit, atque hinc alij quidam imitati. Quemadmodum & de pub. iud. obscurato loco è Xenophonte lucem addidimus. Vbi Accursius, cum Academicis iubet lectorem ἐπέχειν, Græcum (inquiens) hoc totum: omitte. Sicut aliâs, Hoc Græcum est: (inquit) quod legi non potest. Quid (obsecro) id aliud est quàm cæcum cæco ducatum præbere, & vtrunque in foueam, hoc est in errorem, prouoluere? ô infelicia tempora. At verò ipsas Pandectas, hoc est apothecas, atque adeò iuris ciuilis campos ingressis, Deus bone quàm hîc se offerunt multa nostrum institutum comprobantia! Siquidem in ipso limine, hoc est titulo libri, offendere cogimur: ac nec ipsum procemium intelligere poterit Græcæ linguæ ignatus. vbi pro λύκους, hircos, loco φεγλύπτα, coloritæ, hoc est, pro gnesiis Græcis nescio quæ κίδηλα & carcinomata, Græcæ videlicet linguæ inopia, supposita atque innata sunt: quibus tamen nominibus Iustinianus iuris ciuilis gradus distinguere voluit, quēadmodum & hodie Baccalaureorum & Licentiatorum ac Doctorum vocabula recepta sunt: vt totius procemij intellectus ex his vocibus pendeat. Ad eundem lapidem impingitur l.2. C.de vet.iur. enucl. vbi pro χῆν πόδα surrepsit nihil nisi, Hoc Græcum est. & mox pro πορφύρα, matrix: perinde ac si quis scripturam interpretetur piscem. Quid (obsecro) excogitari potuit absurdius? quum tamen totius constitutionis sententia in his lateat vocabulis, quæ de legum interpretatione loquitur. Lib.5 ff.ex Adriani principis rescripto Græco, parum fideliter verso, Accursius, hircum mulget, & Bartholus ac cæteri cribrum suppo-

nunt: vtrique æquè inepti, priuatum Atheniensium magistratum, hoc est ἄρχοντας, ad quoslibet magistratus referentes, genuinam rescripti sententiam peruertunt: ita vt incertum relinquatur quid sibi voluerit princeps, quum dixerit, magistratus cognoscere de his rebus pro quibus tutores fuerint. non enim rebus tutores dantur, sed personis. Ad eandem erroris regulam exigi poterunt tit.de appellat. vbi Vlpianus disputat an aduersus principis rescriptum appellari possit: vt si fortè præses aliquis ad Imp. scripserit, atque responsum sit, an hic appellandi locus. Iureconsultus rescriptum Græcum citat. eius tam verba quàm sententia corruptè reddita, tamen oraculi vice leguntur suppositicia, explosis genuinis. Nam pro eo quod Græcè, ὅτι οὐ ὑπάρχει τοῖς βουλομένοις ἀποκαλεῖσθαι φεύγειν τὴν ἀπόφασιν, horum loco legitur, Prouocare ab enunciatione licentia existit. Ita vt Accursius senserit, ab enūciatione, hoc est à peruersè principi narratis, appellari posse: quum sit accipiendum de eo ad quem prouocamus, & ab ipso rescripto, non autem à quo. ἀπόφασις enim hîc non enunciationem (vt apud Aristot. ἀπόφανσις) significat, sed sententiam & responsum, vt Andreas Alciatus eruditè animaduertit. Succedunt non minoris momenti errata, inter quæ est Eudæmonis cuiusdam supplex ad Antoninum Cæsarē libellus. Tota lex Græco sermone à Volusio Metriano iureconsulto refertur: ex peruersa autem interpretatione Græcæ legis, iuris aliquot professores magni nominis in eum venerunt errorem, vt huius legis testimonio freti, affirmarint imperium maris ad principem Rō. non pertinere: vt alio errore alium trahente, addiderunt, Venetos non esse sub imperio Rom. quum Græca ipsa, si ritè intelligantur, exertè contrarium probēt, atque omnem ambiguitatem facilè discutiant. ἐγὼ μὲν κόσμου κύριος, ὁ δὲ νόμος, τῆς θαλάσσης. non quòd Imp. non sit dominus maris, sed quòd lege Rhodia iudicet, & non priuata lege. Eiusdem notæ in L. Lucius. ff.de seruit. iub.pr. Bartholi lapsus. nam interpretis imperitia veluti bubulis naribus ductus, nescio quas ἀστεῖς διονύσους comminiscitur distinctiones de concessionibus personalibus, & quæ ad heredem transeant: quum quod Græcè legitur, χαιρέζομαι σοι, nihil ad heredes faciat. Possem innumera rescripta, epistolas, legésque integras, perinde atque alias Græcas & voces & sententias, commonstrare: nisi ab eruditissimis nostræ ætatis iureconsultis Budæo & Alciato petere liceret, quæ passim per totum corpus iuris sparsa. inscitiáque huius linguæ deprauata, periculosos errores peperierint, at Græcè peritis perspicua sunt. Cuiusmodi sunt, L.2. ff.de legib. L.pen. ff.quib.caus.pig.vel hypo L. Ticia, & L. Codicill. ff.de leg.2. Adde L. cum quis ff.de legat.3. Item Alex. rescriptum ff. de appell. L.2.de nundinis. L.septicia, ff.de pollic. Sequelæ nuncium in L. thais, ff. de fideicommiss. lib. L. natorum, ff. de verb. sign. Postremò totum titulum de excusationibus Tut. Græcè scriptum si Modestinus ipse non fateretur, tamen orationis ductus clamaret, sordidus & incultus, à quodam vtriusque linguæ æquè imperito translatus: quod quiuis facilè deprehendet (nisi prorsus plumbeo sit ingenio) si cum nitido & culto iureconsultorum stilo conferatur. Ridiculum quàm Accursius hîc se torqueat, hęsitans è Latinone in Græcum sermonem, an contrà, conuersus sit, in omnes formas pueriliter se versans, neque elabi potest. vt taceam voces quæ identidem occurrunt leges peruaganti, non pœnitenditamen momenti: in quibus simul & is, quisquis est, qui Græca interpretanda suscepit, & cum hoc glossatores fœdè lapsi sunt, vel perperam ipsa Græca interpretando, vel submotis germanis

notha insuentes. vt in L.3.ff.de LL. δὶς τὸ πλέον: & in L.obseruare,de off.proconf. ὁλοκλήρια, καταπίπλυς, μιμηγεπολίς:& L.athletas ff.de his quę no.infa. βραβευταί. Sub tit. de edil.edi.morborum. Sub tit.de grad. nomina propinquitatis,de verb.significat.omnis generis vocabula Græca occurrunt à iureconsultis citata, in quibus interpretandis ridiculus est Accursius. Vnum proferam è quibus cætera, sicut leonem ex vnguibus, licebit æstimare. Parabolanos inquit medicos esse ab eo quòd multas parabolas habeant & loquaces sint: & Archigerontes, sacerdotes quibus delicta sua in metallum damnati confiteantur. Atque hęc tanta fiducia sui profert (tanquam certus suarum interpretationum) vt quicquid, quantumuis ineptum, in mentem venerit, pro oraculo recipiẽdum postulet: reuera quod à Thucydide dictum, τὸ μὲν ἀμαθίας θρασεῖς efficere, declarans: quum alibi arrogantius iactare non pudeat, nomen sibi Accursio fataliter inditum ab accurrendo iuris tenebris. Equidem affirmare potius ausim,ab accersendis tenebris nominatum. Sed dicet aliquis, de vocibus iureconsultum, sicut nec medicum, esse solicitum, si de rebus constet. Sed quomodo(obsecro) de rebus constare poterit, si voces quibus res significantur, non percipias? cui tandem diuinare dabitur germanam legis sententiam, si verba quibus ea constet non intelligantur? Annon voces sunt rerum notæ, sicut & scripta vocis sunt symbola? Quorsum attinet iureconsultos tam anxiè de vocabulorum significatis disputare? quorsum titulus de verborum significationibus,& de legatis, aliisque passim locis, vbi iureconsulti in legibus & edictis vocum rationes diligentissimè explicant. Condonari facilè poterat iureconsultis qui in infeliciora secula inciderunt, si non ita tersè aut etiam Latinè scripserint,quum alioqui in respondendo plerique ingenioli fuisse deprehendantur: verùm qui tanta impudentia bona studia corrumpunt atque conspurcant, quò suam ignorantiam tegant, ij per Nemesim digni sunt,vt à studiosis omnibus lapidibus obruantur, aut certè stercore conspergantur. Eóque maior gratia habenda Budæo, Alciato, ac similibus viris immortali laude dignis, qui hoc Accursianum nobis sterquilinium exportant. Quanquam hîc non desunt qui obganniant, non esse has cultiores disciplinas de pane lucrando: hoc est, ἰδίν ἕνεκα τοῦ ἀφιτεῖν. Certè L.munerum, ff.de muneribus & honor. Arcadij responsum declarat, etiam iureconsulto necessariam esse harum cognitionem: vbi frumenti & olei coemptores, σιτῶναι & ἐλαιόπωλοι appellati,à leguleis explosi, ab eruditis Græcæ linguæ restituuntur. Cæterùm hîc de priori iurisprudentiæ seculo. Italia verò & Roma Gothorum irruptione vastata, imperiique sede Constantinopolim translata, ipsa simul iurisprudentiæ schola eôdem commigrauit: & quum tota Italia atque adeò Latino orbe exularet, in Græcia seruata est. Imperator autem qui legum exuuias concentriauit, quanquam analphabetus,tamen quia Græcus ipse, & in Græcia aulam habebat, ac denique iureconsultis vteretur Græcè quàm Latinè peritioribus,quorum opera leges descripsit: & quia ad populi vsum eius regionis leges conderet, necesse fuit promulgare sanctiones ea lingua qua populus vteretur. Roma enim barbarorum incursibus occupata, Beryto terræmotu diruto, sola Constantinopolis & imperij sedes & iurisprudentiæ schola fuit. Hîc à Iustiniano, (vt dixi) Græco principe, Græcæ editæ sunt Nouellæ, hoc est νεαραὶ constitutiones:quas post Pandectarum, Codicis & Institutionum editionem, princeps ille veluti proprias ac absolutum iuris promptuarium per suos consiliarios componi iusserat, Græcóque sermone vulgarat. Sed pòst in Latinum sermonem translatæ non minus barbarè quàm ineptè, adeò vt sententiam pluribus locis parum assequi queas, hellenismo suboleschte. Quum autem alibi Græcum exemplar conseruari dicatur, spes est fore vt propediem in communem studiosorum vsum & magnam reipub. vtilitatem proditurum sit. Iurisprudentia igitur iam in solis Græcorum scholis versante, factum est vt & Pandectæ κατὰ πόδας transferrentur in Græcum,& Institutiones, Pãdectarum epitome, quò Romanorum ritus peregrinis gentibus declararentur,explicatius & copiosius in Grecam linguam translatas Politianus testatur. Et nos eas è bibliotheca Bessarionis, quæ est Venetiis, exhibitas inspeximus,& loca quædam decerpsimus: futurúmque speramus vt aut nostra aut aliorum opera Græcum exemplar Latinis scholis illustratum in lucem propediem proditurum sit.

Sed ne diutius vos remorer in iurisconsultorum schola, & veluti in propria arena longius παρεμβαίνειν videar, ad theologiam conscendimus, eámque professionem quæ sacrosancta religionis nobis oracula tradit, atque adeò salutis nostræ summam. Ea verò quum & ipsa Græco vocabulo à verbo Dei appelletur, neque è spinosis quæstionibus, aut vanis sophistarum argutiis,sed ex nouo & veteri instrumento,éque Prophetarum & Apostolorum doctrinis, diuini spiritus dono & inspiratione haustis, reuerenter flagitanda sit: non video quo pacto eam assequaris aut certè pro dignitate tractare, déque ea rectè iudicare possis, si sermonis Græci, quo hæc tradita, rudis sis. Siquidem totum nouum testamentum(quod nobis lætum æternæ redemptionis nuncium exhibet,Græcè ab Apostolis& Euangelistis traditum: quibus reliquus totus mundus nihil habet venerabilius. Adhæc, vt in Græcia Christiana fides plurimùm propagata, & Christiani primùm appellati, ita theologos nobis præbuit ea regio & scripturæ singulari peritia & eloquentia vitæque sanctimonia commendatos. Nam quos tulit,obsecro, ab Apostolorum temporibus vlla lingua vel ætas, quos cum Basilio, Chrysostomo, Nazianzeno, Eusebio,Origene,Theophylacto,Athanasio,Epiphanio,atque innumeris aliis,iisque grauissimis,Græcis theologis conferas?

Aliquanto pòst.

Porrò quanquam declaratum sit, nullas apud Latinos disciplinas citra Græcarum literarum eruditionem exactè tractari posse: idque ita clarè commonstratum per omnia Latinorum studiorum genera, vt inficiari nemo possit: tamen non desunt passim in academiis literarum hostes,qui,non dico, mussitent apud se, sed publicis etiam decretis ab his linguis deterreant. Quorsum(inquiunt)hæc studiorum nouatio? quid nobis cum istis linguis, iam plus octingentis annis hîc non vsurpatis?& tamen hæc ætas nobis ingentia illa præbuit & theologiæ & aliarum professionum columina? Thomam,Scotum,Bonauenturam: qui ob singularem in scripturis vel eminentiam, vel perspicaciam,doctores sancti, subtiles, seraphici, irrefragabiles appellati: item Bartholum,Baldum,Alexandros, Durandos, iuris monarchas. in medicinis Auerroem, Arnoldum de villa noua: in philosophia,Occam,Buridanum, Tartaretum, atque innumeros alios in sua professione celeberrimos viros,qui Græcas literas nũquam attigerint? Quod autem dicunt hanc linguam esse nouam: quid audio? nouáne hæc lingua? quia ipsi eam non didicerunt? quum Græcam constet ante Latinam fuisse, & qua omnes disciplinas traditas,ádque Latinos velut è fonte deriuatas, suprà satis demonstratum arbitror. Certè constat, hanc à nostris olim

vsurpatam,& ante bis mille annos Celtas & Germanos hac lingua vsos, cùm in reliquis ferè rebus, tum priuatis rationibus & tabulis, Cæsar ostendit Comment.belli Gallici. Nihil olim apud Romanos referebat,Græcéne an Latinè loquereris,quum Romanorum literæ in fastigio essent: & Claudius Cæsar vtrãque linguam, nostram appellare solebat: qui & ipse Romanus Græcas scripserit historias,quas citat Steph. περὶ πόλεων Imò & Romæ natos, neque Italiam egressos,Græca monumenta reliquisse. Adde, Gallos & Germanos hac lingua non modò in scholis,sed publicis administrationibus vsos: vt de Carolo & Friderico Impp. Inque nostra lingua tam multa eius linguæ vestigia extare, suprà admonitum. Et hinc est quòd Quintilianus (qui viginti annis iuuentuti instituendæ præfuit) Græca cum Latinis non solùm coniungenda cẽsuit, sed à Græcis etiam auspicari.quem morem sua ætate durasse,T.Liuius lib.9ab vrbe, narrat. Et Pontifices atque Imperatores huc respexerunt, quum decretis,priuilegiis ac stipendiis harum linguarum professores in publicis scholis instituerunt.Porrò quòd ætas hæc aliquot seculorum præclara tulerit ingenia ex omni scientiarum genere, non diffiteor: attamen longè futuros absolutiores si in feliciora secula incidissent,& huius linguæ præsidio adiuti fuissent.Negare enim non possumus quin plerique fœdè huius inopia lapsi sint: & haud dubiè longè rectius & elegantius sua quique scripta tradidissent, si Græcorum literis exornati fuissent.

Paulo pòst.

Sunt & alterius classis harum literarũ impugnatores Suffeni, qui etsi scioli & rhetoricastri videri velint,& Latinæ linguæ deos se existimantes:id inde est quia vident huius linguæ peritos præferri, literásque felicius tractare:vulpeculę instar Æsopicæ,quę,quum pira in arbore assequi non poterat,insipida cauillabatur.ad eundem modum & his literis destituti, & tamen erudituli videri volentes, vndecunque fugillandi captant occasionem: acutè se & valdè falsè impetiisse studia rati, quoties vel Græculos esurientes per contumeliam appellent:vel illud ζωὴ καὶ ψυχὴ, ex poeta,in Græcorum mores iactent. Mirum autem quàm sibi Ciceroniani videantur,quando illas ex oratione pro L.Flacco calumniæ tabellas proferunt.Cæterùm donemus,quod Cicero testatur, Græciam à veteri illa,quæ gloria,opibus & imperio floruerit, degenerasse:fuerintque seruiente Græcia, tales aliquot Græculi,vel leues, vel turpiter quibuslibet quæstibus expositi,quales taxat poeta, & Lucianus notat in libello περὶ τοῦ μὴ ὀξέως συνάπτειν:an ex illis decet vniuersam gentem æstimare, aut linguam execrari tam multis modis vtilem? Peruersum per Nemesin certè iudicium.Quin pro his producũt Agesilaos,Socrates, Phociones,Aristides, & innumeros alios, vitæ continentia morũmque grauitate insignes: & totidem quot apud Romanos, qualescunque virtutes spectes: adeò vt Plutarchus in Φωκίωνος non dubitauerit cum Romanis præstantissimis Græcos modò & virtute non inferiores opponere. Quòd si paulatim veterum morum seueritas vnà cum imperio declinauerit, vt est rerum vicissitudo, vt nihil vsquam stabile: quid mirum? quum idem hodie liceat cùm in aliis gentibus tum in Romanis desiderare, si cum veteribus componas.

Paulo pòst.

Quòd si Græcis voces sunt ad quamlibet rem significandam,etiam parum pudicam,appositæ,sunt in eadem lingua quæ sacrosancta mysteria eadem dexteritate exprimant. Quare non vitium hoc, sed laus est linguæ,posse significanter & viuam rem exprimere.quo dono siquis abutatur,id non linguæ, sed abutentis vitium.Quòd si ea omnia abiicienda essent,quę in abusum rapi possunt, ipsa elementa tollere è medio necesse foret. Neque Græci solùm blandientibus verbis vtuntur, verumetiam Latini Corculum meum & suauium, animula vagula,blandula, dixére. Quòd siquis re per se non inhonesta malè ad obscœnitatem abutatur, impuri hominis, non linguæ, morbus est. Romanis antiquam seueritatem obtinentibus, Græcorum elegantia,luxus videbatur: nunc mirum si Cicero, Græcis alioqui parum popularis, quò causam suam,hoc est Latinæ linguæ eminentiam, commendatiorem redderet, Græcorum fidem moresque eleuarit apud suum populum, quo nullum numen præsentius duceret,palpando, atque linguam, cuius ipse princeps fuit,velut simia suos catulos fouere? Non immeritò repetundarum (vt testatur Hieronymus) atque adeò ingratitudinis à Græcis accusatus Cicero: quum ipse fateatur præclara illa ingenij ornamenta, philosophiam & oratoriam facultatem, a Græcis accepisse,atque Athenas inuentrices vocet omnium doctrinarum: in quibus summa dicendi vis & inuenta & perfecta sit: neque quenquam vel in philosophia vel alio quouis eruditionis genere citra hasce literas posse quicquam laude dignum præstare. Cuius rei fidem maiorem facit,quòd filium, quem vnicè diligebat,Athenas miserit,vt suo exemplo Græca cum Latinis coniungeret: idque non in philosophia solùm, sed in dicendi quoque exercitatione. Vnde satis liquet, Ciceronem in hac causa perinde atque in aliis quibusdam, non ex animo, sed contra conscientiæ testimonium pleraque scripsisse.Neque dubium quin si Græcæ linguæ,vti Latinæ & à se illustratæ,patrocinium suscepisset, aliis vsus fuisset argumentis, & diuersa longe protulisset. Verumenimuero quum Latinam,etiam (si diis placet) Græca locupletiorem facere contendat,& ostendere,Græcos voce qua inepti significatio exprimatur,carere:hîc quàm fuerit æquus facilè intelligunt qui Græcè norunt:quum eam significationem non semel exprimant, & vocabulis oppidò quàm appositis. Id quod eruditè simul & copiosè declarat vtriusque linguæ antistes Guilelmus Budæus. Quòd si donetur Græcos eo vocabulo carere, non tamen ex hoc protinus conuinceretur, Græcam linguam ieiunam esse,& Latinam Græca copiosiorem: si expendamus quàm multa sint quæ quum Latinè dici commodè non queant, Græcis vocibus efferimus: vt liquidiùs antè demonstratum.

Paulo pòst.

Iacebant logicæ disciplinę cum mathematicis:philosophia omnis obscurata, hac lingua semel sublata: medicina cum iurisprudentia, poetica simul & historica: breuiter omnes disciplinę & monimenta ingeniorum sic barbarorum commentis conspurcata fuerant,vt,nisi hęc lingua reuixisset,ad solidam eruditionem peruenendi nulla spes affulgeret.&c.

Notes du mont Royal

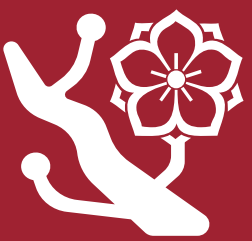

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Une ou plusieurs pages ont été volontairement omises ici.

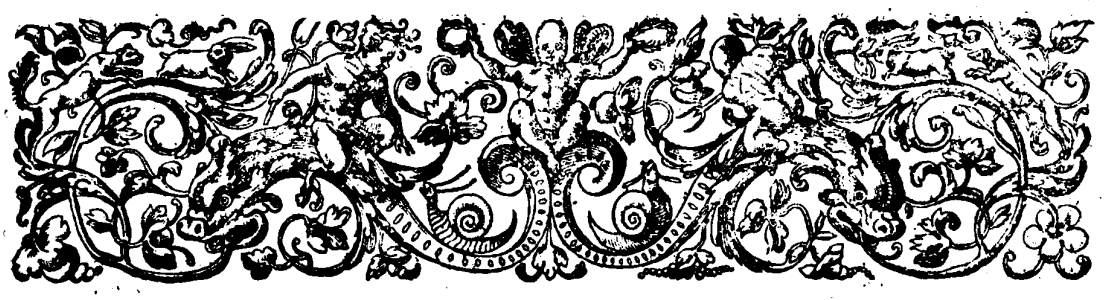

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

HESIODI ASCRAEI OPERA

ET DIES.

ΟΥΣΑΙ Πιερίηθεν ἀοιδῆσι κλείουσαι,
Δεῦτε, Διὸς κατὰ κοῦρον ἀείσατε πατρὸς ὑμετέροιο·
Οὕνεκ' ἄρ' βροτοὶ ἀνδρες ὁμῶς ἄφατοί τε φατοί τε,
Ῥητοί τ' ἄρρητοί τε, Διὸς μεγάλου ἐκ νόοιο.
Ῥεῖα μὲν γὰρ βριάει, ῥεῖα δ' βριάοντα χαλέπτει·
Ῥεῖα δ' ἀείζηλον μινύθει, καὶ ἄδηλον ἀέξει·
Ῥεῖα δ' τ' ἰθύνει σκολιὸν καὶ ἀγήνορα κάρφει
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.
Κλῦθι ἰδὼν ἀΐων τε· δίκῃ δ' ἴθυνε θέμιστας
Τοῖν· ἐγὼ δ' κε Πέρσῃ ἐτήτυμα μυθησαίμην.

ΟΥΚ ἄρα μοῦνον ἔην ἐρίδων γένος, ἀλλὰ τὸ γαῖαν
Εἰσὶ δύω· τὴν μὲν κεν ἐπαινήσειε νοήσας,
Ἡ δ', ὀτὶ μωμητὴ ἔχει δ' ἄδικα θυμὸν ἕκαστος·
Ἡ μὲν γὰρ πόλεμόν τε κακὸν καὶ δῆριν ὀφέλλει,
Σχετλίη· οὔτις τήνγε φιλεῖ βροτός, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης
Ἀθανάτων βουλῇσιν ἔριν τιμῶσι βαρεῖαν.
Τὴν δ' ἑτέρην, πρεσβυτέρην μὲν ἐγείνατο νὺξ ἐρεβεννή,
Θῆκε δέ μιν Κρονίδης ὑψίζυγος αἰθέρι ναίων
Γαίης τ' ἐν ῥίζῃσι καὶ ἀνδράσι πολλὸν ἀμείνω·
Ἥτις καὶ ἀπάλαμνον ὁμῶς ὀπὶ ἔργον ἐγείρει.
Εἰς ἕτερον γάρ τίς τε ἰδὼν ἔργοιο χαπίζων
Πλούσιον, ὃς σπεύδει μὲν ἀρήμεναι ἠδὲ φυτεύειν,
Οἶκόν τ' εὖ θέσθαι· ζηλοῖ δέ τε γείτονα γείτων
Εἰς ἄφενον σπεύδοντ'· ἀγαθὴ δ' ἔρις ἥδε βροτοῖσι.
Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει, καὶ τέκτονι τέκτων,
Καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέει, καὶ ἀοιδὸς ἀοιδῷ.
Ὦ Πέρση, σὺ δ' ταῦτα τεῷ ἐνὶ θυμῷ θεο δυμῷ·
Μηδέ τ' ἔρις κακόχαρτος ἀπ' ἔργου θυμὸν ἐρύκοι
Νείκεϊ ὀπιπεύοντ', ἀώρῃς ἐπακουὸν ἐόντα.
Ὥρη γὰρ τ' ὀλίγη πέλεται νείκεόν τ' ἀγορέων τε
Ὧ τινι μὴ βίος ἔνδον ἐπιτάνυσται κατάκειται
Ὡραῖος, τὸν γαῖα φέρει, Δημήτερος ἀκτήν·
Τοῦ κε κορεσσάμενος νείκεα καὶ δῆριν ὀφέλοις
Κτήματ' ἐπ' ἀλλοτρίοισι σοὶ δ' οὐκέτι δεύτερον ἔσται
Ὧδ' ἔρδειν, ἀλλ' αὖθι διακρινώμεθα νείκος
Ἰθείῃσι δίκῃσι, αἵ τ' ἐκ Διός εἰσιν ἄρισται.
Ἤδη μὲν γὰρ κλῆρον ἐδασσάμεθ', ἀλλά τε πολλὰ
Ἁρπάζων ἐφόρεις, μέγα κυδαίνων βασιλῆας
Δωροφάγους, οἳ τήνδε δίκην ἐθέλουσι δικάσσαι.
Νήπιοι, οὐδ' ἴσασιν ὅσῳ πλέον ἥμισυ παντός,
Οὐδ' ὅσσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ
Κρύπταντες ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.
Ῥηϊδίως γάρ κεν καὶ ἐπ' ἤματι ἐργάσσαιο,
Ὥστε σοί γ' εἰς ἐνιαυτὸν ἔχοις καὶ ἀργὸν ἐόντα·
Αἶψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ κατοθεῖο,
Ἔργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμίονοι ταλαεργοί.

VSÆ Pierides, carminibus celebres,
Adeste, Iouem narrate, vestrum patrem cantatte,
Per quemq; sunt mortales viri celebres pariter, atque obscuri,
Gloriosiq; & inglorij, Iouis magni consilio.
Facilè enim extollit, facilè verò elatum deprimit:
Facilè insignem minuit, & obscurum auget:
Facilè quoque corrigit prauum, & superbum attenuat,
Iupiter altitonans, qui supremas aedes incolit.
Adsis videns, audiensque, rectè verò moderare leges
Tu: ego autem Persa vera loquar.

NON vtique vnum est contentionum genus, sed in terra
Sunt duo, alterum quidem laudaueris prudens:
Altera verò culpãda est. per diuersa autem animũ trahunt.
Nam hæc quidem bellumque malum, & litem auget,
Perniciosa, nullus hanc amat mortalis: sed necessitate
Fatali quadam contentionem colunt grauem:
Alteram verò (nam priorem genuit Nox atra)
Posuit quidem ipsam Saturnius altiquidus, æthere habitans,
Terraq; in radicibus, & viris longè meliorem:
Hæc etiam inertem, tamen ad laborem excitat.
In alterum enim quispiam respiciens, opere vacans,
Diuitem, qui properat arare atque plantare,
Domumq; bene instituere: æmulatur sanè vicinum vicinus
Ad opes contendentem: bona certè contẽtio hæc mortalibus:
Et figulus figulo succenset, & fabro faber:
Et mendicus mendico inuidet, cantorique cantor.
O Persa. Tu verò hæc tuo repone in animo,
Neque malis gaudens contentio animum tuum ab opere abducat,
Lites spectantem, foriique auscultatorem existentem.
Tempus namque parum est litiúmque foriques
Cui non sit victus domi annuus repositus,
Tempestiuus, quem terra fert, Cereris munus,
Quo satiatus, lites ac rixam moueas
De facultatibus alienis. Tibi verò nõ amplius erit iterum
Sic faciendum. Sed rursus discernamus litem
Rectis iudiciis, quæ ex Ioue sunt optima.
Nam nuper quidẽ patrimonium diuisimus, sed sanè multa
Rapiens ferebas, valde demulcens reges
Donivores, qui hanc litem volunt iudicare.
Stulti, neque sciunt quanto plus dimidium sit toto;
Neque quam magnum in malua & asphodelo bonum
Occultatum enim habent dij victum hominibus:
Facilè enim alioqui vel vno die tantum operatus esses;
Vt in animum quoque satis haberes, otiosus etiam:
Statimque temonem quidem super fumum poneres,
Opera verò boum cessarent, mulorumque laborantes.

κ. δὴ ἐν.

Nullus fortunæ suæ sibi faber est: sed Deus bona omnia hominib. subipte arbitrio impertitur. κ. Ῥεῖα γὰρ.

Hominis inuidi affectus.

Nocti veteres infausta quæque tribuebãt. κ. ἐν τοῖς.

Honesta æmulatio sterilem vitam nostram esse honestat.

Miseriæ æmulationis pauperis in pauperem.

Ex litium studio non nisi rei nostræ dispendium excitatur.

Hinc ipsos magistratus Deos vel ipse Deus in sactis indigetat.

Pravitas herbulis laguncam vivam degere quam per inuitas Ἀφοδέλῳ fastidiunt intuiscere.

Sed Iupiter abscondit, iratus mente sua,
Quia ipsum decepit Prometheus versutus.
Quocirca hominibus paravit tristia mala.

Magnis sudoribus victus nobis est comparandus.

Abscōdit verò ignē. Quem rursus quidem bonus Iapeti puer
Surripuit ad hominum usum, Ioue à consulto,
In cava ferula, clam Ioue fulminibus gaudente.
Hunc q; indignatus affatus est nubicogus Iupiter:
Iapetionide, omnium maxime versute,
Gaudes ignem furatus? quódque animum meum deceperis?
Id tibique ipsi magnum erit malum, & posteris.

Vnius ob noxam totum humanum genus plecti voluit Deus.

Ipsis namque pro igni dabo malum, quo omnes
Se oblectent animo, suum malum amplectentes.
Sic ait: risitq; pater hominumq; deorumq;.
Vulcanum vero insignem iussit, quam celerrimè
Terram aqua miscere, hominisque imponere vocem,
Et robur, immortalium verò dearum faciem referre

Omnium opificiorū inuentio tribuitur Mineruæ.

Virginum, pulchram formam, peramabilē. at Mineruam,
Opera docere, ingeniosam telam texere.
Et gratiam circumfundere capiti, auream Venerem,
Et desiderium molestum, & membra fatigantes curas.
Imponere verò caninámque mentem, & furaces mores
Mercurium iussit, nuncium Argicidam.
Sic ait. illi autem obtemperarunt Ioui Saturnio regi.
Móxque ex terra finxit inclytus vtrinque Claudus
Virgini verecundæ similem, Iouis consiliis.
Cinxit verò & ornauit dea glaucocula Minerua.
Circum verò Charitésque dea, & veneranda Suada,
Monilia aurea posuerunt corpori ipsam porro
Horæ pulchricomæ coronarunt floribus vernis.
Omnē verò illius corpori ornatū adaptauit Pallas Minerua.
A pectori sane nuncius Argicida
Mendacia, blandósque sermones, & dolosos mores.
Indidit, Iouis consilio grauistrepi. sed vocem vtique
Imposuit deorum præco. appellauit autem mulierem hanc
Pandoram: quia omnes cœlestium domorum incolæ
Donum contulerunt, detrimentum hominibus curiosis.
At postquam dolum perniciosum & ineuitabilem absoluit,
Ad Epimethea misit pater inclytum Argicidam,
Munus ferentem deorum celerē nunciū. neque Epimetheus
Cogitauit, vt illi præcepisset Prometheus, ne quando munus
Susciperet à Ioue Olympio, sed remitteret
Retrò, necubi mali quippiam mortalibus fieret.
Verùm ille suscipiens, cum iam malum haberet, sensit.

Primigenij hominum status descriptio.

Prius námque in terra viuebant familiæ hominum
Omnino absque malis, & sine difficili labore,
Morbísque molestis, qui hominibus senectam afferunt.
Mox enim in afflictione mortales consenescunt.
Sed mulier manibus vasis magnum operculum demouens,
Dispersit, hominibus autem machinata est curas graues.
Sola verò illic spes infracta in pyxide
Intus mansit, dolij sub labris, neque foras
Euolauit. prius enim iniecit operculum dolij,
Aegiochi consilio Iouis nubicogi.
Alia verò innumera mala inter homines errant.
Nam plena quidem terra est malis, plenúmque mare,

Morbos intra nostra viscera semper fouemus.

Morbi autem hominibus tam interdiu quam noctu
Vltrò oberrant, mala mortalibus ferentes,
Tacitè nam vocem exeunt consultor Iupiter.
Sic nusquam licet Iouis mentem euitare.
Cæterum si voles tibi sermonem exponam
Bellè ac scienter: tu verò præcordiis imponito tuis.

Primi sæculi descriptio in quo beatæ vitæ typus.

Vt simul nati sunt dij, mortalésque homines,
Aureum quidem primum genus diuersiloquentium hominum
Dij fecerunt, cœlestium domorum incolæ.
Ii quidem sub Saturno erant, cum in cœlo regnaret.
Sed vt dij viuebant, securo animo præditi,
Plane absque laboribus & erumna: neque molesta
Senecta aderat, semper verò pedibus ac manibus similes
Delectabantur in conuiuiis, extra mala omnia.

Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε, χολωσάμενος φρεσὶν ἥσιν,
Οὕνεκ' μιν ἐξαπάτησε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης.
Τοὼνεκ' ἄρ' ἀνθρώποισιν ἐμήσατο κήδεα λυγρά.
Κρύψε δ' πῦρ· τὸ μὲν αὖτις ἐϋς παῖς Ἰαπετοῖο
Ἐκλεψ' ἀνθρώποισι Διὸς φρένας εἰδότος
Ἐν κοίλῳ ναρθηκι, λαθὼν Δία τερπικέραυνον.
Τὸν δὲ χολωσάμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς,
Ἰαπετονίδη, πάντων πύκα μήδεα εἰδώς,
Χαίρεις πῦρ κλέψας, καὶ ἐμεῦ φρένας ἠπαφήσας;
Σοί τ' αὐτῷ μέγα πῆμα, καὶ ἀνδράσιν ἐσσομένοισι.
Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακόν, ᾧ κεν ἅπαντες
Τέρπωνται κατὰ θυμόν, ἑὸν κακὸν ἀμφαγαπῶντες.
Ὡς ἔφατ'. ὁκ δ' ἐγέλασε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
Ἡφαίστῳ δ' ἐκέλευσε περικλυτὸν ὁππότ' ἀγέρεσθαι
Γαῖαν ὕδατι φύρειν, ἐν δ' ἀνθρώπου θέμεν αὐδὴν
Καὶ σθένος· ἀθανάταις δὲ θεαῖς εἰς ὦπα ἐοικέναι
Παρθενικῇσι καλὸν εἶδος ἐπήρατον· αὐτὰρ Ἀθήνῃ
Ἔργα διδασκήσαι, πολυδαίδαλον ἱστὸν ὑφαίνειν·
Καὶ χάριν ἀμφιχέαι κεφαλῇ χρυσῇν Ἀφροδίτῃ,
Καὶ πόθον ἀφαλέον, καὶ γηκοβόρους μελεδώνας·
Ἐν δὲ θέμεν κύνεόν τε νόον καὶ ἐπίκλοπον ἦθος
Ἑρμείην λωπόγε δέκτορ' Ἀργειφόντην.
Ὡς ἔφατ'. οἱ δ' ἐπίθοντο Διὶ Κρονίωνι ἄνακτι.
Αὐτίκα δ' ἐκ γαίης πάσσε κλυτὸς Ἀμφιγυήεις
Παρθένῳ αἰδοίῃ ἰκέλον, Κρονίδεω διὰ βουλάς·
Ζῶσε δὲ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
Ἀμφὶ δέ οἱ Χάριτές τε θεαὶ καὶ πότνια Πειθὼ
Ὅρμους χρυσείους ἔθεσαν χροΐ· ἀμφὶ δὲ τήνγε
Ὧραι καλλίκομοι στέφον ἄνθεσι εἰαρινοῖσι·
Πάντα δὲ οἱ χροῖ κόσμον ἐφήρμοσε Παλλὰς Ἀθήνη.
Ἐν δ' ἄρα οἱ στήθεσι δέκτορ' Ἀργειφόντης
Ψεύδεά θ' αἱμυλίους τε λόγους καὶ ἐπίκλοπον ἦθος
Τεύξε, διὸς βουλῇσι βαρυκτύπου· ἐν δ' ἄρα φωνὴν
Θῆκε θεῶν κήρυξ, ἀόμφνε δὲ τήνδε γυναῖκα
Πανδώρην, ὅτι πάντες ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
Δῶρον ἐδώρησαν, πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφηστῆσιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπὺν ἀμήχανον ἐξετέλεσσεν,
Εἰς Ἐπιμηθέα πέμπε πατὴρ κλυτὸν Ἀργειφόντην
Δῶρον ἄγοντα, θεῶν ταχὺν ἄγγελον. οὐδ' Ἐπιμηθεὺς
Ἐφράσαθ' ὥς οἱ ἔειπε Προμηθεὺς μήποτε δῶρον
Δέξασθαι παρὰ Ζηνὸς ὀλυμπίου, ἀλλ' ἀποπέμπειν
Ἐξόπιν, μή πού τι κακὸν θνητοῖσι γένηται.
Αὐτὰρ ὁ δεξάμενος, ὅτε δὴ κακὸν εἶχε, νόησε.
Πρὶν μὲν γὰρ ζώεσκον ἄνευ κακοῦ ἐπὶ γαίῃ φυλ' ἀνθρώπων
Νόσφιν ἄτερ τε κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο,
Νούσων τ' ἀργαλέων, αἵ τ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκαν.
Αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγηράσκουσι.
Ἀλλὰ γυνὴ χείρεσσι πίθου μέγα πῶμ' ἀφελοῦσα
Ἐσκίδασ' ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρά.
Μούνη δ' αὖτόθι Ἐλπὶς ἐν ἀρρήκτοισι δόμοισι
Ἔνδον ἔμιμνε, πίθου ὑπὸ χείλεσιν, οὐδὲ θύραζε
Ἐξέπη· πρόσθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πίθοιο,
Αἰγιόχου βουλῇσι Διὸς νεφεληγερέταο.
Ἀλλα δ' μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους ἀλάληται.
Πλεῖν μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλεῖν δ' θάλασσα.
Νοῦσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρῃ ἠδ' ἐπὶ νυκτὶ
Αὐτόματοι φοιτῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσα·
Σιγῇ, ἐπεὶ φωνὴν ἐξείλετο μητίετα Ζεύς.
Οὕτως οὔ πῃ ἔστι Διὸς νόον ἐξαλέασθαι.
Εἰ δ' ἐθέλεις, ἕτερόν τοι ἐγὼ λόγον ἐκκορυφώσω
Εὖ καὶ ἐπιστάμενος· σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν.
Ὡς ὁμόθεν γεγάασι θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρωποι.
Χρύσεον μὲν πρῶτα γένος μερόπων ἀνθρώπων
Ἀθάνατοι ποίησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.
Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνου ἦσαν, ὅτ' οὐρανῷ ἐμβασίλευε·
Ὥστε θεοὶ δ' ἔζωον, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,
Νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ ὀϊζύος· οὐδέ τι δειλὸν
Γῆρας ἐπῆν, αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι
Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι, κακῶν ἔκτοθεν ἁπάντων·

Θνῆσκον

Θνῆσκον δ' ὡς ὕπνῳ δεδμημένοι· ἐσθλὰ δ' ἅπαντα
Τοῖσιν ἔων· καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρουρα
Αὐτομάτη πολλόν τε καὶ ἄφθονον· οἱ δ' ἐθελημοὶ
Ἡσυχοι ἔργα νέμοντο, σὺν ἐσθλοῖσιν κτεάτεσσιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψεν, 120
Τοὶ μὲν, δαίμονές εἰσι, Διὸς μεγάλου διὰ βουλὰς,
Ἐσθλοὶ, ὀπηδοῦντες, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·
Οἵ ῥ' ἃ φυλάσσουσί τε δίκας καὶ ὀλκλια ἔργα,
Ἠέρα εἰσάμενοι, πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν,
Πλουτοδόται· καὶ τοῦτο γέρας βασιληΐον ἔσχον. 125
Δεύτερον αὖτε γένος πολὺ χειρότερον μετόπισθεν
Ἀργύρεον ποίησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Χρυσέῃ οὔτε φυὴν ἐναλίγκιον οὔτε νόημα.
Ἀλλ' ἐνὶ τῷ μὲν παῖς ἔτεα πολὺ μητέρι κεδνῇ
Ἐτρέφετ' ἀτάλλων μέγα νήπιος ἐν οἴκῳ· 130
Ἀλλ' ὅταν ἡ βήσειε καὶ ἥβης μέτρον ἵκοιτο,
Παυρίδιον ζώεσκον ὀλίγον χρόνον, ἄλγε' ἔχοντες
Ἀφραδίας· ὕβριν γὰρ ἀτάσθαλον οὐκ ἐδύναντο
Ἀλλήλων ἀπέχειν· οὐδ' ἀθανάτοις θεραπεύειν
Ἤθελον, οὐδ' ἔρδειν μακάρων ἱερεῖα κατ' ἄσεα, τοῦ μὲν ἔπειτα 135
Ἡ θέμις ἀνθρώποισι κατ' ἤθεα, τοὺς μὲν ἔπειτα
Ζεὺς Κρονίδης ἔκρυψε, χολούμενος, οὕνεκα τιμὰς
Οὐκ ἐδίδουν μακάρεσσι θεοῖς οἱ Ὄλυμπον ἔχουσιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψε,
Τοὶ μὲν ὑποχθόνιοι μάκαρες θνητοὶ καλέονται 140
Δεύτερεοι, ἀλλ' ἔμπης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπηδεῖ.
Ζεὺς δὲ πατὴρ ἕτερον ἄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων
Χάλκειον ποίησ', οὐκ ἀργυρῷ οὐδὲν ὁμοῖον,
Ἐκ μελιῶν, δεινόν τε καὶ ὄμβριμον· οἷσιν Ἄρηος
Ἔργ' ἔμελε στονόεντα καὶ ὕβριες· οὐδὲ τι σῖτον 145
Ἤσθιον, ἀλλ' ἀδάμαντος ἔχον κρατερόφρονα θυμὸν,
Ἄπλαστοι· μεγάλη δὲ βίη καὶ χεῖρες ἄαπτοι
Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὀπὶ στιβαροῖς μελέεσσιν.
Τοῖς δ' ἦν χάλκεα μὲν τεύχεα, χάλκεοι δέ τε οἶκοι,
Χαλκῷ δ' ἐργάζοντο· μέλας δ' οὐκ ἔσκε σίδηρος. 150
Καὶ τοὶ μὲν χείρεσσιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμέντες
Βῆσαν ἐς ἀρνεῖον δόμον χρυεροῦ Ἀΐδαο,
Νώνυμοι· θάνατος δὲ καὶ ἐκπάγλοις περ ἐόντας
Εἷλε μέλας, λαμπρὸν δ' ἔλιπον φάος ἠελίοιο.
Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψε, 155
Αὖτις ἔτ' ἄλλο τέταρτον ὀπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
Ζεὺς Κρονίδης ποίησε δικαιότερον καὶ ἄρειον,
Ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γένος, οἱ καλέονται
Ἡμίθεοι, προτέρη γενεὴ, κατ' ἀπείρονα γαῖαν.
Καὶ τοὺς μὲν πόλεμός τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνὴ, 160
Τοὺς μὲν ἐφ' ἑπταπύλῳ Θήβῃ Καδμηΐδι γαίῃ
Ὤλεσε μαρναμένους μήλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο·
Τοὺς δὲ καὶ ἐν νήεσσιν ὑπὲρ μέγα λάστιον ἁλὸς
Ἐς Τροίην ἀγαγὼν Ἑλένης ἕνεκ' ἠυκόμοιο.
Ἐνθ' ἤτοι τοὺς μὲν θανάτου τέλος ἀμφεκάλυψε· 165
Τοῖς δὲ δίχ' ἀνθρώπων βίοτον καὶ ἤθε' ὀπάσσας
Ζεὺς Κρονίδης κατέναυσε πατὴρ ἐς πείρατα γαίης.
Καὶ τοὶ μὲν ναίουσιν ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
Ἐν μακάρων νήσοισι, παρ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην,
Ὀλβιοι ἥρωες· τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν 170
Τεὶς τρὶς ἔτησι θάλλοντα φέρει ζείδωρος ἄρουρα.
Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφειλον ἐγὼ πεμπτοῖσι μετεῖναι
Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν, ἢ ἔπειτα γενέσθαι.
Νῦν γὰρ δὴ γένος ἐστὶ σιδήρεον· οὐδέποτ' ἦμαρ
Παύσονται καμάτου καὶ ὀϊζύος, οὐδέ τι νύκτωρ 175
Φθειρόμενοι· χαλεπὰς δὲ θεοὶ δώσουσι μερίμνας.
Ἀλλ' ἔμπης καὶ τοῖσι μεμίξεται ἐσθλὰ κακοῖσιν.
Ζεὺς δ' ὀλέσει καὶ τοῦτο γένος μερόπων ἀνθρώπων,
Εὖτ' ἂν γεινόμενοι πολιοκρόταφοι τελέθωσιν.
Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοιΐος, οὐδέ τι παῖδες. 180
Οὐδὲ ξεῖνος ξείνοδόκῳ, καὶ ἑταῖρος ἑταίρῳ,
Οὐδὲ κασίγνητος φίλος ἔσσεται, ὡς τὸ πάρος περ.
Αἶψα δὲ γηράσκοντας ἀτιμήσουσι τοκῆας.
Μέμψονται δ' ἄρα τοὺς χαλεποῖς βάζοντ' ἐπέεσσι

Morientur autem ceu somno domiti. bona verò omnia
Illis erant. fructum autem ferebat fertile aruum
Sponte sua, multúmque & copiosum: ipsiq; vltro
Quieti partis fruebantur, cum bonis multis.
Verum postquam hoc genus terra abscondit,
Ii quidem dæmones facti sunt Iouis magni consilio,
Boni in terris versantes, custodes mortalium hominum, — Custodes angeli hominibus à Deo sunt assignati.
Qui sane obseruant & iusta & praua opera,
Aërem induti, passim euntes per terram,
Opum datores, atque hoc munus regale consecuti sunt.
Secundum inde genus, multo deterius postea
Argenteum fecerunt cœlestium domorum incola, — Argenteũ sæculum.
Aureo neque natura simile, neque intellectu.
Sed centum quidem annis puer apud matrem sedulam
Nutriebatur crescens, valde rudis domi suæ.
Cum verò adoleuisset, & pubertatis terminum attigisset,
Paucillum viuebat ad tempus dolores habentes
Ob stultitias, iniuriam enim paruam non poterant
A se mutuo abstinere, neque deos colere
Volebant, neque sacrificare beatorum sacris in aris,
Quatenus fas hominibus ex more. Hos quidem deinde
Iupiter Saturnius abscondit iratus: quia honores
Non dabant beatis diis, qui Olympum habitant.
At postquam & hoc genus terra occultatum,
Hi quidem subterranei beati mortales vocantur — κατὰ χθόνιοι.
Secundi: sed tamen honor etiam hos consequitur.
Iupiter verò pater tertium aliud genus hominum
Aeneum fecit, omnino argenteo dissimile, — Aeneum sæculum, crudelius præcedentibus & Marti deditum.
E fraxinis, vehemens & robustum: quibus Martis
Opera curæ erant luctuosa, ac iniuria: neque vllum cibum
Edebant, sed adamante habebant duriorem animum,
Deformes: magna verò vis & manus inuicta
Ex humeris prouenerant super validis membris.
His erant anea quidem arma, aneaq; domus:
Aëre verò operabantur: nigrũ autẽ nondum erat ferrum.
Et hi quidem manibus proprijs domiti,
Descenderunt amplam in domum frigidi inferni. — Agnouit Hesiodus inferos sup pl ichis hominum destinatos.
Ignobiles: mors verò tametsi stupendos existentes
Cepit atra, splendidum verò liquerunt lumen solis.
Sed postquam & hoc genus terra operuit,
Rursum etiã aliud quartũ super terrã multorum alumnam — Quartum sæculum iustitia & bellica fortitudine insignius.
Iupiter Saturnius fecit, iustius & melius
Virorum heroum diuinum genus, qui vocantur
Semidei, priori generationi per immensam terram.
Hos quoque bellúmque malum & pugna grauis,
Alios quidem ad septiportes Thebas, Cadmeam terram,
Perdidit pugnantes propter oues Oedipi:
Alios verò & in nauibus super magnum fluctum maris
Ad Troiam ducens, Helenæ gratia pulchricoma,
Vbi quidem ipsos mortis quoque finis adobruit.
Iis autem seorsim ab hominibus victum & sedem tribuens,
Iupiter Saturnius pater constituit ad terræ fines.
Et hi quidem habitant securum animum habentes
In beatorum insulis, iuxta Oceanum profundum, — Veterum opinio de beatitatis sede.
Felices heroës: his dulcem fructum
Ter quotannis florentem profert fœcunda tellus.
O si neque iam quinto ego interessem
Hominũ generi: sed aut mortuus esse prius, aut postea natus. — Ferreum sæculum reliquorũ omnium deterrimum.
Nunc enim genus est ferreum, nuniquam nec die
Quiescent à labore & miseria, neque nocte
Corrupti, graues verò dij dabunt curas.
Sed tamen & hisce admiscebuntur bona malis.
Iupiter autem perdet etiam hoc genus variè loquentium hominum,
Postquam facti circa tempora cani fuerint.
Neque pater liberis similis, neque liberi,
Neque hospes hospiti, neque amicus amico,
Neque frater amicus erit, vt antehac.
Statim verò senescentes dehonorabunt parentes,
Incusabunt autem illos molestis allequentes verbis,

Impij, neque deorum oculum veriti, neque hi sanè
Senibus parentibus educationis pramia reddent,
Violenti. alter verò alterius ciuitatem diripiet.
Neque vlla pij gratia erit, neque iusti,
Neque boni. magis vero maleficum & iniurium
A quibus pudor exulauerit, in eos facile irrumpit malorum mater proteruia. Virum colent. Iustitia vero in manibus, & pudor
Non erit. Ledet autem malus meliorem virum,
Verbum obliquis alloquens, periurium vero iurabit,
Liuor autem homines miseros omnes,
Raucus, malis gaudens, comitabitur inuisus.
Tumq; demum ad cœlum à terra spatiosa,
Candidis vestibus tecta corpus pulchrum,
Ἰτέον. Decorum ad familiam abierunt, relictis hominibus,
Pudor & Nemesis. relinquentur autem dolores graues
Mortalibus hominibus, mali verò non erit remedium.
Sed nunc fabulam regibus dicam, tametsi ipsi sapiant.
Sic accipiter affatus est luscinam canoram.
Tyranni rapaces accipitribus, subditis simplices luscinijs comparantur. Altè in nubibus ferens vnguibus correptam.
Illa verò miserè curuis confixa vnguibus
Lugebat. eam autem imperioso ille sermone alloquutus est:
Infelix, quid strepis? habet certè te multo fortior:
Hac vadis, quà te duco, etiam cantatricem existentem.
Cœnam verò, siquidem libet, faciam, vel dimittam:
Imprudens vero, quicunque velit cũ potẽtioribus cõtendere,
Victoriáque priuatur, atque pudorem dolores patitur.
Sic ait velox accipiter, latis alis pradita auis.
Iustitiæ cõmodorum: iniustitiæ incommodorum demonstratio. O Persa, tu vero audi iustitiam, neque iniuriam foue.
Iniuria enim perniciosa est misero homini, neque bonus quidem
Facilè ferre potest, grauatúrque ab ipsa,
Illapsus damnis. Via vero altera perueniendi
Melior ad iusta. Iustitia autem super iniuriam valet,
Ἰστέον. Ad finem progressa: passus vero stultus sapuit.
Cito enim abiit iusiurandum vnà cum prauis iudiciis.
Iustitia vero impetus, tracta quocunque homines duxerint.
Dominori, prauis autem iudiciis iudicarint leges.
Hac vero sequitur flens, vrbémque & mores populorum,
Aërem induta, malum hominibus adferens,
Quique ipsam expellunt, neque rectam distribuerunt,
Iustitiæ beatitudines. At qui iura tam hospitibus quàm popularibus dant
Recta, neque à iusto quicquam exorbitant,
His viget vrbs, populique florent in ipsa:
Pax verò per terram alma, neque vnquam ipsis
Molestum bellum destinat latè cernens Iupiter.
Nec vnquam iustos inter homines fames versatur,
Neque noxa: in comitiis vero partis opibus fruuntur.
Θαλλοῦσι. His fert quidem terra multum victum: in montibus vero quercus
Summa quidem fert glandes: media vero apes.
Lanigera autem oues velleribus onusta sunt.
Parunt vero mulieres similes parentibus liberos.
Florent autem bonis perpetuo, neque nauibus
Nauigabunt: fructum vero profert fœcundus ager.
Sed quibus iniuriáque mala cura est, prauáque opera,
His pœnam Saturnius destinat latè cernens Iupiter.
Ἀπόλλυσι. Sapéque vniuersa ciuitas malum ob virum punitur,
Qui peccat, & iniqua machinatur.
Vnius labes facilè in totam ciuitatem propagatur, si non culpa saltem pœna. Illis autem cœlitus magnum adduxit malum Saturnius,
Famem simul & pestem. intereunt vero populi,
Neque mulieres pariunt, decrescúntque familiæ,
Iouis Olympij consilio, interdum vero rursus
Aut horum exercitum ingentem perdidit, aut murum,
Aut naues in ponto Saturnius punit ipsorum.
O reges: vos autem considerate etiam ipsi
Ad omnes hominum actiones Deus præsens est. Iustitiam hanc. propè enim inter homines versantes
Dij vident, quotquot prauis iudiciis
Se mutuo asterunt, deorum animaduersionem non curantes.
Innumeri enim sunt in terra multorum alumna
Dij Iouis, custodes mortalium hominum:
Qui sanè & iudicia obseruant, & praua opera,
Aërem induti, passim oberrantes per terram.

Σχέτλιοι, οὐδὲ θεῶν ὄπιν εἰδότες. οὐδέ μὲν οἴγε 185
Γηράντεσσι τοκεῦσιν ἐπὶ θρεπτήρια δοῦναι,
Χερσὶ δίκας ἕτερος δ' ἑτέρου πόλιν ἐξαλαπάξει.
Οὐδέ τις ἐν ὅρκῳ χάρις ἔσσεται, οὔτε δικαίου,
Οὔτ' ἀγαθοῦ· μᾶλλον δὴ κακῶν ῥέκτῆρες καὶ ὕβριν
Ἀνέρα τιμήσουσι· δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδὼς 190
Οὐκ ἔσται· βλάψει δ' ὁ κακὸς τὸν ἀρείονα φῶτα,
Μύθοισι σκολιοῖς ἐνέπων, ἐπὶ δ' ὅρκον ὀμεῖται.
Ζῆλος δ' αὐθρώποισιν ὀϊζυροῖσιν ἅπασιν
Δυσκέλαδος κακόχαρτος ὁμόρροθος συγγράφοιτο.
Καὶ τότε δὴ πρὸς ὄλυμπον ἀπὸ χθονὸς ἠρυοδείσας, 195
Λευκοῖσιν φαρέεσσι καλυψαμένω χρόα καλόν,
Ἀθανάτων μετ' φῦλον ἴτον προλιποντε· αὐθρώπους
Αἰδὼς καὶ Νέμεσις. τὰ δὴ λείψεται ἄλγεα λυγρὰ
Θνητοῖς αὐθρώποισι· κακοῦ δ' ἐκ ἔσσεται ἀλκή.
Νῦν δ' αἶνον βασιλεῦσ' ἐρέω φρεσὶ καὶ αὐτοῖς. 200
Ὧ δ' ἵρηξ προσέειπεν ἀηδόνα ποικιλόδειρον,
Ὑψι μάλ' ἐν νεφέεσι φέρων, ἀγκῶσι μεμῦρπώς·
Η δ' ἐλεεινὸν γαμψῶνυξ ἀπαρμένη ἀμφὶ ἑκάστῳ,
Μίρετο· τὴν δ' ὀγ' ὀλιγοδρανέων προσέειπε μῦθον ἔειπε,
Δαιμονίη, τί λέλαγας; ἔχει νύ σε πολλὸν ἀρείων. 205
Τῇ δ' εἶς ἢ σ' αὖ ἐγὼ κεν ἄγω καὶ ἀοιδὸν ἐοῦσαν·
Δεῖπνον δ' αὖε ἐθέλω ποιήσομαι, ἢὲ μεθήσω,
Αφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀντιφερίζειν·
Νίκης τε στέρεται, πρὸς τ' αἴσχεσι πάσχει ἄλγεα πάσχει.
Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἴρηξ, τανυσίπτερος ὄρνις. 210
Ὦ Πέρση, σὺ δ' ἄκουε δίκης, μηδ' ὕβριν ὄφελλε.
Ὕβρις γάρ τε κακὴ δειλῷ βροτῷ· οὐδὲ μὲν ἐσθλὸς
Ῥεῖδιος φερέμεν δύναται, βαρύθει δὲ θ' ὑπ' αὐτῆς,
Εγκύρσας ἄτῃσιν. ἐδὸς δ' ἑτέρηφι περῆσαι
Κρείσσων ἐς τὸ δίκαιον. δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἔχει, 215
Ες τέλος ἐξ ὀδύσσασ· παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω.
Αὐτίκα γὰρ τε τρέχει ὅρκος ἅμα σκολιῇσι δίκῃσιν.
Τῆς δὲ δίκης ῥόθος ἑλκομένης ἢ κ' ἄνδρες ἄγωσι
Δωροφάγοι, σκολιῆς δὲ δίκας κρίνωσι θέμιστας.
Η δ' ἕπεται κλαίουσα πόλιν τε καὶ ἤθεα λαῶν, 220
Ἠέρα ἐσταμένη, κακὸν ἀνθρώποισι φέρουσα
Οἵτε μιν ἐξελάσωσι, καὶ οὐκ ἰθεῖαν ἔνειμαν.
Οἱ δὲ δίκας ξείνοισι καὶ ἐνδήμοισι διδοῦσιν
Ἰθείας, καὶ μή τι παρεκβαίνουσι δικαίου,
Τοῖσι τέθηλε πόλις, λαοὶ δ' ἀνθεῦσιν ἐν αὐτῇ· 225
Εἰρήνη δ' ἀνὰ γῆν κουροτρόφος, οὐδέ ποτ' αὐτοῖς
Αργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται ἀρούσσα Ζεύς.
Οὐδέ ποτ' ἰθυδίκεσσι μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὁπηδεῖ,
Οὐδ' ἄτη, θαλίης δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται.
Τοῖσι φέρει μὲν γαῖα πολὺν βίον· οὔρεσι δὲ δρῦς 230
Ἀκρη μὲν τε φέρει βαλάνους, μέσση δὲ μελίσσας.
Εἰροπόκοι δ' οἶες μαλλοῖς καταβεβρίθασι·
Τίκτουσιν δὲ γυναῖκες ἐοικότα τοῖσι γονεῦσιν·
Θάλλουσιν δ' ἀγαθοῖσι διαμπερές· οὐδ' ἐπὶ νηῶν
Νείσονται, καρπὸν δὲ φέρει ζείδωρος ἄρουρα. 235
Οἷς δ' ὕβρις τε μέμηλε κακὴ καὶ χώτλια ἔργα,
Τοῖς δὲ δίκην Κρονίδης τεκμαίρεται ἀρούσσα Ζεύς.
Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἀπαυρᾷ,
Οστις ἀλιτραίνει καὶ ἀτάσθαλα μηχανάᾳται.
Τοῖσιν δ' οὐρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων, 240
Λιμὸν ὁμοῦ καὶ λοιμόν· ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί.
Οὐδὲ γυναῖκες τίκτουσιν μαρόωσι δὲ οἶκοι,
Ζηνὸς φραδμοσύνῃσιν ὀλυμπίου· ἄλλοτε δ' αὖτε
Η τοῦγε στρατὸν ἀρδιν ἀπώλεσεν, ἢ ὅγε τεῖχος,
Η νῆας ἐν πόντῳ Κρονίδης ἀποτίνυται αὐτῶν. 245
Ὦ βασιλῆες, ὑμεῖς δὲ καταφράζεσθε καὶ αὐτοὶ
Τόνδε δίκην· ἐγγὺς γὰρ ἐν αὐθρώποισιν ἐόντες
Αθάνατοι λεύσσουσιν ὅσοι σκολιῇσι δίκῃσι
Ἀλλήλους τρίβουσι, θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλεγοντες.
Τεὶς γὰρ μύριοι εἰσὶν ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ 250
Αθάνατοι, Ζηνὸς φύλακες θνητῶν αὐθρώπων·
Οἵ ῥα φυλάσσουσίν τε δίκας καὶ χώτλια ἔργα,
Ἠέρα ἐσταμένοι, πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.

Ἠδέ τε

Ἡ δέ τε παρθένος ἐστὶ δίκη Διὸς ἐκγεγαυῖα
Κυδνή τ' αἰδοίη τε θεοῖς οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν· 255
Καί ρ' ὁπότ' ἄν τις μιν βλάπτῃ σκολιῶς ἐνοτίζων,
Αὐτίκα παρ Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κρονίωνι
Γηρύετ' ἀνθρώπων ἄδικον νόον, ὄφρ' ἀποτίσῃ
Δῆμος ἀτασθαλίας βασιλήων, οἳ λυγρὰ νοεῦντες
Ἀλλῃ παρκλίνουσι δίκας, σκολιῶς ἐνέποντες. 260
Ταῦτα φυλασσόμενοι βασιλῆες ἰθύνετε μύθοις
Δωροφάγοι, σκολιῶν θ' δικῶν ὀλιγάκις λελάθεσθε.
Οἶ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνήρ, ἄλλῳ κακὸν τεύχων.
Ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη.
Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς καὶ πάντα νοήσας, 265
Καί νυ τάδ' αὖ κ' ἐθέλῃσ' ὄψεται οὐδέ ἑ λήθει
Οἷόν δὴ καὶ τήνδε δίκην πόλις ἐντὸς ἐέργει.
Νῦν δὴ ἐγὼ μήτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιος
Εἶναι, μήτ' ἐμὸς υἱός· ἐπεὶ κακὸν, ἀνδρὶ δίκαιον
Ἔμμεναι, εἰ μείζω γε δίκην ἀδικώτερος ἔῃσι. 270
Ἀλλὰ τά γ' ἔπω ἐλπομαι τελεῖν Δία τερπικέραυνον.
Ὦ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα μετὰ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν·
Καί νυ δίκης ἐπάκουε, βίης δ' ἐπιλήθεο πάμπαν.
Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων,
Ἰχθύσι μὲν καὶ θηρσὶ καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς, 275
Ἐσθέμεν ἀλλήλους, ἐπεὶ οὐ δίκη ἔστιν ἐν αὐτοῖς·
Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην, ἣ πολλὸν ἄριστον
Γίνεται· εἰ γάρ τις κ' ἐθέλῃ τὰ δίκαια ἀγορεύειν
Γινώσκων, τῷ μέν τ' ὄλβον διδοῖ εὐρύοπα Ζεύς.
Ὃς δ' κε μαρτυρίῃσιν ἑκὼν ὀπιορκήσας ὀμόσσας 280
Ψεύσεται, ἐν δὲ δίκην βλάψας, νήκεστον ἀάσθη,
Τοῦδέ τ' ἀμαυροτέρη γενεὴ μετόπισθε λέλειπται·
Ἀνδρὸς δ' εὐόρκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.
Σοὶ δ' ἐγὼ ἐσθλὰ νοέων ἐρέω μέγα, νήπιε Πέρση.
Τλῆθι μὲν ἐς κακότητα καὶ ἰλαδὸν ὁδὸν ἑλέσθαι 285
Ῥηϊδίως· ὀλίγη μὲν ὁδός, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει·
Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι, μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐς αὐτήν,
Καὶ τρηχὺς τοῦ γε τόν· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
Ῥηϊδίη δ' ἔπειτα πέλει, χαλεπή περ ἐοῦσα. 290
Οὗτος μὲν πάμπαν ἀρείων ὃς αὐτῷ πάντα νοήσῃ,
Φραζάμενος τά κ' ἔπειτα καὶ ἐς τέλος ἥσιν ἀμείνω·
Ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος ὃς εὖ εἰπόντι πιθήται·
Ὃς δέ κε μήθ' αὐτῷ νοέῃ, μήτ' ἄλλου ἀκούων
Ἐν θυμῷ βάλληται, ὅδ' αὖτ' ἀχρεῖος ἀνήρ. 295
Ἀλλὰ σύ γ' ἡμετέρης μεμνημένος αἰεὶ ἐφετμῆς
Ἐργάζου, Πέρση διογενές, ὄφρά σε λιμὸς
Ἐχθαίρῃ, φιλέῃ δ' εὐστέφανος Δημήτηρ
Αἰδοῖη, βίοτόν θ' τοι πιμπλήσῃ καλλιβόλακος.
Λιμὸς γάρτοι πάμπαν ἀεργῷ σύμφορος ἀνδρί. 300
Τῷ θεοί νεμεσῶσι καὶ ἄνδρες ὃς κεν ἄργὸς
Ζωῇ, κηφήνεσσι κοδωνοῖσιν ἐοικώς
Οἵτε μελισσάων κάματον τρύχουσιν ἀργοὶ
Ἐδωδαὶ τεοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔστω μέτρια κοσμεῖν,
Ὡς κέ τοι ἀρταίου βιότου πλήθωσι κοτεοί. 305
Ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολύμηλοί τ' ἀφνειοί τε.
Καί τ' ἐργαζόμενος πολὺ φίλτερος ἀθανάτοισιν
Ἔσσεαι ἠδὲ βροτοῖς· μάλα γὰρ ἐνιείσιν ἄρωραι.
Ἔργον δ', οὐδὲν ὄνειδος· ἀργίη δέ τ' ὄνειδος.
Εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει ἄεργος 310
Πλουτέων· πλοῦτος δ' ἀρετῇ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ.
Δαίμονι δ' οἷος ἔῃσθα, τόν ἐργάζεσθαι ἄμεινον,
Εἴ κεν ἀπ' ἀλλοτρίων κτεάνων ἀνοσφίσσῃ θυμὸν
Εἰς ἔργον τρέψας, μελετᾷς βίον ἄς σε κελεύω.
Αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένῳ ἀνδρὶ κομίζει, 315
Αἰδὼς ἥ τ' ἀνδρᾶς μέγα σίνεται ἠδ' ὀνίνησι.
Αἰδὼς τοι πενίη· ἀπολέξαι, θάρσος δ' ἀπόβαλε· ὄλβος.
Χρήματα δ' οὐχ ἁρπακτὰ θεόσδοτα πολλὸν ἄμεινον.
Εἰ γάρ τις καὶ χερσὶ βίῃ μέγαν ὄλβον ἕλῃται,
Ἢ ὅ γ' ἀπὸ γλώσσης λήσεται, (οἷά τε πολλὰ 320
Γίνεται οὔτ' αὖ δὴ κέρδος νόον ἐξαπατήσῃ
Ἀνθρώπων, αἰδὼ δ' τ' ἀναιδείη καταπέζῃ)

Virgo autem est iustitia Ioue prognata,
Clarâque & veneranda dijs qui cœlum habitant.
Et certè cum quis ipsam læserit, obliquè inurians,
Statim ad Iouem patrem considens Saturnium,
Conqueritur hominum iniquam mentem: vt luat
Populus peccata regum, qui prauà cogitantes
Aliò deflectunt iudicia obliquè pronunciantes.
Hæc obseruantes ô reges corrigite sententias,
Corrupti: obliquorum verò iudiciorum prorsus obliuiscamini.
Sibi ipsi mala fabricatur vir, alij mala fabricans.
Malum verò consilium consulenti pessimum.
Omnia videns Iouis oculus, omniâque intelligens,
Et hæc certè (siquidem vult) inspicit, neque ipsum latet,
Qualenam hoc quoque iudicium ciuitas intus exerceat.
Ego porrò nec ipse nunc inter homines iustus
Esse velim, neque meus filius, quando malum est, iustum
gaudentem.
Esse: siquidem plus iuris iniustior habebit.
Sed his nondum finem arbitror impositurum Iouem fulmine
O Persa. Cæterum tu hæc animo tuo repone, (prorsus.
Et iustitiæ quidem animum adijce, violentiæ verò obliuiscere.
Namque hanc hominibus legem disposuit Saturnius,
Piscibus quidem & feris & auibus volucribus,
Se mutuò vt deuorent, quandoquidem iustitia carent.
Hominibus autem dedit iustitiam, quæ multò optima
Est. Si quis enim velit iusta in publico dicere,
Cognoscens, sei quidem opes largitur latè videns Iupiter.
Qui verò testimonijs volens periurium iurando
Mentietur, in ius delinquens immedicabiliter læsus est.
Eius verò obscurior posteritas postea relicta est:
Viri autem iusti generatio posteris præstantior.
Cæterùm tibi ego bona sciens dico, stultissime Persa,
Malitiam quidem cumulatim etiam capere
Facile est: breuis quippe via est, adeóque proxima.
Ante virtutem verò sudorem dij posuerunt
Immortales: longa verò atque ardua via est ad ipsam,
Primúmque aspera, vbi verò ad summum ventum fuerit,
Facilis deinceps est, quantumuis difficilis fuerit.
Ille quidem optimus est, qui sibi ipse per omnia sapit,
Cogitans quæcunque dein & postremò sint meliora.
Rursus & ille bonus est, qui bene monenti paruerit.
Qui verò nec sibi sapit, neque alium audiens
Animum adijcit, rursum hic inutilis vir est:
Verùm tu nostri semper præcepti memor,
Operare, ô Persa diuinum genus, vt te fames
Oderit, amet autem pulchrè coronata Ceres
Veneranda, victúque tuum impleat horreum.
Fames namque perpetuò ignauo comes est viro.
Atq; eundem & dij oderunt, & homines, quicunque otiosus
Viuat: fucis aculeo carentibus similis studio,
Qui apum laborem absumunt otiosi,
Vorantes. tibi verò operum mediocria obire gratum esto,
Vt tibi tempestiuo victu impleantur horrea.
Ex laboribus autem viri euadunt pecorosi & opulenti.
Et laborans, multo etiam charior tam immortalibus
Eris, quàm hominibus. valde enim oderunt otiosos.
Labor verò nullum dedecus, sed ignauia dedecus est.
Quòd si laboraueris, mox te æmulabitur & otiosus,
Ditescentem: diuitiæ verò & virtus & gloria comitatur:
Deo autem similis fueris. Laborare quidem melius,
Siquidem ab alienis facultatibus stolidam animum
Ad opus conuertens, victus curam habeas, vt te iubeo,
Pudor autem non bonus indigentem virum tenet:
Pudor qui viros valdè & ledit & iuuat.
Pudor quidem ad paupertatem, audacia verò ad diuitias.
Opes verò non rapta, diuinitus data, multo meliores.
Si quis enim & manibus per vim magnas opes traxerit,
Aut lingua spoliarit (qualia multa
Fiunt, quamprimùm lucri amor mentem deceperit
Hominum, pudorem verò impudentia expulerit)

Diuini numinis perspicacia.

Proteruiæ potentiorũ feris potius sunt conuenientiores quàm hominibus.

Omnia à Deo ita sunt constituta, vt præstantiora quæuis difficilius acquirantur quàm quæ nullius sunt pretij.

Tutius ôpes labore comparantur quàm desidia & rapinis.

Ignauiæ comites, κ. δι ὀ.

Diuitiarũ labore ꝓparatarum splendor.

κ. αἰδοῖ. ἀλλ. βιάζε. ὃ θεὸς ἔλαβεν.

A rapinis dehortatio scelerum quorundẽ enumeratione.

Facilè & illum obscurant dij, minuuntur verò familiæ
Viro illi: exiguum verò ad tempus diuitiæ adsunt.
Par est delictum: si quis & supplicem & hospitem malo af-
Quique fratris sui cubilia ascenderit, (ficiat:
Secreti lecti vxoris importuna patrans:
Quique malo ciuispiam consilio deceperit orphanos liberos:
Quique parentem senem misero in senectæ limine
Probris affecerit, grauibus incessens verbis:
Huic certè Iupiter irascitur: ad extremum verò
Pro operibus iniquis grauem exhibet talionem.
Verùm tu quidem ab his omnino cohibe stultum animum:
Pro virili autem sacra facito immortalibus dijs,
Castè & purè, splendidáque crura adurito.
Interdum certè libaminibus atque hostiis placa,
Et quando cubitum ieris, & quando lux sacra venerit:
Vt beneuolum erga te cor, atque animum habeant,
Vt aliorum emas sortem, non tuam alius,
Amicum ad conuiuium vocato, inimicum verò sinito.
Eum verò potissimum vocato, quicunque te prope habitat.
Si enim tibi & negotium aliquod domesticum accidat,
Vicini discincti accurrunt: cinguntur autem cognati.
Noxa tam magna est malus vicinus, quantũ bonus cõmodũ.
Sortitus est primum, quicunque sortitus est vicinum bonum.
Neque sanè bos interierit, nisi vicinus malus sit.
Recta quidem mensura à vicino mutuum accipe, rectáque
Eadem mensura & amplius, siquidem possis: (redde
Vt indigens: & in posterum promptum inuenias.
Ne mala lucra capias: mala lucra æqualia damnis,
Amantem te ama, & iuuantem te iuua.
Et da ei qui dederit, neque da qui non dederit.
Datori namque est qui dat, non danti verò nemo dat.
Donatio bona, rapina verò mala atque lethifera,
Quisquis etenim liberalis vir est, etsi multum dederit,
Gaudet donando, & delectatur suo in animo.
Qui verò ipse rapuerit, impudentia fretus,
Quamuis id sit exiguum, tamen vexat cholerum animum.
Siquidem enim & paruum paruo addideris, (euaserit.
Et frequenter istud feceris, mox quidem magnum & hoc
Qui verò partis adijcit, is vitabit atram famem.
Neque verò quod domi repositum est, virum ledit.
Domi melius esse, quoniam noxium quod foris est.
Bonum quidem de præsenti capere, noxa verò animo
Egere absente: id quod te cogitare iubeo.
Incipiente verò dolio, & desinente sauirato te,
Medio parce: mala enim in fundo parsimonia.
Merces autem viro amico constituta sufficiens esto.
Etiam cum fratre ludens, testem adhibeto:
Crudelitas pariter ac differentia perdiderunt homines.
Ne verò mulier te animo nates succincta decipiat,
Blandè garriens, tuum inquirens tugurium.
Qui namque mulieri confidit, confidit is quidem furibus.
Vnicus verò filius seruabit paternam domum,
Pascendo: ita enim opulentia crescet in ædibus.
Senex autem moriaris, alium filium relinquens.
Facile verò & pluribus præbuerit Iupiter ingentes opes:
Maior autem plurimum cura, maior quoque accessio.
Tibi verò si opes animus appetit intra sese,
Sic facito, operámque opera subinde addito.
PLEIADIBVS Atlante natis exorientibus,
Incipe messem, arationem verò occidentibus.
Hæ quidem noctésque & dies quadraginta
Latent: rursum verò circumuoluente se anno
Apparent, primùm vt acuitur ferrum.
Hæc vtique aruorum est regula: quique mare
Prope habitant, quique valles flexuosas
Mari fluctuante procul pinguem regionem
Habitant. Nudus serito, nudusque aratro,
Nudus quoque metito: siquidem tempestiua omnia vo-
les
Opera ferre Cereris, vt tibi singula

ἀλιτραίνειν.

Ad pietatem erga deos hortatio.

Cultus amicorum.

Amici vicini ad opem ferẽdam paratiores.

Cum vicinis consortium quomodo alẽdum.

Seduli patrisfamilias officium.

A muliere malè morata cauẽdum.

Quando metẽdum, & arandũ.

Sedulo & in tempore necessaria vocationis officia sunt peragẽda.

Ῥεῖά τέ μιν μαυροῦσι θεοί, μινύθουσι δ' οἶκοι·
Ἀνέρι τῷ, παῦρον δὲ τ' ὄπι χρόνον ὀλβοφόρησε.
Ἴσον δ' ὅς τ' ἱκέτῃ ὅς τε ξείνῳ κακὸν ἔρξει· 325
Ὅς τε κασιγνήτοιο ἑοῦ ἐν λέκτρα βαίνῃ,
Κρυπταδίης δυνῆς ἀλόχου πολυκηδέα ῥέζων,
Ὅς τέ τευ ἀφραδίῃς ἁλιτραίνεται ὀρφανὰ τέκνα·
Ὅς τε γονῆα γέροντα κατὰ οὐδὸν ὀδοῦ γήρας ἐέλῃ
Νείκεῖν, χαλεποῖσι καταπτύσῃ ἐπέεσσιν· 330
Τῷ δή τοι Ζεὺς αὐτὸς ἀγαλέεται, ἐς δὲ τελευτὴν
Ἔργων αὖτ' ἀδίκων χαλεπὴν ἐπέθηκεν ἀμοιβήν.
Ἀλλὰ σὺ τῶν μὲν πάμπαν ἐρύκ' ἀεσίφρονα θυμὸν,
Καθαρὸν δ' ἁγίζειν ἱερὰ ἀθανάτοισι θεοῖσιν
Ἁγνῶς καὶ καθαρῶς, ἐπὶ δ' ἀγλαὰ μηρία κάιειν· 335
Ἄλλοτε δὲ σπονδῇσι δυηέσσι τε ἱλάσκεσθαι,
Ἠμὲν ὅτ' ἐνάλιζε, καὶ ὅταν φάος ἱερὸν ἔλθῃ·
Ὡς κέ τοι ἵλαον κραδίην καὶ θυμὸν ἔχωσιν·
Ὄφρ' ἄλλων ὠνῇ κλῆρον, μὴ τὸν τεὸν ἄλλος.
Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δεῖπνα καλεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν ἐάσαι. 340
Τὸν δὲ μάλιστα καλεῖν ὅστις σεῖο ἐγγύθι νάιει.
Εἰ γάρ τοι καὶ χρῆμ' ἐγχέσιον ἄλλο γένηται,
Γείτονες ἄζωστοι ἕκαστοι, ζώσαντο δὲ τοί.
Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνησις.
Ἐμμορέ τοι τιμῆς ὅστ' ἔμμορε γείτονος ἐσθλοῦ. 345
Οὐδ' ἂν βοῦς ὀλέοιτ' εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.
Εὖ μὲν μετρεῖσθαι παρὰ γείτονος, εὖ δ' ἀποδοῦναι,
Αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ λῴονι, αἴκε δύνῃαι·
Ὡς ἂν χρηίζων, καὶ ἐς ὕστερον ἄφθονον εὕρῃς.
Μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κέρδεα ἰσ' ἄτῃσιν. 350
Τὸν φιλέοντα φιλεῖν, καὶ τῷ προσιόντι προσεῖναι.
Καὶ δόμεν ὅς κεν δῷ, καὶ μὴ δόμεν ὅς κε μὴ δῷ.
Δοῦναι μὲν πᾶς ἔδωκεν, ἀδοῦναι δ' οὔτις ἔδωκεν.
Δῶρον ἀγαθὸν, ἁρπαγὴ δὲ κακὴ, θανάτοιο δότειρα.
Ὅς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὅγε κἂν μέγα δῷῃ, 355
Χαίρει τῷ δώρῳ καὶ τέρπεται ὃς κε τοῦ θυμῷ·
Ὅς δέ κεν αὖτος ἕληται ἀναιδείῃφι πεποιθώς,
Καί τε σμικρὸν ἐὸν, τοῦτ' ἐπαχθαίνει φίλον κῆρ.
Εἰ γάρ κεν σμικρὸν ὀλίγῳ καταθείῃς,
Καὶ θαμὰ τοῦθ' ἕρδῃς, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο. 360
Ὅς δ' ἐπ' ἐόντι φέρει, ὅδ' ἀλύξεται αἴθοπα λιμόν·
Οὐδὲ τόγ' ἐν οἴκῳ κατακείμενον ἀμφὶς ἐρύκει.
Οἴκοι βέλτερον ἐόν· ἐπὶ βλάβεσιν τὸ θύρηφι.
Ἐσθλὸν μὲν παρεόντος ἑλέσθαι, πῆμα δὲ θυμῷ
Χρηίζειν ἀπεόντος. ἅ σε φράζεσθαι ἄνωγα. 365
Ἀρχομένου δὲ πίδου καὶ λήγοντος κορέσασθαι,
Μεσσόθι φείδεσθαι· ἐπεὶ οὐ τοι πυθμὴν φείδει.
Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος ἄρκιος ἔστω.
Καί τε καταγνήτῳ γελάσας ὅπι μάρτυρα θέσθαι.
Πίστεις δ' ἄρα οὐδὲν καὶ ἀπίστεα ὤλεσαν ἄνδρας. 370
Μηδὲ γυνὴ σε νόῳ πυγοστόλος ἐξαπατάτω,
Αἰμύλα κωπάζουσα, τεὸν δόφον ἐσκαλεύουσα.
Ὅς δὲ γυναικὶ πέποιθε, πέποιθ' ὅς τε φιλήτῃσι.
Μουνογενὴς δὲ παῖς σόος οἴκοι παρεόντος οἶκον
Φορέει· ὧς γὰρ πλοῦτος ἀέξεται ἐν μεγάροισι. 375
Γηραιὸς δὲ θανοῦς ἄλλον παῖδ' ἐγκαταλείπων·
Ῥεῖα δέ κεν πλείοσι πόροι Ζεὺς ἄφθονον ὄλβον.
Πλείων μὲν πλείων μελέτη, μείζων δ' ὀπηδέων.
Σοὶ δ' εἰ πλούτου θυμὸς ἐέλδεται ἐν φρεσὶν ἧσι,
Ὧδ' ἔρδειν. ἔργον δὲ τ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι. 380
ΠΛΗΙΑΔΩΝ Ἀτλαγενέων ὀπιτελλομενάων
Ἀρχεσ' ἀμητοῦ, ἀρότοιο δ' Δυσομενάων·
Αἱ δ' ἤτοι νύκτας τε καὶ ἤματα τεσσαράκοντα
Κεκρύφαται, αὖτις δ' ἐπιπλομένου ἐνιαυτοῦ
Φαίνονται, τὰς πρῶτα χαρασσομένου σιδήρου. 385
Οὗτός τοι πεδίων πέλεται νόμος, οἵ τε θαλάσσης
Ἐγγὺς ναιετάουσ', οἵ τ' ἄγκεα βαθέα νέμονται
Πόντου κυμαίνοντος ἀπόρρωθι πόνον χαρίεν
Νάσσασθαι γυμνὸν ἀρόσσαι, γυμνὸν δὲ βοωτεῖν,
Γυμνὸν δ' ἀμήσασθαι, εἴ κ' ὥρια πάντ' ἐθέλῃσθα
Ἔργα κομίζεσθαι Δημήτερος· ὧς τοι ἕκαστα 390

Ωεὶ αἰέν τοι. μή τοι τὰ μεταξὺ χαπίζων
Πτώσσῃς ἀλλοτρίους οἴκους, καὶ μηδὲν ἀνύσσῃς.
Ως καὶ νῦν δὴ ἔμ' ἦλθες· ἐγὼ δέ τοι οὐ δώσω,
Οὐδ' ἐπιμετρήσω. ἐργάζου νήπιε Πέρση 395
Ἔργα τά τ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήραντο.
Μή ποτε σὺν παίδεσσι γυναικί τε θυμὸν ἀχεύων,
Ζητοῦς βιότου χρῆ γείτονας· οἱ δ' ἀμελοῦσιν.
Δὶς μὲν γὰρ καὶ τρὶς τάχα τοῦ τεύξεαι· εἰ δ' ἐπὶ λυπῇς,
Χρῆμα μὲν οὐ σ' ὀνήσεις, σὺ δ' ἐτώσια πόλλ' ἀγορεύσεις 400
Ἀχρεῖος δ' ἔσται ἐπέων νόμος· ἐνθά τ' ἄνωγα
Φράζεσθαι χρειών τε λύσιν, λιμοῦ τ' ἀλεωρήν.
Οἶκον μὲν πρώτιστα, γυναῖκά τε, βοῦν τ' ἀροτῆρα·
Κτητόν, οὐ γαμετόν, ἥτις καὶ βοσκοίν ἔποιτο.
Χρήματα δ' ἐν οἴκῳ πάντ' ἄρθμια ποιήσασθαι. 405
Μὴ σὺ μὲν αὐτῆς ἄνγον· ὁ δ' ἀρνῆται σὺ δὲ τητᾷ·
Ἢ δ' ὥρη θερμαίνῃσθαι, μενοῦνα δέ τοι ἔργον.
Μηδ' ἀναβάλλεσθαι ἐς τ' αὔριον ἐς τ' ἔνηφιν.
Οὐ γὰρ ἐτωσιεργὸς ἀνὴρ πίμπλησι κοπαλιόν,
Οὐδ' ἀναβαλλόμενος. μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει. 410
Αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτην πιπάσκει.
Ἥμος δὴ λήγει μενεαίνων ὀξέος ἠέλιοιο
Καύματος ἰδαλίμου, μετοπωρινὸν ἐμβρήσαντος
Ζεύς ὑετιόων, μετὰ δὲ τρίβεται βροτὸς ἄνδρας
Πολλὸν ἐλαφρότερος· (δὴ γὰρ τότε σείριος ἀστὴρ 415
Βαιὸν ὑπὲρ κεφαλῆς κνεφαιοτέρων ἀνθρώπων
Ἔρχεται ἠμάτιος, πλεῖον δέ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ·)
Ἥμος ἀδηκτοτάτη πέλεται τριβομένοισι σιδήρῳ
Ὕλη· φύλλα δ' ἔραζε χέει, πόρδοιό τε λήγει·
Τῆμος ἄρ' ὑλοτομεῖν μεμνημένος ὄφελον ἔργον. 420
Ὁλμον μὲν τριπόδην τάμνειν, ὑπέρον δὲ τρίπηχυν,
Ἀξονά δ' ἑπτάπεδον· μάλα γὰρ νύ τοι ἄρθμιον ὕπω.
Εἰ δέ κεν ὀκτάπεδον τοῦ κ' ἐν σφύραν κε τάμοιο,
Τετράπεδα μὲν δ' ἄνμ τάμνειν δεκαδώρῳ ἀμαξῃ
Πολλ' ὀδὴ καμπύλα κῶλα· φέρειν δ' ὑγιὲς, ὅτ' ἂν ἄρῃς. 425
Εἰς οἶκον, κατ' ὄρος δικέμεν ἢ κατ' ἄρουραν,
Πείνινον· ὃς γὰρ βοσκὸν ἀρουῆ ὀχυρώτατός ἐστιν,
Εὖτ' ἂν Ἀθηναίης δ' ὦμῳ ἐν ἐλύματι πήξας
Γόμφοισιν πολάσας προσαρήρεται ἰστοβοῶν.
Δοιὰ δὲ θέσθαι ἄροτρα πονησάμενος κατὰ οἶκον, 430
Αὐτόχυτον καὶ πικτόν· ἐπεὶ πολὺ λώιον οὕτω.
Εἰ κ' ἕτερόν γ' ἄξαις, ἕτερόν γ' ὀδὴ βοσκὸν βάλοιο.
Δάφνης δ' ἢ πτελέης ἀκιώτατοι ἰστοβοῶνες·
Δρυὸς ἔλυμα, πρίνου γόμφοι, βοὸς δ' ἐνετάτερον
Ἀρόσιν κεκτῆσθαι· τῷ γὰρ δέκα δηλήσασθον. 435
Ἡβης μέτρον ἔχοντε, τῷ ἐργάζεσθαι ἀείσω·
Οὐκ ἂν τώγ' ἐείσοντες ἐν αὔλακι καμμείν ἄροσιν
Ἀξήσαι, τὸ δὲ ἔργον ἐτώσιον αὖθι λίποιτο.
Τοῖς δ' ἅμα τεταρακοντοέτης αἰζηὸς ἕποιτο,
Ἄρτον δειπήσας τετρέκτυφον, ἐκ τε βλεφάρων 440
Ὅς κ' ἔργου πολεῦ ἰθεῖαν αὔλακα ἐλαύνοι,
Μηκέτι παπταίνων μετ' ὀμιλίκας, ἀλλ' ὀδὶ ἔργῳ
Θυμὸν ἔχων. τῷδ' οὔτι νεώτερος ἄλλος ἀμείνων
Σπέρματα δέκτωσθαι, καὶ ὀρθοτοείλιν ἀλέσθαι.
Κουρότερος γὰρ ἀνὴρ μετ' ἐμίλικας ἐπόσσυται. 445
Φράζεσθαι δ' αὖτ' αὖ φωνὴν γεράνου ἐπαγούσης
Τῆ φθινὸν ἐκ νεφέων ἐτεαύσπορα κεκλομένης·
Ἥ τ' ἀροτοῖό τε σῆμα φέρει, καὶ χείματος ὥρην
Δεικνύει* ὀμβρήσασ' κραδίην δ' ἔδηκ' ἀνδρὸς ἀβούτεω.
Δὴ τότε χορτάζειν ἕλικας βόας ἔνδον ἐόντας. 450
Ῥηΐδιον γὰρ ἔπος εἰπεῖν, βόε δός καὶ ἄμαξαν·
Ῥηΐδιον δ' ἀπαμύνασθαι, πάρα δ' ἔργα βόεσσιν.
Φησὶ δ' ἀνὴρ φρένας ἀφνειὸς πήξασθαι ἄμαξαν·
Νήπιε, οὐδὲ τόγ' οἶδ', ἑκατὸν δὲ τε δούρατ' ἀμάξης,
Τῶν προτέρων μελέτην ἐχέμεν οἰκήια δὲ θαῦ. 455
Εὖτ' ἂν δὴ πρῶτον ἄρετος θνητοῖσι φανείη,
Δὴ τότ' ἐφορμηθῆναι ὁμῶς δ' αὐτοί τε καὶ αὐτοὺς
Αὖλιν καὶ δικέλλας ἀείρειν, ἀείσειν τε βόεσσιν·
Πρωὶ μάλα ἀστυδόνδε ἴτα τοι πλήθουσα ἄρουρα.
Εἴαρι πολεῖν· θέρος δὲ καὶ νεαρὴν οὔ σ' ἀπατήσει. 460

Tempestiua crescant, nè quando interim egens
Mendices ad alienas domos, nihilque efficias.
Sicut & nunc ad me venisti: ego verò tibi non amplius dabo,
Neque amplius mutuò tradam. Labora (Noide Persa,
Opera quæ hominibus dij destinarunt,
Ne quando cum liberis, uxoréque animo dolens — Pœnæ quæ Deus infligit ignauis.
Queras victum per vicinos, hi verò negligant.
Bis enim & ter forsitã consequeris. si verò amplius molestes,
Rem quidem non facies, tu verò inania multa dices.
Inutilis autem erit verborum lex. Sed te iubeo
Cogitare debitique solutionem, famisque euitationem.
Domum quidem primùm, uxorémque, bouémque aratorẽ, — Præcepta ad universam œconomiam.
Famulam non nuptam, quæ & boues sequatur,
Vtensilia verò domi omnia apta facito:
Ne tu quidem petas ab alio, illéque recuset, tu verò careas,
Tempus autem pratereat, minuatúrque tibi opus.
Ne verò differas inq; crastinum, inq; perendinum.
Non enim laboris fugitans vir implet horreum,
Neque procrastinator. Cura verò tibi opus auget.
Semper autem dilator operum vir cum damnis luctatur, — Pro crastinatio in re domestica, quàm sit damnosa.
Quum iáque iam desinit robur acuti solis,
A calore humido per autumnum pluente
Ioue præpotente, mutatur humanum corpus — Autumni descriptio.
Multo leuius. nam tunc canicula stella
Paulùm per supra caput fato obnoxiorum hominum
Venit interdiu, magis autem nocte fruitur,
Quando incorrupta est casa ferro
Sylua, folia autem humi fundit, ab ramísque cessat:
Tunc sanè ligna secato, memor tempestiui operis.
Mortarium quidẽ tripedale seca, pistillum verò tricubitalẽ, — Quo tempore ligna secanda sint ad rustica instrumenta idonea.
Axemq; septempedalem, valde enim certè conueniens sit:
Si verò octopedalem, & malleum inde secueris,
Trium palmorum curuaturam secato 10. palmarum curru.
Multa præterea curua ligna: ferto autem denta e cum iume- — Aratri descriptio.
Domum, siue in monte quærens, siue in agro, (neris,
Ligneum: hoc enim bobus ad arandum firmissimum est:
Nempe quum Atticæ Cereris famulus temoni infigens,
Clauis adiunctum stiuæ adaptauerit.
Bina verò disponito aratra, laborans domi:
Dentatum & compactum: quoniam multò optimum sic.
Siquidem alterum fregeris, alterum bobus injicias. — Materia vnde debent confici aratra,
E lauro autem, vel vlmo firmissimæ stiuæ sunt.
E quercu temonem, ex ilice dentale, boues verò duos nouen-
nes
Masculos comparato) horum n. robur non imbecillum est.)
Adolescentia mensuram habentes. hi ad laborandũ optimi.
Non vtique hi contendentes in sulco, laborando aratrum
Fregerint, opus verò imperfectum reliquerint.
Hos autem simul quadragenarius iuuenis sequatur, — Qua ætate esse debeat bubulcus.
Panem cœnatus quadrifidum octo morsuum:
Qui quidem opus curans rectum sulcum ducat,
Non amplius respectans ad coætaneos: sed in opere
Animum habens. hoc verò neque iunior alius melior
Ad spargendum semina, & iteratam sationem euitandum.
Iunior enim vir ad coætaneos euolat animo.
Considera verò, cum vocem gruis audieris — Quando arandum.
Altè ex nubibus quotannis clangentis:
Qua & arationis signum affert, & hyemis tempus — Grues hyemis nũtiæ. χ. ἐμβρησ.
Indicat pluuia: cor autem rodit viri bobus carentis:
Tunc sanè pasce curuos boues, domi detinens.
Facile enim dictu est, par boum da & plaustrum:
Facile autem recusare, instant verò opera bobus.
Inquit autem vir mentis compax: fabricato plaustrum.
Stultus etiam hoc nescit, centum esse ligna plaustri.
Horum antè curam habere oportet, domi reponendo.
Cum primùm igitur aratio mortalibus apparuerit,
Tunc aggredere, simul & serui & tu ipse,
Siccam & humidam arans, arationis ad tempus, — Qualis terra arandæ sit, & quoties.
Summo manè festinans, vt tibi se impleant arua.
Vere vertito, æstate verò iterata non te fallet.

Noualem verò serito adhuc leuem terram,
Noualis imprecationum expultrix, liberorum placatrix est.
Supplica verò Ioui terrestri, Cereríque casta,
Ager diligenter colendus & Deus inuocandus.
Prouentum vt impleant, Cereris sacrum munus,
Vt primùm incipis arare, cùm extremum stiua
Manu capiens, stimulo boum terga attigeris
Quercum temonem trahentium loro, subenis autem pone
Seruus, ligonem tenens, negotium auibus facessat,
Semina abscondens. Industria enim optima
Mortalibus hominibus est: ignauia verò pessima.
Sic quidem vbertate spica nutabunt ad terram,
Absque benedictione diuina irriti sunt labores.
Si finem ipse postea Iupiter bonum prabuerit.
E vasis autem eijcies araneas, & te spero
Gauisurum victu potium domi existente.
Latus autem pernemes ad canum ver, neque ad alios
Respicies. Tui verò alius vir indigus erit.
Serò arant qui solis conuersationem expectant.
Si verò ad solis conuersionem arauerit terram alteram,
Sedens metes, pauxillum manu comprehendens,
Obuersim manipulans puluerulentus, nec valde gaudens.
Feres autem in sporta, pauci verò te suspicient.
Aliâs verò alia Iouis mens Aegiochi:
Sed mortalibus hominibus eam deprehendere difficile.
Sin autem serò arauerit, hoc quidem tibi remedium fuerit:
Quando cuculus canit quercus in frondibus,
Primùm delectat mortales super immensam terram:
Tunc Iupiter pluat triduo, neque desinat,
Non vtique superans bouis vngulam, neque relinquens:
Ita & serotina aratio tempestiua aequalis fuerit.
Arationis tempestiuæ iactura quando reparari possit.
Animo autem bene omnia reconde, neque te lateat
Neque ver exoriens canum, neque tempestiua pluuia.
Accede autem eneam sedem, & ad calidam tabernam,
Tempore hyberno, cum frigus homines vehemens
Detinet, tunc sanè impiger vir valde domum auget.
Ne te mala hyemis difficultas opprimat,
Cũ paupertate: macilenta verò crassũ pedẽ manu premas.
Multa verò ignauus vir vanam ob spem expectans,
Egens victus mala intra animum versat.
Spes verò non bona indigentem virum fert,
Sedentem in taberna, cui victus non sufficiens sit.
Indica autem seruis, aestate adhuc media existente:
Non semper aestas erit, facite vidos.
Copiosa hyemis descriptio.
Mensem verò Ianuarium, malos dies bobus nocentes omnes,
Hunc vitate: & glacies, quæ quidem super terram
Flante borea molesta existunt,
Qui per Thraciam equorum altricem lato mari
Insiliens concutit, remugit autem terra & sylua:
Multas verò quercus alticomas, abietésque densas,
Montis in vallibus deijcit, terra multes pascenti
Incumbens, & omnis rebo at tunc ingens sylua.
Fera autem horrent, caudásque sub pudenda ponunt:
Ea etiam quarum vellere cutis densa est, & quæ
Frigidus existens perflat, hirsuta licet pectora habentes.
Quinetiam per bouis pellem penetrat, neque ipsum cohibet.
Etiamq; per capram flat hirsutam omnem autem exegeres non uem,
Eo quòd annui ipsarum villi sunt, non perflat
Vis venti borea: inaurium verò senem facit.
Et per tenelli corporis virginem non perflat,
Quæ ædes intra charam apud matrem manet,
Nondum opera experta auream Veneris,
Lauabantur veteres & vngebãtur.
Benéque lota tenerum corpus, & pinguì eleo
Vnctam, noctu cubat intra domum
Tempore hyberno, quãdo exossis polypus suũ pedẽ arrodit,
Inq; frigida domo, & in habitaculis tristibus.
Non enim illi sol ostendit pabulum vt inuadat,
Indigi hominis miseria.
Sed super nigrorum hominum populumq; & vrbem
Vertitur. tardius autem vniuersis Gracis lucet.
Et tunc sanè cornuta bestia & incornuta sylucubæ
Miserè dentibus stridentes per quercetum vallosum
Fugiunt: & passim omnibus id curæ est:

Νειὸν δ' ἀπίμεν ἐπ' ἰουλίζοσαν ἄμαραν.
Νειὸς δὴ ζωστήρ, παίδων ἀκηλήτοιο.
Εὔχεσθαι δ' Διὶ χθονίῳ Δημήτερί θ' ἁγνῇ,
Εκτελέα βείδειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτήν
Αρχόμενος τὰ πρῶτ' ἀρόσσῃ, ὅταν ἄκρον ἐφέλκῃς 465
Χερὶ λαβὼν, ὄρπηκα βοῶν δὲ τε νῶτον ἵκῃαι
Ενδρυον ἑλκόντων ὑπεσέω, ὁ δ' πυθὸς ὄπιθεν
Δμῶς ἔχων μαχέλην, πόνον ὀρνίθεσσι πιθέσθαι,
Σπέρματα κατακρύπτων· ἐνθημοσύνη γὰρ ἄρίστη
Θνητοῖς ἀνθρώποις, κακοθημοσύνη δ' κακίστη. 470
Ωλέ κεν ἀσφοσύνῃ σταχυες νεόοιεν ἔεργε,
Εἰ τέλος αὐτὸς ὄπιθεν Ολύμπιος ἐσθλὰ ὀπάζοι,
Εκ δ' ἀγγέων ἐλάσεις ἀραχνία· καί σε ἔολπα.
Γηθήσειν βιότοιο ἐρεθόμενον ἔνδον ἐόντος.
Εὐοχέων δ' ἵξεαι πολέων ἐπ' οὐδὲ τρεῖς ἔτησι 475
Αὐήσεται, σύ δ' ἄμμορος ἀνὴρ κεχρημένος ἔσσῃ.
Εἰ δέ κεν ἠέλιον τε καὶ ἀστέρας ἀθανάτους δὲ
Ημῶν ἀμήσεις, ὀλίγον τοῦ χρεὸς ἔρξεις ἔργων,
Αντία δ' ἠσμένων κακοκηρέων, οὐ μάλα χαίρων·
Οἴσεις δ' ἐν φορμῷ· πολέες δέ σε θηήσονται. 480
Αλλοτε δ' ἀλλοῖος Ζηνὸς νόος αἰγιόχοιο,
Αργαλέος δ' ἀνδρεσσι κατ' θνητοῖσι νοῆσαι.
Εἰ δέ κεν ὄψ' ἀρόσῃς, τόδε κέν τοι φάρμακον εἴη.
Ημος κόκκυξ κοκκυζῇ δρυὸς ἐν πετάλοισι
Τερπνὸν πρῶτον, τέρπει τε βροτοὺς ἀπ' ἀπείρονα γαῖαν, 485
Τῆμος Ζεὺς ὕσι τρίτῳ ἤματι, μηδ' ἀπολήγοι,
Μήτ' ἄρ' ὑπερβάλλων βοὸς ὀπλὴν, μήτ' ἀπολείπων·
Οὕτω κ' ὀψαρότης ἀρότου ἐξισοφαρίζοι.
Εν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσεο· μηδέ σε λάθοι
Μήτ' ἔαρ γινόμενον πυκνὸν, μήτ' ὄψι θέρος. 490
Παῦε δ' ἰδὼν χάλκειον δῶμον καὶ ἐπ' ἠῶα λέχοιτο
Ωρη χειμερίη, ὅπῃ τε κρύος ἀέρας εἴρυσε
Ἰφαν' ἔνθα κ' ἄοκνος ἀνὴρ μέγα οἶκον ὀφέλλοι.
Μὴ σε κακὸς χειμὼν ἀμηχανίῃ καταμαρψῃ
Σὺν πενίῃ, λεπτὴν δὲ παχὺν πόδα χερσὶ πιέζοις, 495
Πολλὰ δ' ἄρρος ἀνὴρ, κενεὸν δὲ τε ἐλπίδα μιμνων,
Χρηίζων βιότοιο, κακὰ φρεσὶ βάλλεται θυμῷ.
Ελπὶς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει
Ἡμενον ἐν λέσχῃ, τῷ μὴ βίος ἀρκέων εἴη.
Δείκνυε δ' δμῴῃσι θέρεος ἐπ' μέσσου ἐόντος, 500
Οὐκ αἰεὶ θέρος ἐστέον· ποιεῖν δὲ κελεύω.
Μῆνα δὲ λιναιῶνα καὶ ἤματα, βούδορα πάντα
Τῶν δηιδάασθαι, καὶ πηνίδας αὖτ' δὲ τε γαῖαν
Πνείοντος βορέαο δυσηλεγέος τελέθουσιν.
Οστε δὴ Θρήκης ἐπιπόδεσσι δρεῖ πόντον 505
Εμπνείσας ὄρνυσι· μέμυκε δὲ γαῖα καὶ ὕλη.
Πολλὰς δὲ δρῦς ὑψικόμους ἐλάτας τε παχείας
Οὔρεος ἐν βήσσῃσι πολυᾶς χθονὶ πουλυβοτείρῃ
Εμπίπτων, καὶ πᾶσα βοᾷ τότε νείατος ὕλη.
Θῆρες δὲ φρίσσουσι, οὐρὰς δ' ὑπὸ εἴσαντο, 510
Τῶν καὶ λάχνῃ δέρματ' κατάστικτον· ἀμφί τε καὶ δὲ
Ψυχρὸς ἐὼν δέρματα διαυτέρων οὐ ἐόντων.
Καί τε δὲ ρίγεσι βοὸς ἔρχεται, οὐδέ μιν ἴσχει.
Καί τε δ' αἶγα ἄπεστι πανυστιχὰ πόκα δ' οὔπω
Οὐδὲ τὰ ἐπιπεταναὶ τείχεα ἀνθεῖ, οὐ δέδεκται 515
Ις αἰθέρος βορέου· ἔοχαλον δὲ γέροντα πάσσει.
Καὶ δὲ παρθενικὴν ἁπαλόχροον οὐ δέδεκται,
Ἥτε δόμων ἔντοσθε φίλῃ φρεσὶ μητέρι μίμνει
Οὔπω ἔργ' εἰδυῖα πολυχρύσου Αφροδίτης.
Εὖτε λοεσαμένων τέρενα χρόα, καὶ λίπ' ἐλαίῳ 520
Χρισαμένων, ἐν νυχίῃ κατακείεται· ἔνθεν ἐόντων,
Ἡματι χειμερίῳ, οὐ· αἰθέρος οὐ πόδα τύπτει
Ἐν πυρὶ ἀπύρῳ οἴκῳ καὶ σε πάντα λέλογχεν.
Οὐ γὰρ οἱ ἠέλιος δείκνυ νομὸν ὁρμηθῆναι·
Αλλ' δὲ κυανέων ἀνθρώπων δῆμόν τε πόλιν τε 525
Στρέφεται, βραδύτερον δὲ πανελλήνεσσι φαείνει.
Καὶ τότε δὴ κεραοὶ καὶ νήριτοι ὑλικοῖται
Λυγρὸν μυλιόωντες ἀπὸ δρία βοσκόμενοι
Φεύγουσιν καὶ πᾶσιν ὀνὶ φρεσὶ τοῦτο μέμηλεν,

Οἱ σκέπα μαιόμενοι πυκινοὶς κευθμῶνας ἔχουσι, 530
Καὶ γλάφῳ πετρήεντι τοτε δὴ τρίποδι βροτῷ ἴσοι,
Οὔτ' ὀπὶ νῶτα ἔαγε, κάρη δ' εἰς οὖδας ἐρᾶται,
Τῷ ἴκελοι φοιτῶσιν, ἀγὰ δόμοισι νέφα λύκιν.
Καὶ τό τε ἕστασται ἔρυμα χροὸς, ὡς σε κελεύω,
Χλαῖναί τε μαλακὴν καὶ τερμίεντα χιτῶνα. 535
Στήμονι δ' ἐν παυρῷ πολλὴν κρόκα μιμύσασθαι·
Τὴν δὲ εἰσάσασθαι, ἵνα τοι τρίχες ἀτρεμέωσι.
Μηδ' ἀφθὰ φείσωσιν ἀειρόμεναι κατὰ πῶμα.
Ἀμφὶ δὲ ποσὶ πέδιλα βοὸς ἔφι κταμένοιο
Ἀρμόσαι δὲ πάσασθαι, πίλοις ἔντοσθε πυκάσσας. 540
Πρωτογόνων δ' ἐρίφων, ὁπότ' ἂν κρύος ὤριον ἔλθῃ,
Δέρματα συρράπτειν νεύρῳ βοὸς, ὄφρ' ὄμοισι νώτῳ
Γε τῷ ἀμφιβάλῃ ἀλέη κεφαλῆφι δ' ὑπέρθεν
Πίλον ἔχειν ἀσκητόν, ἵν' οὖατα μὴ καταδάῃ.
Ψυχρὴ γάρ τ' ἠὼς πέλεται βορέαο πεσόντος. 545
Ἠῶς δ' ὅτ' γαῖαν ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος
Ἀὴρ πυροφόρος τέτατται, μακάρων ὅτ' ἔργοις
Ὀστε ἀφυσσάμενος ποταμοῦ ἀπὸ ἀενάων,
Ὑψοῦ ἐπ' γαίης ἀρθεὶς ἀνέμοιο θυέλλῃ,
Ἄλλοτε μὲν τ' ὄμβρον ποτὶ ἕσπερον, ἄλλοτ' ἀπ' ἠοῦς 550
Πυκνὴ θρηικίου βορέου νέφεα κλονέοντος.
Τῷ φράζεσθαι, ἔργα τελεσσαι, οἴκον δὲ νέεσθαι,
Μή ποτέ σ' οὐρανόθεν ἀκοτέον νέφος ἀμφικαλύψῃ,
Χρῶτά τε μουλήσαν θείῃ, κατὰ δ' εἵματα δεύσῃ.
Ἀλλ' ἔστ' ἀλεύασθαι· μείς γ' χαλεπώτατος οὗτος 555
Χειμέρι, χαλεπὸς πεζοῖσι, χαλεπὸς δ' ἀνθρώποις.
Τῆμος δῶμεν βοῦσιν, ὅτι δ' ἄνεμος τὸ πλέον εἴη
Ἀρμαλιῆς· μακραὶ γὰρ ὑπέρθεν ἀφρένες εἰσί.
Ταῦτα γυλαυκώπιδι τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν,
Ἰσοῦσθαι νύκτας τε καὶ ἤματα, εἰσόκεν αὖθις 560
Γῆ πάντων μήτηρ καρπὸν συμμικτὸν ἐνείκῃ.
Εὖτ' ἂν δ' ἑξήκοντα μετ' ἠματα θερμὸς ἠέλιος
Χειμέρι' ἐκτελέσῃ, Ζεὺς ὄμβρα, δὴ τότ' ἀστὴρ
Ἀρκτοῦρος, πεζλίπων ἱερὸν ῥόον Ὠκεανοῖο,
Πρῶτον παμφαίνων, ὅθι τέλεται ἀκρόθι φαίνων. 565
Τόνδε μετ' ὀρθρογόη Πανδιονὶς ὄρτο χελιδὼν
Ἐς φάος αὐδήεσσ', ἔαρος νέον ἱσταμένοιο.
Τὴν φράζεσθ', οἶνας πεζοτάμενοι ὡς κ' ἄμεινον.
Ἀλλ' ὁπότ' ἂν δρέποιμος ἐπὶ χθονὸς * αὐξητὰ βάνῃ
Πληιάδας φεύγων, τότε δὴ σκάφος ἐκτὸς οἰνέων· 570
Ἀλλ' ἄρπας τε κατεσθίειν καὶ δ' μῶνας ἐγείρειν.
Φεύγειν δὲ σκιερεὶς δόμους καὶ ἐπ' ἠῶ κοῖτον,
Ὥρῃ ἐν ἀμητοῦ, ὅτε τ' ἠέλιος χρόα καρπῷ.
Τηνικάδε ἀπεύδ' ἐν καὶ οἴκαδε καρπὸν ἀγείρειν,
Ὀρθρου ἀνιστάμενος, ἵνα τοι βίος ἄρκιος εἴη.
Ἠὼς γάρ τ' ἔρχοιο δίκην ἐπιμαίρεται αἶσαν,
Ἠὼς τοι πεζοφέρει μὲν ὁδὸν, πεζοφέρει δὲ καὶ ἔργου·
Ἠὼς ἥ τε φανεῖσα πολέας ἐπέβησε κελεύθου
Ἀνθρώπους, πολλοῖς δ' ὄμοζυγα βοῦσι τέθηκεν.
Ἠμος δὲ σκολυμός τ' ἀνθεῖ, καὶ ἠχέτα τέττιξ 580
Δενδρέῳ ἐφεζόμενος λιγυρὴν κατὰ χεῦε ἀοιδὴν
Πυκνὸν ὑπὸ πτέρυγων, θέρεος κάματόν τε φέρων·
Τῆμος πόταται τ' αἶγες καὶ οἶνος ἄριστος·
Μαχλόταται δ' γυναῖκες, ἀφαυρότατοι δέ τε ἄνδρες
Εἰσὶν, ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γούνατα σείει Σείριος ἄζων, 585
Αὐαλέος δέ τε χρὼς ὑπὸ καύματος· ἡμος τοτ' ἤδη
Εἴη πετραίη τε σκιὴ καὶ βύβλινος οἶνος,
Μᾶζά τ' ἀμολγαίη, γάλα τ' αἰγῶν σβεννυμένων·
Καὶ βοὸς ὑλοφάγοιο κρέας μήπω τετοκυίης,
Πρωτογόνων τ' ἐρίφων, ὅθι δ' αὖδος πίνεται οἶνος, 590
Ἐν σκιῇ ἑζόμενον, κεχορημένον ἦτορ ἐδωδῆς·
Αντίον ἀκραέος * ἀνέμου τρέψαντα πρόσωπον,
Κρηνίης τ' ἀενάου καὶ ἀθορύβου, ἥ τ' ἀδόλωτος.
Τεὶς ὕδατος πεζοχεῦσαι, τὸ δ' τέταρτον ἐέμεν οἴνου.
Δμωσὶ δ' ἐπιζεύξαι, δημήτρες ἱερὴ ἀκτῆ 595
Δινέμεν, οὔτ' ἂν πεζῶτα φαεν δίνος ἀείρων,
Χώρῳ ἐν ἠρεμέῃ καὶ ἀθορύβῳ ἐν ἀλωῇ·
Μέτρῳ δ' εὖ κομίσασθαι ἐν ἄγγεσι· αὖταρ ἐπὴν δὴ

Quæ recta inquirentes, densas latebras habent,
Et cauernas perforatas, tunc vt quæ tripedi homini similes,
Cuius & humeri fracti sunt, & caput pauimentum spectat:
Huic similes incedunt vitantes niuem albam.
Et tunc indue munimentum corporis, vt te iubeo,
Chlanamq; mollem, & talarem tunicam. Enumeratio vestium quibus partes familias se munire debet.
Stamine verò in pauco multam tramam intexe.
Hanc circum indusio, vt tibi pili non tremant.
Neque erecti horreant, arrecti per corpus.
Circum verò pedes calceos bouis fortiter occisi
Aptos ligato, pilis intus condensans.
Primogenitorũ verò hædorũ, cum frigus tempestiuũ venerit,
Pelles consuto neruo bouis, vt super humerum
Pluuia arceat teporem, supra caput verò
Pileum habeto elaboratum, vt aures ne humescant.
Frigida enim aurora est, Borea cadente;
Mauutinus verò super terram à cœlo stellifero
Aër frugifer, extensus est beatorum super opera.
Qui haurisens è fluminibus semper fluentibus,
Alte supra terram leuatus venti procella,
Interdum quidem pluit ad vesperam, interdum flat,
Densas Thracio borea nubes excitante.
Hunc aneuertens, opere perfecto domum redi,
Ne quando te cœlitus tenebrosa nubes circumtegat,
Corpusq; madidum faciat, vestesq; humectet:
Sed euitato. Mensis enim difficilis nus hic
Hybernus: difficilis ouibus, difficilisq; hominibus.
Tunc medium bobus, homini verò amplius adsit
Alimonie: longè enim validæq; noctes sunt.
Hæc obseruans perfectum in annum,
Æquato noctesque & dies, donec rursum
Terra omnium mater fructum omnigenum proferat.
Quum sexaginta post versiones solis
Hybernos perfecerit Iupiter dies, tunc sanè stella
Arcturus relinquens immensum fluctum Oceani,
Primus totus apparens exoritur vespertinus,
Post hunc mane lugens Pandionis prouumpit hirundinò
Ad lucem hominibus, verè nuper cœpto. Vites quando incidendæ.
Hanc præuertens, vites incidito. sic enim melius.
At cum domporta à terra plantas ascenderit,
Pleiades fugiens, tunc non amplius fodiendæ vites, * ἀμπέλους.
Sed falcesque acuito, seruosque excitato.
Fugito verò umbrosas tabernas, & ad auroram cubile,
Tempore messis, quando sol corpus exiccat.
Tunc festina, & domum fruges congrega,
Diluculo surgens, vt tibi victus sufficiens sit:
Aurora enim operis tertiam sortitur partem.
Aurora tibi promouet quidem viam, promouetque laborem.
Aurora, quæ apparens multos ingredi fecit viam.
Homines, pluribus verò iuga bobus imposuit.
Quum verò carduusque floret & canora cicada
Arbori insidens stridulum effundit cantum
Frequenter sub alis æstatis laboriosa tempore.
Tunc pinguesque capræ, & vinum optimum,
Salacissimæ verò mulieres & viri imbecillimi
Sunt, quoniam caput & genua Sirius exiccat,
Siccum verò corpus ob æstum. Sed tunc iam
Sit petrosaque umbra, & Biblinum vinum,
Libumque lacteum, lacque caprarum non amplius lactantium,
Et bouis arboriuora caro nondum enixæ,
Tenerorumque hædorum, præterea nigrum bibito vinum,
In umbra sedens, saturatus cibo,
Contra temperatum ventum obuerso vultu.
Fontisque perennis, ac desiui, quique illimis sit, * ἀκήρατος.
Tertiam aquæ partem infunde, quartam verò vini misce.
Famulis autem impera, Ceteris sacrum vnunus,
Vertere, quando primum apparuerit vis Orionis,
Loco in ventoso, & bene planata in area.
Mensura verò diligenter recondito in vasis: sed postquam

Omnem victum deposueris sufficientem intra domum,
Seruum domo carentem conducere, & sine liberis ancillam
Inquirere iubeo: molesta est autem quæ liberos habet ancilla.
Et canem dentibus asperum nutrito, nec parcas cibo,
Ne quando tibi interdiu dormiens vir facultates auferat.
Fœnum autem importato, & paleas vt tibi sit
Moderata quies debetur quibus laboris necessitas imposita est. *Bobus ac mulis annuum pabulum, sed postea*
Seruis refocillent charagenua, & boues soluantur.
Quum verò Orion & Sirius in medium venerit
Cœlum, arcturum autem inspexerit rosea digitis Aurora,
O Persa, tunc omnes decerpe domum vuas:
Exponito verò soli decem dies, totidémque noctes,
Quinque autem adumbrato, sexto in vasa haurito
Vindemiarum tempus. *Dona lætitiæ datoris Bacchi. Sed postquam vtique*
Pleiadésque hyadésque ac robur Orionis
Occiderint, tunc deinde arationis memor esto
Tempestiuæ. annus verò per terram accommodus sit.
Quòd si te nauigationis periculosæ desiderium cepit,
Quando vtique Pleiades robur validum Orionis
Fugientes, occiderint in obscurum pontum,
Tunc certè variorum ventorum stridunt flamina,
Et tunc ne amplius naues habe in nigro ponto.
Nauigationis præcepta. *Terram autem operari memineris, ita vt te iubeo.*
Nauem verò in continentem trahito, munitóque lapidibus
Vndiquaque, vt arceant ventorum robur humidè flantium.
Sentina exhausta, vt ne putrefaciat Iouis imber.
Instrumenta verò congrua omnia domi tuæ repone,
ἀρ. ὁπιστόδο. *Ornatè conseruans nauis alis pontigradæ.*
Clauum verò fabrefactum super fumum suspendito.
Ipse autem tempestiuam expectato nauigationē dū veniat.
Tuncq; nauem celerem ad mare trahito. intus verò onus
Aptum imponito, domum vt lucrum reportes:
Quemadmodum meúsque pater, & tuus, stultissime Persa,
Nauigabat nauibus victui indigus boni.
Qui olim & huc venit, immensum pontum emensus,
Cuma Aeolide relicta, in naui nigra:
Non reditus fugiens neque opulentiam ac facultates,
Sed malam pauperiem, quam Iupiter hominibus dat.
Habitauit autem prope Heliconem misero in vico
Ascra, hyeme malo, æstate autem molesto, nunquam bono.
Tu verò ô Persa operum memor esto
Tempestiuorum omnium: de nauigatione verò maximè.
Nauem paruam laudato, magnæ verò onera imponito.
Maius quidem onus, maius verò lucrum ad lucrum
Erit, siquidem venti malos abstineat flatus.
Quando ad mercaturam verso imprudente animo,
Volueris & debita effugere, & famem inamœnam,
Ostendam autem tibi modos multisoni maris,
Etsi neque nauigandi peritus, neque nauium.
Neque enim vnquam naui profectus sum ad latum mare,
Nisi in Euboeam ex Auliide, vbi quondam Græci
Expectata tempestate, magnum collegerunt exercitum
Græcia è sacra, ad Troiam pulchris fœminis preditam.
Illuc ego ad certamina strenui Amphidamantis,
Chalcidémque traieci: prædeliberata verò multa
Certamina instituerunt iuuenes magnanimi, vbi me dico
Carmine victorem tulisse tripodem auritum.
Quem ego quidem Musis Heliconiadibus dicaui,
Vbi me primùm sonorum aggredi fecerunt cantum.
Tantum nauium expertus sum, multos clauos habentium.
Sed tamen dicam Iouis consilium Aegiochi.
Musæ enim me docuerunt diuinum carmen canere.
Dies quinquaginta post versiones solis,
Ad finem progresso æstatis laboriosæ tempore,
Tempus nauigandi. *Tempestiua est mortalibus nauigatio. nec certè nauem*
Frageris, neque homines perdideris mare,
Nisi sciens Neptunus terræ quassator,
Aut Iupiter immortalium rex velit perdere.
In his enim summa est simul bonorúmque malorúmque.

Παῦτα βίον κ̓ τάθηται ἐπάρμυον ἤνδε δεν οἴκου,
Θῆτ' ἄοικον τοιεῖσθαι, κ̓ ἄτεκνον ἔεσθον 600
Δίζεσθαι κέλομαι. χαλεπὸ δ' ὑποπορτις ἔεσθαι.
Καὶ κύνα κῤχαεόδοντα κομεῖν. μὴ φείσεο σίτου·
Μή ποτέ σ' ἡμερόκοιτος ἀνὴρ ὑπὸ χρήματ' ἕληται.
Χόρτον δ' ἐσκομίσαι κ̓ συρφετὸν, ὄφρά τοι εἶη
Βοῦσι κ̓ ἡμιόνοισιν ἐπιτειρήσαι. αὐτὰρ ἔπειτα 605
Δμῶας αὐαλέους φίλα γουνάτα, κ̓ βόας λύσαι.
Εὖτ' ἂν δ' ὠρίων κ̓ σείριος ἐς μέσον ἔλθῃ
Οὐρανὸν ἀρκτέρεων δ' ἐσίδῃ ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
Ὦ Πέρσα, τότε πάντας ὑποδρέπε οἶκα δὲ βότρυς·
Δείξαι δ' ἠελίῳ δέκα τ' ἤματα κ̓ δέκα νύκτας. 610
Πέντε δ' συσκιάσαι, ἕκτῳ δ' εἰς ἄγγε' ἀφύσαι
Δῶρα Διωνύσου πολυγηθέος. αὐτὰρ ἐπὴν δὴ
Πλειάδες δ' ὑάδες τε τό, τε δεινὸς ὠρίων
Δύσωσιν, τότ' ἔπειτ' ἀρότου μεμνημένος εἶναι
Ὡραίου· πλειὰς δὲ κ̓ χθονὸς ἄρμενος εἶη. 615
Εἰ δέ σε ναυτιλίης δίψα μεμφέα ἵμερος αἱρῇ,
Εὖ τ' ἂν πλειάδες δύνῃ σεισίμου ὠρίωνος
Φεύγουσαι πίπτωσιν ἐς ἠερόεντα πόντον,
Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύελλαι ἵανται·
Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ· 620
Γῆν δ' ἐργάζεσθαι μεμνημένος, ὡς σε κελεύω.
Νῆα δ' ἐν ἠπείρῳ ἐρύσαι, πυκάσαι τε λίθοισι
Πάντῃθεν, ὄφρ' ἰσχῳ' ἀέμων μένος ὑγρὸν ἀείντων·
Χέραδον ἐξεροῦσαι, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ὄμβρος.
Ὅπλα δ' ἐπάρμυα πάντα τεῷ ἐγκάτθεο οἴκῳ, 625
Εὐκόσμως σολίσας νηὸς πήδα πηνοπόρεσσι.
Πηδάλιον δ' ἀδρῆς ἐπὶ καπνοῦ κρεμάσασθαι·
Αὐτὸς δ' ὡραῖον μίμνειν πλόον, εἰσόκεν ἔλθῃ.
Καὶ τότε νῆα θοὴν ἁλαδ' ἑλκέμεν· ἐν δέ τε φόρτον
Ἁρμόσαι ἐντοῖσιν, ἵν' οἴκαδε κέρδος ἄρηαι· 630
Ὡς περ ἐμός τε πατὴρ κ̓ σός, μέγα νήπιε Πέρσα,
Πλωΐζεσκεν νηυσὶ βίου κεχρημένος ἐλθών.
Ὃς ποτε κ̓ τῆδ' ἦλθε, πολὺν δι' πόντον ἀνύσας,
Κύμαν Αἰολίδα προλιπών, ἐν νηὶ μελαίνῃ·
Οὐκ ἄφενος φεύγων οὐδὲ πλοῦτόν τε κ̓ ὄλβον, 635
Ἀλλὰ κακὴν πενίην, τήν Ζεὺς ἀνδρεσσι δίδωσι.
Νάσατο δ' ἄγχ' Ἑλικῶνος οἰζυρῇ ἐνὶ κώμῃ,
Ἀσκρῃ, χείμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, οὐδέ ποτ' ἐσθλῇ.
Τῶν δ' ὦ Πέρσα ἔργων μεμνημένος εἶναι
Ὡραίων πάντων, πρὸς ναυτιλίης κ̓ μάλιστα. 640
Νῆ' ὀλίγην αἴνει, μεγάλῃ δ' ἐνὶ φορτία θέσθαι.
Μείζων μὲν φόρτος, μείζων δ' ὀλβὶ κέρδεϊ κέρδος
Ἔσσεται, εἴ κ' ἀέμοιο γε κρατὺς ἀπέχωσιν ἀῆται·
Εὖτ' ἂν δὴ ἐμποείλῃ τρέψῃς ἀεσφέρεα θυμὸν,
Βούλησθ' κ̓ χρέα τε φεύγειν κ̓ λιμὸν ἀτερπῆ. 645
Δείξω δέ τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
Οὔτε τι ναυτιλίης σεσοφισμένος, οὔτε τι νηῶν.
Οὐ γὰρ πώποτε νηῒ γ' ἐπέπλων εὐρέα πόντον,
Εἰ μὴ ἐς Εὔβοιαν ἐξ Αὐλίδος, ἥ ποτ' Ἀχαιοὶ
Μείναντες χειμῶνα, πολὺν συν λαὸν ἄγειραν 650
Ἑλλάδος ἐξ ἱερῆς Τροίην ἐς καλλιγύναικα.
Ἐνθάδ' ἐγὼν ὀλβὶ ἄεθλα διέφερον Ἀμφιδάμαντος,
Χαλκίδα τ' εἰσεβήσαν. τὰ δ' προπέφραδ μύθα πολλὰ
Ἆθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες. ἔνθά με φημὶ
Ὕμνῳ νικήσαντα φέρειν τρίποδ' ὠτόεντα. 655
Τῷ μὲν ἐγὼ μούσῃσ' Ἑλικωνιάδεσ' αὐέθηκα,
Ἔνθά με τοπρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν ἀοιδῆς.
Τόσσον τοι νηῶν γε πεπείραμαι πολυκόλπων.
Ἀλλὰ καὶ ὧς ἐρέω Διὸς νόον αἰγιόχοιο.
Μοῦσαι γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον ἀοιδῆς. 660
Ἤματα πεντήκοντα μετ' τροπὰς ἠελίοιο,
Ἐς τέλος ἐλθόντος θέρεος, καμάτωνδε ὥρης,
Ὡραῖος πέλεται θνητοῖς πλόος. οὔτε κε νῆα
Κρεμάσαις, οὔτ' ἄνδρας ὑποφθείσειε θάλασσα·
Εἰ μὴ δὴ πρόφρων γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων 665
Ἢ Ζεὺς ἀθανάτων βασιλεὺς ἐθέλῃσιν ὀλέσσαι.
Ἐν τοῖς γὰρ τέλος ἐστὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.

Τῆμος

Τῆμος δ' ἀκειρέες τ' αὖραι, καὶ πόντος ἀπήμων
Εὔκηλος τότε νῆα θοὴν ἀνέμοισι πιδήσας
Ἑλκέμεν ἐς πόντον, φόρτον δ' ἐν πᾶντα τίθεσθαι. 670
Σπεύδειν δ' ὅπι τάχιστα πάλιν οἴκόνδε νέεσθαι·
Μηδὲ μένειν οἶνόν τε νέον καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον,
Καὶ χειμῶν' ἐπόντα, νότου τε δεινὰς ἀήτας,
Ὅστ' ἄρσενι θάλασσαν ὀμβρήσας Διὸς ὄμβρῳ
Πολλῷ, ὀπωρινῷ χαλεπὸν δέ τε πόντον ἔθηκεν. 675
Ἄλλος δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν,
Ἦμος δὴ τοσσῶν ὅσον τ' ὀνυξὶν κορώνη
Ἴχνος ἐποίησεν, τόσσον τέτραλ' ἀνδρὶ φανείη
Ἐν κράδῃ ἀκροτάτῃ· τότε δ' ἄμβατός ἐστι θάλασσα.
Εἰαρινὸς δ' ἐπὶ πέλεται πλόος· οὐ μὰν ἔγωγε 680
Αἴνημι· οὐ γὰρ ἐμῷ θυμῷ κεχαρισμένος ἐστίν,
Ἁρπακτός· χαλεπῶς κε φύγοις κακόν· ἀλλά νυ καὶ τὰ
Ἀνθρωποι ῥέζουσιν· ἀϊδρείηφι νόοιο.
Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.
Δεινὸν δ' ὄλεσθαι μὴ κύμασι· ἀλλά σ' ἄνωγα 685
Φράζεσθαι τάδε πάντα μὴ φρεσὶν· εὖ ἀγορεύω.
Μηδ' ἐν γνιοῖσι ἅπαντα βίον κοίλῃσι τιθέσθαι·
Ἀλλὰ πλέω λείπειν, τὰ δ' ἐλάσσω φορτίζεσθαι.
Δεινὸν γὰρ πόντῳ μὴ κύμασι πήματι κύρσαι·
Δεινὸν δ' εἴ κ' ἐπὶ ἄξονα ἐμβρίσας ἄχθος ἀνήσῃς, 690
Ἄξονα καυάξας, τὰ δὲ φορτία ἀμαυρωθείη.
Μέτρα φυλάσσεσθαι· καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.
Ὥραῖος δὲ γυναῖκα τεὴν ποτὶ οἶκον ἄγεσθαι,
Μήτε τριηκόντων ἐτέων μάλα πολλὰ δεοῦσαν,
Μήτ' ὀπιθεῖς μάλα πολλά· γάμος δέ τοι ὥριος ἔστω. 695
Ἡ δὲ γυνὴ τέτρ' ἐβδόμου, πέμπτῳ δ' γαμοῖτο.
Παρθενικὴν δὲ γαμεῖν, ὥς κ' ἤθεα κεδνὰ διδάξῃς.
Τῇ δὲ μάλιστα γαμεῖν ἥτις σέθεν ἐγγὺς ναίει·
Πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδών, μὴ γείτονι χάρματα γήμῃς.
Οὐ μὲν γὰρ τι γυναικὸς ἀνὴρ λήζεται ἄμεινον 700
Τῆς ἀγαθῆς, τῆς δ' αὖτε κακῆς ὑ ρίγιον ἄλλο,
Δειπνολόχης· ἥτ' ἄνδρα καὶ ἰφθίμων περ ἐόντα
Εὖ ἐτερ δαλοῦ, καὶ ἀμῷ γαρεῖ δώμαν.
Εὖ δ' ὅπιν ἀθανάτων μακάρων πεφυλαγμένος εἶναι.
Μηδὲ κασιγνήτῳ ἴσον ποιεῖσθαι ἑταῖρον· 705
Εἰ δέ κε πείσῃς, μή μιν πρότερος κακὸν ἔρξῃς.
Μηδὲ ψεύδεσθαι γλώσσης χάριν, εἰ δέ κεν ἀρχὴ
Ἢ ἔπος εἰπὼν ἀποδύμενον σε καὶ ἔρξας,
Δὶς τόσα τίνυσθαι μεμνημένος· εἰ δέ κεν αὖτις
Ἡνίτ' ἐς φιλότητα, δίκην δ' ἐδέλησι δεχέσθαι, 710
Δέξασθαι, δειλός τοι ἀνὴρ φίλον ἄλλοτε ἄλλον
Ποιεῖται, τεῷ δὲ μή τι νόον κατελεγχέτω εἶδος.
Μηδὲ πολυξείνου μηδ' ἄξενον καλέεσθαι,
Μηδὲ κακῶν ἑτάρου μηδ' ἐσθλῶν νεικεστάρα.
Μηδέ ποτ' οὐλομένῳ πενίῃ δυμοφόρῳ ἀνδρὶ 715
Τέτλαθ' ὀνειδίζειν, μακάρων δόσις αἰὲν ἐόντων.
Γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος
Φειδωλῆς, πλείστη δὲ χάρις καὶ μέτρον ἰούσης.
Εἰ δὲ κακὸν εἴποις, τάχα κ' αὐτὸς μείζον ἀκούσοις.
Μηδὲ πολυξείνου δαιτὸς δυσπεμπελος ἔστω, 720
Ἐκ κοινοῦ πλείστη δὲ χάρις, δαπάνη τ' ὀλίγιστη.
Μηδέ ποτ' ἐξ ἠοῦς Διὶ λείβειν αὐδήεντα οἶνον
Χερσὶν ἀνιπτοισιν, μηδ' ἄλλοισι ἀθανάτοισιν.
Οὐ γὰρ τοίγε κλύουσιν, ἀποπτύσασι δέ τ' ἀραί.
Μηδ' αὖτ' ἠελίοιο τετραμμένος ὀρθὸς ὁμιχεῖν. 725
Αὐτὰρ ἐπεί κε δύῃ μεμνημένος ἔστ' ἀνίόντα,
Μήτ' ἐν ὁδῷ μήτ' ἐκτὸς ὁδοῦ παραβάδην οὐρήσῃς·
Μηδ' ἀπογυμνώθεις· μακάρων τοι νύκτες ἕασιν.
Ἑζόμενος δ' ὅγε δεῖος ἀνὴρ πινυτός περ εἰδώς,
Ἢ ὅγε πρὸς τοῖχον πελάσας ἀδρὸν ἀυλῆς. 730
Μηδ' αἰδοῖα γυνῇ πεπαλαγμένος ἔνδοθεν οἴκου
Ἑστίῃ ἐμπελάσειν ἀδεφαιστέμβροτος ἔμμεναι.
Μηδ' ἀπὸ δυσφήμου τάφου ἀποστείχειν τε
Σπερμαίνειν σφετέρῳ, ἀλλ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιτός.
Μηδέ ποτ' ἀρτάων ποταμῶν καλλίῤῥοον ὕδωρ 735

Tunc verò facilésque auræ, & mare innocuum,
Tranquillum: tunc nauem celerem ventis fretus,
Trahito in pontum. onus verò omne bene colloca.
Propera autem quàm celerrimè iterum domum redire.
Neque verò expectato vinumque nouum, & autumnalem,
Et hyemem accedentem, notique molestos flatus, (imbrem,
Qui concitat mare, sequutus cœlestem imbrem
Multum, autumnalem: difficilem verò pontum facit.
Sed alia verna est nauigatio hominibus:
Nempe cum primùm quantum incedens cornix
Vestigium fecit, tantum folia homini appareant,
Summa in ficu, tum sanè imperuium est mare.
Verna autem hæc est nauigatio. non ipsam ego tamen
Probo. neque enim meo animo grata est,
Quia rapax. agrè quidem effugeris malum, sed tamen & hæc
Homines faciunt stultitia mentis.
Pecunia enim anima est miseris mortalibus.
Miserum verò est mori in fluctibus. Verùm te iubeo
Considerare hæc omnia in animo, vt tibi consulo,
Ne verò intra naues omnem substantiam cauas pone:
Sed plura relinquito, pauciora verò imponito,
Miserum enim ponti in fluctibus in malum incidere.
Miserum etiam siquidẽ in currum prægrande onus imponẽs
Axem fregeris, onera verò intereant.
Mediocritatem obserua: occasio verò in omnibus optima.
Maturus autem vxorem tuam ad domum ducito,
Neque triginta annis valde multum deficiens,
Neque superans multum: nuptiæ verò tempestiuæ hæc.
Mulier autẽ quarto supra decimum anno pubescat, quinto
Virginem verò ducito, vt mores castos doceas. (nubat.
Eam verò potissimum ducito, quæ te prope habitat (ducas.
Omnia diligenter circum contemplatus, ne vicinis ludibria
Neque enim muliere quicquam vir sortitur melius
Bona: rursus verò mala non durius aliud,
Comessatrice, qua virum tametsi fortem
Torret sine face, & crudæ senectæ tradit.
Bene verò animaduersionem immortalium deorum obser-
uato.
Neque fratri æqualem facito amicum.
Quod si feceris, ne ipsum prior malo afficias.
Ne verò mentiaris linguæ gratiam. Sin autem cœperis,
Aut verbum aliquod loquutus infestum, aut faciens,
Bis tantùm puniri memineris. Sin verò rursus
Redeat ad amicitiam, pœnam autem velit præstare,
Suscipe, miser namque vir amicum aliâs alium
Facit. te verò ne quid animo coarguat vultus.
Ne verò multorum hospes, néve nullius hospes dicaris:
Néve malorum socius, neque bonorum conuiuator.
Neque vnquã miserã paupertẽ, animi cõsumptricẽ homini
Sustineas exprobrare, diuorum munus immortalium.
Lingua certe thesaurus inter homines optimus
Parca: plurima verò gratia ad mensuram euntis.
Quòd si malum dixeris, forsan & ipse maius audies.
Neque publici conuiuij grauis accessor esto.
Nam ex publico plurima gratia, sumptúsque minimus.
Neque vnquam de mane Ioui libato nigrum vinum.
Manibus illotis, neque aliis immortalibus.
Neque enim illi exaudiunt, respuunt verò etiam preces.
Neque contra solem versus erectus meito:
Sed postquam occiderit, memor vsque ad orientem,
Neque in via, neque extrà viam progrediendo meias;
Neque denudatus. deorum quippe noctes sunt.
Sedens verò diuinus vir, & prudens,
Aut idem ad parietem accedens bene septi atrij,
Neque pudenda semine pollutus intra domum
Focum iuxta reuelato, sed cauto.
Neque ab infami sepulchro reuersus
Seminato progeniem sed deorum à conuiuio.
Nec vnquam perennium fluuiorum limpidam aquam

γρ. δ' ἐ.
Simul & semel omniem substantiam mari non esse committendã.

γρ. τριήκοντα.
Matrimonij præceptã.

Vxor quadralis deligenda.

γρ. πε.

Amicus fratri non præponendus.

Amicorum diuersitas non debẽt esse diuurna.

γρ. πε.

Paupertatis vis.

Elegãs dictum de silentio.

Res sacræ reuerenter funt tractandæ.

γρ. αἰεὶ τε.

Modestiæ præcepta.

Pedibus transito, priusquam oraueris aspiciens pulchra
Manus lotus amœna aqua limpida. (fluenta,
Qui fluuium transierit, malitia verò manus illotus,
Et succensent dij, & damna dant in posterum.
Religio in mensa seruanda. *Ne verò à manu deorum in celebri conuiuio*
Siccum à viridi resecа nigro ferro.
Neque vnquam patinam libatoriam ponte super craterem
Bibentium. perniciosum enim in ipso fatum est situm.
Neque domum faciens imperfectam relinquito,
Ne fortè insidiens crocitet stridula cornix.
Neque à pedatis ollis nondum lustratis rapiens
Comedito, neque lauator: quia & hisce noxa inest.
Neque super immobilibus locato (non enim bonum est)
Puerum duodennem: quia virum inertem facit.
Virilia corpora non esse adhibenda ad mollem & muliebrem cultum. *Neque duodecim mensium: æquale & hoc est.*
Neque muliebri in balneo corpus abluito
Vir: grauis enim ad tempus est & in hoc
Pœna. neque in sacrificia accensa incidens,
Reprehende arcana. Deus quippe & hæc indignè fert.
Nec vnquam in alueo fluuiorum mare fluentium,
Dona Dei non sunt ignominia afficienda. *Neque in fontium, meito: quin valdè euitato.*
Neque incacato: id enim nihilo est melius
Sic facito: grauem verò mortalium euitato famam.
Hortatio ad bonam famam. *Fama enim mala est, leuis quidem leuatu*
Facillime, molesta verò portatu, difficilisque depositu.
Fama verò nulla prorsus perit, quam quidem multi
Populi diuulgant: quippe dea quædam est & ipsa.

HESIODI ASCRÆI DIES.

Quæ opera oporteat singulis diebus facere, & qui dies sint fausti vel inauspicati. *DIES verò ex Ioue obseruans, bene secundum sortem.*
Præcipe seruis, tricesimam mensis optimam
Ad opera inspiciendum, dimensumque diuidendum:
Nempe cùm veritatem populi indicantes agunt.
Hæ enim dies sunt Ioue à prudente:
Primùm, nouilunium, quartáque & septima sacra dies:
Hac enim Apollinem auriensem genuit Latona.
Octauáque & nona ambæ dies mensis
Egregiè crescentis, ad curandum opera mortalium.
Vndecima verò duodecimáque ambæ quidem bonæ:
Hæ quidem tondendis ouibus; illa lætis segetibus metendis.
Duodecima tamen vndecimâ multo melior:
Hac enim nei fila in aëre suspensus araneus,
Die expleta, quum & prudens formica acerum colligit.
Hac telam ordiatur mulier, proponátque opus,
Mensis autem inchoati decimatertia cauete
Sementem incipere: plantis verò inserendis optima est.
Sexta verò media valde incommoda est plantis,
ἀνδρ. *Viripara bona, puella verò non utilis est,*
Neque gignenda primùm, nec nuptiis tradenda.
Nec prima quidem sexta puella gignenda
Apta est, sed hœdis castrandis, & gregibus ouium,
Stabulóque circum sepiendo pastorali benigna dies est,
κ. κέρδια. *Bona verò viripara, amátque conuitia loqui,*
Mendaciáque & blandos sermones, & occulta colloquia:
Mensis verò octaua caprum, & bouem mugientem
Occidito: multos autem duodecima laboriosos.
Vicesima verò in magna, plena die, prudentem virum
κ. ματυφόρος *Generato: valde enim bona est indolis;*
Bona autem viripara decima, puella verò & quarta
Media. hac verò & oues, & curuipedes boues,
Et canem asperis dentibus, mulósque laboriosos
Cicurato, sub manum ponens. cautus verò esto animo,
Vt quartam vites desinentis & inchoati mensis,
Doloribus conficiendo animo valde hæc actómoda est dies.
Quarta autem mensis vxorem domum ducito,
Obseruátis auibus quæ ad hanc rem sunt optima.

Ποσὶ φράζ' πρίν γ' οὖξαι ἰδὼν ἐς καλὰ ῥέεθρα,
Χεῖρας νιψάμενος πολυπρήτῳ ὕδατι λαμπρῷ.
Ὃς ποταμὸν διάβῃ, κακόπαις ἐχέεσ' ἀθανάτῳν,
Τῷδε θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἄλγεα δώσεν ὀπίσσω. 740
Μηδ' ἀπὸ πυτοζόου θεῶν εἰς δαῖτ' δαλείν
Αὖον ἀπὸ χλωροῦ τάμνειν ἀΐδηλον σιδήρῳ.
Μηδὲ ποτ' οἰνοχόειν πιδήμεν κρητῆρος ὑπ' ἄρθρον
Πινόντων. ὀλοὴ γὰρ ἔπ' αὐτῷ μοῖρα τέτυκται.
Μηδὲ δόμον ποιῶν, ἀτελεύτητον καταλείπειν, 745
Μήτοι ἐφεζομένη κρώζῃ λαπάρυζα κορώνη.
Μηδ' ἀπὸ χυτροδόων ἀνεπιρρέκτων αἰθομένων
Ἔδειν, μηδὲ λόεσθαι· ἐπεὶ καὶ τοῖς ἔνι ποινή.
Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθιζέμεν (οὐ γὰρ ἄμεινον)
Παῖδα δυώδεκα τῶιον, ὅτ' ἀνὴρ ἀΐδωρα ποιεῖ· 750
Μηδὲ δυωδεκαμήνιον· ἴσον καὶ τοῦτο τέτυκται.
Μηδὲ γυναικείῳ λουσάσθω χρόα φαιδρυνέεσθαι
Ἀνέρα. λεγαλέη γὰρ ὀπὶ χρέος ἐς ὀπὶ καὶ τῷ
Ποινή. μηδ' ἱερήϊον ὀπὶ αἰθομένοισι κυρήσας,
Μωμεύειν ἀΐδηλα. Θεὸς νύ τε καὶ τὰ νεμεσᾶ. 755
Μηδὲ ποτ' ἐν ποταμοῖς ἁλμυροῖς ἀλλὰ πορεύεσθαι,
Μηδ' ἐπὶ κρηναίων οὐρεῖν, ἀλλὰ δ' ἐξαλέασθαι·
Μηδ' ἐναποψύχειν· τὸ γὰρ οὔτοι λώϊον ἔστιν
Ὧδ' ἔρδ' φρ. δεινὸν δ' βεβηκὼς ἐπ' ἀλδέος φήμιν.
Φήμη γάρ τε κακὴ πέλεται, κούφη μὲν ἀείρᾶι
Ῥεῖα μάλ', ἀργαλέη δ' φέρεν, χαλεπὴ δ' ἀπόθεσθαι. 760
Φήμη δ' οὔτις πάμπαν ἀπόλλυται ἣν πολλοὶ
Λαοὶ φημίζοισι. θεὸς νύ τις ἔστι καὶ αὐτή.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ ἡμέραι.

ΗΜΑΤΑ δ' ἐκ διάδεν πεφυλαγμένος, εὖ κατὰ μοῖραν
Πειράζεμεν δ' μύθοισι τε ἠπιόδας μιλνὸς ἀρίστη
Ἔργα τ' ἐποπτεύειν, καὶ δ' ἀμαλίλιὰ δαιτίεσθαι,
Εὖτ' αὖ ἀλληθείῃ λαοὶ κρίνοντες ἄγωσιν.
Αἵδε γὰρ ἡμέραι εἰσὶ Διὸς φράδεα μητίοντος. 5
Πρῶτον ἔνη, τετράς τε, καὶ ἑβδόμη, ἱερὸν ἦμαρ·
Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάορα γείνατο Λητώ.
Ὀγδόάτη τ' ἐνάτη τε. δύω γε μὲν ἤματα μιλνὸς
Ἐξοχ' ἀεξομένοιο βοτάνισι ἔργα πένεσθαι,
Ἐνδεκάτη τε δυωδεκάτη τ' ἄμφω γε μὲν ἐσθλαί, 10
Ἡ μὲν, εἴς πίκειν, ἡ δ', οὔφεσι καρπὸν ἀμᾶσθαι.
Ἡ δὲ δυωδεκάτη τῆς ἐνδεκάτης μὲν ἀμείνων.
Τῇ γάρτοι νεῖ νήματ' ἀδροπότητος ἀράχνης
Ἡματος ἐκ πλείου, ὅτε τ' ἔδρις σωρὸν ἀμᾶται.
Τῇ δ' ἱστὸν ἐπιστήσασθαι γυνὴ, πρόφρασ' ἀλοιτό τε ἔργον. 15
Μιλνὸς δ' ἐξαμέου τρισκαιδεκάτην ἀλέασθαι
Σπέρματος ἄρξασθαι· φυτὰ δ' ἐνδρέψασθαι ἀείσῃ.
Ἕκτη δ' ἡ μέσση μάλ' ἀσύμφορος ἔδμεν φυτοῖσιν·
Ἀνδρόγονον δ' τ' ἀγαθὴ· κούρη δ' οὐ σύμφορος ἔστιν,
Οὔτε θρέψασθαι πρῶτ', οὔτ' ἐς γάμου αἰπολῆσαι. 20
Οὐδὲ μὲν ἡ πρώτη ἕκτη, κούρη τε θρέψαι
Ἀρμὸν δ' ἀλλ' ἐρίφοις τάμνειν καὶ πώεα μήλων,
Σηκόν τ' ἀμφιβαλεῖν ποιμνήϊον, ἠπιόν ἦμαρ.
Ἐσθλὴ δ' ἀνδρόγυνος· φιλέει δέ τε κέρτομα βάζειν,
Ψεύδεά δ', αἱμυλίους τε λόγους, κρυφίους τ' ὀαριστύς. 25
Μιλνὸς δ' ἐγδόάτη κέρασον καὶ βοῦν ἐρίμυκον
Ταμνέμεν, ἠρῶας καὶ δυωδεκάτη ταλαεργούς.
Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ πλέῳ ἤματι ἵστρα φάτνῃ
Γίνεσθαι· μέγα γάρ τε νόον πεπυκασμένος ἐστίν.
Ἐσθλὴ δ' ἀνδρόγυνος· δικάσῃ, κούρη δέ τε τετρὰς 30
Μέσση. τῇ δέ τε μῆλα καὶ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς,
Καὶ κύνα κερχαρόδοντα καὶ ἠρῶας ταλαεργοὺς
Πρηΰνειν, δόλιον χεῖρα πιθεῖς. πεφυλαγμένος θυμῷ
Τετράς δ' ἀλδιάσθαι φθινοντός δ' ἰσαμέως τε,
Ἀλγεα θυμοβορεῖν· μάλα τοι τετελεσμένον ἦμαρ· 35
Ἐν δὲ τετάρτῃ μιλνὸς ἄγεσθαι ἐς οἶκον ἄκοιτιν,
Οἰωνοὺς κρίνας· οἳ ἐπ' ἔργματι τούτῳ ἄριστοι.

Πέμπτας

Πέμπτας δ' ἐξαλέασθαι, ἐπὶ χαλεπά τε καὶ αἰνά.
Ἐν πέμπτῃ γὰρ φασιν Ἐρεννύες ἀμφιπολεύειν
Ὅρκον πεπυυμένας τὸν Ἔρις τέκε πᾶσι βροτοῖσι. 40
Μέσσῃ δ' ἐσθλοτάτη Δημήτερος ἱερὸν ἀκτάν
Εὖ μάλ' ὀπιπεύοντα εὐρεῖαν χαλκῷ τε ἀλωῇ
Βάλλειν ὑλοτόμον τε πέλεκυν θαλαμώματα δουρὸς,
Νῆάς τε ξύλα πολλά, πάτ' ἄρθμια νηοῖ πέλοντα.
Τετράδι δ' ἄρχεσθαι νῆας πήγνυσθαι ἀρηρός. 45
Ἐσθλὴ δ' ἡ μέσσα· ὀλοὴ δὲ λαοῖσι πᾶσι.
Πρωΐη δ' οὐδὲ πάμπαν ἀνθρώποισιν.
Ἐσθλὴ μὲν γάρ τ' ἐς δὲ φυτεύεμεν ἠδὲ γαμέσσαι
Ἀνίη τ' οὐδὲ γυναικί, οὐποτε πάγχυ κακὸν ἦμαρ.
Πᾶσι δ' αὖτ' ἴσασι τρισσοστάδα μῆνος ἀείσιν 50
Ἀρξάσθαί τε πίθων, καὶ δὴ ζυγὸν ἀμφὶ θέσθαι
Βοσὶ καὶ ἡμίονοισι καὶ ἵππεσι ἀκυπόδεσσι·
Νῆα πολυκλῆδα θοὴν εἰς οἶνοπα πόντον
Εἰρύσσαι. πάσῃσι δέ τ' ἀλήθεα κικλήσκουσι.
Τετράδι δ' αὖ πίθον, πρὶν πάντων ἱερὸν ἦμαρ 55
Μέσσῃ· πάσῃσι δ' αὖτε κατ' εὐκόσμου μῆνος ἄριστον
Ἠοῖς γινομένῃς· ὀλοὴ δὲ λαοῖσι δὲ χρόνοιο.
Αἱ δὲ μὲν ἡμέραι εἰσὶν ὀλιγχρόνιοι μὲν ὄνειαρ.
Αἱ δ' ἄλλαι, μετάδοπον, ἀκύμορον, οὔ τι φέρουσαι.
Ἀλλ' δ' ἀλλοίῳ αἰνεῖ, πάσῃσι δέ τ' ἴσασιν. 60
Ἄλλοτε μητρυιὴ πέλει ἠκέρη, ἄλλοτε μήτηρ.
Τάων ὀδυσάμενος τε καὶ ὀλβίος ὅς τάδε πάντα
Εἰδὼς ἐργάζηται ἀκάκητος, ἀδυσώπητος,
Ὀρνίθας κρίνων, καὶ ἐφεστίους ἀλεείνων.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

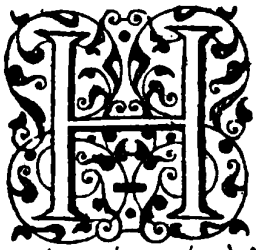

ΟΙΗ φεριπόδων δόμος καὶ πατρίδα γαῖαν
Ἐλθοῦσ' ἐς Θήβας μετ' ἀρήϊον Ἀμφιτρύωνα
Ἀλκμήνη, θυγάτηρ λαοσσόου Ἠλεκτρύωνος,
Ἡ ῥα γυναικῶν φῦλον ἐκέκαστο θηλυτεράων
Εἴδεϊ τε μεγάθει τε· νόον γε μὲν οὔτις ἔριζε 5
Τάων αἳ θνηταὶ θνητοῖς τέκον ἀνθρώποισι.
Τῆς καὶ ἀπὸ κρήθων βλεφάρων τ' ἀπὸ κυανέων
Τοῖον ἄνθ' οἷόν τε πολυχρύσου Ἀφροδίτης.
Ἡ δὲ καὶ ὡς κεῖνον θυμὸν ἔον πόσιν ἀμφιέπεσκε,
Ὡς ἤπου τίς ἔπεσι γυναικῶν θηλυτεράων. 10
Ἡ μὲν οἱ πατέρ' ἐσθλὸν ἀπέκτανε ἷφι δαμάσσας,
Χωσάμενος· αὐτὰρ βοσὶ λιπὼν δ' ὅγε πατρίδα γαῖαν
Ἐς Θήβας ἱκέτευσε φέρεσσάκεας Καδμείους,
Ἐνθ' ὅγε δώματ' ἔναιε σὺν αἰδοίῃ σῇ ἄλοχοιπ,
Νόσφιν ἄτερ φιλότητος ἐφιμείρων· οὐ γὰρ οἱ ἦεν 15
Πεὶν λεχέων ἐπιβῆναι ἐυσφύρου Ἠλεκτρυώνης,
Πεὶν γε φόνον τίσασθαι κρατερόφρονος μεγαθύμου
Ἥς ἀλόχου, μαλερῷ δ' κατεφλέξαι πυρὶ κάλλιστα
Ἀνδρῶν ἡρώων Ταφίων ἠδὲ Τηλεβοάων.
Ὡς γὰρ οἱ διέκειτο· θεοὶ δ' ἐπιμαρτύρεσι ἦσαν, 20
Τῶν ὅγ' ὀπίζετο μύθῳ, ἐπιόλβιος δ' ὀπιστόλεσε
Ἐκτελέσας μέγα ἔργον, ὅ οἱ δόσαν θέμις ἦεν.
Τῷ δ' ἅμα, ἰέμενοι πολέμου τε φυλοπίδος τε,
Βοιωτοὶ θωρήσσοντο, ἐφ' ἵππων πειθόντες,
Λοκροί τ' ἀγχέμαχοι καὶ Φοκῆες μεγάθυμοι 25
Ἑπόντ' ἄρχε δ' τοῖσιν ἐὺς παῖς Ἀλκαίοιο,
Κυδάνων λαοῖσι. πατὴρ δ' αὐτῷ τε θεῷ τε
Ἄλλῳ μῆτιν ὕφαινε μετ' φρεσὶν, ὄφρα θεοῖσιν
Ἀνδράσι τ' ἀλφηστῆσιν ἀρὴς ἀλκτῆρα φυτεύσῃ.
Ὤρτο δ' ἀπ' οὐλύμποιο δόλον φρεσὶ βουλεύοντα, 30
Ἡμέρῃ φιλότητος ἐυζώνοιο γυναικός,
Ἐντύχῃ· πάχα δ' ἵξε Τυφαόνιον, τόθεν αὖθις
Φίκιον ἀκρότατον πεφυτεύκοιτο μετὰ τα Ζεύς.

Quinta verò euitato: quia difficiles sunt, & graues.
In quinta enim aiunt furias obambulare,
Periurium vindicantes, quod malum Contentio genuit per-
Media verò septima Cereris sacrum munus (iuris.
Diligenter inspiciens, bene æquata in area
Ventilato, roborúmque sector incidito cubicularia ligna,
Nauiliáque ligna multa, & quæ nauibus congrua sunt,
Quarta verò incipito naues compingere hiantes.
Nona autem media pomeridiana melior dies. ἡ δὲ δεκάτη.
Prima verò nona prorsus innoxia hominibus.
Bona siquidem est ad plantandum, & ad generandum, ἡ φυτεύειν
Tam vero quàm mulieri: nec vnquam prorsus mala dies.
Sed pauci rursus sciunt tertium nonum mensis optimum.
Implendis doliis, & sub iugum ponendo collo
Bobus & mulis & equis celeribus.
Nauem bene clauatam celerem in nigrum pontum
Trahito: sed pauci vera intelligunt.
Quarta verò aperi dolium. præ omnibus sacra dies est
Media. pauca verò rursum post vicesimam mensis opti-
Aurora viginte, pomeridiana verò est deterior. (mam,
Et hæ quidem dies sunt hominibus magno commodo. ἡ δὲ δεκάτη.
Cætera autem incerta, sine sorte, nihil ferentes.
Sed alius aliam laudat, pauci verò norunt.
Interdum nouerca est dies, interdum mater.
Harum beatúsque & felix, qui hæc omnia
Sciens operatus fuerit, inculpatus diis.

HESIODI OPVS DE SCVTO HERCVLIS.

EVqualis relinquens domos & patriam terram, Commendatio Alcmenæ quæ Amphitryonem patris interfectorẽ sequuta est.
Venit ad Thebas, ad similem Marti Amphitryonem,
Alcmene, filia populos seruantis Electrionis:
Quæ certè mulierum genus ornabat fœminearum
Et pulchritudine & magnitudine, animo autem nulla contendebat.
Earum, quas mortales mortalibus pepererunt concumbẽtes.
Huius & ab capite, & palpebris nigris,
Tale spirabat, quale & aurea Veneris.
Quæ & tantum in animo suum honorabat maritum, Exemplũ amoris cõiugalis.
Quantum nondum aliqua honorauit mulierum fœminearũ.
Attamen patrem bonum interfecit vi domans,
Iratus pro bobus: relinquens autem ille patriam terram,
Ad Thebas supplex venit, scuta ferentes Cadmeos,
Vbi ille domos habitauit cum pudica vxore,
Seorsum sine desiderato amore. non enim sibi licuit Occasio belli suscepti.
Prius lecti cõscendere pulchras suras habẽtis Electryonis,
Quàm eadem vltus esset fratrum magnanimorum
Sua vxoris, acrique combussisset igne vicos
Virorum heroum, Taphiorum & Teleboarum.
Sic enim sibi constitutum erat. dij autem testes erant.
Quorum ille curabat iram, & festinabat quàm celerrimè
Perficere magnum opus, quod sibi ex Ioue fas erat.
Hunc autem simul cupientes & belli & persecutionis
Bœoti percussores equorum, super scuta spirantes, Catalogus populorũ qui Amphitryonẽ sequuti sunt.
Et Locri breuib. armis pugnatores, & Phocẽses magnanimi
Sequebantur. dux autem istis erat bonus filius Alcæi,
Iactabundus populis. pater autem hominúmque deorúmque
Aliud consilium texebat in mentibus, vt dijs (generaret κ. φυτεύσῃ.
Et hominibus artium inuentioribus nocumenti expulsorem.
Statim verò descendit ab olympo dolum mentibus struens, Cur Iupiter Alcmenæ concubitum petiuerit.
Desiderans amorem bene cinctæ muliebris,
Nocturnus: citò autem venit Typhaonium. Tũc autẽ rursus
Phicium summum ascendit consulter Iupiter.

Ubi sedens mentibus cogitauit stupenda opera. (Electryonis
Eadem quidem enim nocte extensum pedem habentis filia
Lecto & amore mistus est, & perfecit desiderium.
Eadem autem & Amphitryon populorum defensor, inclytus
Perfecto magno opere venit suam domum. (heros
Neque ille ad famulos & pastorales agrestes
Perrexit ire, priusquam sua vxoris conscenderet lectum.
Talis enim cor cupiduas cupiebat pastorem populorum.
Vt autem quando vir libenter effugeret calamitatem
Aegritudine ab molesta, vel etiam à forti vinculo:
Sic tunc Amphitryon graui labore defunctus,
Libentérque & amicè suam domum peruenit.
Noctiurnus autem concubuit sua cum veneranda vxore,
Delectatus donis valde pulchra Veneris.
Illa autem Deo domita, & viro longè prestantissimo
Thebis septem portas habentibus gemellos genauit filios.
Non tamen similia sapientes fratres quamuis fuerunt:
Hunc quidem peiorẽ, illũ autem rursus multò meliorẽ virũ,
Grauémque fortémque vim Herculeam:
Hunc quidem subdomita nigras faciẽti nubes Iouis Saturnio,
Sed Iphicleum lancea seruantis populos Amphitryoni,
Distinctam prolem. hunc quidem mortalis viro admista
Illum autem Iouis Saturnio, deorum imperatori omnium,
Qui & Cygnum interfecit Martis filium Magnanimum.
Inuenit enim in luco longè sagittantis Apollinis
Ipsum & patrem suum Martem insatiabilem bello,
Armis coruscantes, splendorem vt ignis ardentis,
Stantes in curru terram verò verberabant veloces equi-
Pungentes vngulis, pulvis autem circa ipsos vtrinque spar-
Trita plicatis curribus & pedibus equorum. (gebatur,
Currus autem bene facti & tanthi circumstrepebant,
Equis currere cupientibus lætatus autem est Cygnus irrepre-
Sperans Iouis filium bellicosum, & aurigatorem (hensibilis,
Ferro scindere, & inclyta arma spoliare:
Sed sibi factas supplicationes nõ exaudiuit Phœbus Apollo.
Ipse enim sibi concitauit vim Herculeam.
Omne autem nemus & templum Apollinis Pegasei
Splendebat ab granis Dei armísque & ipsius.
Ignis autem tanquam ab oculis splendebat. Quis autem illi
Sustinuisset mortalis existens obuiam moueri,
Praeter Herculem, & inclytum Iolaum?
Illorum enim magnáque vis, & manus intangibiles
Ex humeris extendebatur in fortissimis membris.
Qui tunc aurigam affatus est fortem Iolaum:
O heros Iolae, mortalium longè charissime omnium,
Certè contra immortales beatos, qui cœlum habitant,
Peccauit Amphitryõ, quãdo bene coronatã muris Theben
Venit, linquens Tirynthum bene ædificatum oppidum,
Interfecto Electryone boum causa latas frontes habentium.
Venit ad Creontẽ, & Heniochã extensum peplũ habentẽ.
Qui ipsum amicè exceperunt, & omnia necessaria prebue-
Vt fas est supplicibus honoraríntque procul magis. (runt,
Viuebat autẽ lætus cum pulchros pedes habente Electryona
Sua vxore. Celeriter autem nos vertentibus annis
Nati fuimus, neque mentibus similes, neque intellectu,
Et tuus pater & ego. huius quidem mentis eripuit Iupiter,
Qui relinquens & suam domum, & suos parentes,
Venit honoraturus iniquum Eurystheum,
Miser. profecto valde suspirabat, in futurum
Suam calamitatem dolens, quæ non reuocabilis est.
Sed mihi fortuna molesta commisit certamina,
O chare. sed tu citius cape habenas purpureas, (gens,
Equorũ pedibus velociũ. valde autẽ mentibus audacia au-
Recte habeto velocem currum, & pedibus velocium robur
equorum,
Nihil subueritus fragorem Martis homicidæ,
Qui nunc vociferans circumferit sacrum nemus
Phœbi Apollinis longe-sagittantis regis,
Attamen quamuis fortis existens satiatur bella.
Hunc autem vicissim alloquutus est irreprehensibilis Iolaus:

γρ. ἐπιπιλον.

Herculis & Iphicli fratrum comparatio.

Vbi & quomodo Hercules inciderit in Cygnum.

Posteritatẽ aliquando maiorũ suorũ scelera luere.

γρ. ἐπιπιλον.

Adhortatio.

Ενθα καθεζόμενος, φρεσὶ μήδετο θαυμαστὰ ἔργα.
Αὐτῆ μὲν γὰρ νυκτὸς Ἠλεκτρυώνης
Εὐνῆς καὶ φιλότητι μιγεν, τέλεσεν δ' ἄρ' ἐέλδωρ.
Αὐτὴ δ' Αμφιτρύων λαοσσόος ἀγλαὸς ἥρως
Εκτελέσας μεγα ἔργον, ἀφίκετο οἶκον δόμοιο.
Οὐδ' ἔγε δῖ' ἑτάρους καὶ ποιμένας ἀγροιώτας
Ωρτ' ἰέναι πρίν γ' ἢ ἐς ὀχον ἀνέβη θαλαμηπολὸν ἀλόχου.
Τοῖος γὰρ κραδίην πόθος ἄνυτο ποιμένα λαῶν.
Ως δ' ὅτ' ἀνὴρ ἀσπασίως ἐκφύγῃ κακότητα
Νούσου ἐσ' ἀργαλέης, ἢ καὶ κρατερῆς ἐκ δεσμοῦ,
Ως ῥα τότ' Αμφιτρύων, χαλεπὸν πόνον ἐκτολυπεύσας,
Ασπασίως τε φίλως τε ἑοῦ δόμον εἰσαφίκανε.
Παννύχιος δ' ἄρ' ἐλέκτο θεοπαίδοιν θαλαμηπολέων,
Τρόπῳ ἐν δαιδαλέῃ πολυχρύσου Αφροδίτης.
Ἡδὲ θεῷ δμηθεῖσα καὶ ἀνέρι πολλὸν ἀρίστῳ.
Θῆκε δὲ ἑπτάπυλον διδυμάοιε γείνατο παῖδε,
Οὐκέτ' ὁμῶ φρονέοντε (καταγνήτω γε μάλ' ἄμφω)
Τὸν μὲν χειρότερον, τὸν δ' αὖ μάλ' ἀμείνονα φῶτα,
Δεινόν τε κρατερόν τε, βίλυν Ηρακληείην.
Τὸν μὲν, ἐπεὶ δμήσασα κελαινεφεῖ Κρονίωνι,
Αὐτὰρ Ἰφικλῆά γε δορυσσόῳ Αμφιτρύωνι,
Κεκρυμμένην γαμέτιν· τὸν μὲν, βροτῷ ἀνδρὶ μιγεῖσα,
Τὸν δ', Διὶ Κρονίωνι θεῶν σημάντορι πάντων.
Ος καὶ Κύκνον ἔπεφνεν Αρηϊάδην μεγαθυμον·
Εὗρε γὰρ ἐν τεμένει ἑκατηβόλου Απόλλωνος
Αὐτὸν καὶ πατέρ' ὃν Αρηα ἄτην πολέμοιο,
Τοὶ χαρν λαμπομένοις σάλπιγξ ὡς πυρὸς αἰθομένοιο·
Εσταότ' ἐν δίφρῳ. χθόνα δ' ἔκτυπον ὠκέες ἵπποι,
Νύσσοντες χηλῇσι· κόνις δέ σφ' ἀμφιδεδήει,
Κοπομένη πλεκτοῖσιν ὑφ' ἁρμασι καὶ ποδῶν ἵππων·
Αρματα δ' ἐὐποίητα καὶ ἀκτῖνες ἀμφαράβιζον
Ἱππων ἠμάθοντε. κεχάρετο δ' Κύκνος ἀμύμων,
Ελπόμενος Διὸς υἱὸν ἀρήϊον ἰωιοχόν τε
Χαλκῷ δηώσειν, καὶ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δύσειν.
Αλλά οἱ ἀγχαλέων οὐκ ἔκλυε Φοῖβος Απόλλων·
Αὐτὸς γὰρ οἱ ἐπῶρσε βίλυν Ηρακληείην·
Παῦε δ' ἄλσος καὶ βωμὸν Απόλλωνος Παγασαίου
Λάμπεν ἐπαὶ δ' φοῖβος θεοῦ τευχέων τε καὶ αὐτοῦ·
Πῦρ δ' ὡς ὀφθαλμοῖσ' ἀπελάμπετο. τίς κεν ἐπείρῳ
Ετλη θνητὸς ἐὼν κατενάντιον ὁρμηθῆναι,
Πλὴν Ηρακλῆος καὶ κυδαλίμου Ιολάου;
Κείνων γὰρ μεγάλη τε βίη καὶ χεῖρες ἄαπτοι
Εξ ὤμων ἐπέφυκον ὑπὲρ σταθεροῖσι μέλεσσιν.
Ος ῥα τότ' ἰωιοχον προσέφη κρατερὸν Ἰόλαον,
Ηρως ὦ Ἰόλαε βροτῶν πολὺ φίλτατε παντων,
Ἠπ μετ' ἀθανάτοις μάκαρας, τοὶ ὄλυμπον ἔχουσιν,
Ἠλιτεν Αμφιτρύων, ὅτ' ἐυστέφανον ποτὶ Θήβας
Ἠλθε λιπὼν Τίρυνθον ἐυτίμβρον πολίεθρον,
Κτείνας Ἠλεκτρύωνα, βοῶν ἕνεκ' ἀρυμεπόπων.
Ικετο δ' εἰς Κρέοντα καὶ Ηνιόχην παρύπελον,
Οἵ ῥά μιν ἠσπάζοντο καὶ ἄφθονα πάντα παρεῖχον,
Η. δίκη δ' ἐὼν ἱκέτησι· τὸν δ' ἄρα κηδέσι μᾶλλον.
Ζῶς δ' ἀγαλλόμενος σὺν ἐυστέφανῳ Ἠλεκτρυώνη
Η. ἀλόχῳ. τάχα δ' ἄμμες ὀπιπλομένων ἐνιαυτῶν
Γειν ὁμεθ', οὔτε φυὴν ὀνομάλιγκοι οὔτε νόημα,
Σός τε πατὴρ καὶ ἐγώ. τὸ μὲν φρένας ἐξέλετο Ζεύς,
Ος προλιπὼν σφέτερόν τε δόμον σφετέρους τε τοκῆας,
Ωχετο τιμήσων ἀλεκτήμονα Εὐρυσθῆα,
Σχέτλιος. ἦπου πολλὰ μετεσταχίζετ' ὀπίσσω,
Ην ἄτην ἀχέων· ἡ δ' οὐ παλιναγχετος ἔσται.
Αὐτὰρ ἐμοὶ δαίμων χαλεπὸς ἐπετέλλετ' ἀέθλους.
Ω φίλος, ἀλλὰ σὺ θᾶσσον ἔχ' ἡνία φοινικόεντα
Ἱππων ὠκυπόδων· μήδ' ὄφρεσι θάρσος ἀέξων,
Ἰδὼς ἔχειν θοὸν ἅρμα καὶ ὠκυπόδων ἀνέμων ἵππων
Μηδὲν ὀκνῶν δ' εἴσω κόπον Αρεος ἀνδροφόνοιο,
Ος νῦν κεκλήγων περιμαίνεται ἱερὸν ἄλσος
Φοίβου Απόλλωνος ἑκατηβελέταο ἄνακτος·
Ημὲν καὶ κρατερὸς περ ἐὼν ἄαπτα πολέμοιο.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἀμώμητος Ἰόλαος,

Ηθεῖ,

Ἠθεῖ, ἦ μάλα δή τι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Τιμᾷ σὴν κεφαλήν, καὶ ταύρειος Ἐννοσίγαιος,
Ὃς Θήβης κρήδεμνον ἔχει, ῥύεταί τε πόλιν.
Οἷον δὴ καὶ τόνδε βροτὸν κρατερόν τε μέγαν τε
Σᾶς ἐς χεῖρας ἄροιτο, ἵνα κλέος ἐσθλὸν ἄρηαι.
Ἀλλά κε δύσετο τάχ' ἀρήϊα, ὄφρα τάχιστα
Δίφροις ἐμπελάσωσι τε Ἄρηός δ' ἡμετέρου τε
Μαρνώμεθ' ἐπὶ ἐπ' ἀτάρβητον Διὸς υἱόν.
Οὐδ' Ἰφικλείδην δείδιξε τοι ἀγὰ μὲν οἶω
Φάξεσθαι δύο παῖδας ἀμώμους Ἀλκείδαο,
Οἳ δὴ σφι ὀχέουσιν, ἐπεὶ μάλα πολεμίους
Φυλόπιδα ἵκωσιν· τὰ σφιν πολὺ φίλτερα δοίνυς.
Ὡς φάτο, μείδησεν δ' βίη Ἡρακλείη,
Θυμῷ γηθήσας· μάλα γὰρ νύ οἱ ἄρμοσε εἴπεν.
Καί μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Ἥρως ὦ Ἰόλαε διοτρεφὲς ἠΐε μᾶλλον
Θυμίνη πεπεῖα· σὺ δ' ὡς πάρος ἔσσο δαΐφρων,
Ὡς καὶ νῦν μέγας ἵππον Ἀρειόνα κυανοχαίτην
Παίτω ἀναστρωφᾶν, καὶ ἀφαγέμεν ὡς κε δύνῃαι.
Ὡς εἰπὼν κνημῖδας ὀρειχάλκοιο φαεινοῦ,
Ἡρείου κλυτὰ δῶρα, πόδεσσι κνήμῃσιν ἔθηκε.
Δεύτερον αὖ θώρηκα περὶ στήθεσσιν ἔδυνε
Καλόν, χρύσειον, πολυδαίδαλον ὅν ῥ' οἱ ἔδωκε
Παλλὰς Ἀθηναίη κούρη Διός, ὅτε πρὸ τ' ἔμελλε
Τὸ πρῶτον στρόφαλιγγας ἐφορμήσεσθαι ἀέθλοις.
Θήκατο δ' ἀμφ' ἄμοισιν ἀρῆς ἀλεκτήρα σάκεσσιν
Δεινὸς αἰήρ, κοίλῃ ὑπὸ πρὸς σταθμοῖσι φαρέτρῃ
Κεκλάλετ' ὀξέα πολλὰ· πολλοὶ δ' ἔνεσαν οἰστοὶ
Ῥιγεροί, θανάτοιο λαθιφθόγγοιο δοτῆρες.
Πρόσθεν μὲν θανάτοιο τ' εἶχον καὶ δάκρυσι μοῦνον
Μέσσοι δ', ἐξεστοί, πρόσθεν μύκητες· αὐτὰρ ὄπισθεν
Μορφνοῖο φλεγύαο κεκαλυμμένοι πτερύγεσσιν
Ἠσαν· ὁ δ' ὄβριμον ἔγχος ἀκαχμένον εἵλετο χαλκῷ·
Κρατὶ δ' ὅγ' ἰφθίμῳ κυνέην σύνεκτον ἔθηκε
Δαιδαλέην, ἀδάμαντος, ὅτ' κροτάφοις ἀραρεῖν,
Ἠτ' εἴρυτο κάρη Ἡρακλῆος θείοιο.

ΧΕΡΣΙ γε μὲν σάκος εἷλε παγκάλλον· οὐδέ τις ἄντο
Οὔτ' ἔρρηξε βαλὼν, οὔτ' ἔθλασε θυμὸν ἰδέσθαι.
Πᾶν μὲν γὰρ κύκλῳ πάντῃ λάμπε τε ἐλέφαντι
Ἠλέκτρῳ δ' ἐπολάμπετο εἶδος, χρυσῷ τε φαεινῷ
Λαμπόμενον· κυανοῦ δ' ὀξαπίδες ἀλάλαντο.
Ἐν μέσσῳ δ', δράκοντος εἶδος φόβος οὔτι φατεινός,
Ἐμπαλιν ὀσσοισιν πυρὶ λαμπομένοισι δεδορκώς.
Τοῦ καὶ ὀδόντων μὲν πλῆτο στόμα λάβρα θοάντων,
Δεινῶν, ἀπλήστων· ὀλοὸν δ' βλοσυρῶπις ἀυτάων
Δεινὴ Ἔρις πεπότητο, κορύσσουσα κλόνον ἀνδρῶν,
Σχετλίη, ἥ τε μέγα τε καὶ φρένας εἵλετο φωτῶν
Οἵτινες ἀντίξοιν πόλεμον Διὸς υἱῖ ἔριζον.
Τῶν καὶ ψυχαὶ μὲν χθόνα δώδεκα δῶμα ἴδεσθαι
Αὐτὰρ ὀστέα δ' ἄρα τοῦ γε ῥιτοῖο σαπέντος,
Σηρεὶς ἀζαλέοιο· κελαινὴ πύθετο γαῖα.
Ἐν δ' θορυβίς τε παλαιόξις τε τέτυκτο,
Ἐν δ' ὁμαδὸς τε φόβος τ' ἀνδροκτασίαι τε δεδήει.
Ἐν δ' ἔρις, ἐν δ' κυδοιμὸς ἐδίνεον, ὀν δ' ὄλοὸν κῆρ,
Ἄλλον ζωὸν ἔχουσα νεοτρεπτον, ἄλλον ἄνευον.
Ἄλλον τεθνηῶτα κατ' μάθον ἕλκε πόδεσσιν.
Εἷμα δ' ἔχ' ἀμφ' ὤμοισι δικρόϊνον αἵματι φωτῶν,
Δεινὸν δερκομένοιο, κατακαχόν τε βεβεκυῖα.
Ἐν δ' ὀφίων κεφαλαὶ δεινῶν ἔσαν ἔτι φατειῶν
Δώδεκα· τοὶ φοβέεσκον ὅσοι χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων
Οἵτινες ἀντίξοιν πόλεμον Διὸς υἱῖ φέρεσκον.
Τῶν καὶ ὀδόντων μὲν κεκαχὸν πίλον οὔτε μάχοιτο
Ἀμφιτρυωνιάδης, τὰ δ' δαίετο θωῦτα ἔργα.
Σήματα δ' ὡς ἐπέφαντο ἰδεῖν δεινοῖσι δράκοισι
Κυάνεα κατ' νῶτα, μελανδίσσοι δ' γένεια.
Ἐν δ' συῶν ἀγέλαι χλοιώων ἔσαν ἠδὲ λεόντων
Ἐς σφέας δερκομένων, κοτεόντων τ' ἀλλήλοιν τε·
Τῶν καὶ ὁμιλαδὸν στίχες ἦσαν· οὐδέ κε τάρβει
Οὐδέτεροι ἕτερόν, φείσαιν γε μὲν ἀυχένας ἄμφω.

O patrue, certè valde iam pater hominúmque deorúmque — Κ. ἦ δὴ
Honorat tuum caput, & taureus Neptunus,
Qui Thebes arcem habet, & conseruat vrbem: — Ab honesto.
Qualemnam & istum mortalem fortémque magnúmque
Tuas ad manus agunt, vt gloriam bonam sumas.
Sed iamiam indue arma bellicosa, vt celerrime — Apta militi.
Curribus appropinquantes, & Marti nostro,
Pugnemus, postquam neque intrepidum Iouis filium, — Ardor & prouocatio iuuenalis.
Neque filium Iphicli timebat. sed ipsum puto
Fugituros duos filios irreprehensibilis Alcidæ,
Qui iam prope ipsos vadunt, cupientes belli
Cædem statuere, quæ ipsis multo præstantiora dapibus.
Sic dixit: subrisit autem vis Herculana, — Κ. φίλτερα.
Animo gaudens. valde enim sibi accommoda dixit.
Atque ipsi respondens verbis pennatis alloquutus est: — Κ. Μύθῳ.
Heros ô Iolaë diuine, non amplius procul
Pugna aspera: tu autem vt prius eras bellicosus,
Sic & nunc magnum equũ Arionem, nigras sedas habentem, — Arion equus Herculis.
Quacunque conuerte, & auxiliare quantissper potes.
Sic fatus, ocreas æris splendentis,
Vulcani inclita dona, circa crura posuit. — Hercules ad pugnã instruitur.
Secundò rursus thoracem circa pectora induit,
Pulchrum, aureum, valde varium, quem sibi dedit
Pallas Minerua filia Iouis, quando debebat
Primum suspiriosa irruere certamina.
Posuit autem circa humeros nocumẽti propulsorem ferrum,
Terribilis vir, & canam circa pectora pharetram
Coniecit retrò, multæ autem intus sagittæ — Tela venenato cuspide.
Rigidæ, lethi oblitisci vocem facientis datrices.
Antrorsum quidem mortem habebãt, & lacrymis luctum: — Κ. ἦ τοι ἔοικεν.
Mediæ autem, rasiles longè, sed retro
Coloratæ aquilæ occultatæ pennis
Erant. ille autem terribilem lanceam, acutam, ardenti ferro
Capiti autem potenti galeam bene factam imposuit,
Ingeniosam, ex adamante, temporibus congruam,
Quæ seruabat caput Herculis diuini
MANIBVS *autem scutum cepit vndiquè varium, neq.* — Clypei Herculis elegantissima & admirabilis descriptio.
Neque rupisset vulnerans, neque fregisset, mirabile visu.
Totum quidem in circulo gypso albo, & ebore,
Et Electro subsplendidum erat, & auro lucenti
Splendens, nigro autem circuli discurrebant.
In medio autem draconis erat terror non narrabilis. — Κ. κυανῆ.
Retro oculis igne splendentibus aspiciens.
Cuius & dentibus quidém implebatur bucca albiter discurrentibus,
Crudelibus, inplacabilibus. In terribili autem aspectu
Grauis Lis volabat, galeata perturbatione hominum,
Improba, quæ & intellectum & mẽtem capiebat hominum,
Quicunque obuiam bellum Iouis filio ferrent.
Quorũ & animæ quidẽ terrã ingrediuntur, intra infernum,
Ipsorum: ossa verò ipsis carne corrupta,
Sirio sub arido nigra putrefacit terra.
Ibi expulsatio, retroq; fugatio picta erat: — Κ. μὴν αὐτὴ τοιοῦτον ἐστὶ ἀκεστρίμαι μαχῆς.
Ibi & tumultus & terror, et hominum cædes ardebat,
Ibi discordia, ibi fragor discurrebat: ibi perniciosa Parca
Alium viuum habẽs nouiter sauciatum, aliũ non sauciatũ:
Alium mortuum in conflictu, trahebat per pedes:
Palliũ autẽ habebat circa humeros valde funestũ sanguine
Terribiliter aspiciens, strepitiique granata hominum,
Ibi serpentum capita terribilium erant, non enarrabilium,
Duodecim, quæ terrebant in terra nationes hominum,
Quicunq; bellum obuiam Iouis filio ferrent.
Illorum & dentiũ quidem crepitatio erat, quando pugnaret
Filius Amphitryonis. & ista lucebant miranda opera.
Puncta autem veluti quædam videbantur videre horribilibus draconibus. — Κ. θαυμαστὰ.
Nigra supra tergora: nigrescebant autem barbæ. — Κ. κυανοῦς.
Ibi aprorum greges masculorum erant, & leonum, — Leonũ & suum inter se certamen.
Inter se aspicientium, irascentium, & mordere cupientium.
Horum & congregatim acies ibant. neque isti, — Κ. ὁμιλαδὸν.
Neque alij tremebant. horrebant siquidem collis ambæ.

Iam enim ipsis iacebat magnus leo, circa autem apri
Bini priuati animas. & apud ipsos niger (cadentes
Sanguis stillabat in terram. aliqui autem depressis ceruicib.
Iacebant mortui à crudelissimis leonibus, (dum
Qui adhuc magis incitabantur, & irascebantur ad pugnan-
Vtrinque masculique sues, alacrésque leones.
Ibi erat pugna Lapitharum pugnatorum,
Et Cenea circa regem, & Dryanta Pirithoúmque,
Hopleúmque Exadiúmque, Phalerúmque, Prolochúmque,
Mopsúmque Ampyci filium Titaresium, florem Martis:
Theseáque Aegei filium, similem diis immortalibus:
Argentei, aurea circa corpus arma habentes.
Centaurique ex altera parte contrarij congregabantur,
Circa magnum Petraum, & Asbolum augurem,
Arctumq; Vriumq; nigrasq; setas habentem Mimanta,
Et duos Peuci filios, Perimedeque Dryalúmque:
Argentei, aureas abietes in manibus habentes.
Et irruebant tanquam viui existentes.
Lanceis & abietibus prope porrigebantur.
Ibi Martis terribilis velocipedes stabant equi,
Aurei. ibi & ipse spolia ferens perniciosus Mars,
Hastam in manibus ferens, pedestribus imperans,
Sanguine purpureus, tanquam ciuis spolians,
Currum ascendens, iuxta autem Deimúsque Phobúsque
Stabant, cupientes bellum ingredi hominum.
Ibi Iouis filia prædatrix Minerua,
Et similis, tanquam ad pugnam volens se armare,
Lanceam habens in manibus, aureámque galeam,
Et thoracem circa humeros, & ibat ad pugnam grauem.
Ibi erat immortalium deorum sacer chorus. & ibi in medio
Desiderabile quiddam personabat Latona & Iouis filius,
Aurea cithara. Deorum autē pauimentum, purus Olympus.
Ibi Senatus, & fœlicitas infinita in circuitu erat,
Immortaliū in certamine. dea autē duces erant cantilenæ,
Musæ Pierides, stridulè canentibus similes.
Ibi verò portus tutus indomiti maris
Circulari forma factus erat ex toto solido stanno,
Inundanti similis, multi tamen in medio ipsius
Delphines, hac & illac discurrebant, pisces capientes,
Natantibus similes. duo autem supra inflantes aquas
Argentei delphines inuadebant mutos pisces.
A quibus ærei tremebant pisces, sed in litoribus
Sedebat vir piscator apparens. habebat autem in manibus
Piscibus rete abiecturo similis.
Ibi erat bene comata Danaës eques Perseus,
Neque vtique attingens scutum pedibus, neque longe ab ipso
Mirum magnum cogitatu: quoniam nullo pacto infixus erat.
Sic enim manibus ipsum fecit inclytus vtroq; crure Claudus
Aureum. circa autem pedes habebat alata calceamenta.
Humeris autē ipsum circa se nigra vagina inclusus ensis ia-
Ferreus, ex loro. Ille autem vt imaginatio volabat. (cebat.
Omne autem dorsum habebat caput grauis monstri (visu
Gorgoos. circa autem ipsum speculum discurrebat, mirabile
Argenteum. villi autem suspensi erant lucidi,
Aurei, grauis autem circa tempora regis
Iacebat Orcigalea, noctis tenebram grauem habens.
Ipse autem festinanti & rigenti similis,
Perseus Danaës filius extendebatur. Illæ autem post ipsum
Gorgones inapplicabilésque & inenarrabiles promptæ sta-
bant,
Cupientes capere: & in viridi adamante
Ascendentibus, resonabat scutum magno tumultu
Acutè & stridulè. & in zonis dracones
Bini dependebant, & attollebant capita,
Lingebant autem vtiq; illi, & impetu imprimebant dentes,
Asperè aspicientes, & in grauibus capitibus (ipsos
Gorgoneis agitabatur magnus terror. qui verò contra
Homines pugnarent, bellica arma habentes:
Aliqui quidem pro sua vrbe suisque parentibus
Pestem arcentes: aliqui autem procurrere promptis

γρ. κάτιστι. Lapithæ cum Centauris congressi sunt in nuptiis Pirithoi ad quas allusum videtur. Centauri.

γρ. δυόμεν τε.

Mars Minerua prælio interfunt.

Minerua.

Deorum concilium.

Portus imago.

Perseum clypeo anteuolantē fingit.

Perseus interfecta Medusa fugit.

γρ. νόμισμα τοῦτο.

Orcigalea inuisibilem se fecit.

Homerum imitatus hoc loco.

Ἤδη γὰρ σφιν ἔκειτο μέγας λὶς, ἀμφὶ δὲ κάπροι
Δοιοὶ ἀπουράμονες ψυχὰς ἀπὸ δὲ σφι κελαινὸν
Αἷμ' ἀπολείβετ' ἔρεζε. οἱ δ', ἐπεὶ ἐν χείρας ἐξεκρίνοντες,
Κεῖτο τεθνειῶτες ὑπὸ βλοσυροῖσι λέοισι. 175
Τοὶ δ' ἔτι μᾶλλον ἐγειρόμενοι κοτέοντο μάχεσθαι,
Ἀμφότεροι, χλοιῶνά τε σῦς, καὶ λευκοί τε λέοντες.
Ἐν δ' ἴσαν ὑμῖν Λαπιθάων αἰχμητάων.
Καινέά τ' ἀμφὶ ἄνακτα, Δρύαντά τε, Πειρίθοόν τε,
Ὀπλέά τ', Ἐξάδιόν τε, Φάλερόν τε, Πρόλοχόν τε, 180
Μόψον τ' Ἀμπυκίδην Τιταρήσιον, ὄζον Ἄρηος·
Θησέά τ' Αἰγείδην, ἐϊκέλιον ἀθανάτοισιν·
Ἀργύρεοι, χρύσεα περὶ χροῖ τεύχε' ἔχοντες.
Κένταυροι δ' ἑτέρωθεν ἐναντίοι ἠγερέοντο
Ἀμφὶ μέγαν Πετράον, καὶ Ἄσβολον οἰωνιστήν. 185
Ἄρκτον τ' Οὔριόν τε, μελαγχαίτην τε Μίμαντα,
Καὶ δύο Πευκείδας, Περιμήδεά τε Δρύαλόν τε·
Ἀργύρεοι, χρυσέας, ἐλάτας ἐν χερσὶν ἔχοντες.
Καί τε συναΐκτην ὥστε ζωοὶ ἐφορμῶντο,
Ἐγχεσιν ἠδ' ἐλάτῃς αὐτοχόῳ ἐπειγόμενοι. 190
Ἐν δ' Ἄρεος βλοσυροῖο πεδήνεες ἕστασαν ἵπποι
Χρυσοῖ· ἐν δὲ ἧ αὐτὸς ἐναρφόρος οὔλιος Ἄρης
Αἰχμὴν ἐν χείρεσσιν ἔχων, ἀστυλέοντα κελεύων,
Αἵματι φοινήσσων, ὥστε ζωοὺς ἐνορίζων·
Δίφρῳ ἐμβεβαώς· ἄμφὶ δὲ Δεῖμός τε Φόβος τε 195
Ἕστασαν, ἱέμενοι πόλεμον κυτεδόμενοι ἀνδρῶν.
Ἐν δὲ Διὸς θυγάτηρ ἀγελείη Τριτογένεια,
Τὴν ἰκέλη ὥστε τε μάχην ἐθέλουσα πορεύεσθαι,
Ἔγχος ἔχουσ' ἐν χερσὶ, χρυσείῃ τε τρυφαλείᾳ,
Αἰγίδά τ' ἀμφ' ὤμοις, δῖα δ' ὤρνυτο φύλοπιν αἰνήν. 200
Ἐν δ' ἦν ἀθανάτων ἱερὸς χορὸς· ἐν δ' ἄρα μέσῳ
Ἴμερον κιθάριζεν Λητοῦς ἠΰ Διὸς υἱός
Χρυσείῃ φόρμιγγι. θεῶν δ' ἔνδοθι ἀγκὼς ὄλυμπος·
Ἐν δ' ἀγορὴ, πᾶσι δ' ὄλβος ἀπείρεσιν ἐστεφάνωτο
Ἀθανάτων ἐν ἀγῶνι. θεαὶ δ' ὀξήρχον ἀοιδῆς 205
Μοῦσαι Πιερίδες, λιγὺ μελπομένῃσι ἐοικυῖαι.
Ἐν δὲ λιμὴν εὔορμος ἀμαιμακέτοιο θάλασσης
Κυκλοτερὴς ἐτέτυκτο πανείφεος κασσιτέροιο,
Κλυζομένῳ ἴκελος· πολλοὶ γε μὲν ἀμφέσσον ἐνοῦ
Δελφῖνες τὴ ἧ τῇ ἐδώνεον ἰχθυάοντες, 210
Νηχομένοις ἴκελοι. δύο δὲ ἀναφισσόωντες
Ἀργύρεοι δελφῖνες ἐδαΐνων ἔλλοπας ἰχθῦς,
Τῶν ὑπὸ χάλκειοι τρέον ἰχθύες. αὐτὰρ ὁ γ' ἀκτῇ
Ἧστο αἰνὸν ὀμείς διδακιμῷ· εἶχε δὲ χερσὶν
Ἰχθύσιν ἀμφίβληστρον, ἀπορρίψοντι ἐοικώς. 215
Ἐν δ' ἦν ὑψόμου Δαναΐδης τέκος ἱππότα Πέρσευς,
Οὔτ' ἄρ' ὀλιγαίων σάκεος ποσὶν, οὔτ' ἐκὸς αὐτῷ·
Θαῦμα μέγα φράσσασθαι· ἐπὶ δ' ἀδάμαντι ἔτευκτο.
Τὼς γὰρ μιν παλάμαις τυφλὸς κλυτὸς Ἀμφιγυήεις
Χρύσεον, ἀμφὶ δὲ πάσσον ἔχε πτερόεντα πέδιλα. 220
Ὠμοισιν δ' μιν ἀμφὶ μελαίνεον ἄορ ἔκειτο
Χάλκεον· ὃν τελαμῶν· ἀ δ' ὅτε νόημ' ἐποτᾶτο.
Παῦ δὲ μετάφρενον εἶχε δέρη δεινοῖο πελώρου,
Γοργοῦς· ἀμφὶ δέ μιν κίετο δῖον, θαῦμα ἰδέσθαι,
Ἀργυρέῃ· ὑψόσσοι δὲ κατηρεφέοντο φαεινοί
Χρύσειοι· δεινὴ δὲ περὶ κροτάφοισιν ἄνακτος
Κεῖτ' ἄϊδος κυνέη, νυκτὸς ζόφον αἰνὸν ἔχουσα.
Αὐτὸς δὲ ἀτευδόντι ἠὲ ἐρρίζοντι ἐοικὼς
Πέρσευς Δαναΐδης ἐπετάνυτο. τοὶ δὲ μετ' αὐτὸν
Γοργόνες ἄπλητοί τε ἠὲ φαεσίμβροτοι ἔρραον τε, 230
Ἱέμεναι μαπτεῖν. δῖα δὲ χλωρὸς ἀδάμαντος
Βαιανοῖσιν ἰάχεσκε σάκος μεγάλῳ ὁμοκλῇ·
Ὀξέα ἠὲ λιγέως. δῖα δὲ ζώνῃσι δράκοντε
Δοιὼ ἀπωρεῶτ', ἐπιπυρτάοντε κάρηνα.
Λίχμαζον δ' ἄρα τώγε, μύδεν δ' ἐκάρασσον ὀδόντας 235
Ἀγχοῖ· ἀθρόμβοι· δῖα δὲ θυνοῖσι κορύσσοι
Γοργείοις ἐδονεῖτο μέγας φόβος· οἱ δ' ὑπὲρ αὐτῶν
Ἀνδρες ἐμπρηνάμενοι, πολεμήϊα τεύχε' ἔχοντες.
Τοὶ μὲν, ὑπὲρ σφετέρης πόλιος σφετέρων τε τοκήων
Λοιγὸν ἀμυνόντες· τοὶ δ', πεσεῖν μεμαῶτες. 240

Πολλοὶ

Πολλοὶ μὲν κέατο, πλέονες δ' ἔτι δῖοιν ἔχοντες,
Μάρναντ'. αἱ δ' γυναῖκες ἐυδμήτων* ὄτι πύργων
Χάλκεον ἐξὺ βόων, κὴ δ' ἐδρύπτοντο παρειάς,
Ζωῶσιν ἴκελαι, ἔργα κλυτοῦ Ἡφαίστοιο.
Ἀνδρες δ' οἱ πρεσβῆες ἔσαν,* γῆρᾶ τε μέμορπον, 245
Ἀθρόοι ἔκτοσθεν πυλέων ἔσαν, αὐ δὲ θεοῖσι
Χεῖρας ἔχον μακάρεσσι, φίλοι σφετέροισι τέκεσσι
Δειδίότες· τοὶ δ' αὖτε μάχην ἔχον. αἱ δ' μετ' αὐτοὺς
Κῆρες κυάνεαι, λάβροι ἀράβεσθαι ὀδόντας,
Δεινωποὶ, βλοσυροί τε, δαφοινοί τ' ἄπληστοί τε, 250
Δῆριν ἔχον ἀλέων πεπόνων. πᾶσαι δ' ἄρ' ἵσσοντο
Αἷμα μέλαν πίειν. ὃν δ' ἢ πρῶτον* μεμάποιεν
Κείμενον ἢ πίπτοντα νεοῦτατον, ἀμφὶ μὲν αὐτῷ
Βάλλ' ὄνυχας μεγάλους. ψυχὴν δ' ἄϊδος δὲ κατεῖσε.
Ταρτάρεον ἐς κρυόεσσ'. αἱ δ' φρένας οὔτ' ἀφέσαντο 255
Αἵματος ἀνδρομέου, τὸν μὲν ῥίπασκον ὀπίσσω,
Αὖτις δ' ὁρμαδὸν ἐν μάλον ἐδύνεον αὖτις ἰοῦσαι.
Κλωθὼ τ' Λάχεσίς σφιν ἐφέστασαν. ἡ μὲν ὑπείξων,
Ἄτροπος, οὔτι πέλεν μεγάλη θεός,* ἀλλὰ τ' ἔμπης
Τῶν γε μὲν ἀλλάων προφερής τ' ἦν πρεσβυτάτη τε. 260
Πᾶσαι δ' ἀμφ' ἑνὶ φωτὶ μάχην δριμεῖαν ἔθεντο·
Δεινὰ δ' ἐς ἀλλήλας δράκον ὄμμασι δυμήνασαι,
Εν δ' ὄνυχας χεῖράς τε θρασείας ἐπόσαντο.
Παρὰ δ' Ἀχλὺς εἵστηκεν ἐπομβρόν τε τ' αἰνή,
Χλωρὴ, αὐσταλέη, λιρῇ καταπεπληγυῖα, 265
Γομφοπαχὴς· μακροὶ δ' ὄνυχες χείρεσσιν ἔσαν.
Τῆς ἐκ μὲν ῥινῶν ῥέεν ἰξὺς ἐκ δὲ παρειῶν
Αἷμ' ἀπελείβετ'. ἔρεζε· κὰ δ' ἄπληστον σεσαρυῖα
Εἵστηκε· πολλὴ δ' κόνις κατενίσσετο ὤμοις,
Δάκρυσι μυδαλέη· πᾶσα δ' εὔπυργος πόλις ἀνδρῶν· 270
Χρύσειαι δ' μὲν εἶχον ἐπ' ἀθανάτοις ἀφαρῆσι
Επτὰ πύλας. τοὶ δ' ἄνδρες ἐν ἀγλαΐαις τε χοροῖς τε
Τέρψιν ἔχον. τοὶ μὲν γὰρ ἐυπωλέου ἕνεκ' ἀπήνης
Ἡρεντ' ἀνδρὶ γυναῖκα, πολὺς δ' ὑμέναιος ὀρώρει.
Τῶν δ' ἀπ' ἀιθομένων δαΐδων σέλας εἰλύφαζε 275
Χερσὶν ἐνὶ δμώων· τοὶ δ' * ἀγλαΐῃ τεθαλυῖαι
Πρόσθ' ἔκιον, τοῖσιν ἢ χορεοὶ παίζοντες ἕποντο.
Τοὶ μὲν ἐπὶ λιγυρῶν συρίγγων ἵεσαν ἀυδὴν
Ἐξ ἁπαλῶν στομάτων, ἐκ δὲ σφισιν ἄγνυτο ἠχὼ·
Αἱ δ' ἐπὶ φορμίγγων ἄναγον χορὸν ἱμερόεντα· 280
Ἐνθεν δ' αὖθ' ἑτέρωθε νέοι κώμαζον ἐπ' αὐλοῦ,
Τοίγε μὲν αὖ παίζοντες ἐπ' ὀρχηθμῷ καὶ ἀοιδῇ,
Τοίγε μὲν αὖ γαλόωντες· ἐπ' αὐλητῆρι δ' ἕκαστος
Πρόσθ' ἔκιον· πᾶσαν δὲ πόλιν θαλίαι τε χοροί τε
Αγλαΐαι τ' εἶχον. τοὶ δ' αὖ περάεσθε πόλῃφ· 285
Νῶτ' ἵππων ὀπιθαύτες ἐδίνεον. οἱ δ' ἀροτῆρες
Ηρειον χθόνα δῖαν· ὀπισθολάδην ἢ χιτῶνας
Ἐσάλατ'. αὐτὰρ ἐπὶ βαθὺ λήϊον οἶγε μὲν ἅμων
Αἰχμῆς ὀξείῃσι* κορωνίδων τε πέπλας,
Βειδομένα σαχόων, ὡσεὶ δρεπάνῃσι θερεστοῦ· 290
Οἱ δ' ἄρ' ἐν ἐλλεδανοῖσι δέον, κὴ* ἔπιπλον ἀλωῇ·
Οἱ δ' ἐτέρων οἴνας, δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες·
Οἱ δ' αὖτ' * ἐς ταλάεσσι φόρευν ἐπὶ τεγνήτῃσιν
Λάκρυσι καὶ μελαίνας βότρυας, μεμιλιωμένα ἐπὶ ὄρχον,
Βειδομένων φύλλοισι καὶ ἀργυρέῃς ἐλίκεσσιν. 295
Οἱ δ' αὖτ' * ἐς ταλάεσσι φόρευν. τοῖσι δὲ σφισιν ὄρχος
Χρύσεος ἦν, (κλυτὰ ἔργα θείφεσν Ἡφαίστοιο)
Σειόμενος φύλλοισι καὶ ἀργυρέοισι κάλυξι.
Τῷ γε μὲν αὖ παίζοντα ἐπ' αὐλητῆρι ἕκαστος
Βειδομένῳ σαφυλῆσι. μελαίνετο γε μὲν αἴθε· 300
Οἷγε μὲν ἐτράπετο, τοὶ δ' ἤρυον· οἱ δ' ἐμάχοντο
Πυξ τε καὶ γρῆμιδον. τοὶ δ' ὠκύποδας λαγὸς ἤρεον
Ανδρες θηρευταὶ, καὶ κυνοκαέσσοντε κύνε φεύ,
Ἱέμενοι μάπτειν, οἱ δ' ἱέμενοι * ἐπαλύξαι.
Παρὰ δ' αὐτοῖς ἵππῃς ἔχον πόνον, ἀμφὶ δ' ἀέθλοις 305
Δῆριν ἔχον καὶ μόχθον. ἐυπλεκέων δ' ὀπὶ δίφρων
Ηνίοχοι βεβαῶτες ἐφίεσαν ὠκέας ἵππους,
Ρυτὰ χαλαίοντες· τὰ δ' ὀπιπρατέοντα πέτοντο
Αρματα κολλήεντ', ὀπὶ δ' πλῆμναι μεγ' ἀύτευν.

Multis quidem iacebāt, plures etiā contentionem habentes,
Pugnabant & mulieres bene factis in turribus κ ἐπὶ.
Ferreè acutè clamabant, & dilacerabant unguibus genas,
Viuis similes, opera inclyta Vulcani.
Viri autem qui seniores erant senectutémque ceperant, κ. γῆρᾶ τε
Congregati extra portas erant, & diis τ' ἐμμορ-
Manus extendebant beatis, pro suis filiis σαν,
Timētes. rursùs. v. aliqui aliy pugnā habebāt, ipsa. a. ad ipsos
Parca nigra, albos concutientes dentes,
Graues voce, & terribiles aspectu, & funesta, & insatiabiles;
Contentionē habebant de cadentibus. omnes autē cupiebāt
Sanguinem nigrum bibere: & quem primùm rapuissent
Iacentem vel cadentem nuper saucium, circa quidem ipsum κ. μάπτοι-
faciebant ungues magnos, animam in orcum vt dimitterēt, σαν.
Tartarum ad frigidum. illa autē mentes statim vt placassent
Sanguine humano, hoc cadauer proyciebant retro.
Retro autē ad clamorē & conflictū discurrebant iterū eūtes:
Et Clotho & Lachesis ipsis instabat, & quidem aliquanto
Atropos: neque erat magna dea, sed certe illa (minor
Istarum quidem aliarum præstantior erat, & antiquior. κ. ἐπὶ δ-
Omnes autem circa vnū hominem pugnam acerbā faciebāt: σε ἔχ-
Grauiter autem ad inuicem aspiciebant oculis irata.
Ibi ungues manúsque audaces æquabant,
Et iuxta Achlys adstabat, imbríque & grauis,
Viridis, sicca fame cadens,
Genua pinguis. longè verò ungues manibus suberant.
Cuius quidem ex naribus mucores fluebāt, ex maxillis autē
Sanguis stillabat ad humum. illa autem immensè ridens
Stabat. multus autem pulvis superfloreba humeros,
Lacrimis humida. iuxta autem bene turrita vrbs virorum.
Aurea autem ipsam habebant super foribus adaptata
Septem porta. viri autem in conuiuiis & choreis
Delectationem habebant. ij enim in bene seruante curru
Ducebāt viro mulierē. multus autem Hymenæus oriebatur.
Longe autem ab ardentibus facibus lumen inuoluebatur
Manibus in ancillarum, quæ & splendoribus florida
Anteibant. quas & choreæ ludentes sequebāntur. κ. ἀγλαΐ-
Aliy quidem sub stridulis tibiis mutebant vocem αις.
Ex teneris oribus. in ipsis autem frangebatur sonus.
Aliæ verò sub citharis reducebant chorum dulcem.
Inde. a. rursus ex altera parte iuuenes lasciuiebāt sub tibia.
Aliy quidem rursus ludentes, sub choreæ & cantu,
Aliy quidem rursus ridentes sub tibicine vnusquisque
Anteibant. omnem autem vrbem & conuiuia, & tripudia,
Et splendores habebant. aliy autem rursus ante vrbem
Tergā equorū inscendentes discurrebant. aliy autē aratores
Rumpebant terram diuam, ornatéque vestes
Gerebāt succinctas: sed erat profunda seges aliy quidē meto-
Cuspidibus acutis rostrata folia, (bant.
Granata spicis, tanquam Cereris fructum. κ. κορωνιδ-
Aliy in manipulis ligabant, & implebant aream. ον τε.
Aliy vindemiabant vites, falces in manibus habentes. κ. ἐπιπλοῦ.
Aliy autem rursus in cistellas ferebant à vindemiatoribus:
Albos & nigros racemos, magnis à pulvinis κ. ἐν ταλά-
Oneratis foliis & argenteis clauiculis. εσσι.
Aliy rursus in cistas ferebant. iuxta autem ipsos pulvinus
Aureus erat (inclyta opera Solertis Vulcani). κ. ἐν ταλά-
Concussis foliis & argenteis palis. εσσι.
Aliy quidem igitur ludentes, sub tibicine quilibet,
Oneratus vuis: nigrescebant autem quidem istæ.
Aliy quidem vertebant, & hi hauriebant, & illi pugnabant
Pugilitérque & luctando. aliy autem pedibus veloces lepores
Viri venatores, & duo dentati canes iuxta (venabantur
Cupientes capere, illis verò cupientes aufugere.
Apud ipsas autē equites habebāt laborē. circa verò certamē κ. ἀπὶ δ-
Contentionem habebant, et laborem, bene verò complicatos ἐν-
in curru
Auriga ascendentes immittebant veloces equos.
Frena laxantes, at illi strepentes volabant,
Currus compacti, orbibus verò valde resonabant.

Alij quidem immensum habebant laborem. neque vnquã
Victoria expediebatur, sed anceps habebant certamen.
Istis autem & propositus erat magnus tripus intra certamẽ,
Aureus, inclyta opera solertis Vulcani.
Circa autem oram fluebat Oceanus pleno similis:
Omne autem continebat scutum, valde varium. & in ipso
Cygni aëriuoli valde clamabant. qui certe multi
Natabant in summa aqua, & iuxta pisces gestiebant,
Mirabile visu, etiã Ioui grauistrepenti: cuius propter cõsilia
Vulcanus fecit scutum & magnum & solidum,
Aptans manibus. quod quidem Ionis fortissimus filius
Vibrabat firmiter, & in equestrem saliebat currum
Similis fulguri patris Ionis caprigeri,
Leuiter vadens. cui auriga fortis Iolaus
Biga conscensa direxit flexibilem currum. (nerua,
Prope autem ipsis venit dea faciem glaucam habens Mi-
Et ipsos vocans, verba alata alloquuta est,
ἠ. φωνήσασ'. Saluete Lyngei prosapia Telecleei.
Nunc Iupiter fortitudinem vobis det beatis imperans,
Et Cygnum interficere, & inclyta arma spoliare.
ἠ. δ' τοι ἔπος ἐξερέω. Aliud autem tibi quoddã verbũ dicã. longe prestantiss. po-
Quod iam Cygnum dulci saculo priuaueris, (pulorum:
Hunc quidem postmodum ibi relinquere, & arma illius.
ἠ. ὣς τὸ τὸ τοῦ. Ipse autem hominũ corruptorum Martem post terga seruãs,
Quando denudatum scuto ab ingenioso
Oculis videris, tum sauciato acuto ferro.
Statim autem recedito. Quoniam tibi non fatale est,
Neque equos capere, neque inclyta arma ipsius.
Sic fata, in bigas ascendit diua dearum,
Victoriam immortalibus manibus & gloriam habens,
Celeriter. tunc iam vtique generosus Iolaus,
Terribiliter equis acclamauit, illi autem ab increpatione
Perniciter ferebant celerem currũ, puluerem faciẽtes cãpo,
Quoniam ipsis vires immisit cesios oculos habens Minerua,
Scutum concutiens. circum genuit autem terra.
ἠ. σειστ- ἠχήσεν. Illi autem simul procedebant, similes igni vel procellæ,
Cygnus equorum domitor, Marsq; insatiabilis clamore.
Istorum autem equi quidem posteaquam obuiãtes adinuicẽ
Stridule hinniuerunt, & circa ipsos frangebatur sonitus,
Istorum prior affata est fortitudo Herculea:
Heus Cygne, quid nobis prohibetis veloces equos,
Hominibus qui & laboris & erumnarum peritissimus
Sed extra habe bigas bene ornatas, & à via
Cede extra eundo. Trachinam autem tibi veho,
Ad Ceycem regem. ille enim & potestate & verecundia
Trachinis precellit. tu quoque satis scis & ipse.
ἠ. αὖ. Huius enim vxorem habes natam, Themistonœn nigros o-
culos habentem.
Heus, tu non quidem enim tibi Mars mortis finem
ἠ. τάχα. Arcebit, siquidem nos concurremus in conflictu.
Iam equidem & ipsum dico aliquando expertum esse
Lanceam nostram, quando in Pylo arenosa
Contrarius stetit mihi in pugna insatiabiliter furens.
Ter quidem à mea lancea percussus, incubuit terra,
Vulnerato scuto. quarto autem percussi crus
Omni robore vrgens, & magnum scutum difrupi.
Pronus autem in pulueribus humi cecidit lancea impetu.
Atque ita infamis inter immortales factus est
Manibus ab nostris, relinquens spolia cruenta.
Sic dicebat. neque Cygnus, bene perius halta, cogitabat
Huic obtemperans cohibere bigam trahentes equos.
Ac tunc à bene inplicatis bigis desiliyt statim ad terram,
Natusque Ionis magni, & Martis regis.
Auriga autem iuxta impulerunt pulchrijubos equos.
Horum autem irruentium pedibus substrepebat lata terra.
Ac veluti quando ab alto vertice montis magni
Saxa desiliunt, & inuicem cadunt,
Et multæ quercus alticoma, multæ & abietes,
Et populi extensis radicibus rumpuntur ab ipsis,
Facile deuoluentibus, vsque dum ad planum peruenient:

Οἱ μὲν ἄρ' ἀΐδηλον ἔχον πόνον· οὐδέ ποτ' ὄφιν 310
Νίκη ἐπηνώδει, ἀλλ' ἄκριτον εἶχον ἄεθλον.
Τοῖσι δ' ἐν φορέετο μέγας τρίπος ἐντὸς ἀγῶνος,
Χρύσεος, κλυτὰ ἔργα φαείφρονος Ἡφαίστοιο.
Ἀμφὶ δ' ἴτυν ῥέεν Ὠκεανὸς πλήθοντι ἐοικώς·
Πᾶν δ' σωεῖχε σάκος πολυδαίδαλον, οἱ δ' κατ' αὐτὸν 315
Κύκνοι ἀερσιπότται μεγάλ' ἤπυον· οἳ ῥά γε πολλοὶ
Νῆχον δὲ ἄκρον ὕδωρ, περὶ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο,
Θαῦμα ἰδεῖν, ἐν Ζηνὶ βαρυκτύπῳ, ὅς ῥ' ἐφ' βουλαί·
Ἡφαιστος ποίησε σάκος μέγα τε σθεῖρέν τε,
Ἀρσάμενος παλάμῃσι, τὸ μὲν Διὸς ἄλκιμος υἱὸς 320
Πάλλεν ὀπιπρατίως· ὀχέε δ' ἵππείου δόρε δίφρου,
Εἴκελος ἀστεροπῇ παιδὸς Διὸς αἰγιόχοιο,
Κοῦφα βιβάς· τῷ δ' ἡνίοχος κρατερὸς Ἰόλαος
Δίφρου ἐπεμβεβαὼς ἰθύνετο καμπύλον ἅρμα.
Ἀγχίμολον δ' σφ' ἦλθε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη, 325
Καὶ σφέας ἐπαρσιόωσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα,
Χαίρετε Λυγκῆος υἱωνὲ πλεκτανεῦ,
Νῦν δὴ Ζεὺς κράτος ὔμμι διδοῖ μακάρεσσιν ἀνάκτων,
Κύκνον τ' ἐξεναρεῖν καὶ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δῦσαι.
Ἄλλο δέ σοι τὶ ἔπος ἐρέω μέγα φέρτατε λαῶν· 330
Εὖτ' αὖ δὴ Κύκνον γλυκερῆς αἰῶνος ἀμείρῃς,
Τὸν μὲν ἔπειτ' αὖτε λιπέειν καὶ τεύχεα τοῖο,
Αὐτὸς δ' βεστολογεῖν Ἄρεα θνητῶν δηϊοτῆτας,
Ἐνθά κε γυμνωθέντα σάκεος ὑπὸ δαιδαλέοιο
Ὀφθαλμοῖσιν ἴδῃς, ἔνθ' ὑπάμυνε ὀξεῖ χαλκῷ. 335
Αὐτὰρ ἀναχάσασθαι ἐπὶ τοῦ τοι αἴσιμόν ἐστιν
Οὐδ' ἵππους ἐλέειν, οὔτε κλυτὰ τεύχεα τοῖο.
Ὡς εἰπόνθ' ἑὸς δίφρον ἐβήσατο δῖα θεάων,
Νίκην ἀθανάτης χερσὶν καὶ κῦδος ἔχουσα,
Εὐρυμέδων. τότε δὴ ῥα διόγνητος Ἰόλαος 340
Σμερδαλέον δ' ἵππουσιν ἐκέκλετο. τοὶ δ' ὑπ' ἐμεκλῆς
Ῥιμφ' ἔφερον δοῦν ἅρμα, κονίοντες πεδίοιο.
Ἐν γὰρ σφιν μὲν ἧκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Αἰγιδ' ἀναστείσασα· φόβησε δὲ θυμὸν ἑκάστου.
Τοὶ δ' ἄμυδις φορέοντ' ἴκελοι πυρὶ καὶ ἀνέμῳ, 345
Κύκνου δ' ἱππόδαμος καὶ Ἄρης ἀκόρητος ἀυτῆς.
Τῶν δ' ἵππω μὲν ἔπειθ' ὑπεναντίοι ἀλλήλοισιν
Ὀξεῖα χρέμισαν, πρὶν δὲ σφιν ἄγχυτο ἠχώ.
Τὸν φόβησεν φορέοντα βίη Ἡρακληείη,
Κύκνε πέπον, τί νυ ταῦτ' ἐπιόρκιον ἀντιάσας ἵππους, 350
Ἀνδράσιν οἵ τε πόνου καὶ ἐϊζυΐου ἴδρεες εἰμί;
Ἀλλὰ πάροιθ' ἔχε δίφρον ἐὺ ζόον, ἠδὲ κελεύθου
Εἶκε πάροιθ' ἰέναι. Τρηχῖνα δέ τοι παρελαύνω,
Ἐς Κήυκα αἴνακτα. ὁ γὰρ δυνάμει τε καὶ αἰδοῖ
Τρηχῖνι φορέοντι φορέοντι πρόσβεβηκε. σὺ δ' οὐ μάλα οἶδα καὶ αὐτός· 355
Τοῦ γὰρ ὀπυίεις παῖδα Θεμιστονόην κυανῶπιν.
Ὦ πέπον, ἦ μὲν γάρ τοι Ἄρης θανάσιμον τελεῖν
Ἀρκέσει, εἰ δὴ νῶϊ συμβαλέομεν πολεμίζειν.
Ἤδη μὲν τέ φημι καὶ ἄλλοτε πειρηθῆναι
Ἐγχεος ἡμετέρου, ὅθ' ἐπὶ Πύλῳ ἠμαθόεντι 360
Ἀντίος ἔστη ἐμεῖο, μάχης ἄμοτον μενεαίνων.
Τεὶς μὲν ἐμοῦ ἐπὸ δουρὶ τυπεὶς ἠρείσατο γαίῃ,
Οὐτάμενος σάκεος· τὸ δ' τέτρατον, ἤλασα μηρὸν,
Παντὶ μένει σταθέων, δίφρου δ' μέγα σάκος ἄραξα·
Πρηνὴς δ' ἐν κονίῃσι χαμαὶ πέσεν ἔγχεος ὁρμῇ. 365
Ἐνθά κε δὴ λωβητὸς ἐν ἀθανάτοισιν ἐτύχθη,
Χρὸς ὑφ' ἡμετέρῃσι λιπὼν ἔναρα βεστόεντα.
Ὡς ἔφατ'. οὐδ' ἄρα Κύκνος εὐμμελίης ἐμνήσθη
Τῷ ὀπιπευόμενος ἐχέμεν ἐρυσάρματας ἵππους.
Δὴ τότ' ἀπ' ἀμπεχέων δίφρων θορεν αὖτ' ὀπὶ γαίαν 370
Παῖς τε Διὸς μεγάλου καὶ ἐνυαλίοιο ἄνακτος.
Ἡνίοχοι δ' ἐπέλευ ἔλασαν καλλίτριχας ἵππους.
Τῶν δ' ὑποστονόντων κονάχζε πυκ' ἀρόεσσα χθών.
Ὡς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψηλῆς κορυφῆς ὄρεος μεγάλοιο
Πέτραι ὑποθράσσουσιν, ὀπ' ἀνεμέλαις δὲ πέσωσι, 375
Πολλαὶ δ' δρυῶν ὑψίκομοι, πολλαὶ δέ τε πεύκαι,
Αἰγειροί τε τανύῤῥιζοι ῥήγνυται ὑπ' αὐτῶν
Ῥιμφα κυλινδομένων, εἴως πεδίον δ' ἀφίκωνται·

Ὡς οἳ

Ὡς οἱ ὀπὶ ἀλλήλοισι πέσον μέγα κεκλήγοντες.
Πᾶσα δ' Μυρμιδόνων τε πόλις κλειτή τ' Ἰαωλκὸς 380
Ἄρνη τ' ἠδ' Ἑλίκη Ἀνθεία τε ποιήεσσα
Φωνῇ ἐν ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον· οἱ δ' ἀλαλητῷ
Θεσπεσίῳ σύριγγα. μέγα δ' ἔκτυπε μητίετα Ζεύς,
Καὶ δ' ἄρ' ἀπ' οὐρανόθεν φάλκας βάλεν αἱματόεσσας,
Σῆμα πιδεὶς πολέμοιο ἑῷ μεγαθαρσεῖ παιδί. 385
Οἷος δ' ἐν βήσσῃς ὄρεος χαλεπὸς πεφοβῆσθαι
Κάπρος χαυλιόδων φερέμεν θυμῷ μαχέσασθαι
Ἀνδράσι θηρευτῆς, θήγει δέ τε λάμπον ὀδόντα
Δοχμωθεὶς, ἀφρὸς δ' ἐπὶ σῆμα μασιχώοντι
Λείβεται, ὄσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἐοίκτον, 390
Ὀρθαὶ δ' ἐν λαφίῃ φρίσσουσι τρίχες ἀμφί τε δειρήν·
Τῷ ἴκελος Διὸς υἱὸς ἀφ' ἵππων ἄρτο δίφρου.
Ἡμος δ' χλωρῷ κυανόπτερος ἀχέτα τέττιξ
Ὀζῳ ἐρεζόμενος θέρος ἀνθρώποισιν ἀείδῃ
Ἀρχέται, ᾧ τε πόσις καὶ βρῶσις ἀπλὴς ἐέρση· 395
Καί τε πανημέριός τε καὶ ἠῶς χεῖ ἀοιδὴν
Ἰδὲ ἐν αἰνοτάτῳ, ὁπότε κρέα Σείριος ἄζει.
Τῆμος δὴ κέγχροισι φέρουσι τελέθωσι
Τοὶ τε θέρει σπείρουσιν, ὅτ' ἄμφακες αἰόλλονται,
Οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάρμα καὶ ἄλγος· 400
Τῷ ὥρῳ μαρνάντο, πολὺς δ' ὀρυγμαδὸς ὀρώρει.
Ὡς δὲ λέοντε δύο ἀμφὶ κτανόωσι ἐλάφοιο
Ἀλλήλοις κοτέοντε, ὀπὶ σφέας ὁρμήσωσι,
Δεινὴ δὲ σφ' ἴαχὴ ἄρα βόος ἅμα γίνετ' ὀδόντων·
Οἱ δ' ὥστ' αἰγυπιοὶ γαμψώνυχες ἀγκυλοχεῖλαι, 405
Πέτρῃ ἐφ' ὑψηλῇ μεγάλα κλάζοντε μαχέσθω
Αἰγὸς ὀρεσπνόμου ἢ ἀγροτέρης ἐλάφοιο
Πίονος, ὅν τ' ἐδάμασσε βαλὼν αἰζήϊος ἀνὴρ
Ἰῷ ἀπὸ νευρῆς, αὐτὸς δ' ἀπαλάσθετο ἄλλῃ
Χώρῳ ἀϊδρεὶς ἐών· οἱ δ' ὀξέα λέως ἐνόησαν. 410
Ἐσπόμενοι δέ οἱ ἀμφὶ μάχην δριμεῖαν ἔθεντο·
Ὡς οἱ κεκληγότες ὀπὶ ἀλλήλοισιν ὄρουσαν.
Ἐνθ' ἤτοι Κύκνος μὲν ἐϋφρονέος Διὸς υἱὸν
Κτεινέμεν μεμαὼς σάκεϊ ἔμβαλε χάλκεον ἔγχος·
Οὐδ' ἔρρηξεν χαλκὸν, ἔρυτο δ' δῶρα θεοῖο. 415
Ἀμφιτρυωνιάδης δ' βίη Ἡρακλείη
Μεσσηγὺς κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἔγχεϊ μακρῷ
Αὐχένα γυμνωθέντα θοῶς ὑπέρδε γλωχῖνος
Ἤλασ' ὀπιπρατέως· ὑπὸ δ' ἄμφω κέρσε τένοντε
Ἀνδροφόνος μελίη, μέγα γὰρ σθένος ἔμπεσε φωτός· 420
Ἤριπε δ' ὡς ὅτε τὶς δρῦς ἤριπεν, ἥ ὅτε πίπτῃ
Ἠλίβατος πληγεῖσα Διὸς φολόεντι κεραυνῷ.
Ὡς ἔριπ' ἀμφὶ δέ οἱ βράχε τεύχεα ποικίλα χαλκῷ.
Τὸν μὲν ἔπειτ' εἴασε Διὸς ταλαεργὸς υἱός·
Αὐτὸς δὲ βεστολοιγὸν Ἄρηα δόπονα δυκεύσας, 425
Δεινὸν ὁρῶν ὄσσοισι, λέων ὡς τόσσατο κύρσας,
Ὅστε μάλ' ἐνδυκέως ῥινὸν κρατεροῖς ὀνύχεσσι
Σχάσας ὀπιπάσσῃ μελίφρονα θυμὸν ἀπηύρα.
Ἐμμενέως δ' ἄρα τοῦγε κελαινὸν πίμπλαται ἦτορ.
Γλαυκιόων δ' ὄσσοις δεινὸν πλάδας τε καὶ ὤμους 430
Οὐρῇ * μαστίων. πεσὶ γλάφει· οὐδέ τις αὐτὸν
Ἔτλη ἐς αὖτα ἰδὼν ἀρέσθαι ἐνθάδε καὶ μάχεσθαι·
Τοῖος ἄρ' Ἀμφιτρυωνιάδης ἀκόρητος ἀϋτῆς
Ἀντίος ἔσκε Ἄρηος, ἐνὶ φρεσὶ θάρσος ἀέξων,
Ἐσσυμένως. ὁ δέ οἱ ἀρέσθαι ἤλυθεν ἀχνύμενος κῆρ· 435
Ἀμφότεροι δ' ἰάχοντες ὀπὶ ἀλλήλοισιν ὄρουσαν.
Ὡς δ' ὅτ' ἀπὸ μεγάλης πέτρης ὀρνῶν * ἔρεβος
Μακρὰ δ' ὀπιθρώσκουσα κυλινδεται, ἡ δέ τε ἠχεῖ
Ἔρχεται ἐμμεμαῶς, πάρος δέ οἱ αὐτεβόλησεν
Ὑψηλός, τῷ δὴ σωμενέκατο, ἔνθα μιν ἴσχει· 440
Τόσσην ὁ μὲν ἴαχεν βειοάρματος ἔλεος Ἄρης
Κεκληγὼς ἐπόρουσεν· ὁ δ' ἐμμαπέως ὑπεδέκτο.
Αὐτὰρ Ἀθηναίη κούρη Διὸς αἰγιόχοιο
Ἀντίη ἦλθε Ἄρηος, ἐρεμνὴν αἰγίδ' ἔχουσα·
Δεινὰ δ' ὑπόδρα ἰδοῦσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα, 445
Ἄρες ὄπιχε μένος κρατερὸν καὶ χεῖρας ἀάπτους.
Οὐ γάρ τοι θέμις ἐστὶν ὑπὸ κλυτὰ τεύχεα δύσαι

Sic illi inter sese concurrerunt vehementer clamantes,
Omnis autem & Myrmidonum vrbs, & inclyta Iaolcus,
Et Arne, & Helice, & Anthea herbosa,
Clamore ab amborũ valle resonabant. illi autẽ cũ tumultu,
Mirãdo concurrerũt. valde autẽ resonuit cõsultor Iupiter,
Et ab cœlo gustas deiecit cruentas.
Signum faciens bellisuo magnum audaci filio.
Qualis autem in conuallibus montis asper ad videndum,
Aper curuos dentes habens, furit autẽ animo ad pugnandũ
Cum viris venatoribus, acuit autem album dentem
Curuatus, spuma autem circa os mandenti
Stillat, oculi autem ipsi igni lucido assimulantur,
Erectas autem in dorso riget setas, & circa collum:
Huic similis Iouis filius, ab equestri desiliit curru.
Quando autem viridi nigras alas habens sonora cicada,
Ramo insidens æstatem hominibus cantare
Incipit, cui & potus & cibus tener ros,
Etiam toto die & ab aurora fundit cantilenam,
Calore in grauissimo, quando corpus Sirius siccat:
Tunc sane in milijs cuspidulosa folia sunt,
Quæ æstate seminant, vuæ cum subrubescunt,
Cuiusmodi & Bacchus dedit hominib. lætitiam & dolorem,
Ea hora pugnabant. vehemens autẽ tumultus excitabatur.
Vt autem leones duo circa interfectam ceruam
Adinuicem irascentes, inter se corruunt,
Rigidus autem ipsis clamor, strepitúsque simul fit dentium:
Aut vt vultures curuis unguibus, curuisque rostris,
Petra in alta valde clangentes pugnant,
Capra in montibus pascentis gratia, vel syluestris ceruæ
Pinguis, quam domuit sagittans vigorosus vir
Sagitta ab neruo: ipse verò vagatus est alio,
Loci imperitus existens. illi autẽ quamprimum cognouerũt,
Celeriter autem sibi pugnam acerbam pro ea susceperunt:
Sic isti vociferantes adinuicem irruerunt.
Ibi videlicet Cygnus quidem præpotentis Iouis filium
Interficere meditans, scutum percussit ferrea lancea:
Neque fregit æs, tuebantur autem dona Dei.
Amphitryoniades autem fortitudo Herculea,
In medio & galea & scuti lancea longa
Collum denudatum celeriter infra barbam
Vulnerauit forti, & ambos incidit neruos
Homicida fraxinus, magnum enim robur incidit viri.
Cecidit autẽ, veluti quãdo aliqua quercus corruit, vel quan-
Altum, percussum Iouis ardenti fulmine: (*do saxum*
Sic cecidit, eique circum sonuerunt arma variegata ferro.
Illum quidem postea dimisit Iouis magnanimus filius. (*uãs,*
Ipse autem hominũ corruptorem Martẽ progredientẽ obser-
Terribiliter intuens oculis, leo tanquam corpus conseculus, γ. ἐφοβίλ-τα.
Qui & valde accuratè pellem tenacibus unguibus
Scindens, quàm celerrime dulcem animam abstulit.
Constanter autem vtique nigrum ipsius impletur cor.
Ignitis autẽ intuens oculis terribiliter, & latus & humeros
Cauda verberans, pedibus fodit: neque aliquis ipsum
Toleraret contra aspiciens prope ire, neque pugnare. γ. μαστιχόωντι.
Talis vtique Amphitryoniades, insatiabilis clamore,
Obuius stetit Marti, in mentibus audaciam augens
Celeriter. ille autem ipsi prope venit, dolens corde.
Ambo autem vociferantes, ad inuicem irruerunt.
Quemadmodum autem, quando ab magno saxum cacumi-
Longéque desiliens volutatur, & fragor (*ne corruens,* γ. ὀρέοιο.
Venit subito ingens, rupes autem ei obsistit
Alta, cui iam confertur, ibi ipsum retinet:
Tanto quidem ille sonitu grauãs currum perniciosus Mars
Vociferans irruit. ille autem ineffabiliter excepit:
Sed Minerua filia Iouis caprigeri,
Obuia venit Marti tenebrosum scutum habens:
Graniter autem ac torue aspiciens, verbis volucribus allo-
quuta est:
O Mars, retine impetum fortem, & manus intangibiles;
Non enim tibi fas est inclyta arma spoliare,

Herculem interficientem, Jouis audacicordem natum.
Sed eia, cessa à pugna, neque obuius sta mihi.
Sic ait. sed non persuasit Martis magnanimum animum.
Sed valde clamans, flammæ similia arma vibrans,
Celer irruit fortitudini Herculanæ,
Interficere conans, & iaculatus est ferream lanceam,
Celerem, filio suo iratus pro mortuo,
In scutum magnum. sed oculos glaucos habens Pallas
Hastilis impetum auertit, deflectens à biga.
Acerbus autē Martē dolor cepit. extrahēs autē ensē acutū,
Irruit in Herculem animo fortissimum. at illi aduenientem
Amphitryoniades, graui insatiabilis clamore,
Femur denudatum scuto ab ingeniose-facto
Vulnerauit fortiter, & magnum scutum perfregit
Lancea diuisum, & in terram deiecit mediam.
Illi autē Pauor & Terror bonas rotas habētē currū & equos
Implerunt statim prope, & ab terra latas vias habente
In currum posuerunt fabrefactum: statimque postea
Equos flagellauerunt, & peruenerunt in longum Olympum.
Filius autem Alcmenæ, & inclytus Iolaus,
Cygnum spoliantes ab humeris arma pulchra,
Recesserūt: statimq; postea vrbē ad Trachinā peruenerunt
Equis velocibus. sed glaucis oculis prædita Minerua
Exiuit ad Olympum magnum, & domos patris.
Cygnum vero Ceyx sepeliuit, & populus infinitus,
Qui prope habitabat vrbes inclyti regis,
Anthem, Myrmidonumq; vrbem, & inclytam Iaolcum.
Arnenq; atq; Elicen. multus autem cōgregatus est populus,
Honorantes Ceycen charum beatis dis.
Illius a sepulchrum & monumentū inuisibile fecit Anaurus
Imbre hyemali abundans. sic enim ipsum Apollo (torrens,
Latonæ filius iussit, quoniam inclytas hecatombas
Quicunque duceret ad Pytho, vi spoliabat insidians.

γρ. ἔχον δρεξάμενος.

Ηρακλέα κλέιναντα Διὸς θρασυκάρδιον υἱόν,
Αλλ' ἄγε, παῦε μάχης, μηδ' αὐτῷ ἴσαο ἐμεῖο.
Ως ἔφατ' ἀλλ' οὐ πεῖθ' Αρεα μεγαλήτορα θυμόν· 450
Αλλὰ μέγα ἰάχων, φλογὶ εἰκελα τεύχεα πάλλων,
Καρπαλίμως ἐπόρουσε βίῃ Ηρακληείῃ,
Κακτάμεναι μεμαώς· καί ῥ' ἔμβαλε χάλκεον ἔγχος
Σάρχυν, ἑοῦ παιδὸς κοτέων πέρι τεθνειῶτος,
Εν σάκεϊ μεγάλῳ. ἀπὸ δ' γλαυκῶπις Αθήνη 455
Εκλασε φρμὴν ἔπεσαν, ὀρθωθεῖσαν ὑπὸ δίφρου.
Δειμὺ δ' Αρεα ἄχος· ἕλεν· ἐρυσσάμενος δ' ἄορ ὀξύ,
Εσσυτ' ἐφ' Ηρακλῆϊ κρατερόφρονι, τὸν δ' ὀπίσσω
Αμφιτρυωνιάδης δεινῆς ἀκόρητος ἀυτῆς,
Μηρὸν γυμνωθέντα σάκεος ὑπὸ δαιδαλέοιο, 460
Οὖτασ' ὀπιπρατίων· δίχα δ' μέγα σάκος ἄραξεν,
Δούρατα νωμήσας, δῆσε δὲ χθονὶ κάββαλε μέσῃ.
Τῷ δ' Φόβος καὶ Δεῖμος εὐδόχμον ἅρμα καὶ ἵππους
Ηλασαν ἀμφ' ἐγκύς, καὶ ἐπὶ χθονὸς ἐρυσσείης
Ες δίφρον θῆκαν πολυδαίδαλον. ἄμφα δ' ἔπειτα 465
Ἵπποις μαστίεσκον, ἵκοντο δ' μακρὸν ὄλυμπον.
Υἱὸς δ' Αλκμήνης, καὶ κυδάλιμος Ἰόλαος
Κύκνον σκυλεύσαντες ἀπ' ὤμων τεύχεα καλὰ
Νίσοντ' ἄμφα δ' ἔπειτα πόλιν Τρηχῖν' ἵκοντο
Ἵπποις ὠκυπόδεσσιν. ἀτὰρ, γλαυκῶπις Αθήνη 470
Εξίκετ' ὄλυμπόν τε μέγαν καὶ δώματα πατρός.
Κύκνον δ' αὖ Κύνξ θάπεν, καὶ λαὸς ἀπείρων,
Οἳ ῥ' ἐγγὺς ναῖον πόλιος κλειτοῦ βασιλῆος,
Αντέων, Μυρμιδόνων τε πόλιν, κλειτόν τ' Ἰαωλκόν,
Αρνῆν τ' ἠδ' Ελίκην· πολλὸς δ' ἠγείρετο λαὸς, 475
Τιμῶντες Κύνυκα φίλον μακάρεσσι θεοῖσι.
Τοῦ δ' τάφον καὶ σῆμ' ἀϊδὲς ποίησεν ἀθάμβης,
Ομβρῳ χειμερίῳ πλήσθων· τὸν γὰρ μιν Απόλλων
Λητοΐδης κέλευε, ὅτι ῥα κλειτὰς ἑκατόμβας
Οσσοι ἄροι Πυθοῖδε, βίῃ σύλασκε δοκεύων. 480

γρ. ἵππων ἀρίνας.

γρ. τὴν μεσσοδίου.

γρ. ἵππου ἀρίνας.

γρ. πολλῇ.

HESIODI ASCRÆI DEORVM GENERATIO.

VSAS Heliconiades incipiamus canere,
Quæ Heliconem tenent, montem magnúmque diuinúmque:
Et circa fontem nigrum pedibus teneris
Saltant, arámque præpotentis Saturnij,
Atque abluta tenero corpore
Permessi,
Aut equi in fonte, aut in Holmio sacro,
Summo in Helicone choreas duxerunt,
Pulchras, amabiles, fortitérque tripudiarunt pedibus.
Inde concitata, velata aëre multo
Noctu incedebant, pulchram vocem emittentes:
Quæ celebrāt Jouēq; ægida tenētē, & venerādā Iunonem,
Argiuam, aureis calceamentis incedentem
Filiāq; Aegiochi Iouis, cæruleos oculos habētē Mineruam:
Augurémque Apollinem, & Dianam sagittis gaudentem,
Atque Neptunum terram continentem, terræ motorem:
Et Themin venerādā, & obtortas palpebras habētē Vene-
Hebenq; aurea corona decorā, formosamq; Dionem, (rem.
Auroramq;, Solémque magnum, splendidámque Lunam
Latonámque, Japetúmque, ac Saturnum versipellem,
Terrámque, Oceanumq; vastum, & Noctem atram,
Aliorumq; immortalium sacrū genus semper existentium:
Quæ olim Hesiodum pulchrum docuerunt carmen,
Agnos pascentem Helicone sub diuino.
Hoc autem me primum deæ sermone compellarunt,
Musæ Olympiades, filiæ Iouis Aegiochi:
Pastores in agris pernoctantes, mala probra, ventres veluti,

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ ΘΕΟΓΟΝΙΑ.

ΟΥΣΑΩΝ Ελικωνιάδων
αἰρόμεθ' ἀείδειν,
Αἳθ' Ελικῶνος ἔχουσιν ὄρος
μέγα τε ζάθεόν τε·
Καί τε περὶ κρηνὴν ἰοειδέα
πόσσ' ἁπαλοῖσιν
Ορχεῦνται, καὶ βωμὸν ἐρισθενέος
Κρονίωνος,
Καί τε λοεσσάμεναι τέρενα χρόα Πηρμησσοῖο,
Η Ἱππουκρήνης, ἢ Ολμηοῦ ζαθέοιο,
Ακροτάτῳ Ελικῶνι χορεὺς ἐνεποιήσαντο
Καλοὺς, ἱμερόεντας· ἐπιρρήσσαντο δὲ ποσσίν.
Ενθεν ἀπορνύμεναι, κεκαλυμμέναι ἠέρι πολλῇ,
Εννύχιαι στεῖχον, περικαλλέα ὄσσαν ἱεῖσαι,
Υμνεῦσαι Δία τ' αἰγιόχοιον, καὶ πότνιαν Ηρην
Αργεΐην, χρυσοῖσι πεδίλοις ἐμβεβαῶταν,
Κούρην τ' αἰγιόχοιο Διὸς γλαυκῶπιν Αθήνην,
Φοῖβόν τ' Απόλλωνα, καὶ Αρτεμιν ἰοχέαιραν,
Ηδ' Ποσειδάωνα γαιήοχον, ἐνοσίχθονα,
Καὶ Θέμιν αἰδοίην, ἑλικοβλέφαρόν τ' Αφροδίτην,
Ηβην τε χρυσοστέφανον, καλήν τε Διώνην,
Ηώ τ', Ηέλιόν τε μέγαν, λαμπράν τε Σελήνην,
Λητώ τ' Ιαπετόν τε, ἰδὲ Κρόνον ἀγκυλομήτην,
Γαῖάν τ' Ωκεανόν τε μέγαν, καὶ Νύκτα μέλαιναν·
Αλλων τ' ἀθανάτων ἱερὸν γένος αἰὲν ἐόντων.
Αἳ νύ ποθ' Ησίοδον καλὴν ἐδίδαξαν ἀοιδὴν,
Αρνας νειμαίροντ' Ελικῶνος ὑπὸ ζαθέοιο.
Τάσδε δέ με πρώτιστα θεαὶ πρὸς μῦθον ἔειπαν,
Μοῦσαι Ολυμπιάδες κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο,
Ποιμένες ἄγραυλοι, κακὰ ἐλέγχεα, γαστέρες οἶον,

Ἰδμεν

Ἴδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα,
Ἴδμεν δ' εὖτ' ἐθέλωμεν ἀληθέα γηρύσασθαι.
Ὡς ἔφασαν κοῦραι μεγάλου Διὸς ἀρτιέπειραι·
Καί μοι σκῆπτον ἔδον, δάφνης ἐριθηλέος ὄζον,
Δρέψασαι θαητόν· ἐνέπνευσαν δέ μοι αὐδὴν
Θέσπιν, ἵν' ἀείδω τά τ' ἐσσόμενα, τά τ' ἐόντα.
Καί με κέλον δ' ὑμνεῖν μακάρων γένος αἰὲν ἐόντων,
Σφᾶς δ' αὐτὰς πρῶτόν τε καὶ ὕστερον αἰὲν ἀείδειν.
Ἀλλὰ τί νύ μοι ταῦτα περὶ δρῦν ἢ περὶ πέτρην;
Τιῶν Μουσάων ἀρχώμεθα, τάς τε Διὶ πατρὶ
Ὑμνεῦσαι, τέρπουσι μέγαν νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,
Εἰρεῦσαι τά τ' ἐόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα,
Φωνῇ ὁμηρεῦσαι· τῶν δ' ἀκάματος ῥέει αὐδὴ
Ἐκ στομάτων ἡδεῖα. γελᾷ δέ τε δώματα πατρὸς
Ζηνὸς ἐριβρόντεω, θεαὶ ὀπὶ λιγυρῇσι·
Σκιδνάμεναι· ἠχεῖ δὲ κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου,
Δώματα ἀθανάτων. αἱ δ' ἄμβροτον ὄσσαν ἱεῖσαι,
Θεῶν γένος αἰδοῖον πρῶτον κλείουσιν ἀοιδῇ,
Ἐξ ἀρχῆς οὓς γαῖα καὶ οὐρανὸς ἀστερόεις τε,
Οἵ τ' ἐκ τῶν ἐγένοντο θεοί, δοτῆρες ἐάων.
Δεύτερον αὖτε Ζῆνα, θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,
Ἀρχόμεναί θ' ὑμνεῦσι θεαὶ Διὸς ἐκ μεγάροιο,
Ὅσσον φέρτατός ἐστι θεῶν, κράτεί τε μέγιστος.
Αὖθις δ' ἀνθρώπων τε γένος καὶ φῶτας ἀρούρας
Ὑμνεῦσαι, τέρπουσι Διὸς νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο.
Τὰς ἐν Πιερίῃ Κρονίδῃ τέκε πατρὶ μιγεῖσα
Μνημοσύνη, γρηυοῖσιν Ἐλευθήρης μεδέουσα,
Λησμοσύνην τε κακῶν, ἀμπαύλιά τε μερμηράων.
Ἐννέα γὰρ οἱ νύκτας ἐμίσγετο μητιόεντα Ζεύς,
Νόσφιν ἀπ' ἀθανάτων ἱερὸν λέχος εἰσαναβαίνων·
Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐνιαυτὸς ἔην, περὶ δ' ἔτραπον ὧραι
Μηνῶν φθινόντων, περὶ δ' ἤματα πολλὰ τελέσθη,
Ἠδ' ἔτεα ἀντέα κούρας ὁμόφρονας, ἥσιν ἀοιδὴ
Μέμβλεται, ἐν στήθεσιν ἀκηδέα θυμὸν ἔχουσαι,
Τοῖον ἀπ' ἀκροτάτης κορυφῆς νιφόεντος Ὀλύμπου,
Ἔνθα σφιν λιπαρεί τε χοροὶ καὶ δώματα καλά.
Πὰρ δ' αὐτῇς Χάριτες καὶ Ἵμερος οἰκί' ἔχουσιν
Ἐν θαλίῃς· ἐρατῷ δὲ δέμας ὄσσαν ἱεῖσαι,
Μέλπονται πάντων τε νόμους, καὶ ἤθεα κεδνά
Ἀθανάτων κλείουσιν, ἐπήρατον ὄσσαν ἱεῖσαι.
Αἳ τότ' ἴσαν πρὸς Ὀλυμπον ἀγαλλόμεναι ἐπικαλῇ,
Ἀμβροσίῃ μολπῇ· περὶ δ' ἴαχε γαῖα μέλαινα
Ὑμνεῦσαι, ἐρατὸς δὲ ποδῶν ὑπὸ δοῦπος ὀρώρει,
Νεισομένων πατέρ' εἰς ὅν· ἐν δ' οὐρανῷ ἐμβασιλεύει,
Αὐτὸς ἔχων βεντεῦ ἠδ' ἀστεροπὴν καρτερόν τε,
Καρτεῖ νικήσας πατέρα Κρόνον· εὖ δ' ἔκαστα
Ἀθανάτοις διέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφραδε τιμάς.
Ταῦτ' ἄρα Μοῦσαι ἄειδον, ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
Ἐννέα θυγατέρες μεγάλου Διὸς ἐκ μεγαλοιο,
Κλειώ τ', Εὐτέρπη τε, Θάλειά τε, Μελπομένη τε,
Τερψιχόρη τ', Ἐρατώ τε, Πολύμνιά τ', Οὐρανίη τε,
Καλλιόπη θ'· ἡ δὲ περιφερεστάτη ἐστὶν ἁπασῶν.
Ἡ γὰρ καὶ βασιλεῦσιν ἅμ' ἀιδοίοισιν ὁπηδεῖ.
Ὅντινα τιμήσουσι Διὸς κοῦραι μεγάλοιο,
Γεινόμενόν τ' ἴδωσι διοτρεφέων βασιλήων,
Τῷ μὲν ὀπὶ γλώσσῃ γλυκερὴν χέουσιν ἀοιδήν,
Τοῦ δ' ἔπι τοι στόματος ῥεῖ μείλιχα· οἱ δέ τε λαοὶ
Πάντες ἐς αὐτὸν ὁρῶσι διακρίνοντα θέμιστας
Ἰθείῃσι δίκῃσι· ὁ δ' ἀσφαλέως ἀγορεύων,
Αἶψά τε καὶ μέγα νεῖκος ὀπιζομένως κατέπαυσε.
Τοὔνεκα γὰρ βασιλῆες ἐχέφρονες οὔνεκα λαοῖς
Βλαπτομένοις ἀγορῇφι μετάτροπα ἔργα τελέσσι
Ῥηϊδίως, μαλακοῖσι παραιφάμενοι ἐπέεσσιν.
Ἐρχόμενον δ' αὐτὰ ἄστυ, θεὸν ὡς ἱλάσκονται,
Αἰδοῖ μειλιχίῃ, μετὰ δὲ πρέπει ἀγερομένοισιν·
Οἷα τοι Μουσάων ἱερὴ δόσις ἀνθρώποισιν.
Ἐκ γὰρ Μουσάων καὶ ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος
Ἄνδρες ἀοιδοί ἔασιν ἐπὶ χθόνα καὶ κιθαρισταί·

Scimus mendacia multa dicere veris similia:
Scimus etiam, si voluerimus vera loqui.
Sic dixerunt filiæ Iouis magni veridicæ:
Et mihi sceptrum dederunt, lauri peruiridis ramum,
Decerpendum diuinum inspirarunt insuper mihi vocem
Diuinam, ita vt audirem tam futura, quàm præterita:
Et me iubebant celebrare beatorum genus sempiternorum, ἵνα κλεί- ομι.
Se verò primò semper decantare.
Sed quo mihi hæc circa quercum, aut circa petram?
Ergo Musas ordiamur, quæ Ioue patri
Canendo oblectant magnum animum in Olympo,
Memorantes & præsentia, & futura & præterita,
Voce concinantes: illarum verò indefessa fluit vox
Ab ore suauis: ridet autem domus patris
Iouis valde tonantis, dearum voce florida
Dispersa: resonant verò vertices niuosi Olympi,
Domúsque cœlum. hæ verò immortalem vocem emittẽtes,
Deorum genus venerandum, imprimis celebrant cantilenâ
Ab exordio, quos tellus & cœlum latum genuerunt,
Quique ex his prognati sunt dij, datores bonorum.
Secundò rursum Iouem deorum patrẽ, atque etiã virorum,
Incipientésque laudant deæ, & finiunt carmen,
Quàm sit præstantissimus deorum, & imperio maximus. κλέοντ.
Porrò & hominum genus, fortiúmque gigantum
Celebrantes oblectant Iouis mentem in Olympo.
Musæ Olympiades, filiæ Iouis ægida habentis:
Quas in Pieria Saturnio peperit patri mixta
Memoria, fertilitatis Eleutheris imperans:
Obliuionémque malorum, & solatium curarum:
Nouem enim ei noctes mixtus est prudens Iupiter,
Seorsim ab immortalibus sacrum lectum conscendens,
Sed cum iam annus exactus, circumuoluta verò essẽt tempora
Mensium decrescentium, diésque multi transacti essent,
Ipsa peperit nouem filias concordes, quibus carmen
Curæ est in pectoribus sectum animum habentibus.
Paululum à summo vertice niuosi cæli
Vbi ipsis splendidique chori, & ædes pulchræ.
Iuxta verò eas Gratiæ & Cupido domos habitant,
In conuiuiis: amabilémque per os vocem emittentes
Canunt, omniúmque leges, & mores pudicos
Immortalium celebrant, amabilem vocem emittentes.
Ipsæ tum ibant ad Olympum, læta voce pulchra
Immortali cantilenâ. vndique verò resonabat terra atra
Canentibus hymnos, circũdatus verò à pedibus strepitus exci-
Proficiscẽtium ad patrẽ suum, qui cœlo imperitat, (tabatur
Ipse habens tonitru, atque candens fulmen,
Strenuè victo patre Saturno, bene autem singula
Immortalibus disposuit simul, & indixit honores.
Hæc sane Musæ canebant, cœlestes domos tenentes,
Nouem filiæ, magno è Ioue prognatæ:
Clióque, Euterpéque Thaliáque, Melpomenéque,
Thersichoréque, Eratóque, Polymniáque, Vraniáque,
Calliopéque, hæc autem excellentissima est omnium:
Hæc enim & reges venerandos comitatur,
Quemcunque honorarunt sunt Iouis filiæ magnis,
In lucem editum, & aspexerint à Ioue nutritorum regum:
Huic quidem super linguam dulcem fundunt cantilenam:
Huius verba ex ore fluunt blanda: cæterum populi
Omnes ad ipsum respiciunt, discernentem ius
Rectis iudiciis: hic autem turè canté loquens,
Statim etiam magnam contentionem scitè diremit.
In hoc enim reges prudentes, quod populis
Damnum inferentibus in foro vicissitudinem rerum fa-
ciunt,
Facilè mollibus appellantes verbis.
Incedentem verò per cœtum populi deum veluti, placant.
Reuerentia blanda. omnes verò inter ipsos congregatos,
Tale Musarum ingens munus hominibus.
A Musis etenim & ex monitu ferente Apolline,
Vtri cantores sunt super terram, & citharœdæ:

Ex Ioue verò reges. ille verò beatus quencunque Musæ
Amant, suauis ei ab ore fluit vox.
Quòd si enim quis luctũ habẽs, recenti dolore, saucio animo
Tristetur, animo dolens, cæterum poëta
Musarum famulus, res claras priscorum hominum,
Laudibus vexerit, beatósque deos qui Olympum incolunt,
Statim hic rerũ animũ eius molestantũ obliuiscitur, nec dor
Meminit, quin cito deflexerũt eũ aliò dona dearũ. (lorum
Saluete nata Iouis, date verò amabilem cantilenam,
Celebrate quoq; immortaliũ diuinũ genus, semper existẽtiũ:
Qui Tellure prognati sunt, & Cœlo stellato,
Noctéque caliginosa, quos item salsus nutriuit Pontus.
Dicite insuper, vt primum dij & terra fuerint,
Et flumina & pontus immensus, æstu ferueus,
Astráque fulgentia, & cœlum latum superne:
Et qui ex his nati sunt dij, datores bonorum.
Vique opes diuiserint, & quod honores distinxerint,
Atque quod primũ multis implicatũ sphæris tenuerint cœlũ.
Hæc mihi dicite Musæ, cœlestes domos inhabitantes
Ab initio. & dicite quod nam primum fuerit illorum.
Primo omnium quidem Chaos fuit, at deinde
Tellus lato pectore prædita, omnũ fundamẽtũ solidũ semper
Immortalium qui tenent iuga niuosi Olympi,
Tartaráque tenebricosa in recessu terræ spaciosa:
Atque amor, qui pulcherrimus inter immortales deos,
Soluens curas & omnium deorum, & omnium hominum
Domat in pectoribus animum, & prudens consilium.
Ex Chao verò Erebúsque nigráque Nox eduisunt.
Nocte porro tam Aether quam Dies prognati sunt:
Quos peperit, vbi concepisset Erebo amore mixta.
Terra verò primum quidem genuit parem sibi
Cœlum stellis ornatum, ipsam totam obtegat,
Vtque esset beatis diis sedes tuta semper.
Genuit præterea montes altos, dearum gratas spelunceas
Nympharum, quæ habitant per montes concauos.
Atque etiam infrugiferum pelagus peperit vnda concitatum
Pontum, absque amore suaui. cæterum deinde
Cœlo concumbens, peperit Oceanum profundos vortices
Cœumq;, Creumq;, Hyperionémque, Iapetumq;, (habẽtẽ,
Theámque, Rheámque, Theminq;, Mnemosinémque,
Phœbenq; aurea corona insignem, Thetynq; amabilem
Hos verò post natu minimus natus est Saturnus vafer,
Acerrimus inter liberos. floridum autẽ odio prosequebatur
Porrò genuit & Cyclopes magnum cor habentes, (parentem.
Brontémque Steropémque & Argen forti animo præditum:
ἠ. Βρόντην τ', ἀστεροπήν. *Qui Ioui & tonitru dederunt, & fabricarunt fulmen.*
Hi sanè per alia dijs similes erant,
Vnus verò oculus, media positus erat fronte:
Cyclopes verò cognomento erant eò quòd ipsorum
Circularis oculus inerat fronti.
Robúrque & vires, & molimina erant in operibus.
Alij deinde è Tellure & Cœlo prognati sunt.
Tres filij, magni & præualidi, non nominandi,
Cottus, Briareúsque, Gygésque superba proles.
Quorum centum quidem manus ab humeris prominebant,
Inaccessæ: capita verò vnicuique quinquaginta
ἠ. Ἄπλατοι. *Ex humeris procreuerant, super robustos artus.*
Robur autem immensum, validum, magna in forma.
Quotquot enim Tellure & Cœlo procreati sunt,
Vehementissimi filiorum, suo verò infensi erant parenti
Ab initio: & hos quidem vt quisque primum nasceba-
tur,
Omnes occultauit, & ad lucem non submisit,
Terra in latebris. malo autem oblectabatur opere
Cœlum. ipsa verò intus ingemiscebat terra vasta,
Arctata: dolosam verò, malámque excogitauit artem.
Statim verò cum edidisset fœtum, ex cano adamante
Fabricauit magnam falcem, edixit verò charis liberis.
Dixit autem, sumta fiducia charo mœrens corde,
Filij mei & patris nefarij, si volueritis

Ἐκ Ἠ Διὸς, βασιλῆες, ὁ δ' ὄλβιος ὅντινα Μοῦσαι
Φιλέωσι· γλυκερὴ οἱ ἀπὸ στόματος ῥέει αὐδή.
Εἰ γάρ τις καὶ πενθὸς ἔχων νεοκηδὲς θυμῷ
Αἰζηται κραδίην ἀκαχημένος, αὐτὰρ ἀοιδὸς
Μουσέων θεράπων κλεῖα προτέρων ἀνθρώπων 100
Ὑμνήσῃ, μακάρας τε θεοὺς οἱ Ὄλυμπον ἔχουσιν,
Αἶψ' ὅγε δυσφροσύνων ὀλιγηδανέων, οὐδέ τ' ἐνηέων
Μέμνηται. ταχέως Ἠ παρέτραπε δῶρα θεάων.
Χαίρετε τέκνα Διός, δότε δ' ἱμερόεσσαν ἀοιδήν.
Κλείετε δ' ἀθανάτων ἱερὸν γένος αἰὲν ἐόντων, 105
Οἳ Γῆς ἐξεγένοντο καὶ Οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
Νυκτός Ἠ δ' ἠνοφερῆς, οὓς δ' ἁλμυρὸς ἔτρεφε πόντος.
Εἴπατε δ' ὡς τὰ πρῶτα θεοὶ καὶ γαῖα γένοντο,
Καὶ ποταμοὶ, καὶ πόντος ἀπείριτος οἰδ' ματι θύων,
Ἀστρά τε λαμπετόωντα, καὶ οὐρανὸς ἀμφὶς ὕπερθεν, 110
Οἵ τ' ἐκ τῶν ἐγένοντο θεοὶ, δωτῆρες ἐάων.
Ὡς τ' ἄφενος δάσαντο, καὶ ὡς τιμὰς διέλοντο,
Ἠδὲ καὶ ὡς τὰ πρῶτα πολύπτυχον ἔσχον Ὄλυμπον.
Ταῦτά μοι ἔννετε Μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
Ἐξ ἀρχῆς, καὶ ὅπισθ' ὅ, τι πρῶτον γένετ' αὐτάρ. 115
Ἠ τοι μὲν πρῶτιστα Χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα
Γαῖ' ἀρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου·
Ταρτάρά τ' ἠερόεντα μυχῷ χθονὸς ἀρυοδείης.
Ἠ δ' Ἔρος, ὃς κάλλιστος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι, 120
Λυσιμελὴς πάντων τε θεῶν πάντων τ' ἀνθρώπων,
Δάμναται ἐν στήθεσσι νόον ἠ, ἐσθλὸν βουλήν.
Ἐκ Χάος δ' Ἐρεβός τε μελαινά τε Νὺξ ἐγένοντο·
Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε ἠ Ἡμέρη ἐξεγένοντο,
Οὓς τέκε κυσαμένη, Ἐρέβει φιλότητι μιγεῖσα. 125
Γαῖα δέ τοι πρῶτον μὲν ἐγείνατο ἶσον ἑαυτῇ
Οὐρανὸν ἀστερόεντ', ἵνα μιν σκεπάοι πάντα κατὰ πόλιν,
Ὅφρ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἕδος ἀσφαλὲς αἰεί.
Γείνατο δ' ὄρεα μακρὰ, θεῶν χαρίεντας ἐναύλους
Νυμφέων, αἳ ναίουσιν ἀν' ὄρεα βκοσσήεντα. 130
Ἠδὲ ἠ ἀτρύγετον Πέλαγος τέκεν οἰδ ματι θύον,
Πόντον, ἄτερ φιλότητος ἐφιμέρου· αὐτὰρ ἔπειτα
Οὐρανῷ ἀνηνθεῖσα τέκ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην,
Κοῖόν τε, Κρεῖόν τ', Ὑπερίονά τ', Ἰαπετόν τε,
Θείαν τε, Ῥείαν τε, Θέμιν τε, Μνημοσύνην τε, 135
Φοίβην τε χρυσοστέφανον, Τεθύν τ' ἐρατεινήν.
Τοῖς δὲ μετ' ὀπλότατος γένετο Κρόνος ἀγκυλομήτης,
Δεινότατος παίδων· θαλερὸν δ' ἤχθηρε τοκῆα.
Γείνατο δ' αὖ Κύκλωπας, ὑβρίζοντας ἦτορ ἔχοντας,
Βρόντην τε, Στερόπην τε ἠ Ἀργὴν ὀβριμόθυμον, 140
Οἳ Ζηνὶ βροντὴν τ' ἔδοσαν, τεῦξάν τε κεραυνόν.
Οἳ δή τοι τὰ μὲν ἄλλα θεοῖς ὁμοήγυιοι ἦσαν,
Μοῦνον δ' ὀφθαλμὸς μέσσῳ ἐπέκειτο μετώπῳ.
Κύκλωπες δ' ὄνομ' ἦσαν ἐπώνυμον, οὕνεκ' ἄρα σφέων
Κυκλοτερὴς ὀφθαλμὸς ἑνὶ ἐστέκειτο μετώπῳ. 145
Ἰσχύς τ' ἠδὲ βίη ἠ μηχαναὶ ἦσαν ὅπ' ἔργοις.
Ἄλλοι δ' αὖ Γαίης τε ἠ Οὐρανοῦ ἐξεγένοντο,
Τρεῖς παῖδες μεγάλοι ἠ ὄβριμοι, οὐκ ὀνομαστοί,
Κόττος τε, Βριάρεώς τε, Γύγης τ', ὑβριστὰ τέκνα.
Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων εἴατο κρατεραὶ 150
Ἄπλαστοι, κεφαλαὶ δ' ἑκάστῳ πεντήκοντα
Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον, ὀλοὰ σθένεσσι μέλεσσιν.
Ἰσχὺς δ' ἄπλετος, κρατερὴ μεγάλῳ ἐν εἴδει.
Ὅσσοι γὰρ Γαίης τε ἠ Οὐρανοῦ ἐξεγένοντο,
Δεινότατοι παίδων, σφετέρῳ δ' ἤχθοντο τοκῆι 155
Ἐξ ἀρχῆς. ἠ τῷ μὲν ὅπως τις πρῶτα γένοιτο,
Πάντας ἀποκρύψασκε, ἠ ἐς φάος οὐκ ἀνίησκε,
Γαίης ἐν κεύθεσσι· κακῷ δ' ἐπιτέρπετο ἔργῳ
Οὐρανός, ἡ δ' ἐντὸς στοναχίζετο Γαῖα πελώρη,
Στεινομένη· δολίῃ Ἠ κακίῃ ἐπιφράσατο τέχνῃ. 160
Αἶψα δ' ποιήσασα γένος πολιοῦ ἀδάμαντος,
Τεῦξε μέγα δρέπανον, ἠ ἐπίφρασε παισὶ φίλοισιν.
Εἶπε δ' θαρσήσασα, φίλον τεπηνῶν ἦτορ,
Παῖδες ἐμοὶ ἠ πατρὸς ἀτασθάλου, αἴκ' ἐθέλητε

Πείθεσθαι

Πείθεσθαι, πατέρος γὰρ κακὴν τισαίμεθα λώβην 165
Ὑμετέρου· πρότερος γὰρ ἀεικέα μήσατο ἔργα.
Ὡς φάτο. τοὺς δ' ἄρα πάντας ἕλε δέος, οὐδέ τις ἀντῆν
Θάρσυνε. θαρσήσας δὲ μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης
Αὖ αὖτις μύθοισι προσηνέα μητέρα κεδνὴν,
Μῆτερ, ἐγώ κε τοῦτό γ' ὑποδρήσω θ' τελέσαιμι 170
Ἔργον, ἐπεὶ πατρός γε δυσωνύμου οὐκ ἀλεγίζω
Ἡμετέρου· πρότερος γὰρ ἀεικέα μήσατο ἔργα.
Ὡς φάτο. γήθησεν δὲ μέγα φρένα Γαῖα πελώρη.
Εἷσε δέ μιν κρύψασα λόχῳ· ἐνέθηκε δὲ χειρὶ
Ἅρπην καρχαροδόντα· δόλον δ' ὑπεθήκατο πάντα. 175
Ἦλθε δὲ Νὺξ ἐπάγων μέγας Οὐρανόν, ἀμφὶ δὲ Γαῖαν
Ἱμείρων φιλότητος ἐπέρχετο, καί ῥ' ἐταρύσθη
Πάντῃ, ὁ δ' ἐκ λοχεοῖο πάις ὠρέξατο χειρὶ
Σκαιῇ, δεξιτερῇ δὲ πελώριον ἔλλαβε ἅρπην,
Μακρήν, καρχαρόδοντα, φίλου δ' ἀπὸ μήδεα πατρὸς 180
Βωμηδὸν ἤκικε, πάλιν δ' ἐρρίψε φέρεσθαι
Ἐξόπιθεν· τὰ μὲν οὔ τι ἐτώσια ἔκφυγε χειρός·
Ὅσσα γὰρ ἐκ θάμβεος ἀπέσσυτο αἱματόεσσαι,
Πάσας δέξατο Γαῖα· περιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν,
Γείνατ' Ἐρινύς τε κρατερὰς, μεγάλους τε Γίγαντας, 185
Τάρχεσι λαμπομένους, δολιχ' ἔγχεα χερσὶν ἔχοντας,
Νύμφας τ' ἃς Μελίας καλέουσ' κατὰ πείρατα γαίης.
Μήδεά τ' ὡς τὸ πρῶτον ἀποτμήξας ἀδάμαντος
Κάββαλ' ὀπὶ Ἠπείροιο πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ,
Ὡς φέρετ' ἀμπέλαρος πολλὴν χρόνον, ἀμφὶ δὲ λευκὸς 190
Ἀφρὸς ἀπ' ἀθανάτου χροὸς ὤρνυτο. τῷ δ' ἐνὶ κούρη
Ἐθρέφθη. πρῶτον δὲ Κυθήροισι ζαθέοισιν
Ἐπλετο, ἔνθεν ἔπειτα περιῤῥυτὸν ἵκετο Κύπρον.
Ἐκ δ' ἔβη αἰδοίη καὶ ἐπήρατος· ἀμφὶ δὲ ποίαν
Ποσσὶν ὑπὸ ῥαδινοῖσιν ἀέξετο. τὴν δ' Ἀφροδίτην, 195
Ἀφρογενέαν τε θεὰν καὶ εὐστέφανον Κυθέρειαν
Κικλήσκουσι θεοί τε καὶ ἀνέρες, οὕνεκ' ἐν ἀφρῷ
Θρέφθη· ἀτὰρ Κυθέρειαν, ὅτι προσέκυρσε Κυθήροις·
Κυπρογενέα δ', ὅτι γένετο πολυκλύστῳ ἐνὶ Κύπρῳ·
Ἠδὲ φιλομμειδέα, ὅτι μηδέων ἐξεφανάνθη. 200
Τῇ δ' Ἔρως ἀμάρτησε, καὶ Ἵμερος ἕσπετο κοῦρος
Γενομένῃ τ' ἀπόροιθε θεῶν τ' ἐς φῦλον ἰόντι.
Τὴν τίμιν δ' ἐξ ἀρχῆς τιμὴν ἔχει, ἠδὲ λέλογχε
Μοῖραν τ' ἐν ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Παρθενίους τ' ὀάρους, μειδήματά τ', ἐξαπάτας τε, 205
Τέρψιν γλυκερήν, φιλότητά τε μειλιχίην τε.
Τοὺς δὲ πατὴρ Τιτῆνας ὀπίσσω κάλεσσεν,
Παῖδας νειπείων μέγας οὐρανὸς, οὓς τέκεν αὐτός.
Φάσκε δὲ πταίοντας ἀπαδανίῃ μέγα ῥέξαι
Ἔργον, τοῖο δ' ἔπειτα πίσιν κατέπιστον ἔσεσθαι. 210
Νὺξ δ' ἔτεκε συγκοιμηθεῖσα θεῇ Μόρον καὶ Κῆρα μέλαιναν,
Καὶ Θάνατον· τέκε δ' Ὕπνον, ἔπεκτε δὲ φῦλον ὀνείρων·
Οὔ τινι κοιμηθεῖσα θεὰ τέκε Νὺξ ἐρεβεννή.
Δεύτερον αὖ Μῶμον, καὶ Οἰζὺν ἀλγινόεσσαν,
Ἑσπερίδας θ' αἷς μῆλα πέρην κλυτοῦ Ὠκεανοῖο 215
Χρύσεα καλὰ μέλουσι, φέρουσί τε δένδρεα καρπόν.
Καὶ Μοίρας, καὶ Κῆρας ἐγείνατο νηλεοποινοὺς,
Κλωθώ τε, Λάχεσίν τε, καὶ Ἄτροπον· αἵ τε βροτοῖσι
Γεινομένοισι δίδουσιν ἔχειν ἀγαθόν τε κακόν τε,
Αἵτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραβάσιας ἐφέπουσαι 220
Οὐδέποτε λήγουσι θεαὶ δεινοῖο χόλοιο,
Πρίν γ' ἀπὸ τῷ δώσουσι κακὸν ὅστις ἁμαρτῇ.
Τίκτε δὲ καὶ Νέμεσιν, πῆμα θνητοῖσι βροτοῖσι,
Νὺξ ὀλοή· μετὰ τὴν δ' Ἀπάτην τέκε καὶ Φιλότητα,
Γῆρας τ' ὀλοφύρον καὶ Ἔριν τέκε καρτερόθυμον· 225
Αὐτὰρ Ἔρις συγερὴ τέκε μὲν Πόνον ἀλγινόεντα,
Λήθην τε Λιμόν τε καὶ Ἄλγεα δακρυόεντα.
Ὑσμίνας τ' Φόνους τε, Μάχας τ', Ἀνδροκτασίας τε,
Νείκεά τε, Ψευδέας τε λόγους, Ἀμφιλογίας τε,
Δυσνομίην, Ἄτην τε, συνήθεας, ἀλλήλοισιν· 230
Ὅρκον θ', ὃς δὴ πλεῖστον ὀπιζομένοις ἀνθρώποις
Πημαίνει, ὅτε κέν τις ἑκὼν ὀπίορκον ὀμόσσῃ.
Νηρέα τ' ἀψευδέα καὶ ἀληθέα γείνατο Πόντος·

Pavêre, patris malam vlciscemur contumeliam.
Vestri prior enim sæua machinatus est opera.
Sic dixit. illos verò omnes inuasit metus, neq; quisquã illorũ
Loquutus est. cõfirmato animo tandẽ magnus Saturnus ver-
Econtra verbis compellauit matrem castam: (sutus
Mater, ego certè hoc in me recipiens peragam.
Facinus. patrem enim inauspicatum nihil curo
Nostrum: prior enim sæua meditatus est opera.
Sic dixit. gauisa est autem valde animo Tellus ingens.
Collocauit autem ipsum celans in insidiis. indidit verò ma-
Falcem asperis dentibus: dolo autem instruxit omni. (nũ
Venit autem nocte adducens magnum Cœlũ. vndiq; verò
Cupiens amorem imminebat, & sanè extentum est (Terræ
Passim: cum ex insidiis filius prehendit manu
Sinistra, dextra verò immanem cepit falcem,
Longam, asperos dentes habentem, charisq; genitalia patris
Festinanter demessuit, rursũmque abiecit, vt ferrentur
Ponè. illa quidem non incassum elapsa sunt manu.
Quotquot enim guttæ proruperunt cruentæ,
Omnes suscepit Terra. circumuolutis autem annis,
Produxit Erinnyes validas, magnósque Gigantes,
Armis nitentes, longas hastas manibus tenentes:
Nymphasq; quas Melias vocant. super immensam terram.
Testiculisque vt prius resectis, adamantem
Deiecit circa Epirum vndis agitatum in pontum.
Sic ferebantur per pelagus longo tẽpore. circũcirca verò alba
Spuma ab immortali corpore ferebatur, in quo puella
Innutrita est. primum verò ad Cytheras diuinas
Vehebatur, inde dum circumflua perlata est ad Cyprum.
Prodiit vero venerandaformosa dea. circum vero
Pedibus sub mollibus herba crescebat: Aphrodiden. a. ipsam
Spuma prognatã deã, & decorã pulchris sertis Cytheream
Nominant tam dij quàm homines: eò quòd in spuma
Nutrita est: sed Cytheream, quod appulit Cytheris:
Cyprigenam verò quod nata est vndosa in Cypro.
Atque amantem genitalia, quia ex genitalibus emersit.
Hanc Amor comitatus est, & Desiderium sequebatur pul-
Natam primum, & deorum ad cœtum euntem. (chrum;
Hunc verò ab initio honorem habet, atque sortita est,
Partem inter homines & immortales deos,
Virgineas confabulationes, & risus & deceptiones,
Oblectationémque suauem, & amicitiam, blandiásque.
Pater verò Titanes cognomento vocabat,
Filios obiurgans, magnum Cœlum, quos genuit ipse:
Dictitabat porrò, nocentes ex proterua magnum patrasse
Facinus, cuius deinceps vltio in posterum futura sit.
Nox præterea peperit odiosum Fatum, & Parcam atram,
Et mortem peperit etiã Somnũ, peperit verò agmẽ Somniorũ:
Non vlli condormiens dea peperit: Nox obscura
Rursum postea, Momum & Aerumnam dolore plenam;
Hesperidésque, quibus mala vltra inclytum Oceanum
Aurea pulchra curæ sunt, ferentésque arbores fructus:
Et fatales deas, & Parcas genuit immites,
Clotóque, Lachesinq; & Atropon. quæ mortalibus
Editis dant habendum bonúmque malúmque,
Quæq; hominũmque & deorum delicta insequentes, cani:
Nunquam desinunt deæ à vehementi ira,
Priusquã repẽderint alicui malũ nuncũ, quisquis peccarit:
Peperit præterea & Nemesin, nocumẽtũ mortalib. hominib:
Nox perniciosa. post hãcque Fraudem enixa est, & Amicitiam
Seniumq; noxium, & Contentionem peperit pertinacem.
Ceterùm Cõtentio odiosa peperit quidem laborem molestũ;
Oblitionémque. Pestémque, & Dolores lacrymabiles,
Pugnásque, Cædésque prælia, stragésque virorum,
Iurgiáque, mendacésque sermones, disceptationésque;
Licentiam, Noxámque familiares inter sese:
Iuramentũmque, quod plurimum terrestres homines
Ledit, quando quispiam volens peierauerit.
Nereumq; vlienum à mendacio, & veracem genuit Pontus;

Maximum natu filiorum. sed vocant senem,
Eo quòd verus atque placidus, nec iuris & aquis
Obliuiscitur, sed iusta & mansueta consilia nouit.
Deinde rursum Thaumantem magnum & fortem Phorcyn
Terra commistus, & Ceto pulchris genis praditam:
Eurybiámque adamantis in pectore animum habentem.
Ex Nereo porrò prognati sũt perquà amabilis soboles dearũ
Ponto in infructuoso, & Doride pulchricoma,
Filia Oceani, perfecti fluuij,
Protóque, Eucratéque, Suóque Amphitritéque,
Eudoráque, Theetísque, Galenéque, Glaucéque,
Cymothoë, Spióque velox, Thaliáque iucunda,
Et Melita amabilis, & Eulimene, & Agaue,
Pasitheáque, Eratóque, & Eunice roseis cubitis,
Dotóque, Protóque Pherusáque, Dynamenéque,
Neseáque & Actaea, & Protomedia:
Doris, & Panope, & speciosa Galatea:
Hippothoëq, lepida, & Hipponoë roseis vlnis predita:
Cymodocéque, quæ fluctus in obscuro ponto,
Et flatus diuinorum ventorum, vnà cum Cymatolege
Facile mitigat, & pulchros talos habente Amphitrite:
Cymóque, Eionéque, pulchréque coronata Halimede:
Glauconoméque renidens, & Pontoporia:
Liagoréque, & Euagore, & Laomedia:
Polynoméque, & Autonome, & Lysianassa,
Euarnéque tam indolis grata, quàm inculpatæ formæ
Et Psamathe decora corpore, diuináque Menippe:
Nesóque, Eupompéque, Themisóque, Pronoëq:
Nemertésque, quæ patris habet animum immortalis.
Hæ quidem ex Nereo inculpato procreatæ sunt,
Filiæ quinquaginta, inculpata opera callentes.
Thaumas verò Oceani profundifluis filiam
Duxit Electram. hæc autem celerem peperit Iriam,
Pulchricomásque Harpias, Aellóque, Ocypeténque,
Quæ ventorum flumina & auis assequuntur
Pernicibus alis: in cœlo enim diligentes volitant.
Phorcyi post hæc Ceto Graas peperit, pulchris genis
A parta canas, quas ob id Graas vocant (praditas,
Immortaléque, dijs, humique incedentes homines.
Pephredóque pulchro peplo, Enyóque croceo peplo,
Gorgonésque quæ habitant vltra celebrem Oceanum
In extrema parte ad noctem: vbi Hesperides arguta,
Sthenóque, Euryaléque, Medusáque grauia perpessa.
Ipsa erat mortalis: ast aliæ immortales, & senio nõ obnoxiæ
Duæ. cum vna verò concubuit cærulea cæsarie Neptunus
In molli prato & floribus vernis,
Mixtus Callirhoa filia nobilis Oceani.
Eius autem cùm Perseus caput amputasset,
Promiscuit Chrysaor magnus, & Pegasus equus.
Huic quidem cognomẽtum erat, quòd Oceani apud fontes
Natus esset: cæterũ hic ensem aureũ tenebat manibus charis
Et ille quidem cum auolasset, relicta terra matre malorum,
Peruenit ad immortales, Iouis verò in domibus habitat,
Tonitrúque & fulgur ferens Iouis prudenti.
Chrysaor porrò genuit tricipitem Geryonem.
Illum quidem armis exuit vis Herculana,
Boues apud flexipedes, circumflua in Erythia,
Die illo cùm boues egit latas frondes habentes
Tirynthum in sacram emensus iter Oceani,
Orthóque interfecto, & bubulco Eurytione,
Stabulo in obscuro, vltra inclytum Oceanum.
Ipsa insuper peperit aliud ingens, perplexum, nihil simile
Mortalibus hominibus, neque immortalibus diis,
Specu in concauo, diuinam animo infracto Echidnam,
Dimidio nympham, limis oculis pulchris genis,
Dimidia item parte ingentem serpentem horrendúmque,
magnúmque,
Varium crudiuorum, diuinæ sub cauernis terræ.
Illic verò ei specus est in imo, caua sub petra,
Procul ab immortalibúsque diis, mortalibúsque hominibus.

Πρεσβύτατον παίδων· αὐτὰρ καλέουσι γέροντα,
Οὕνεκα νημερτές τε καὶ ἤπιος· οὐδὲ θεμιστέων 135
Λήθεται, ἀλλὰ δίκαια καὶ ἤπια οἶδεν ἑῇσι.
Αὖτις δ' αὖ Θαύμαντα μέγαν, καὶ ἀγλαόωρα Φόρκυν,
Γαίῃ μισγόμενος, καὶ Κητὼ καλλιπάρηον,
Εὐρυβίην τ' ἀδάμαντος ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἔχοντα.
Νηρῆος δ' ἐγένοντο μεγήκετα τέκνα θεάων, 240
Πόντῳ ἐν ἀτρυγέτῳ, καὶ Δωρίδος ἠυκόμοιο,
Κούρης Ὠκεανοῖο τελήεντος ποταμοῖο,
Πρωτώ τ' Εὐκράντη τε, Σαώ τ', Ἀμφιτρίτη τε,
Εὐδώρη τε, Θέτίς τε, Γαλήνη τε, Γλαύκη τε,
Κυμοδόκη, Σπειώ τε, ἠδὲ Θαλίη τ' ἐρόεσσα· 245
Καὶ Μελίτη ἡδεῖα, καὶ Εὐλιμένη, καὶ Ἀγαυή,
Πασιθέη τ', Ἐρατώ τε, καὶ Εὐνείκη ροδόπηχυς,
Δωτώ τε, Πρωτώ τε, Φέρουσά τε, Δωναίη τε,
Νησαίη τε, καὶ Ἀκταίη, καὶ Πρωτομέδεια·
Δωρὶς, καὶ Πανόπη, καὶ ἀμύμων Γαλάτεια· 250
Ἱππωδόκη τ' ἐρόεσσα, καὶ Ἱππονόη ῥοδόπηχυς·
Κυμοδόκη θ', ἣ κύματ' ἐν ἠερόεντι πόντῳ
Πνοιάς τ' ἠδ' ἀέλλας ἀήσυρον, σὺν Κυματολέγῃ,
Ῥεῖα τορύνει, καὶ εὐσφύρῳ Ἀμφιτρίτῃ·
Κυμώ τ', Ἠιόνη τε, εὐστέφανος θ' Ἁλιμήδη· 255
Γλαυκονόμη τε φιλομμειδής, καὶ Ποντοπόρεια·
Λειαγόρη τε, καὶ Εὐαγόρη, καὶ Λαομέδεια·
Πυλωνόμη τε, καὶ Αὐτονόη, καὶ Λυσιάνασσα,
Εὐάρνη τε φυήν τ' ἐρατὴ καὶ εἶδος ἄμωμος.
Καὶ Ψαμάθη χαρίεσσα δίας, δίη τε Μενίππη· 260
Νηνώ τ', Εὐπομπή τε, Θεμιστώ τε, Προνόη τε,
Νημερτὴς θ', ἣ πατρὸς ἔχει νόον ἀθανάτοιο.
Αὗται μὲν Νηρῆος ἀμύμονος ὀξυφρόντος
Κοῦραι πεντήκοντα, ἀμύμονα ἔργ' εἰδυῖαι.
Θαύμας δ' Ὠκεανοῖο βαθυῤῥείταο θύγατρα 265
Ἠλέκτρην ἠνάγκασε· τὴ δ' ὠκείαν τέκεν Ἶριν,
Ἠύκομοις θ' ἁρπυίας, Ἀελλώ τ', Ὠκυπέτην τε,
Αἵ ῥ' ἀνέμων πνοιῇσι καὶ οἰωνοῖς ἅμ' ἕπονται,
Ὠκείης πτερύγεσσι· μετάλσονται γὰρ ἄκροι.
Φόρκυϊ δ' αὖ Κητὼ Γραίας τέκε καλλιπαρήους, 270
Εκ γένετ' ἠμυετῆς πολιάς, τὰς δὴ Γραίας καλέουσιν
Αθανατοί τε θεοὶ, καὶ ἐρχόμενοί τ' ἄνθρωποι.
Πεφρηδώ τ' εὐπέπλον, Ἐνυώ τε κροκόπεπλον,
Γοργούς θ' αἳ ναίουσι πέρην κλυτοῦ Ὠκεανοῖο,
Ἐσχατιῇ πρὸς νυκτός· ἵν' Ἑσπερίδες λιγύφωνοι, 275
Σθενώ τ', Εὐρυάλη τε, Μέδουσά τε, λυγρὰ παθοῦσα.
Ἡ μὲν, ἔην θνητή, αἱ δ' ἀθάνατοι καὶ ἀγήρως
Αἱ δύο· τῇ δ' μιν παρὲξ ἄτο Κυανοχαίτης,
Ἐν μαλακῷ λειμῶνι, καὶ ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι,
Μιχθεὶς Καλλιρόῃ κούρῃ κλυτοῦ Ὠκεανοῦο. 280
Τῆς δ' ὅτε δὴ Περσεὺς κεφαλὴν ἀπεδειροτόμησεν,
Ἐξέθορε Χρυσάωρ τε μέγας, καὶ Πήγασος ἵππος.
Τῷ μὲν ἐπωνυμίη τοῦνεκ', ὅτ' ἄρ' Ὠκεανοῦ ἐπὶ πηγὰς
Γείνετο· ὅ δ' ἄορ χρύσειον ἔχων μετὰ χερσὶ φίλῃσι,
Χ' ὁ μὲν ἀπὸ δ' ἔπτατο, λιπὼν χθόνα μητέρα μήλων, 285
Ἱκετ' ἐς ἀθανάτους· Ζηνὸς δ' ἐν δώμασι ναίει,
Βροντήν τε στεροπήν τε φέρων Διὶ μητιόεντι.
Χρυσάωρ δ' ἔτεκε τρικάρηνον Γηρυονῆα·
Τὸν μὲν ἄρ' ὀξυόεσσα βίη Ἡρακλείη,
Βοῦς τὰρ εἰλιπόδων, περὶ ῥοῦν Ἠερίδανον εἰν Ἐρυθείῃ· 290
Ἤματι τῷ ὅτε περ βοῦς ἤλασεν ἀρημεταόνας,
Τίρυνθ' εἰς ἱερήν, διαβὰς πόρον Ὠκεανοῖο,
Ὀρθόν τε κλείτας, καὶ βουκόλον Εὐρυτίωνα,
Σταθμῷ ἐν ἠερόεντι, παρὲξ κλυτοῦ Ὠκεανοῖο.
Ἡ δ' ἔτεκ' ἄλλο πέλωρον, ἀμήχανον, οὐδὲν ἐοικὸς 295
Θνητοῖς ἀνθρώποις οὐδ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Σπῆϊ ἐνὶ γλαφυρῷ, θείην κρατερόφρονα Ἔχιδναν,
Ἡμισυ μὲν νύμφην ἐλικώπιδα, καλλιπάρῃον,
Ἡμισυ δ' αὖτε πέλωρον ὄφιν, δεινόν τε μέγαν τε,
Ποικίλον, ὠμηστήν, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης. 300
Ἔνθα δέ οἱ πατρώιον ἐστί τε δῶ τε, κοίλῃ ὑπὸ πέτρῃ,
Τηλοῦ ἀπ' ἀθανάτων τε θεῶν θνητῶν τ' ἀνθρώπων·

Ἐνθ' ἄρα οἱ δώσουσι θεοὶ κλυτὰ δώματα ναίειν.
Ἡ δ' ἔρυτ' ἐν Ἀρίμοισιν ὑπὸ χθόνα λυγρὴ Ἐχιδνα,
Ἀθάνατος νύμφη καὶ ἀγήρα Θ ἤματα πάντα. 305
Τῇ δ' Τυφάονα φασὶ μιγήμεναι ἐν φιλότητι,
Δεινόν θ' ὑβριστὴν ἄνεμον, ἐλικωπίδι κούρῃ.
Ἡ δ' ὑποκυσαμένη μίμνε, τέκετο κρατερόφρονα τέκνα.
Ὄρθον μὲν πρῶτον κύνα γείνατο Γηρυονῆι·
Δεύτερον αὖτις ἔπειτα ἀμήχανον, οὔπι φατειόν, 310
Κέρβερον, ὠμηστήν, αὐδὴν χαλκεόφωνον,
Πεντηκοντοκάρηνον, ἀναιδέα τε κρατερόν τε·
Τὸ τρίτον, Ὑδρίην αὖτις ἐγείνατο, λυγρὰ εἰδυῖαν,
Λερναίην, ἣν τρέφε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
Ἄπληστον κοτέουσα βίῃ Ἡρακληείῃ. 315
Καὶ τὴν μὲν Διὸς υἱὸς ἐν ἀρήματι πηλέϊ χαλκῷ
Ἀμφιτρυωνιάδης, σὺν ἀρηΐφιλῳ Ἰολάῳ,
Ἡρακλέης, βουλῇσι Ἀθηναίης ἀγελείης.
Ἡ δ' Χίμαιραν ἔπεκτα, πνείουσαν ἀμαιμάκετον πῦρ,
Δεινήν τε μεγάλην τε, ποδώκεά τε κρατερήν τε. 320
Τῆς δ' ἦν τρεῖς κεφαλαί· μία μὲν, χαροποῖο λέοντος·
Ἡ δ' Χιμαίρης· ἡ δ', ὄφιος κρατεροῦ δράκοντος·
Πρόσθε λέων, ὄπιθεν δ' δράκων, μέσση δ' Χίμαιρα,
Δεινὸν ἀποπνείουσα πυρὸς μένος αἰθομένοιο.
Τὴν μὲν Πήγασος εἷλε καὶ ἐσθλὸς Βελλεροφόντης. 325
Ἡ δ' αὖ Σφίγγ' ἐλοιὴν τέκε, Καδμείοισιν ὄλεθρον,
Ὀρθῷ ὑπὸ μιν θεῖσα· Νεμειαῖόν τε λέοντα,
Τόν ῥ' Ἥρη θρέψασα Διὸς κυδρὴ παράκοιτις,
Γουνοῦσιν κατέναιον Νεμείης, πῆμ' ἀνθρώποις.
Ἐνθ' ἄρ' ὅγ' οἰκίων, ἐλεφαίρετο φῦλ' ἀνθρώπων, 330
Κεκραγέων ἡρῴοιο Νεμείης ἠδ' Ἀπέραντος·
Ἀλλά οἱ ἐς ἐδάμασσε βίης Ἡρακληείης.
Κητὼ δ' ὀπλότατον, Φόρκυϊ φιλότητι μιγεῖσα,
Γείνατο, δ' φὺν ὄφιν, ὃς ἐρεμνῆς κεύθεσι γαίης,
Πείρασιν ἐν μεγάλοις παγχρύσεα μῆλα φυλάσσει. 335
Τοῦτο μὲν ἐκ Κητοῦς καὶ Φόρκυος ἠδ' ὄφις.
Τηθὺς δ' Ὠκεανῷ ποταμοὺς τέκε δινήεντας,
Νεῖλον τ', Ἀλφειόν τε, καὶ Ἠριδανὸν βαθυδίνην,
Στρυμόνα, Μαίανδρόν τε, καὶ Ἴστρον καλλιρέεθρον,
Φάσιν τε, Ῥῆσόν τ', Ἀχελῷόν τε ἀργυροδίνην. 340
Νέσσον τε, Ῥόδιόν τε, Ἀλιάκμονά τ', Ἐπτάπορόν τε,
Πρηΐκοπόν τε, καὶ Αἶσηπον, δῖόν τε Σιμοῦντα,
Πηνειόν τε, καὶ Ἕρμον, ἐυῤῥείτην τε Κάϊκον,
Σαγγάριόν τε μέγαν, Λάδωνά τε, Παρθένιόν τε,
Εὐηνόν τε, καὶ Ἀρδῆσκον, δῖόν τε Σκάμανδρον. 345
Τίκτε δ' θυγατέρων ἱερὸν γένος, αἳ κατὰ γαῖαν
Ἄνδρας κουρίζουσιν, Ἀπόλλωνι ξὺν ἄνακτι,
Καὶ ποταμοῖς· ταύτην δ' Διὸς πάρα μοῖραν ἔχουσι,
Πειθώ τ', Ἀδμήτη τε, Ἰανίρη τ', Ἠλέκτρη τε,
Δωρίς τε, Πρυμνώ τε, καὶ Οὐρανίη θεοειδής, 350
Ἱππώ τε, Κλυμένη τε, Ῥοδόπη τε, Καλλιρόη τε,
Ζευξώ τε, Κλυτίη τε, Ἰδυῖά τε, Πασιθόη τε,
Πλεξαύρη τε, Γαλαξαύρη τ', ἐρατή τε Διώνη,
Μηλόβοσις τε, Θόη τε, καὶ εἰδυῖα Πολυδώρη·
Κερκηίς τε φυὴν ἐρατὴ, Πλουτώ τε βροτῶπις, 355
Πρωνὶς τ', Ἰάνειρά τ', Ἀχαιίη τε, Ξάνθη τε,
Πεδάιη τ' ἐρέεσσα, Μενεσθώ τ', Εὐρώπη τε,
Μητίς τ', Εὐρυνόμη τε, Τελεστώ τε Κεραόπεπλος·
Κρεῖδή τ', Ἀσία τε, καὶ ἱμερόεσσα Καλυψώ·
Εὐδώρη τε, Τύχη τε, καὶ Ἀμφιρὼ, Ὠκυρόη τε. 360
Καὶ Στὺξ, ἣ δὴ σφέων περιφερεστάτη ἐστὶν ἁπάντων.
Αὗται δ' Ὠκεανοῦ καὶ Τηθύος ἐξεγένοντο
Πρεσβύτατοι κοῦραι. πολλαὶ γὰρ μὲν εἰσὶ καὶ ἄλλαι.
Τρεῖς γὰρ χίλιαι εἰσὶ τανύσφυροι Ὠκεανίναι,
Αἳ ῥα πολυσπερέες γαῖαν καὶ βένθεα λίμνης 365
Πάντῃ ὁμῶς ἐρέπουσι, θεάων ἄγλαα τέκνα.
Τόσσοι δ' αὖδ' ἕτεροι ποταμοὶ κελαδεινὰ ῥέοντες,
Υἱέες Ὠκεανοῦ, τοὺς γείνατο πότνια Τηθύς·
Τῶν ὄνομ' ἀργαλέον πάντων βροτὸν ἄνδρα ἑείσαι,
Οἱ δ' ἔκασοι ἴσασιν* οἳ αὐ θεινὰ ναιετάουσι. 370
Θεία δ' Ἠέλιόν τε μέγαν, λαμπρόν τε Σελήνην,

Ibi sanè ei destinarunt dij inclytas domos incolere.
Atque coërcebatur in Arimis sub terra tetra Echidna,
Immortalis nympha, & senio illæsa perpetuo.
Huic Typhaonem aiunt mixtum esse amore,
Vehementem & violentum ventum, lumis oculis contuenti,
Illa verò grauida facta, peperit fortes filios,
Ortum quidem primo canem peperit Geryoni.
Iterum secundo edidit partu immensum, minime effabilem,
Cerberum crudivorum Plutonis canem ærea voce,
Quinquaginta capitum, impudentemq; fortémque
Tertio, hydram genuit odiosa edoctam.
Lernæam quam enutriuit dea albis vlnis Iuno,
Insatiabiliter indignans virtuti Herculanæ.
Ac illam quidem Iouis filius, occidit sano ferro
Amphytrioniades, cum bellicoso Iolao,
Hercules ex consilijs Minerua pradatricis.
Tum ipsa Chimæra peperit, spiramentem terribilem ignem.
Truncémque, magnámque, pernicémque, validámque.
Illi erant tria capita: vnum quidem terribilis leonis,
Alterum capellæ, tertium verò serpentis v. busti draconis.
A fronte leo, pone verò serpens, media vero capra:
Horrendè efflans ignis robur ardentis.
Hanc quidem Pegasus cepit, & strenuus Bellerophontes.
Illa sane Sphingen exitialem peperit, Cadmeis perniciem,
Ab Ortho subacta: Nemeúmque leonem,
Quem Iuno cum enutriuisset Iouis veneranda vxor,
In locis fertilibus collocauit Nemea, cladem hominibus.
Ibi sanè hic commorans decipiebat tribus hominum,
Imperans cauernosa Nemea atque Apesanti.
Sed ipsum robur domuit virtutis Herculanæ.
Ceto verò minimum natu, cum Phorco amori indulgens,
Peperit grauem serpentem, qui obscure latibulis terræ,
Finibus in amplis, prorsus aurea mala custodit.
Hoc quidem Ex Ceto & Phorco genus est.
Tethis autem Oceano fluuina peperit verticosa,
Nilúmque, Alpheúmque, & Eridanum profundos vortices habentem,
Strymonem, Meandrúmque, & Istrum pulchrifluum,
Phasimq;, Rhesumq;, Achelouum limpidum,
Nessumq;, Rhodiumq;, Haliacmonémque, Heptaporúmq;
Granicúmque, & Aesapum, diuinúmque Simoëntem,
Peneúmque, & Hermum, amænéque fluentem Caicum,
Sangariúmque magnum, Latonémque, Parthenúmque,
Euenúmque, & Ardescum, diuinúmque Scamandrum.
Peperit quoque filiarum sacrum genus, quæ per terram
Viros à teneris educant, vnà cum Apolline rege,
Et fluminibus. hanc verò à Ioue sortem habent,
Pithoq;, Admetéque, Ianthéque, Electráque,
Doríque, Prymnóque, & Urania forma deam referens,
Hippóque, Clymenéque, Rhodidque, Calirhoëq;
Zeuxóque, Clytiéque, Idyiáque, Pasithoëq;
Plexauréque, & Galaxaure, amabilisque Dione,
Melobosisq;, Thoëq;, & venusta Polydora,
Cerceísque indole amabilis, Plutóque bonitas oculis,
Perseisque, Ianiráque, Acastéque, Xanthéque,
Petradque lepida, Menesthóque, Européque,
Metisque & Eurynome, Telestóque croceo peplo
Crisseisque Asidque, & blanda Calypso,
Eudoréque, Tychéque, & Amphiro, Ocyroëq;,
Et Styx, quæ ipsarum excellentissima est omnium.
Atque hæ Oceano & Tethyde prognatæ fuere,
Grandiores natu filiæ. multæ quidem sunt & aliæ,
Ter mille enim sunt celeres filiæ Oceani.
Quæ sanè dispersæ terram & profunditates lacus,
Passim pariter incoluni, dearum splendida proles.
Tot rursus alij fluuij, cum strepitu fluentes,
Filij Oceani, quos peperit veneranda Tethys.
Quorum nomina difficile omnium mortalem virũ proloquis
Sed singulatim nouerunt, quotquot circum habitant. κ. ἕκαστοι Θ.
Thia præterea Solémque magnum, lucentémque Lunam,

Aurorámque quæ omnibus terrestribus lumen præbet,
Immortalibúsque diis, qui cœlum latum tenent,
Genuit, congressa cum Hiperione in amore.
Crióque Eurybia peperit, per amorem mixta,
Astræumq; magnum, Pallantémque, præstantissima dearum:
Persenq;, qui omnes præcellebat peritia.
Astræo verò aurora ventos peperu magnanimos,
Argesten, Zephyrum, Boream rapidum,
Et Notum, in amore deæ cum dea congressa.
Post hos stellum genuit Lutiferum mane genita,
Astráque fulgentia, quibus cœlum cinctum est.
Styx verò peperit Oceani filia, Pallantis mixta,
Zelum & Nicen pulchros tales habentem in ædibus.
Et Robur, atque Vim, præclaros genuit filios:
Quibus non est seorsim à Jove domus, nec ulla sedes,
Neque via, quà non illis deus præit:
Sed semper apud Jouem graniter tonantem sedem habent:
Sic enim consuluit Styx incorruptibilis Oceanis
Die illo, quando omnes Olympius fulgurator
Immortales vocauit deos ad altum cœlum. (nes pugnet,
Dixit autem, quod quisquis una secum deorum cõtra Ti-
Non cariturus sit muneribus, sed honorem quemque
Habiturum, quem antea inter immortales deos.
Illum etiam dixit qui honoris expers fuerit sub Saturno, atque immunis,
Ad honores ac præmia ascensurum, ut fas est.
Venit autem prima Styx incorruptibilis ad Olympum
Cum suis filiis, chari per consilia patris.
Ipsam verò Iupiter honorauit, eximia quoque dona dedit.
Ipsam enim constituit deorum magnum ut sit iuramentum.
Filios autem, diebus omnibus sui cohabitatores ut sint.
Similiter etiam omnibus perpetuo, sicut pollicitus est,
Perfecit. ipse autem præpotens est, atque regem agit.
Phœbe porrò Cœi genialem venit ad lectum.
Grauida verò facta deinde dei amore,
Latonam cæruleo peplo peperit blandam semper,
Mitem hominibus atque immortalibus diis.
Suauem ab initio, in primis hilarem intra Olympum.
Genuit insuper Asteriam claram, quam olim Perses
Duxit in domum amplam, chara ut vocetur vxor.
Illa iterum grauidata, Hecatem peperit, quam super omnes
Iupiter Saturnius in pretio habuit. dedit verò ei splendida (dona,
Partem ut habeat terraq; & infrugiferi maris.
Imo etiam stelligero à cœlo sortita est honorem,
Immortalibúsque dijs veneranda est maxime.
Etenim nunc si cui aliquis terrestrium hominum,
Faciens sacra honesta ex lege expiat,
Inuocat Hecaten: ingens verò eum sequitur honor
Facillimè, cuius benevola dea susceperit preces,
Et illi diuitias largitur: nam facultas ipsi adest.
Quotquot enim Terra Cœlóque prognati sunt,
Et honorem sorte acceperunt, istorum habet sortem omnium,
Neque quicquam ipsi Saturnius per vim ademit, neque pri-
Quæcunque sortita est Titanes inter priores deos: (uauit.
Sed habet, sicut prius ab initio facta est distributio.
Nec quia vnigenita, minorem dea sortita est honorem,
Et præmium tam in terra ac cœlo, quàm in mari:
Sed insuper multo maius quando Iupiter honorat ipsam.
Cui verò voluerit magnificè præsto est, atque iuuat.
Ibi tum in foro inter homines eminet, quem ipsa voluerit.
Quando verò ad bellum perdens viros armantur
Viri, tum dea adest quibus voluerit,
Victoriam cupidè ut præbeat, & laudem porrigat.
Inque iudicio regibus venerandis assidet.
Bona insuper quando viri in certamine colluctantur,
Ibi dea & illis præsto est atque iuuat.
Qui verò vicerit virtute & robore, pulchrum præmium
Facile fert, lætúsque progenitoribus gloriam dat.
Commoda item equitibus quæ adstet quibus voluerit:
Et his qui glaucum mare tempestuosum secant,

Ἠώ τ' ἠ πάντεσσιν ὁπηχθονίοισι φαείνει,
Ἀθανάτοις τε θεοῖς τοι οὐρανὸν ἀμφιβεβήκασι,
Γείνατ', ἐν φιλότητι θεὸς θεῷ ἐν μίξαντες.
Κεῖός τ' Εὐρυβίη τέκετο φιλότητι μιγεῖσα,
Ἀστραῖός τε μέγας, Πάλλαντά τε, δῖα θεάων·
Πέρσην τ', ὃς καὶ πᾶσι μετέπρεπεν ἰδμοσύνῃσιν.
Ἀστραίῳ δ' Ἠὼς ἀνέμους τέκε καρτερόθυμους,
Ἀργέστην, Ζέφυρον, Βορέην τ' αἰψηρὸν ἀέλλην,
Καὶ Νότον, ἐν φιλότητι θεῷ θεὰ δυνηθεῖσα.
Τοὺς δ' μετ' ἀστέρα τέκτε ἑωσφόρον, ἠερίφοιτα,
Ἀστρά τε λαμπετόωντα, τά τ' οὐρανὸς ἐστεφάωται.
Στὺξ δὲ τέκ' Ὠκεανοῦ θυγάτηρ, Πάλλαντι μιγεῖσα,
Ζῆλον καὶ Νίκην καλλίσφυρον ἐν μεγάροισι·
Καὶ Κράτος, ἠδὲ Βίην, ἀριδείκετα γείνατο τέκνα,
Τῶν οὐκ ἔστ' ἀπάνευθε Διὸς δόμος, οὐδέ τις ἕδρη,
Οὐδ' ὁδός, ὅππῃ μὴ κείνοις θεὸς ἡγεμονεύει,
Ἀλλ' αἰεὶ παρὰ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ ἑδριόωνται.
Ὡς γὰρ ἐβούλευσε Στὺξ ἄφθιτος Ὠκεανίνη,
Ἡματι τῷ ὅτε πάντας Ὀλύμπιος ἀστεροπητὴς
Ἀθανάτους ἐκάλεσσε θεοὺς ἐς μακρὸν Ὄλυμπον.
Εἶπε δ', ὃς ἂν μετ' ἐμὸν θεῶν Τιτῆσι μάχοιτο,
Μήπτ' ἀποραίσειν γεράων, πιμὴν δ' ἔχοιεν ἕκαστον
Ἐξέμεν ὃν τιπάρος γε μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.
Τὸν δ' ἔφατ' ὄσσ' ἄπιμος ἐὼν καὶ Κρόνου υἱὸς ἀγήρως,
Τιμῆς καὶ γεράων ὀφελοιτίμην ἣν θέμις ἔστι.
Ἦλθε δ' ἄρα πρώτη Στὺξ ἄφθιτος ἔλυμπόνδε
Σὺν σοῖσι παίδεσσιν, φίλου δίκῃ μήδεα παφίης.
Τῇ δὲ Ζεὺς τίμησε, θέσκελα δ' δῶρα ἔδωκεν.
Αὐτὴν μὲν γὰρ ἔθηκε θεῶν μέγαν ἔμμεναι ὅρκον,
Παῖδας δ' ἤματα πάντα ἑοὺς μεταναιέτας εἶναι.
Ὡς δ' αὔτως πάντεσσι δίκαιος, ὡς περ ἐόντες,
Ἐξ τέλεον· ἀμφὶς δὲ μέγα κρατεῖ ἠδὲ ἀνάσσει.
Φοίβῃ δ' αὖ Κοῖος πολυώνυμον ἦλθεν ἐς ἐυνήν,
Κυσαμένη δ' ἔκειτο θεὰ θεοῦ ἐν φιλότητι
Λητὼ κυανόπεπλον ἐγείνατο μείλιχον αἰεὶ,
Ἤπιον ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Μείλιχον ἐξ ἀρχῆς, ἀγανώτατον ἐντὸς Ὀλύμπου.
Γείνατο δ' Ἀστερίην ἐυώνυμον, ἣν ποτε Πέρσης
Ἤγαγετ' ἐς μέγα δῶμα, φίλην κεκλήσεσθαι ἄκοιτιν.
Ἡδ' ἐκύησε μιγεῖσα Ἑκάτην τέκε, τὴν περὶ πάντων
Ζεὺς Κρονίδης τίμησε, πόρε δὲ οἱ ἀγλαὰ δῶρα,
Μοῖραν ἔχειν γαίης τε καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
Ἡ δὲ καὶ ἀστερόεντος ἐπ' οὐρανοῦ ἔμμορε τιμῆς,
Ἀθανάτοις τε θεοῖσι τετιμένη ἐστὶ μάλιστα.
Καὶ γὰρ νῦν ὅτε που τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
Ἔρδων ἱερὰ καλὰ κατ' νόμον ἱλάσκηται,
Κικλήσκει Ἑκάτην· πολλὴ τέ οἱ ἕσπετο τιμὴ
Ῥεῖα μάλ' ᾧ θέσφατον γε θεὰ ἐπιδέξεται ἀρχάς.
Καὶ οἱ ὄλβον ὀπάζει· ἐπεὶ δύναμίς γε πάρεστιν.
Ὅσσοι γὰρ γαίης τε καὶ οὐρανοῦ ἐξεγένοντο,
Καὶ τιμὴν ἔλαχον, τούτων ἔχει αἶσαν ἁπάντων.
Οὐδέ τι μιν Κρονίδης ἐβίησατο οὐδέ τ' ἀπούρα
Ὅσσ' ἔλαχεν Τιτῆσι μετ' πρότερον θεοῖσιν,
Ἀλλ' ἔχει ὡς τὸ πρῶτον ἀπ' ἀρχῆς ἔπλετο δασμός.
Οὐδ' ὅτι μουνογενὴς, ἧσσον θεὰ ἔμμορε τιμῆς,
Καὶ γέρας ἐν γαίῃ τε καὶ οὐρανῷ ἠδὲ θαλάσσῃ.
Ἀλλ' ἔτι καὶ πολὺ μᾶλλον, ἐπεὶ Ζεὺς τίεται αὐτήν.
Ὧι δ' ἐθέλῃ μεγάλως φαίνεται, ἠδ' ὀνίνησιν.
Ἐν δ' ἀγορῇ λαοῖσι μεταπρέπει, ὅν κ' ἐθέλῃσιν.
Ἠ δ' ὁπότ' ἐς πόλεμον φθισήνορα θωρήσσωνται
Ἀνέρες, ἔνθα θεὰ παρίσταται οἷς κ' ἐθέλῃσι
Νίκην προφέρεμεν ὀπάσσαι, καὶ κῦδος ὀρέξαι.
Ἐν τε δίκῃ βασιλεῦσι παρ' αἰδοίοισι καθίζει.
Ἐσθλὴ δ' αὖθ' ὁπότ' ἄθλοις ἀγῶνι ἀεθλεύωσιν,
Ἔνθα θεὰ καὶ τοῖσι παρίσταται, ἠδ' ὀνίνησι.
Νικήσας δ' βίῃ καὶ καρτερὸς ἄεθλον,
Ῥεῖα φέρει χαίρων τε, τεκεῦσί τε κῦδος ὀπάζει.
Ἐσθλὴ δ' ἱππήεσσι παρεστήμεν οἷς κ' ἐθέλῃσι,
Καὶ τοῖς οἳ γλαυκὴν ἀνά τε πόντον ἐρέζοντες,

Εὐχόντες

Ἀρετὴν τε τοκεῦσιν κ.

Εὔχονται δ' Ἑκάτῃ καὶ ἐρικτύπῳ Ἐννοσιγαίῳ,
Ῥεῖα δ' ἄγχιστα κυδρὴ θεὸς ὤπασε πολλὰ,
Ῥεῖα δ' ἀφείλετο φαινομένῳ, ἐθέλουσά γε θυμῷ.
Ἐσθλὰ δ' ἐν σταθμοῖσι σὺν Ἑρμῇ κλεῖδ' ἀέξει.
Βουκολίας τ' ἀγέλας τε καὶ αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν, 445
Ποίμνας τ' ἐρεσπόλων γ' ὀΐων, θυμῷ γε θέλουσα,
Ἐξ ὀλίγων βελάει, καὶ ἐκ πολλῶν μείονα θῆκεν.
Οὕτω καὶ κεκόρυπται ἐν μακάρεσσι θεοῖσι,
Πᾶσι μετ' ἀθανάτοισι τετίμηται γεράεσσι.
Θῆκε δὲ μιν Κρονίδης κουροτρόφον, οἳ μετ' ἐκείνῳ 450
Ὀφθαλμοῖσιν ἴδοντο φάος πολυδερκέος Ἠοῦς.
Οὕτως ἐξ ἀρχῆς κουροτρόφος, αἰδοῖά τε τιμαί.
Ῥεία δ' οὐδ' ἀμύητος Κρόνῳ τέκε φαίδιμα τέκνα,
Ἱστίαν, Δήμητρα, καὶ Ἥρην χρυσοπέδιλον,
Ἰφθίμόν τ' Ἀΐδην, ὃς ἐνὶ πυκινοῖσι δόμοισι τέκνα, 455
Νηλεὲς ἦτορ ἔχων· καὶ ἐείκτυπον Ἐννοσίγαιον,
Ζηνά τε μητιόεντα, θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,
Τοῦ καὶ ὑπὸ βροντῆς πολεμίζεται εὐρεῖα χθών.
Καὶ τοὺς μὲν κατέπινε Κρόνος μέγας, ὅστις ἕκαστος
Νηδύος ἐξ ἱερῆς μητρὸς πρὸς γοῦνατ' ἵκοιτο· 460
Τὰ φρονέων, ἵνα μή τις ἀγαυῶν οὐρανιώνων
Ἄλλος ἐν ἀθανάτοισιν ἔχῃ βασιληΐδα τιμήν.
Πεύθετο γὰρ, Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
Οὕνεκά οἱ πέπρωτο ἑῷ ἐνὶ παιδὶ δαμεῖσαι,
Καὶ κρατερῷ περ ἐόντι, Διὸς μεγάλου διὰ βουλάς. 465
Τῷ ὄγε οὐκ ἀλαοσκοπιὴν ἔχεν, ἀλλὰ δοκεύων
Παῖδας οὓς κατέπινε· Ῥέην δ' ἔχε πένθος ἄλαστον.
Ἀλλ' ὅτε δὴ δὴ ἔμελλε θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν
Τέξεσθαι, τοτ' ἔπειτα φίλους λιτέσθαι τε τοκῆας
Τοὺς αὐτῆς, Γαῖάν τε καὶ Οὐρανὸν ἀστερόεντα, 470
Μῆτιν συμφράσασθαι ὅπως λελάθοιτο τεκοῦσα
Παῖδα φίλον, πίσυρα δ' ἐειπεῖν πάντας ἑοῦς,
Παίδων οὓς κατέπινε μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης.
Οἱ δ' ἐπιμαρψαν φίλῃ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ὀπέκριναν·
Καὶ οἱ πεφραδέτην ὅσα περ πέπρωτο γενέσθαι 475
Ἀμφὶ Κρόνῳ βασιλῆϊ καὶ υἱέϊ καρτερόθυμῳ.
Πέμψαν δ' ἐς Λύκτον, Κρήτης ἐς πίονα δῆμον,
Ὁππότ' ἄρ' ὀψιόστατον παίδων ἤμελλε τεκέσθαι,
Ζηνὰ μέγαν· τὸν μὲν οἱ ἐδέξατο Γαῖα Πελάσγη
Κρήτῃ ἐν εὐρείῃ τραφέμεν ἀπταλέεσσαί τε. 480
Ἔνθα μὲν ἶκτο φέρουσα θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
Πρώτην ἐς Λύκτον· Κρύψε δέ ἑ χερσὶ λαβοῦσα
Ἀντρῳ ἐν ἠλιβάτῳ, ζαθέῃς ὑπὸ κεύθεσι γαίης,
Ἀργαίῳ ἐν ὄρει πεπυκασμένῳ ὑλήεντι.
Τῷ δὲ σπαργανίσασα μέγαν λίθον ἐγγυάλιξεν
Οὐρανίδῃ μεγάλῳ ἄνακτι, θεῶν προτέρῳ βασιλῆϊ.
Τὸν τόθ' ἑλὼν χείρεσσιν ἑοῖς ἐγκάτθετο νηδύϊ,
Σχέτλιος· οὐδ' ἐνόησε μετ' φρεσὶν ὡς οἱ ὀπίσσω
Ἀντὶ λίθου εὸς υἱὸς ἀΐκητος καὶ ἀκηδὴς
Λείποιτ' ὅ μιν τάχ' ἔμελλε βίῃ καὶ χερσὶ δαμάσας, 490
Τιμῆς ἐξελάων, ὁ δ' ἐν ἀθανάτοισιν ἀνάξειν.
Καρπαλίμως δ' ἄρ' ἔπειτα μένος καὶ φαίδιμα γυῖα
Νῦτο τοῖο ἄνακτος· ὀπιπλομένου δ' ἐνιαυτοῦ
Γαῖης ἐννεσίῃσι πολυφραδέεσσι δολωθεὶς
Ὃν γόνον ἂψ ἀπέκηκε μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης, 495
Νικηθεὶς τέχνῃσι βίηφί τε παιδὸς ἑοῖο.
Πρῶτον δ' ἐξέμεσε λίθον, πύματον καταπίνων·
Τὸν μὲν Ζεὺς στήριξε κατ' χθονὸς ἐρυσθείης
Πυθοῖ ἐν ἠγαθέῃ, γυάλοις ὑπὸ Παρνησσοῖο,
Σῆμ' ἔμμεν' ἐξοπίσω, θαῦμα θνητοῖσι βροτοῖσι. 500
Λῦσε δ' πυθεγενέτας ἁλοῶν ὑπὸ δεσμῶν
Οὐρανίδας, οὓς δῆσε πατὴρ ἀεσιφρεσύνῃσιν,
Οἵ οἱ ἀπεμνήσαντο χάριν ἐρύσσαντες·
Δῶκαν δ' βροντήν, ἠδ' αἰθαλόεν τε κεραυνὸν,
Καὶ στεροπὴν· τοφρὶν δ' πολέμῳ Γαῖα κεκεύθει. 505
Τοῖς πίσυνος θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.
Κούρην δ' Ἰαπετὸς καλλίσφυρον Ὠκεανίνην
Ἠγάγετο Κλυμένην, καὶ ἐνὶ λέχος εἰσανέβαινεν.
Ἡ δ' οἱ Ἄτλαντα κρατερόφρονα γείνατο παῖδα·

Votáque faciunt Hecate, & valde frementi Neptuno.
Facile etiam prædam inclyta dea dedit copiosam,
Facile verò abstulit apparentem volens animo.
Bona præterea in stabulis cum Mercurio pecus augere,
Armentáque gregésque latos caprarum,
Gregésque lanigerarum, quium animo volens.
Ex paucis fœcunda facit, & ex multis pauciora reddit.
Adeo sane licet vnigenita ex matre existens,
Omnibus inter deos honorata est muneribus.
Fecit autem ipsam Saturnius alũnã iuuenũ, qui post ipsam
Oculis aspexerant lumen multa contuentis Auroræ.
Sic ab initio nutriens filios, atque hi sunt honores.
Facile verò domita à Saturno, peperit Illustres liberos,
Vestã, Cererẽ, & Iunonem aureis calceamentis gaudentem,
Fortémque Plutonem, qui sub terra domos incolit,
Immite cor habens, & valde sonantem terræ concussorem,
Iouémque consiliarum, deorum patrem atque hominum.
Cuius & à tonitru concutitur lata terra.
Atque istos quidem deglutiebat Saturnus magnus, quicunq;
Ex vtero sacro matris ad genua venerat:
Hæc animo voluens, ne vllus clarorum filiorum Cœli
Alius inter deos haberet regium decus.
Audierat enim ex Terra & cœlo stellis micante,
Quod sibi fatale esset proprio à filio domari,
Quantumuis robusto existenti, Iouis magni per consilia.
Ideoq; hic nõ cæcã speculationem habuit, sed insidias struens
Filios suos deuorabat. Rhea autẽ habebat luctũ grauem.
Sed quando iam Iouem erat deorum patrẽ atque virorum
Parsura, iam tum charis supplicabat parentibus
Suis terræq;, & cœlo stellis aptato,
Consilium vt suggererent, quo pacto lateret pariendo
Filium charum, possétque vlcisci furias patris sui
Contra filios, quos deuorabat ingens Saturnus versipellis.
Illi verò filiæ dilectæ auscultarunt atque moreis gesserunt,
Et ei commemorarunt quæcunque fatis constitutum esset fieri
Circa Saturnum Regem, & filium magnanimum.
Miserunt autem Lyctum Cretæ ad pinguem populum,
Cum minimum natu filiorum esset parsura,
Iouem magnum, hunc quidem ipsi suscepit Terra vasta
In Creta lata, ad educandum & enutriendum ab infantia,
Tum quidem peruenit ferens celerem per noctem nigram,
Primum ad ipsam Lyctum abscondit autem ipsum manib.
Antro in excelso, diuinæ sub latebris terræ. (prehensum
Argæo in monte denso syluoso.
Huic autẽ fasciis inuolutum magnũ lapidẽ in manus dedit
Cœli filio, præpotenti deorum priori regi,
Quem tum arreptum manibus, suum condidit in aluum.
Miser nec cogitauit animo, quod sibi in posterum
Pro lapide: filius inuictus & insepultus
Superesset, qui ipsum mox vi & manibus domitum
Ex honore expulsurus, ipséque immortalibus imperaturus
Celeriter autem deinde robur & fortia membra (sit.
Crescebant illius regis, vertente anno
Terræ consilio astuto circumuentus,
Suam sobolem uerum submisit magnus Saturnus versutus,
Victus artibus ac vi filij sui.
Primum verò euomuit lapidem vltimo deuoratum.
Illum quidem Iupiter firmiter defixit in terram spaciosam
Pytho in diuina, iugis sub Parnasso,
Monimentũ vt sit in posterũ, miraculũ mortalib. hominibus.
Soluit verò fratres ex patre noxijs à vinculis
Cœligenas, quos vinxerat pater ex amentia,
Qui ipsi memores fuerunt propter beneficia,
Dederúntque tonitrum, atque candens fulmen,
Et fulgur quod ante immanis terra occultabat:
Quibus confisus, mortalibus atque immortalibus imperat.
Filium porrò Iapetus pulchros talos habentem Oceanidem
Duxit Clymenem, & eundem lectum conscendit.
Ipsa verò ei Atlantem magnanimum peperit filium.

χ' ἐπιπλομένου δ' ἐνιαυτοῦ.

χ' ἐπιπλομένου.

Peperit praterea gloria præsignem Menœtium, atq; Pro-
Varium, versipellem, stultumq; Epimetheum, (metheum
Qui noxa statim ab initio fuit hominibus inuentoribus rerũ.
Primus enim Iouis fictam suscepit mulierem,
Virginem. iniurias verò inferentem Menœtium late-videns
In Erebum detrusit, ferens candenti fulmine, (Iupiter
Propter stultitiam & furtitudinem immensum.
Atlas verò cœlum latum sustinet dura ex necessitate,
Finibus in terra, è regione Hesperidum argutarum
Stans capitéque & indefessis manibus.
Hanc enim ipsi sortem destinauit prudens Iupiter. (tum,
Ligauit verò insolubilibus compedibus Promethea versu-
Vinculis difficilibus mediam per columnam adigens
Et ei aquilam immisit expansis alis: ceterum hic hepar
Comedebat mori nescium, quin ipsum crescebat par vbique
Noctu, quantum toto die edebat extentas alas habens amis.
Hunc quidem Alcmenæ pulchros talos habẽtis fortis filius
Hercules occidit, malum verò morbum profligauit
Iapetionidæ, & liberauit ab ægritudine,
Non inuito Ioue Olympio in alto imperante,
Quo Herculis Thebis geniti gloria esset.
Maior etiã quam antea super terram multos pascentem,
Ob idque veneratus honorabat præclarum filium.
Quamuis succensens remisit iram, quam prius habuerat,
Eo quòd contendisset consilio cum præpotenti Ioue.
Etenim quando disceptabant dij, mortalésque homines,
Meconæ, ibi tum magnum bouem prompto animo
Diuisum proposuit, Iouis mentem fallens.
Hac enim carnésque & intestina pingui adipe
In pelle deposuit, tegens ventre bouino.
In alterà rursum ossa alba bouis, dolosa arte
Rite disponens, deposuit tegens candida aruina.
Iámque tum ipsum alloquutus est pater hominúmq; deûmq;
Iapetionida omnium celeberrime regum,
O tu, quàm iniquè diuisisti partes.
Sic dixit, conuitiis procindẽs Iupiter perpetua consilia sciẽs.
Hunc rursum alloquutus est Prometheus vafer,
Dixit, & arridens dolosa non obliuiscebatur artis:
Iupiter gloriosissime, maxime deorum sempiternorum.
Harum elige vtram te in pectoribus animus iubet. (sciens,
Dixit sane dolosa cogitans. Iupiter autem perennia consilia
Cognouit, nec ignorauit dolũ. mala auẽ prospiciebat animo
Mortalibus hominibus quæ & perficienda erant.
Manibus verò hic vtrisque sustulit album adipem.
Irascebatur autem mente, ira verò eius occupauit animum,
Vt vidit ossa alba bouis dolosa ab arte.
Ex illo tempore dijs super terram genus hominum,
Adolent ossa alba odoratis in aris.
Hunc valde contristatus alloquutus est nubicogus Iupiter:
Iapetionida, omnes super consilia edoctus,
O tu, nondum dolosæ oblitus es artis?
Sic dixit ira percitus Iupiter prudentissimus,
Ex illo tempore, doli memor semper,
Non dabat Melijs ignis robur indefessi,
Mortalibus hominibus qui super terram habitant.
Sed ipsum decepit bonus filius Iapeti,
Furatus indomiti ignis eminus apparentem splendorem,
In concauaferula. momordit verò imo animo
Ioue in alto tonante, ad iramq; ipsum commouit caro corde,
Vt vidit inter homines ignis procul lucentem splendorem.
Protinus autem pro igne struxit malum hominibus.
E terra enim conformauit perquam celebris, vtróque pede
Claudicans
Virgini pudicæ simile, Saturnij consilio.
Cinxit verò & adornauit dea casys oculis Minerua,
Candida veste. à capite verò calyptram
Ingeniose factam manibus detinebat, mirum visu:
Circum verò ei serta florentis è floribus herba,
Optata imposuit capiti Pallas Minerua:
Circúmque ei coronam auream capiti posuit,

Τίκτε δ' ὑπερκύδιστα Μενοίτιον, ἠδὲ Προμηθέα 510
Ποικίλον, αἰολομῆτιν ἀμῶν τε τινοῖ τ' Ἐπιμηθέα,
Ὃς κακὸν ἐξ ἀρχῆς γίνετ' ἀνδράσιν ἀλφηστῆσι·
Πρῶτος γὰρ ῥα Διὸς πλάσσε ὑπερέδικτο γυναῖκα
Παρθένον. ὑβρίσσας δὲ Μενοίτιον ἐν ῥοῦσι Ζεὺς
Εἰς ἔρεβος κατέπεμψε, βαλὼν φολόεντι κεραυνῷ, 515
Εἵνεκ' ἀτασθαλίης τε καὶ ὑβρίος ὑπερόπλου.
Ἄτλας δ' οὐρανὸν ἀρραῖ ἔχει κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης,
Πείρασιν ἐν γαίης, κατὰ πρὸ Ἑσπερίδων λιγυφώνων
Ἑστώς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτοισι χέρεσσι·
Ταύτην γὰρ οἱ μοῖραν ἐδάσσατο μητιέτα Ζεύς. 520
Δῆσε δ' ἀλυκτοπέδῃσι Προμηθέα ποικιλόβουλον,
Δεσμοῖς ἀργαλέοισι μέσσον δόρυ κίον ἐλάσσας.
Καὶ οἱ ἐπ' αἰετὸν ὦρσε πανύπτερον· αὐτὰρ ὁ γ' ἧπαρ
Ἤσθιεν ἀθανάτου, τὸ δ' αἴξετο ἶσον ἁπάντῃ
Νυκτός, ὅσον πάσαν ἦμαρ ἔδοι πανυσίπτερος ὄρνις. 525
Τὸν μὲν ἄρ' Ἀλκμήνης καλλισφύρου ἄλκιμος υἱὸς
Ἡρακλέης ἔκτεινε, κακὴν δ' ἐκ δῆσε νοῦσον ἄλαλκεν
Ἰαπετιονίδην, καὶ ἐλύσατο δυσφροσυνάων·
Οὐκ ἄκων Ζηνὸς ὀλυμπίου ὑψιμέδοντος,
Ὀφρ' Ἡρακλῆος Θηβαγενέος κλέος εἴη 530
Πλεῖον ἔτ' ἢ τὸ πάροιθεν ἐπὶ χθόνα πουλυβοτείρᾳ.
Ταῦτ' ἄρα αἰζήσας τίμα ἀειδείκετον υἱόν·
Καί περ χωόμενος, παύσθη χόλου, ὃν πρὶν ἔχεσκεν
Οὕνεκ' ἐρίζετο βουλὰς ὑπερμενεῖ Κρονίωνι·
Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκρίνοντο θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρωποι 535
Μηκώνῃ, τότ' ἔπειτα μέγαν βοῦν πρόφρασσι θυμῷ
Δασσάμενος προέθηκε, Διὸς νόον ἐξαπαφίσκων.
Τῷ μὲν γὰρ σαρκάς τε καὶ ἔγκατα πίονι δημῷ
Ἐν ῥινῷ κατέθηκε, κατὰ γαστρὶ βοείῃ·
Τῷ δ' αὖτ' ὀστέα λευκὰ βοὸς δολίῃ ἐπὶ τέχνῃ. 540
Εὐθετίσας κατέθηκε, κατὰ γαστρὶ δημῷ.
Δὴ τότε μιν προσέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
Ἰαπετιονίδη, πάντων ἀριδείκετε βασιλῆες·
Ὦ πόπον, ὡς ἑτεροζήλως διεδάσσαο μοίρας.
Ὣς φάτο κερτομέων Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδώς. 545
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης,
Ἡ ῥ' ὀπιμεδέων, (δολίης δ' οὐ λήθετο τέχνης)
Ζεῦ κύδιστε μέγιστε θεῶν αἰειγενετάων,
Τῶν δ' ἕλ' ὁπποτέρην σε σοὶ φρένες θυμὸς ἀνώγει.
Ἦ ῥα δολοφρονέων. Ζεὺς δ' ἄφθιτα μήδεα εἰδὼς 550
Γνῶρ' οὐδ' ἠγνόησε δόλον· κακὰ δ' ὄσσετο θυμῷ
Θνητοῖς ἀνθρώποισι, τὰ καὶ τελέεσθαι ἔμελλεν.
Χερσὶ δ' ἔγ' ἀμφοτέρῃσιν ἀείρετο λευκὸν ἄλειφαρ.
Χώσατο δ' φρένας, ἀμφὶ χόλος δέ μιν ἵκετο θυμόν,
Ὡς ἴδεν ὀστέα λευκὰ βοὸς δολίῃ ἐπὶ τέχνῃ. 555
Ἐκ τοῦδ' ἀθανάτοισιν ἐπὶ χθονὶ φυλ' ἀνθρώπων
Καίουσ' ὀστέα λευκὰ θυήεντων ἐπὶ βωμῶν.
Τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς·
Ἰαπετιονίδη, πάντων πέρι μήδεα εἰδώς,
Ὦ πόπον, οὐκ ἄρα πω δολίης ἐπιλήθεο τέχνης; 560
Ὣς φάτο χωόμενος Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδώς·
Ἐκ τούτου δ' ἔπειτα, δόλου μεμνημένος αἰεὶ
Οὐκ ἐδίδου Μελίοισι πυρὸς μενεαίνοντος
Θνητοῖς ἀνθρώποις οἳ ἐπὶ χθονὶ ναιετάουσιν.
Ἀλλά μιν ἐξαπάτησεν ἐῢς παῖς Ἰαπετοῖο, 565
Κλέψας ἀκαμάτοιο πυρὸς τηλέσκοπον αὐγὴν
Ἐν κοίλῳ νάρθηκι. δάκεν δ' ἄρα νειόθι θυμὸν
Ζῆν ὑψιβρεμέτην, ἐχόλωσε δέ μιν φίλον ἦτορ,
Ὡς ἴδεν ἀνθρώποισι πυρὸς τηλέσκοπον αὐγήν.
Αὐτίκα δ' αὖτ' πυρὸς τεῦξεν κακὸν ἀνθρώποισι· 570
Γαῖαν γὰρ σύμπλασσε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις
Παρθένῳ αἰδοίῃ ἴκελον, Κρονίδεω διὰ βουλάς·
Ζῶσε δ' καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
Ἀργυφέῃ ἐσθῆτι· κατὰ κρῆθεν δὲ καλύπτρην
Δαιδαλέην χείρεσσι κατέχετο, θαῦμα ἰδέσθαι. 575
Ἀμφὶ δέ οἱ στεφάνους νεοθηλέας ἄνθεσι ποίης
Ἱμαρτοῦ παρέθηκε χαρίεσσα Παλλὰς Ἀθήνη·
Ἀμφὶ δὲ οἱ στεφάνην χρυσέην κεφαλῇφιν ἔθηκε,

Τὴν αὐτὸς

Τὴν αὐτὸς ποίησε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
Ἀσκήσας παλάμῃσι, χαριζόμενος Διὶ πατρί. 580
Τῇ δ' ἐνὶ δαίδαλα πολλὰ τετεύχατο, θαῦμα ἰδέσθαι,
Κτώεσσ' ὅσσ' ἤπειρος πολλὰ τρέφει ἠδὲ θάλασσα.
Τῶν ὅγε πόλλ' ἐνέθηκε· χάρεις δ' ἀπελάμπετο πολλή,
Θαυμαστή, ζωοῖσιν ἐοικότα φωνήεσσιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τεῦξε καλὸν κακὸν αὖτ' ἀγαθοῖσι, 585
Ἐξάγαγ' ἔνθ' ἄρ' ἄλλοι ἔσαν θεοὶ ἠδ' ἄνθρωποι,
Κόσμῳ ἀγαλλομένην Γλαυκώπιδος ὀβριμοπάτρης.
Θαῦμα δ' ἔχ' ἀθανάτους τε θεοὺς θνητούς τ' ἀνθρώπους,
Ὡς εἶδον δόλον αἰπὺν, ἀμήχανον ἀνθρώποισιν.
Ἐκ τῆς γὰρ γένος ἐστὶ γυναικῶν θηλυτεράων. 590
Τῆς γὰρ ὀλώιον ἔστι γένος, καὶ φῦλα γυναικῶν
Πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι ναιετάουσιν,
Οὐλομένης πενίης οὐ σύμφορα, ἀλλὰ κόρεσσι.
Ὡς δ' ἐπότ' ἐν σμήνεσι κατηρεφέεσι μέλισσαι
Κηφῆνας βόσκουσι, κακῶν ξυνώνας ἔργων, 595
Αἱ μὲν τε πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
Ἠματίαι πονέουσι, πιθεῖσί τε κηρία λευκὰ,
Οἱ δ' ἔνδοθι μένοντες ἐπιρρήσσασι κατ' ἀμβλοῖς,
Ἀλλότριον κάματον σφετέρῃσι ἐς γαστέρ' ἀμῶνται·
Ὡς δ' αὔτως ἀνδρεσσι κακὸν θνητοῖσι γυναῖκας 609
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης θῆκε, ξυνώνους ἔργων
Ἀρχαλέων. ἕτερον δ' πόρεν κακὸν αὖτ' ἀγαθοῖ·
Ὅς κε γάμον φεύγων καὶ μέρμερα ἔργα γυναικῶν,
Μὴ γῆμαι ἐθέλῃ, ὁλοὸν δ' ὅτε γῆρας ἵκηται,
Χήτει γηροκόμοιο, ὅδ' ἐν βιότου ἀθαλεύων 605
Ζώει, ἀποφθιμένου δὲ δαῆ κτῆνα δατέονται
Χηρωσαί. ᾧ δ' αὖ τε γάμου μοῖρα γένηται
Κεδνῆς δ' ἔχῃν ἄκοιτιν, ἀφαρῆν τε φρεσὶ θείῃσι,
Τῷ δ' ἀπ' αἰῶνος κακὸν ἐθλῷ αὐτοφυεῖ ἐν
Εἰμέναι· ὃς δέ κε τέτμῃ ἀτερπέος ἠνεθέλησε, 610
Ζώει ἐνὶ στήθεσιν ἔχων ἀλίαστον ἄνιαν
Θυμῷ καὶ κραδίῃ, καὶ ἀνήκεστον κακόν ἐστιν.
Ὡς οὐκ ἔστι Διὸς κλέψαι νόον οὐδὲ παρελθεῖν.
Οὐδὲ γὰρ Ἰαπετιονίδης Ἀκάκητα Προμηθεὺς
Τοῖό γ' ὑπεξέλυσε βαρὺν χόλον, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης 615
Καὶ πολυϊδρίης ἐόντα μέγας τό περ δεσμὸς ἐρύκει.
Βριάρεῳ δ' ὡς πρῶτα πατὴρ ἀνδύσατο θυμῷ,
Κόττῳ τ' ἠδὲ Γύγῃ, δῆσε κρατερῷ ἐνὶ δεσμῷ,
Ἠνορέην ὑπέροπλον ἀγαιόμενος καὶ ἰδέσθαι,
Καὶ μέγεθος· κατέναντε δ' ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης. 620
Ἐνθ' οἵγ' ἄλγε' ἔχοντες ὑπὸ χθονὶ ναιετάοντες,
Εἵατ' ἐπ' ἐσχατιῇ, μεγάλης ἐν πείρασι γαίης,
Δηθὰ μάλ' ἀχνύμενοι, κραδίῃ μέγα πένθος ἔχοντες.
Ἀλλ' ὅ γε Κρονίδης τε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
Οἷς τέκεν νύμφη Ῥείη Κρόνῳ ἐν φιλότητι, 625
Γαίης φραδμοσύνῃσι ἀνήγαγον ἐς φάος αὖτις.
Αὐτὴ γὰρ σφιν ἅπαντα διηνεκέως κατέλεξε,
Σὺν κείνοισι νίκην τε καὶ ἀγλαὸν εὖχος ἀρέσθαι.
Δηρὸν γὰρ μάρναντο πόνον δυσαλγέ' ἔχοντες,
Τιτῆνές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνου ἐξεγένοντο, 630
Ἀντίον ἀλλήλοισι δεξὰ κρατερὰς ὑσμίνας·
Οἱ μὲν ἀφ' ὑψηλῆς Οθρυος Τιτῆνες ἀγαυοὶ,
Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' ἠλύμποιο θεοὶ δοτῆρες ἐάων,
Οἷς τέκεν νύμφη Ῥείη Κρόνῳ ἐρατεινῇ.
Οἱ ῥα τότ' ἀλλήλοισι μάχην δυσαλγέ' ἔχοντες, 635
Σύνεχέως ἐμάχοντο δέκα πλείους ἐνιαυτούς.
Οὐδέ τις ἦν ἔριδος χαλεπῆς λύσις οὐδὲ τελευτὴ
Οὐδετέρῃσι, ἴσον δὲ τέλος πέτατο πολέμοιο.
Αλλ' ὅτε δὴ κείνοισι παρέσκευεν ἅπαντα,
Νέκταρ τ' ἀμβροσίην τε, τά περ θεοὶ ἄντοι ἔδοισι, 640
Πάντων ἐν στήθεσσιν ἀέξετο θυμὸς ἀγήνωρ.
Ὡς νέκταρ δ' ἐπάσαντο καὶ ἀμβροσίην ἐρατεινήν,
Δὴ τότε τοῖς μετέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
Κέκλυτέ μευ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἀγλαὰ τέκνα,
Ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει. 645
Ἤδη γὰρ μάλα δηρὸν ἐναντίοι ἀλλήλοισι
Νίκης καὶ κράτεος πέρι μαρνάμεθ' ἤματα πάντα,

Quam ipse fecerat inclytus Vulcanus,
Elaborans manibus, gratificans Ioui patri.
In hac artificiosa multa celata erant, mira visu,
Animantia quaecunque continens alit, atque mare.
Ex illis hic multa indidit. gratia verò resplendebat magna:
Mirabilis, animantibus similia vocalibus.
Caterùm postquam effecit pulchrum malum pro bono:
Eduxit eò vbi alij erant dij atque homines,
Ornatu gestientem caesiae Palladis forti patre prognatae,
Admiratio cepit immortalésque deos, mortalesq; homines,
Vbi viderunt dolum ardnum, inexplicabilem hominibus:
Ex illa enim genus est mulierum fœminearum.
Illius enim perniciosum est genus, & sexus mulierum.
Nocumentum ingens mortales inter viros habitant.
Perniciosa paupertati non accommodae, sed satietati:
Ac veluti cum in alueariis tectis apes
Fucos pascunt malorum participes operum:
Illae quidem per totum diem ad solem occidentem
Diurna festinant, & faciunt fauos albos:
At illi intus permanentes coopertis in alueariis,
Alienum laborem suum in ventrem metunt:
Similiter viris rem malam mortalibus mulieres
Iupiter altitonans dedit, participes operum
Difficilium. aliud verò praebuit malum pro bono.
Qui nuptias refugiens, & solicita opera mulierum,
Non vxorem ducere velit, nociuam verò attigerit senectã,
In penuria eius, quae senẽ foueat, hic etiã non victus indigus
Viuit: mortui verò possessionem inter se diuiduntur
Remoti cognati. cui verò nuptiarum conditio contigerit,
Pudicam verò habuit coniugem conuenientem praecordiis,
Huic ab eo malum bono aequiparat.
Esse. qui verò adeptus fuerit nocentis natiuitatis,
Viuit in pectoribus habens indefinentem mœstitiam,
Animo & corde, & immedicabile malum est.
Quoniam non licet Iouis fallere mentem, neque praeterire.
Neque enim Iapetionides Acacesius Prometheus
Illius euitauit gratiam iram: sed necessario,
Quamuis multiscium existentem, magnum vinculũ coërcet:
Briareo verò vbi primum pater iratus est animo,
Cottóque atque Gyge, ligauit forti vinculo,
Fortitudinem immanem admiratus, atque etiam formam:
Et magnitudinem collocauit sub terram latam:
Vbi dolores habentes sub terra agentes,
Sedent in extremitate magna in finibus terra,
Vsque valde mœrentes corde magnum luctum habentes.
Sed ipsos Saturnius atque immortales dij alij,
Quos peperit pulchricoma Rhea Saturni in amore,
Terrae consiliis subduxerunt ad lucem iterum,
Ipsa enim eis cuncta prolixè recensuit,
Cum illis victoriamq; & splendidam gloriam accepturos,
Diu enim pugnarunt, laborem animum cruciantem habẽtes,
Titanésque dij, & quotquot è Saturno nati sunt,
Contra sese mutuo per validas pugnas:
Ipsi quidem ab alta Othry Titanes nobiles,
Ab Olympo verò dij datores bonorum,
Quos peperit pulchricoma Rhea Saturno cubile iungens.
Illi sane tum inter se pugnã animum excruciantem habentes
Continuò pugnabant, decem plus annis:
Neque vlla erat contentionis molestae compositio: neq; finis
Alterutris: aequaliter autem finis extentus erat belli.
Sed quando iam apposuerunt congruentia omnia,
Nectárque ambrosiamq;, quibus dij ipsi vescuntur,
Omnium in pectoribus augebatur animus superbus,
Vbi nectar comederunt & ambrosiam amabilem.
Iam tum ipsis inter loquutus est pater hominúmque deorúmque:
Audite me Terraq; & Cœli inclyti filij,
Vt dicam quae me animus in pectoribus iubet:
Iam enim admodum diu aduersi nobis mutuo,
Victoria & imperio propugnauimus dies omnes,

Titanéſque dij & quotquot è Saturno ſati ſumus.
Vos verò magnámque vim & manus inuictas
κ. ἐναντίον. *Oſtendite Titanibus contrarij in pugna graui,*
Memores amicitiæ placidæ, quibus perpeſſis
Ad lucem redieritis moleſto à vinculo,
Noſtra per conſilia à caligine obſcura.
Sic dixit. illũ verò rurſum excepit Cottus irreprehenſibilis
Venerande, non indocta loqueris, ſed & nos (intellectus,
Scimus, quòd excellunt quidem præcordia, excellens verò eſt
κε. ἔστι δ' *Auxiliatur. vere immortalibus execrationis fuiſti horrẽdæ:*
ὀλοφρόνεσσι. *Tua verò prudentia ab caligine opaca,*
Retrograde iterum acerbis à vinculis
κ. ἔλυσ' αὖ. *Venimus, Saturni fili rex, inſperata paſſi.*
Ideóque nunc intento & prudenti conſilio,
Vindicabimus, veſtrum imperium, graui conflictu,
Pugnantes cum Titanibus per acria prælia.
Sic dixit. collaudarunt verò dij datores bonorum,
Sermone audito. belum verò cupiebat animus,
Magis etiã quàm antea: pugnam verò arduam excitarunt
Omnes fœminæq; & mares die illo.
Titanéſque dij, & quotquot Saturno procreati ſunt,
Quóſque Jupiter ex Erebo ſub terram miſit ad lucem,
Acres robuſtique, viros immenſas habentes.
Horum centum quidem manus ab humeris concitabantur,
Omnibus ſimul: capita verò vnicuique quinquaginta
Ex humeris enata ſunt ſuper firmis membris.
Qui cum Titanibus oppoſiti ſunt in pugna luctuoſa,
Saxa prærupta validis in manibus geſtantes.
Titanes verò ab altera parte confirmarunt phalanges,
Alacriter manuúque virtúque ſimul opus oſtendebant,
Vtrique. horrende verò inſonuit pontus immenſus.
Terra verò ſtridebat, ingemiſcebat verò latum cœlum.
Quaſſatum, è fundo verò concutiebatur amplus Olympus
Impetu à deorum. motus verò venit graui
Ad Tartarum tenebricoſum, pedum & alta vociferatio
Immodici tumultus, ictuúmque fortium.
Ita ſane inter mutuos ibant tela gemebunda.
Vox autem vtrorumque peruenit aut cœlum ſtellatum,
Adhortantium: at illi congrediebantur magno cum clamore.
Neq; ſanè amplius Iupiter cohibebat ſuum robur, ſed ipſius
Statim robore implebantur animi, & omnem
Exeruit vim, ſimul etiam à cœlo atque Olympo
Fulgurans incedebat conferum. fulmina autem
Celerrime vnà cum tonitru & fulgure volabant
Manu à robuſta, ſacram flammam rutilantes
Crebro: circum verò terra alma reboabat.
Ardens, crepitabat verò vndique igne valde magna ſylua.
Feruebat verò terra tota, & Oceani fluenta,
Pontuſq; immenſus: circumdedit autem calidus vapor
Titanes terreſtres. flamma verò ad aërẽ diuinum peruenit.
Magna. oculos verò viſu priuabat quantumuis fortium,
Splendor radians fulminiſque fulguriſq;.
Incẽdiũ autẽ immẽſũ occupauit Chaos. videbatur autẽ co-
Oculis aſpicere, ac auribus vocem audire. (ram
Iridem vt cum olim terra & cœlum latum ſuperne
Appropinquabat. talis enim maximus ſtrepitus excitabatur:
κε. μέγας ἐπὶ. *Hac quidem diruta, illo autem ex alto diruente,*
Tantus fragor erat diis confligentibus, (tabant,
Simul quoque venti motumq; pulueremq; cum ſtrepitu exci-
Tonitrúque fulgúrque & ardens fulmen, (rémque
Ardentia tela Iouis magni. ferebant autẽ fremitum, clamo-
In medium vtrorumque: ſtrepitus autẽ ingens excitabatur,
Stupenda pugna: robur autem exerebatur operum.
Inclinata verò eſt pugna. prius verò ſibi mutuo imminentes,
Fortiter pugnabant in forti prælio.
Illi verò inter primos pugnam acrem excitarunt,
Cottúſque, Briareúſque Gygéſque inſatiabilis belli.
Hi ſane trecentas petras robuſtis à manibus
Mittebant frequentes. obumbrarunt autem iaculis

Τιτῆνές τε θεοὶ καὶ ὅσοι Κρόνου ἐκγεγόμεθα.
Ὑμεῖς δὲ μεγάλου τε βίου καὶ χεῖρας ἀάπτους
Φαίνετε Τιτήνεσσιν ἐναντίοι ἐν δαΐ λυγρῇ, 650
Μνησάμενοι φιλότητος ἐνηέος, ἥν περ παθόντες
Ἐς φάος αὖ ἀφίκεσθε δυσηλεγέος ὑπὸ δεσμοῦ,
Ἡμετέρας δολίῃ βουλαῖς, ἐκ ζόφου ἠερόεντος.
Ὡς φάτο. τὸν δ' ὀξὺς Κόττος ἀμείβετο κόππος ἀμύμων,
Δαιμόνι' ἐκ μὲν δὴ πάντα πεφάσκεαι ἔπεα καὶ αὐτοὶ 655
Ἴδμεν ὅτι σε μὲν μὴν περὶ πάντων, περὶ δ' ἔξοχα νόημα,
Ἀλκτὴρ δ' ἀθανάτοισιν ἀρὴς ἔμεν χρυσέοιο·
Σῆς δ' ἐκ φραδέος μεσόμηνιν ὑπὸ ζόφου ἠερόεντος
Ἀφρόρρον δ' ὀξὺς ἀμείλικτων ὑπὸ δεσμῶν
Ἠλύθομεν, Κρόνου υἱὲ ἀνάξ ἀνέλπιστα παθόντες. 660
Τῷ καὶ νῦν ἀτενεῖ τε νόῳ καὶ δόλῳ ἐφέσσει βυλῇ
Ῥυσόμεθα κράτος ὑμὸν ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι,
Μαρναμένοι Τιτῆσιν ἀνὰ κρατερὰς ὑσμίνας.
Ὡς φάτ' ἐπήνησαν δὲ θεοὶ δωτῆρες ἐάων,
Μῦθον ἀκούσαντες. πολέμου δ' ἐλιλαίετο θυμὸς 665
Μᾶλλον ἔτ' ἢ τὸ πάροιθε· μάχην δ' ἀμέγαρτον ἔγειραν
Πάντες, θήλειαί τε καὶ ἄρσενες, ἤματι κείνῳ,
Τιτῆνές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνου ἐξεγένοντο,
Οἵς τε Ζεὺς ἐρεβεννὸν ἐκ χθονὸς ἦκε φάος δὲ,
Δεινοί τε κρατεροί τε, βίην ἀπόπληκτον ἔχοντες. 670
Τῶν, ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων εἰλάσσετο
Πᾶσιν ὁμῶς, κεφαλαὶ δὲ ἑκάστῳ πεντήκοντα
Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὀπὶ στιβαροῖσι μέλεσσιν.
Οἱ πότε Τιτήνεσσι κατέσταθεν ἐν δαΐ λυγρῇ,
Πέτρας ἠλιβάτους στιβαρὰς ἐν χερσὶν ἔχοντες. 675
Τιτῆνες δ' ἑτέρωθεν ἐκαρτύναντο φάλαγγας
Πεφρεδνέως, χειρῶν τε βίης θ' ἅμα ἔργον ἔφαινον
Ἀμφότεροι. δ' ἠνὸν δὲ τάχα πόντος ἀπείρων·
Γῆ δὲ μέγ' ἐσμαράγησεν· ἐπέσευε δ' οὐρανὸς ἀρὺς
Σειόμενος, πεδόθεν δ' ἐπινάσσετο μακρὸς Ὄλυμπος 680
Ῥιπῇ ὑπ' ἀθανάτων· ἔρνοσις δ' ἵκανε βαρεῖα
Ταρτάρου ἠερόεντα, ποδῶν αἰπεῖά τ' ἰαὴ
Ἀστείου ἰωχμοῖο, βολάων τε κραδάων.
Ὡς ἄρ' ὅγ' ἀλλήλοις ἔσαν βέλεα ξυνόεντα.
Φωνὴ δ' ἀμφοτέρων ἵκετ' οὐρανὸν ἀστερόεντα, 685
Κεκλομένων· οἱ δὲ ξυνίσαν μεγάλῳ ἀλαλητῷ.
Οὐδ' ἄρ' ἔτι Ζεὺς ἴσχεν ἑὸν μένος· ἀλλά νυ τό γε
Εἴδαρ μὲν μένεος πλῆτο φρένες, ἐκ δέ τε πᾶσαν
Φαῖνε βίην. ἄμυδις δ' ἄρ' ἀπ' οὐρανοῦ ἠδ' ἀπ' Ὀλύμπου
Ἀστράπτων ἔστειχε συνωχαδὸν. οἱ δὲ κεραυνοὶ 690
Ἰκταρ ἅμα βροντῇ τε καὶ ἀστεροπῇ ποτέοντο
Χειρὸς ὑπὸ στιβαρῆς, ἱερὸν φλόγα δ' εἰλυφόωντες
Ταρφέες. ἀμφὶ δὲ γαῖα φερέσβιος ἐσμαράγιζε
Καιομένη· λάκε δ' ἀμφὶ πυκὶ μεγάλῳ ἄπετος ὕλη.
Ἐζέε δὲ χθὼν πᾶσα, καὶ Ὠκεανοῖο ῥέεθρα, 695
Πόντος τ' ἀτρύγετος· πνοιὴ δ' ἄμορβε θερμὸς ἀϋτμὴ
Τιτῆνας χθονίους· φλὸξ δ' ἠέρα δῖαν ἵκανεν
Ἀπετος· ὄσσε δ' ἄμαρδε καὶ ἰφθίμων περ ἐόντων
Αὐγὴ μυρμαίρουσα κεραυνοῦ τε στεροπῆς τε.
Καῦμα δὲ θαυμάσιον κάτεχεν χάος· εἴσατο δ' αὖτε 700
Ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἠδ' ἔασιν ὤασιν ἀκούσαι,
Αὔτως ὡς ὅτε γαῖα καὶ οὐρανὸς ἀρὺς ὕπερθεν
Πίλνατο. τοῖος γὰρ κε μέγας δοῦπος ὀρώρει,
Τῆς μὲν ἐρειπομένης, τὸ δ' ὑψόθεν ἐξεριπόντος.
Τόσσος δοῦπος ἔγετο θεῶν ἔριδι ξυνιόντων. 705
Σὺν δ' ἄνεμοι ἔνοσίν τε κόνιν τ' ἐσφαράγιζον,
Βροντήν τε στεροπήν τε καὶ αἰθαλόεντα κεραυνὸν,
Κῶλα Διὸς μεγάλοιο· φέρον δ' ἐς μέσσον ἀμφοτέρων· ὄτοβος δ' ἄπλετος ὀρώρει
Σμερδαλέος· ἔριδος κάρτος δ' ἀτειρέα φαίνετο ἔργων· 810
Ἐκλίνθη δὲ μάχη. πρὶν δ' ἀλλήλοις ἐπέχοντες,
Ἐμμενέως ἐμάχοντο δι' κρατερὰς ὑσμίνας.
Οἱ δ' ἄρ' ἐν πρώτοισι μάχην δριμεῖαν ἔγειραν,
Κόττος τε, Βριάρεώς τε, Γύης τ' ἄατος πολέμοιο·
Οἵ ῥα τεσσήκοντα πέτρας στιβαρῶν ἀπὸ χειρῶν
Πέμπον ἐπασσυτέρας· χεῖρας δ' ἐπίασαν βελέεσσι

Τιτῆνας·

Τιτῆνας· ἠδ' τοὺς ὑπὸ χθονὸς ἀμφιδεΐης
Πέμψαν, ἠδ' δεσμοῖσιν ἐν ἀργαλέοισιν ἔδησαν,
Νικήσαντες χερσὶν ὑπερβίοις περ ἐόντας,
Τόσσον ἔνερθ' ὑπὸ γῆς ὅσσον οὐρανός ἐστ' ἀπὸ γαίης,
Ἰσον γὰρ τ' ἀπὸ γῆς ἐς τάρταρον ἠερόεντα.
Ἐννέα γὰρ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων
Οὐρανόθεν κατιὼν δεκάτῃ ἐς γαῖαν ἵκοιτο·
Ἐννέα δ' αὖ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων
Ἐκ γαίης κατιὼν, δεκάτῃ ἐς τάρταρον ἵκοι.
Τὸν περὶ χάλκεον ἕρκος ἐλήλαται, ἀμφὶ δέ μιν νὺξ
Τρισσαὶ κέχυται περὶ δειλὴν αὐχένι· ἄνωθεν
Γῆς ῥίζαι τε πεφύασι καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
Ἔνθα θεοὶ Τιτῆνες ὑπὸ ζόφῳ ἠερόεντι
Κεκρύφαται, βουλῇσι Διὸς νεφεληγερέταο,
Χώρῳ ἐν ἀθέσφατῳ, πελώρης ἔσχατα γαίης.
Τοῖς οὐκ ἐξιτόν ἐστι· πύλας δ' ἐπέθηκε Ποσειδῶν
Χαλκείας· τεῖχος περίκειται δ' ἀμφοτέρωθεν.
Ἔνθα Γύγης Κόττος τε καὶ ὁ Βριάρεως μεγάθυμος
Ναίουσιν, φύλακες πιστοὶ Διὸς αἰγιόχοιο.
Ἔνθά δὲ γῆς δνοφερῆς, καὶ ταρτάρου ἠερόεντος,
Πόντου τ' ἀτρυγέτοιο, καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος
Ἐξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν,
Ἀργαλέ', ἀθέσφατα, τά τε συγέουσι θεοί περ·
Χάσμα μέγ', οὐδέ κε πάντα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν
Οὖδας ἵκοιτ', εἰ πρῶτα πυλέων ἔντοσθε γένοιτο.
Ἀλλά κεν ἔνθα καὶ ἔνθα φέροι πρὸς θύελλα θύελλα,
Ἀργαλέον· δεινόν τε καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι
Τοῦτο τέρας, καὶ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ
Ἑστήκει, νεφέλῃς κεκαλυμμένα κυανέῃσι.
Τῶν πρόσθ' Ἰαπετοῖο πάις ἔχει ἠερόεν δόρυ
Ἑστὼς κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτῃσι χερσοῖν
Ἀστεμφέως ὄθι Νὺξ τε καὶ Ἡμέρα ἀμφὶς ἰοῦσαι
Ἀλλήλας προσέειπον, ἀμειβόμεαι μέγαν οὐδόν,
Χάλκεον, ἡ μὲν ἔσω καταβήσεται, ἡ δὲ θύραζε·
Ἔρχεται· οὐδέ ποτ' ἀμφοτέρας δόμος ἐντὸς ἐέργει·
Ἀλλ' αἰεὶ ἑτέρη γε δόμων ἔκτοσθεν ἐοῦσα,
Γαῖαν ὀπισσέφεται· ἡδ' αὖ δόμου ἐντὸς ἐοῦσα,
Μίμνει τὴν αὐτῆς ὥρην ὁδοῦ, ἧς αὖ ἵκηται.
Ἡ μὲν, ὁ δὲ χθονίοισι φάος πολυδερκὲς ἔχουσα·
Ἡ δ' Ὕπνον μὲν χερσὶ, κασίγνητον Θανάτοιο,
Νὺξ ὀλοὴ, νεφέλῃ κεκαλυμμένη ἠερόειδεῖ.
Ἔνθα δ' Νυκτὸς παῖδες ἐρεμνῆς οἰκί' ἔχουσιν,
Ὕπνος καὶ Θάνατος, δεινοὶ θεοί· οὐδέ ποτ' αὐτοὺς
Ἠέλιος φαέθων ὀπιδέρκεται ἀκτίνεσσιν,
Οὐρανὸν εἰσιών, οὐδ' οὐρανόθεν καταβαίνων.
Τὼ ἔτερος μὲν γαῖάν τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης
Ἡσυχος αὐτέρχεται καὶ μείλιχος ἀνθρώποισι·
Τοῦ δ' σιδήρεον μὲν κραδίη, χάλκεος δέ οἱ ἦτορ
Νηλεὲς ἐν στήθεσσι· ἔχει δ' ὃν πρῶτα λάβῃσιν
Ἀνθρώπων· ἐχθρὸς δ' καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
Ἔνθα θεοῦ χθονίου πρόσθεν δόμοι ἠχήεντες
Ἰφθίμου τ' Ἀΐδεω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης
Ἑστᾶσιν· δεινὸς δ' κύων πρόσθεν πάρεσι δὲ φυλάσσει,
Νηλεής· τέχνῃ δ' κακὴν ἔχει· ἐς μὲν ἰόντας
Σαίνει ὁμῶς οὐρῇ τε καὶ οὔασιν ἀμφοτέροισιν,
Ἐξιέναι δ' οὐκ αὖτις ἐᾷ πάλιν· ἀλλὰ δοκεύων,
Ἐσθίει ὅν κε λάβῃσι πυλέων ἔκτοσθεν ἰόντα.
Ἰφθίμου τ' Ἀΐδεω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης.
Ἔνθά δὲ ναιετάει στυγερὴ θεὸς ἀθανάτοισι,
Δεινὰ Στύξ, θυγάτηρ ἀφθίτου Ὠκεανοῖο
Πρεσβυτάτη· νόσφιν δ' θεῶν κλυτὰ δώματα ναίει
Μακρῇσι πέτρῃσι κατηρεφέ'· ἀμφὶ δ' πασσὰ
Κίοσιν ἀργυρέοισι πρὸς οὐρανὸν ἐσήρικται.
Παῖρα δ' Θαύμαντος θυγατὴρ πόδας ὠκέα Ἶρις
Ἀγγέλλει πολέεσσι τ' ἀρέα νῶτα θαλάσσης,
Ὁππότ' ἔρις καὶ νεῖκος ἐν ἀθανάτοισιν ὄρηται.
Καί ῥ' ὅστις ψεύδηται ἐλύμπια δώματ' ἔχοντων,
Ζεὺς δέ τε Ἶριν ἔπεμψε θεῶν μέγαν ὅρκον ἐνεῖκαι
Τηλόθεν ἐν χρυσέῃ προχόῳ πολυώνυμον ὕδωρ,

Titanas, atque hos quidem sub terram longe patentem
Miserunt, & vinculis molestis alligarunt,
Vincentes manibus magnanimos licet existentes,
Tantum infra sub terram, quantum cœlum distat à terra:
Par enim spatium à terra in Tartarum caliginosum.
Nouem enim noctes ac dies ferreus Acmon
Cœlitus delapsus, decimo die ad terram veniet:
Nouem rursus noctes & dies ereus Acmon
Ex terra descendens, decimo die ad Tartarum venit.
Quem circa ferreũ septũ ductum est, circũ verò ipsum noctis
Triplici ordine fusum est circa collum, sed superne
Terra radices creuerunt, & infructuosi maris.
Vbi dij Titanes sub caligine opaca πεφύασι.
Absconditi sunt, consilius Iouis nubicogi,
Regione in squalida, vasta vltima terra.
His non exitus patet: portas verò imposuit Neptunus
Ferreas: murus etiam circumdatus vtrinque
Illic Gyges, Cottúsque, & Briareus magnanimus
Habitant, custodes fidi Iouis egida habentis.
Ibidem terra tenebricosa: & tartari opaci,
Pontiq; infructuosi, & cœli stelligeri,
Ex ordine omnium fontes, & fines sunt,
Molesti, squalidi, quos oderunt dij,
Hiatus ingens. nec verò integro anno
Solum attinget, vbi primum portas intra venerit
Sed sane huc & illuc fert impetuosa procella,
Molesta, horrendúmque etiam immortalibus diis
Hoc monstrum, & noctis obscura domus horrenda
Stant, nubibus obtecta nigris.
Has iuxta Iapeti filius sustinebat cœlum latum,
Stans capitéque & indefessis manibus
Firmiter: quia tam nox quàm dies celeriter euntes χειρόοισι
Sese compellabant per vices, mutantes magnum limen,
Ferreum. hac quidem intras, illa verò foras
Egreditur. neque vnquam vtrasque domus intus cohibet.
Sed semper altera domos extra existens
Terram circa moueturr: altera rursum in domo existens.
Expectat horam itineris, donec veniat.
Hac quidem terrestribus multa cernens lumen habens,
Illa verò somnum in manibus, fratrem mortis,
Nox noxia, nube tecta atra.
Ibi autem Noctis filij obscura domos habent,
Somnus & mors, graues dij: neque vnquam eos
Sol lucidus intuetur radiis,
Cœlum scandens, nec cœlitus descendens.
Horum aliter quidem terrámque & lata dorsa maris,
Quietus percurrit & placidus hominibus.
Alterius verò ferreum quidem cor, æreum verò ei pectus
Crudele in præcordiis. habet autem quem semel arripuerit
Hominum: hostis verò etiam immortalibus diis.
Illic dei inferi in anteriore parte ædes resonantes,
Fortisque Plutonis, & grauis Proserpinæ
Stant asper autem canis pro foribus custodit,
Saeuus: artem autem malam habet. ad introeuntes quidem
Adulator pariter caudáque & auribus ambabus.
Exire verò non iterum permittit denuo, sed obseruans
Deuorat, quemcumq; prenderit portas extra existentem,
Fortisque Plutonis & grauis Proserpinæ.
Ibidem habitat abominanda dea immortalibus,
Horrenda Styx, filia reciprocantis Oceani
Maxima natu seorsim verò à diis inclytas ædes incolit
Ingentibus saxis superne tecta: circùm verò quaque
Columnis argenteis ad cœlum firmata est.
Raro verò Thaumantis filia pedibus velox Iris,
Nuncia, vertitur super lata dorsa maris,
Quando lis & contentio inter deos exorta fuerit. κατὰ λίθ.
Et sane quisquis mentiatur cœlestes domos tenentium,
Iupiter tum Irim mittit, deorum magnum iusiurandum, vt ferat.
Longe in aureo gutturnio celeberrimam aquam,

Frigidam, quæ è petra destillat alta
Excelsa. multum verò subtus terram spatiosam
E sacro flumine fluit per noctem nigram,
Oceani cornu. decima verò pars attributa est.
Nouem quidem circa terram, & lata dorsa maris
Vorticibus argenteis intortus in mare exit,
Vna verò ex petra profluit, magnum damnum dijs.
Quisquis periurum relictis iurauerit
Immortalibus, qui tonent vertices nimosi cœli,
Iacet exors integram per annum.
Neque ambrosia & nectaris accedit propisis
Cibum, sed iacet non respirans, & mutus,
Stratis in lectis. malus autem veternus obtinet.
Sed postquam morbo defunctus est magnum per annum,
Aliud ex alio excepit difficillimum certamen,
Nouennio autem à diis relegatur sempiternis,
Neque vnquam ad consilium ineundũ commiscetur, neq; ad
Nouem totis annis. decimo tandem commiscetur iterum
Cœtibus immortalium, qui celestes domos incolunt.
Tale enim iuramentũ constituerunt dij, Stygis perennẽ aquã
Antiquam istam, quæ tranat aridum locum.
Vbi terra caliginosa, & tartari obscuri,
Pontique infructuosi, & cœli stellati,
Ex ordine omnium fontes & fines sunt
Molesti squalidi. quos oderunt dij licet.
Illic splendidaq; portæ, & lapideum limen,
Immotum, radicibus longis compactum,
Sua sponte enatum. ante illud verò, extra omnes deos
Titanes habitant, vltra Chaos caligine obductum.
Ceterum valde tonantis Iouis inclyti auxiliarij,
Domos incolunt in Oceani fundamentis,
Cottus atque Gyges. Briareum quippe bonum existentem,
Generum suum fecit grauiter fremens Neptunus.
Dedit autem Cymopoliam, vt ducat in vxorem, filiam suã.
Ast vbi Titanes è cœlo expulit Iupiter,
Minimum natu peperit filium Typhoëum Terra magna,
Tartari compressu, per auream Venerem.
Cuius manus quidem sunt ob robur operibus aptæ,
Et pedes indefessi robusti dei. ex humeris verò ei
Erant centum capita serpentis horrendi draconis,
Linguis nigris lambentes. præterea ex oculis ei
Admirandorum capitum, sub supercilijs ignis micat,
Omnibus autem ex capitibus ignis flagrabat cernentis.
Voces quoque in omnibus erant horrendis capitibus,
Omnigenum sonitum emittentes ineffabilem. interdum enim
Sonabant, vt dijs intelligere liceret interdum rursum
Tauri valde mugientis, robore incoërcibilis vocem ferocis:
Interdum rursus leonis, impudentem animum habentis.
Interdum rursus catulis similia, mira auditu:
Interdum verò stridebat, resonabántque montes alti.
Et sanè erat opus perplexum die illo.
Atque certe ipse mortalibus & immortalibus imperasset,
Nisi statim intellexisset pater hominúmque deorúmque.
Grauiter autem intonuit, atque fortiter, vndique verò terra
Horrendè edidit fragorem, & cœlum latum superne,
Pontúsque & Oceani fluxus & infima loca terræ
Pedibus verò sub immortalib. magnus cõtremuit Olympus,
Excitato rege, ingemiscebat autem tellus.
Ardor autem ab vtrisque occupabat nigrum pontum,
Tonitrúque & fulguris igne ab isto immani,
Valde spirantium ventorúmque, & fulminis ardentis.
Feruebat autem terra omnis, & cœlum, atque mare
Furebat circum littora, circumquaque & fluctus magni
Impetu à deorum cõmotio verò difficilis sedatu coorirebatur,
Expauit autem Pluto inferis mortuis imperans,
Titanésque sub tartarũ detrusi, à Saturno seorsim existentes
Ob inextinguibilem fremitum, & grauem conflictum.
Iupiter verò postquam accumulauit suum robur, sumpsit verò arma,
Tonitrúque, fulgúrque & coruscans fulmen,

Ψυχρὸν, ὅ τ' ἐκ πέτρης κατα λείβεται ἠλιβάτοιο
Ὑψηλῆς, πολλὸν δ' ὑπὸ χθονὸς ἀρουδαίης
Ἐξ ἱεροῦ ποταμοῖο ῥέει δι' νύκτα μέλαιναν,
Ὠκεανοῖο κέρας. δεκάτη δ' ὅπι μοῖρα δέδασται·
Ἐννέα μὲν τε τοῖ γῆῖ τε καὶ ἀρεα νῶτα θαλάσσης 790
Δίνης ἀργυρέης εἰλιγμῶ τε εἰς ἅλα πίπτει,
Ἡ μί' ἐκ πέτρης προῤῥέει, μέγα πῆμα θεοῖσιν.
Ὅς κεν τὰ ὀπιορκόν ἀπολείψας ἐπομόσσῃ
Ἀθανάτων οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου,
Κεῖται *νηΐτμος τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτόν· 795
Οὐδὲ ποτ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἔρχεται ἄσσον
Βρώσιος, ἀλλά τε κεῖται ἀπάπνευστος καὶ ἄναυδος
Στρωτοῖς ἐν λεχέεσσι, κακὸν δ' ὅπι κῶμα κατλύπτει.
Αὐτὰρ ἐπὴν νοῦσον τελέσῃ μέγαν εἰς ἐνιαυτόν,
Ἀλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται χαλεπώτατος ἄθλος. 800
Ἐννέατες δ' θεῶν ἀπομείρεται αἰεὶ ἐόντων,
Οὐδέ ποτ' ἐς βουλὴν ἀπιμίσγεται οὐδ' ἐς δαῖτας
Ἐννέα πάντ' ἔτεα· δεκάτῳ δ' ἀπιμίσγεται αὖτις
Εἰρέας ἀθανάτων οἳ Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.
Τοῖον ἄρ' ὅρκον ἔθεντο θεοὶ Στυγὸς ἄφθιτον ὕδωρ, 805
Ὠγύγιον· τὸ δ' ἧνται κατα τυφέλου ἐξ χάρε.
Ἐνθα δ' γᾶς δνοφερῆς καὶ ταρτάρου ἠερόεντος,
Πόντου τ' ἀτρυγέτοιο καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος
Ἐξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν,
Αργαλέ', ἀρρόεντα, τά τε στυγέουσι θεοί περ· 810
Ἐνθάδε μὲν μαρμαρέαι τε πύλαι, καὶ *χάλκεος οὐδὸς
Ἀστεμφὲς, ῥίζῃσι δίμηκεσι πάντῃ ἀρηρώς,
Αὐτοφυές. πρόσθεν δ', θεῶν ἔκτοσθεν ἁπάντων,
Τιτῆνες ναίουσι, πέρην χάεος ζοφεροῖο.
Αὐτὰρ ἐπεὶ μάλα δὴ τοῖ Διὸς κλειτοὶ δόσαν ἔρεθος 815
Δώματα ναιετάουσιν ὁμῶς Ὠκεανοῖο θεμείθλοις,
Κόττῳ τ' ἠδὲ Γύγῃ. Βριάρεων γὰρ μὲν ἐόντα,
Γαμβρὸν ἑὸν ποίησε βαρύκτυπος Ἐννοσίγαιος,
Δῶκε δ' Κυμοπόλειαν ὀπυίεν θυγατέρα οἷ.
Αὐτὰρ ἐπεὶ Τιτῆνας ἀπ' οὐρανοῦ ἐξέλασσε Ζεύς, 820
Ὀπλότατον τίκε παῖδα Τυφωέα Γαῖα πελώρη,
Ταρτάρου ἐν φιλότητι, δι' χρυσέην Αφροδίτην.
Οὗ χεῖρες μὲν ἔασιν ὁμῶς ἐπὶ ἰσχύϊ ἔργατ' ἔχουσαι,
Καὶ πόδες ἀκάμαντοι κρατεροῦ θεοῦ ἐν δὲ οἱ ὤμοις
Ἦν ἑκατὸν κεφαλαὶ ὄφεος, *δ' φοῖο δράκοντος, 825
Γλώσσησι δνοφερῆσι λελειχμότες· ἐν δὲ οἱ ὄσσων
Θεσπεσίης κεφαλῆσιν ὑπ' ὀφρύσι πῦρ ἀμάρυσσε·
Πασέων δ' ἐν κεφαλέων πῦρ κάετο δερκομένοιο.
Φωναὶ δ' ἐν πάσῃσιν ἔσαν δεινῆς κεφαλῆσι
Παντοίη· ὅπ' ἐεῖσαι, ἀθέσφατον ἄλλοτε μὲν γὰρ 830
Φθέγγοντ', ὡς τε θεοῖσι συνιέμεν, ἄλλοτε δ' αὖτε
Ταύρου ἐειδόμενον μέγα τε ἄκρατον ὄσσαν ἀγαύρου,
Αλλοτε δ' αὖτε λέοντος ἀναιδέα θυμὸν ἔχοντος,
Αλλοτε δ' αὖ σκυλάκεσσιν ἐοικότα, θαῦμα ἀκούσαι,
Αλλοτε δ' αὖ ῥοίζεσκε, ὑπὸ δ' ἤχεν ὀρέα μακρά. 835
Καὶ νύ κεν ἔπλετο ἔργον ἀμήχανον ἤματι κείνῳ,
Καί κεν ὅγε θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάξει,
Εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
Σκληρὸν δ' ἐβρόντησε καὶ ὄβριμον· ἀμφὶ δὲ γαῖα
Σμερδαλέον κονάβησε, καὶ οὐρανὸς ἄνωθεν, 840
Πόντος τ' Ὠκεανοῦ τε ῥοαὶ, καὶ τάρταρα γαίης.
Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀθανάτοισι μεγας πεπεμίζετ' Ὄλυμπος,
Ὀρνυμένοιο ἄνακτος· ἐπεσεύαχίζε δὲ γαῖα.
Καῦμα δ' ὑπ' ἀμφοτέρων κάτεχεν ἰοειδέα πόντον,
Βροντῆς τε στεροπῆς τε πυρὸς ὑπὸ πιδὸ πελώρου, 845
Πρηστήρων ἀνέμων τε κεραυνοῦ τε φλεγέθοντος.
Ἔζεε δὲ χθὼν πᾶσα, καὶ οὐρανὸς ἠδὲ θάλασσα·
Θῦε δ' ἀρ' ἀμφ' ἀκτὰς, πολέες τ' ἀμφί τε κύματα μακρὰ,
Ῥιπῇ ὑπ' ἀθανάτων· ἐνοσίη δ' ἄσβεστος ὀρώρει.
Τρέετο δ' αἴδης ἐνέρων κατα δεδμήσιν ἀνάσσων, 850
Τιτῆνες δ' ὑπὸ τάρταρον, Κρόνου ἀμφὶς ἐόντες,
Ἀσβέστου κελάδου καὶ αἰνῆς δηριότητος.
Ζεὺς δ' ἐπεὶ οὖν κορέσσωσε ἑὸν μένος, εἵλετο δ' ὅπλα,
Βροντήν τε στεροπήν τε καὶ αἰθαλόεντα κεραυνὸν,

Πλῆξεν

ϰ. νήστιμος.

ϰ. λαΐνος.

ϰ. κεφαλαὶ ὄφεος.

Πλῆξεν ἀπ' Οὐλύμποιο ἐπάλμενος· ἀμφὶ δὲ πάντας
Ἔφρασε θεσπεσίας κεφαλὰς δεινοῖο πελώρου.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δή μιν δάμασε πληγῆσιν ἐμάσσας,
Ἤριπε γιγωθεὶς, πεπαλάχει δὲ γαῖα πελώρη.
Φλὸξ δὲ καρηνωθέντος ἀπέκυρτο τοῖο ἄνακτος,
Οὔρεσι ἐν βήσσῃσι αἰδηλῆς παιπαλοέσσης,
Πληθύος πολλὴ δὲ πελώρη κέετο γαῖα
Ἀτμῇ θεσπεσίῃ, καὶ ἐπήκατο κασσίτερος ὥς,
Τέχνῃ ὑπ' αἰζηῶν ἐκ τ' ἀθερίνου χρανοῖο
Θαλφθείς, ἠὲ σίδηρος ὅπερ κρατερώτατός ἐστιν,
Οὔρεσι ἐν βήσσῃσι δαμαζόμενος πυρὶ κηλέῳ,
Τήκεται ἐν χθονὶ δίῃ, ὑφ' Ἡφαίστου παλάμῃσιν·
Ὡς ἄρα τήκετο γαῖα σέλας πυρὸς αἰθομένοιο.
Ῥίψε δὲ μιν θυμῷ ἀκάχων ἐς τάρταρον ἠερόεντα.
Ἐκ δὲ Τυφωέος ἔσ' ἀνέμων μένος ὑγρὸν ἀέντων,
Νότου τε Νότου, Βορέω τε, καὶ ἀργέστεω Ζεφύροιο.
Οἱ γὰρ μὲν ὀνομαστὶ γενεῇ, θνητοῖς μέγ' ὄνειαρ.
Αἱ δ' ἄλλαι μάψ αὔραι ἐπιπνείουσι θάλασσαν,
Αἱ δή τοι πίπτουσαι ἐς ἠερόεσσαν πόντον,
Πῆμα μέγα θνητοῖσι, κακῇ δόοισιν ἀέλλαι·
Ἄλλοτε δ' ἄλλαι ἄησι, θλάσσουσαί τε νάας,
Ναύτας τε φθείρουσι· κακοῦ δ' οὐ γίνεται ἀλκὴ
Ἀνδράσιν οἳ κείνοισι συναντῶσιν κατὰ πόντον.
Αἱ δ' αὖ καὶ κατὰ γαῖαν ἀπείρεσιον ἀνθεμόεσσαν
Ἔργ' ἔρατα φθείρουσι κακαῖς ἀνέμων ἀνθρώπων,
Πιμπλεῦσαι κονίης τε καὶ ἀργαλέου κολοσυρτοῦ.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥα πόνον μάκαρες θεοὶ ἐξετέλεσσαν,
Τιτήσσι δὲ τιμὰς κρίναντο βίηφι,
Δή ῥα τότ' ὤτρυνον βασιλεύειν ἠδὲ ἀνάσσειν,
Γαίης φραδμοσύνῃσι, Ὀλύμπιον ἀστερόεντα ζεῦν·
Ἀθανάτων ὃ τοῖσιν εὖ διεδάσσατο τιμάς.
Ζεὺς δὲ θεῶν βασιλεὺς θεμεθλοῦν ἄμοχον θέτο Μῆτιν,
Πλεῖστα θεῶν εἰδυῖαν ἠδὲ θνητῶν ἀνθρώπων.
Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἤμελλε θεὰν γλαυκῶπιν Ἀθήνην
Τέξεσθαι, τότ' ἔπειτα δόλῳ φρένας ἐξαπατήσας
Αἰμυλίοισι λόγοισιν, εἑῷ ἐνὶ κήδεσι θῆκεν,
Γαίης φραδμοσύνῃσι καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος.
Τὼς γὰρ οἱ ἐφρασάτην, ἵνα μὴ βασιληΐδα τιμὴν
Ἄλλος ἔχῃ, Διὸς ἄντα, θεῶν αἰειγενετάων.
Ἐκ γὰρ τῆς εἵμαρτο φερέφρονα τέκνα γενέσθαι,
Πρώτην μὲν κούρην γλαυκώπιδα Τριτογένειαν,
Ἴσον ἔχουσαν πατρὶ μένος καὶ ἐπίφρονα βουλήν,
Αὐτὰρ ἔπειτ' ἄρα παῖδα θεῶν βασιλῆα καὶ ἀνδρῶν
Ἤμελλεν τέξεσθαι, ὑβριστὴν ἤτορ ἔχοντα·
Ἀλλ' ἄρα μιν Ζεὺς πρόσθεν ἑῷ ἐγκάθετο κήδει,
Ὡς δὴ οἱ φράσσαιτο θεὰ ἀγαθόν τε κακόν τε.
Δεύτερον ἠγάγετο λιπαρόζωνον Θέμιν, ἣ τέκεν Ὥρας,
Εὐνομίην τε, Δίκην τε, καὶ Εἰρήνην τεθαλυῖαν·
Αἵ τ' ἔργ' ὠφέλειαι κατὰ θνητοῖσι βροτοῖσι·
Μοῖρας δ', ἅς πλείστην τιμὴν πόρε μητίετα Ζεύς,
Κλωθώ τε Λάχεσίν τε καὶ Ἄτροπον, αἵ τε διδοῦσι
Θνητοῖς ἀνθρώποισιν ἔχειν ἀγαθόν τε κακόν τε.
Τρεῖς δὲ οἱ Εὐρυνόμη Χάριτας τέκε καλλιπαρήους,
Ὠκεανοῦ κούρη πολυπάτων εἶδος ἔχουσα,
Ἀγλαΐην καὶ Εὐφροσύνην, Θαλίην τ' ἐρατεινήν.
Τῶν καὶ ὑπὸ βλεφάρων ἔρος εἵετο δερκομενάων
Λυσιμελής· κάλλει δὲ δ' ὑπ' ὀφρύσι δερκιόωντες.
Αὐτὰρ ὁ Δημήτηρος πολυφόρβης ἐς λέχος ἦλθεν,
Ἣ τέκε Περσεφόνην λευκώλενον, ἣν Ἀϊδωνεὺς
Ἥρπασεν ἧς φίλης μητρὸς, ἔδωκε δὲ μητίετα Ζεύς.
Μνημοσύνης δ' ἐξαῦτις ἐράσσατο καλλικόμοιο,
Ἐξ ἧς αἱ Μοῦσαι χρυσοκρήδεμνοι ἐγένοντο
Ἐννέα τῆσιν ἄδυν θαλίαι καὶ τέρψις ἀοιδῆς.
Λητὼ δ' Ἀπόλλωνα, καὶ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν,
Ἱμείρουσα γόνον πέμε παντῶν ἐρανιώνων,
Γείνατ' ἄρ' αἰγιόχοιο Διὸς φιλότητι μιγεῖσα.
Λοισθοτάτην δ' Ἥρην θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν·
Ἡ δ' Ἥβην καὶ Ἄρηα καὶ Εἰλείθυιαν ἔπικτε,
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι θεῶν βασιλῆί καὶ ἀνδρῶν.

Percussit ab Olympo insiliens, circum verò omnia
Combussit ingentia capita, sæui portenti. κ. Ἔφρασε.
Cæterùm vbi ipsum vicit ictibus percutiens,
Cecidit mutilatus, ingeniscebat autem terra vasta.
Flamma autem fulmine icti, cũ impetu ferebatur illius regis,
Montis in concauitatibus opacis asperis,
Percussi. multa autem vasta ardebat terra,
Præ vapore ingenti, & liquescebat stannum veluti κ. Ἀτμῇ.
Arte ab iuuenum, et fabrefacto catino fusorio
Calefactum: atque ferrum quod solidissimum est, κ. ἠδὲ.
Montis in concauitatibus, victum igne combustiuo,
Liquescit in terra diuina à Vulcani manibus.
Sic sane liquescebat terra iubare ignis ardentis.
Abiecit autem ipsum animo tristatus, in tartarum latum.
Ex Typhoëo autem est ventorum vis humide flantium:
Excepto Noto Boreáque, & celeri Zephyro.
Qui sane ex diis sunt natiuitate, hominibus magna utilitas: κ. ὀνόμαστοι.
Ast alia leues aura inspirant mare.
Quæ vtique incidentes in nigrum pontum, κ. μακρὰ.
Clades magna hominibus malo rapiuntur turbine:
Nunc hæ, nunc illæ flant, dissipántque naues,
Nautásque perdunt. mali autem non est remedium
Viris, qui illis occurrunt in ponto.
Eædem rursum per terram immensam floribus ornatam,
Opera iucunda corrumpunt humo progenatorum hominum,
Replentes pulueréque & molesto strepitu.
Sed postquam sanè laborem dij beati perfecerunt.
Cum Titanibus autem pro honore pugnarunt vi,
Iam tum impellebant regnare atque imperare,
Ex terræ consilio, Olympum late cernentem Iouem
Immortalibus hic verò inter illos rite distribuit munia, κ. ἀστερόεντα ζεῦν.
Iupiter autem deorũ rex primâ vxorẽ suã fecit, prudentiã.
Plurimum ex diis edoctam & mortalibus hominibus.
Sed cum iam esset deam cæsys oculis Mineruam
Parituram, ibi dum dolis animo decepto,
Blandis sermonibus, suum incondidit aluum,
Telluris consiliis, & cœli stellati.
Illa duo enim ei dixerunt, ne regium honorem
Alius haberet Iouis loco, deorum sempiternorum:
Ex hac enim in fatis erat, prudentes liberos nasci,
Primam quidẽ, virginem cæsys oculis prædiram in Tritone,
Per habentem patris robur, & prudens consilium.
Cæterùm deinde sane filium deorũ regem & virorũ genitã,
Erat paritura, magnum animum habentem:
Sed ipsum sanè Iupiter antè suo condidit ventre
Sic ei consulebat dea bonúmque malúmque.
Postea duxit splendidam Themin, quæ peperit Horas,
Eunomiámque, Dicénque, & Irenen florentem,
Quæq; opera matura faciunt apud mortales homines:
Parcasq;, quibus maximum honorẽ dedit prudens Iupiter,
Clothóque Lachesinq;, & Atropon, quæ dant
Mortalibus hominibus habere bonúmque malúmque.
Tres verò ei Eurynome Gratias peperit pulchras genas habentes,
Oceani filia, à multis optatam formam habens
Aglaiam, & Euphrosynem, Thaliámque amabilem,
Quarum & à palpebris amor destillat contuentium
Soluens membra. iucundum verò sub superciliis aspicientes.
Porrò hic Cereris multos pascentis ad lectum venit,
Quæ peperit Proserpinam pulchris vlnis, quam Pluto
Rapuit sua à matre: dedit autem consiliarius Iupiter.
Mnemosynem verò deinceps amauit pulchricomam,
Ex qua Musæ aureæ mitra reuinctæ natæ sunt
Nouem: quibus placent commissa, & oblectatio cantus.
Latona autem Apollinem & Dianam sagittis gaudentem,
Amabilem prolem supra omnes cœlites,
Genuit sane, Aegiochi Iouis amori mixta.
Postremam verò Iunonem floridam fecit vxorem.
Hæc autem Heben, & Martem, & Lucinam peperit,
Mixta amore deorum regi & hominum.

Ipse verò ex capite cæsis oculis præditam Tritogeniam,
Acrem in agris tumultuantẽ, ducem exercitus, indomitam,
Venerandam: cui clamoréque placuerunt, bellaq; pugnaq;.
Iuno autem Vulcanum inclytum amori indulgens,
Genuit, & vires intendit, & contendit cum suo marito,
Præ omnibus artibus ornatum cœlitibus.
Ex Amphitride autem & graui crepo Neptuno,
Triton late potens natus est magnus: qui maris
Fundum tenens, apud matrem charam, & patrem regem
Incolit auream domum, vehemens deus. sed Martis
Clypeos dissecanti Venus Timorem & Metum peperit,
Graues, quique virorum densas turbant phalanges,
In bello horrido, una cum Marte vrbes deuastante.
Et Harmoniam quam Cadmus magnanimus duxit vxorẽ.
Ioui verò Atlantis filia Maia peperit gloriosum Mercuriũ
Præconem deorum, sacrum lectum conscendens.
Cadmi filia verò ei Semele peperit clarum filium,
Rem cum eo habens, Dionysum hilarem,
Immortalem mortalis, nunc verò ambo dij sunt.
Alcmene verò peperit vim Herculaneam
Mixta amore Ioui nubicogo.
Aglaiam verò Vulcanus valde inclytus claudicans,
Minimam natu è Gratiis floridam duxit vxorem.
Sed aureo crine conspicuus Bacchus flauam Ariadnem,
Filiam Minois, in flore existentem fecit coniugem.
Hanc verò ei immortalem expertémq; senij fecit Saturnus.
Hebem autẽ Alcmenæ pulchros talos habentis fortis filius.
Vis Herculis peractis luctuosis certaminibus
Filiam Ionis magni, & Iunonis aureis calceamentis vtentis.
Pudicam duxit vxorem, in Olympo nimoso.
Felix qui magno facinore inter deos confecto,
Habitat illæsus, & carens senio perpetuo.
Soli autem rapido peperit inclyta Oceanis
Perseis, Circémque & Aeetem regem.
Aeetes autem filius lucem hominibus dantis Solis,
Filiam Oceani perfecti fluuij
Duxit deorum ex voluntate, Idyiam pulchris genis præditã.
Hæc autẽ ei Medeã pulchros talos habentẽ amori indulgẽs
Peperit, succumbens per auream Venerem.
Vos quidem nunc valete cœlestes domos tenentes,
Insulæq; & continentis, terræ & salsus intus pontus.
Nunc autem dearum cœtum cantate blandiloqua,
Musæ Olympiades, filiæ Iouis Aegiochi,
Quæcunque mortales apud viros cubantes,
Deæ, pepererunt dijs similem prolem.
Ceres quidem Plutum genuit, præstantissima dearum,
Iasio heroi mixta iucundo amore,
Nouali inter proscisso, Cretæ in pingui populo,
Bonum: qui vadit super terram & lata dorsa maris
Omnẽ. Ei verò qui adipiscitur, & cuius ad manus venerit.
Illum locupletem fecit, multamq; ei præbuit felicitatem.
Cadmo præterea Harmonia filia aureæ Veneris,
Ino & Semelem, & Agauen pulchras genas habentem.
Autonoënq;, quam duxit Aristhæus densa cæsarie præditus,
Genuit, & Polydorum mœnis pulchre cinctis in Thebis.
Filia verò Oceani Chrysaori magnanimo
Mixta amore abundantis auro Veneris,
Callirhoë peperit filium mortalium pulcherrimum omnium,
Geryonem, quem interfecit vis Herculana,
Bones propter flexipedes circumfluam in Eurythea.
Tithono verò Aurora peperit Memnona aereo galea muni-
Aethiopum regem: & Emathionem regem. (tum,
Cæterùm Cephalo plantauit inclytum filium,
Fortem Phaëtontem dijs similem virum:
Qui sane iuuenem tenerum florem habentem gloriosæ pubertatis,
Filium iuuenilia sapientem renidens Venus,
Incitauit instituens & ipsum in templis
Aedituum nocturnum fecit, dæmonem diuinum.
Filiam verò Aeetæ à Ioue nutriti regis

Αὐτὸς δ' ἐκ κεφαλῆς γλαυκώπιδα Τριτογένειαν,
Δεινὴν, ἐγρεκύδοιμον, ἀγέστρατον, ἀγρυπόλεμον, 935
Πότνιαν, ἣ κέλαδοί τε ἄδον πόλεμοί τε μάχαι τε.
Ἥρη δ' Ἡφαιστον κλυτὸν ἐν φιλότητι μιγεῖσα
Γείνατο, (καὶ ζαμενήσασ, καὶ ἔριδι φῶ κατὰ κοῖτον)
Ἐκ πάντων τεχνῆσι κεκασμένον ἐρικυδείων.
Ἐκ δ' Ἀμφιτρίτης καὶ ἐρικτύπου Ἐννοσιγαίου 930
Τρίτων ἀρυσίπορος ἤνετο μέγας, ὅς τε θαλάσσης
Πυθμένα ἔχων, ἅδε μητρὶ φίλῃ καὶ πατρὶ ἄνακτι
Ναίει χρυσέα δῶ, δεινὸς θεός. αὐτὰρ Ἄρηι
Ῥιπαστῇ Κυθέρεια Φόβον καὶ Δεῖμον ἔπικτεν
Δεινοὺς, οἵτ' ἀνδρῶν πυκιναὶ κλονέουσι φάλαγγας 935
Ἐν πολέμῳ κρυόεντι, σὺν Ἀρηϊ πτολιπόρθῳ.
Ἁρμονίην θ' ἣν Κάδμος ἐϊκτήσατο θυμοδάρειραν.
Ζηνὶ δ' ἄρ' Ἀτλαντὶς Μαῖα τέκε * κύδιμον Ἑρμῆν,
Κήρυκ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχος εἰσαναβᾶσα.
Καδμείη δ' ἄρα οἱ Σεμέλη τέκε φαίδιμον υἱόν, 940
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι, Διώνυσον πολυγηθέα,
Ἀθάνατον θνητή· νῦν δ' ἀμφότεροι θεοί εἰσιν.
Ἀλκμήνη δ' ἄρ' ἔπικτε βίην Ἡρακληείην,
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι Διὸς νεφεληγερέταο.
Ἀγλαΐην δ' Ἡφαιστος ἀγακλυτὸς ἀμφιγυήεις 945
Ὁπλοτάτην Χαρίτων, θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν.
Χρυσοκόμης ὃ Διώνυσος ξανθὴν Ἀριάδνην,
Κούρην Μίνωος, θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν·
Τὴν δέ οἱ ἀθάνατον καὶ ἀγήρω θῆκε Κρονίων.
Ἥβην δ' Ἀλκμήνης καλλισφύρου ἄγχιμος υἱὸς,
Ἷς Ἡρακλῆος, τρήσας τοὺς ἄντας ἀέθλους, 950
Παῖδας Διὸς μεγάλοιο καὶ Ἥρης χρυσοπέδιλα,
Αἰδοίην θέτ' ἄκοιτιν ἐν Ὀλύμπῳ νιφόεντι·
Ὄλβιος, ὃς μέγα ἔργον ἐν * ἀθανάτοισιν ἀνύσας,
Ναίει ἀπήμαντος καὶ ἀγήρως ἤματα πάντα. 955
Ἠελίῳ δ' ἀκάμαντι τέκε κλυτὴ Ὠκεανίνη
Περσὴς Κίρκην τε καὶ Αἰήτην βασιλῆα.
Αἰήτης δ' υἱὸς φαεσιμβρότου Ἠελίοιο,
Κούρην Ὠκεανοῖο τελήεντος πυκαμοῖο
Γῆμε, θεῶν βουλῇσιν, Ἰδυῖαν καλλιπάρηον. 960
Ἡ δέ οἱ Μήδειαν ἐϋστέφανον ἐν φιλότητι
Γείνατ' ὑποδμηθεῖσα δόλῳ χρυσῆν Ἀφροδίτην.
Ὑμεῖς μὲν νῦν χαίρετ' ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Νῆσοί τ', ἠπείροί τε, καὶ ἁλμυρὸς ἐνδοθι πόντος.
Νῦν δὲ θεάων φῦλον ἀείσατε ἡδυέπειαι 965
Μοῦσαι, Ὀλυμπιάδες κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο,
Ὅσαι δὴ θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν ἐδμηθεῖσαι
Ἀθάνατα γείναντο θεοῖς ὀπιηκόα τέκνα.
Δημήτηρ μὲν Πλοῦτον ἐγείνατο, δῖα θεάων,
Ἰασίῳ Ἥρωϊ μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι, 970
Νειῷ ἐνὶ τριπόλῳ, Κρήτης ἐν πίονι δήμῳ,
Ἐσθλόν ἐς εἶσ' ὀπιπεύοντ' τε, καὶ ἀμφὶς νῶτα θαλάσσης,
Πᾶσαν· τῷ ὃ τυχόντι καὶ οἷ κ' ἐς χεῖρας ἵκηται,
Τόνδ' ἀφνειὸν ἔθηκε, πολὺν τέ οἱ ὤπασεν ὄλβον.
Κάδμῳ δ' Ἁρμονίη θυγάτηρ χρυσῆς Ἀφροδίτης, 975
Ἰνώ καὶ Σεμέλην καὶ Ἀγαυὴν καλλιπάρηον,
Αὐτονόην θ', ἣν γῆμε Ἀρισταῖος βαθυχαίτης,
Γείνατο, καὶ Πολύδωρον, ἐϋστεφάνῳ ἐνὶ Θήβῃ.
Κούρη δ' Ὠκεανοῖο Χρυσάορι καρτερόθυμῳ
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι πολυχρύσου Ἀφροδίτης, 980
Καλλιρόη, τέκε παῖδα βροτῷ * κάρτιστον ἁπάντων,
Γηρυονέα· τὸν κτεῖνε βίη Ἡρακλείη
Βοῶν ἕνεκ' εἰλιπόδων ἀμφιῤῥύτῳ ἐν Ἐρυθείῃ.
Τιθωνῷ δ' Ἠὼς τέκε Μέμνονα χαλκοκορυστὴν,
Αἰθιόπων βασιλῆα, καὶ Ἠμαθίωνα ἄνακτα· 985
Αὐτάρ τοι Κεφάλῳ φυτήσατο φαίδιμον υἱόν,
Ἰφθίμων Φαέθοντα, θεοῖς ὀπιηκέλον ἄνδρα.
Τόν ῥα νέον τέρεν ἄνθος ἔχοντ' ἐεικυῖαν ἄνασσα,
Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα, φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη
Ὠρτ' ἀνέρεψ' ἱκμῆν· καί μιν ζαθέοις ἐνὶ νηοῖς 990
Νηοπόλον νύχιον ποιήσατο, δαίμονα δῖον.
Κούρῃ δ' Αἰήτᾳ διοτρεφέϊ βασιλῆϊ

Αἰετ-

Αἰσονίδης, βουλῇσι θεῶν αἰειγενετάων,
Ἦγε παρ' Αἰήτου, τελέσας γόνος ἀτάλοιο,
Τοὺς πολλοὺς ἐπέτελλε μέγας βασιλεὺς ὑβρίζων, 995
Υβριστὴς Πελίης, ἠδ' ἀτάσθαλος, ὀβριμοεργός.
Τοὺς τελέσας ἐς Ἰωλκὸν ἀφίκετο, πολλὰ μογήσας,
Ὠκείης ὀλκῇ νηὸς ἄγων ἠϊκόμοιο κούρην,
Αἰσονίδης· καὶ μιν θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν.
Καί ῥ' ἦγε δμηθεὶς ὑπ' Ἰήσονος ποιμένι λαῶν, 1000
Μήδειον τίκτε παῖδα· τὸν οὔρεσιν ἔτρεφε Χείρων
Φιλλυρίδης· μεγάλου δὲ Διὸς νόος ἐξετέλεσσε.
Αὐτὰρ Νηρῆος κοῦραι ἁλίοιο γέροντος,
Ἡ τοι μὲν Φῶκον Ψαμάθη τέκε δῖα θεάων,
Αἰακοῦ ἐν φιλότητι, δμῇ χρυσῆν Ἀφροδίτῃ· 1005
Πηλεῖ δ' δμηθεῖσα θεὰ Θέτις ἀργυροπέζα
Γείνατ' Ἀχιλλῆα ῥηξήνορα, θυμολέοντα.
Αἰνείαν δ' ἄρ' ἔπικτεν ἐϋστέφανος Κυθέρεια,
Ἀγχίσῃ ἥρωϊ μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι,
Ἰδῆς ἐν κορυφῇσι πολυπτύχου, ὑλήεσσης. 1010
Κίρκη δ' Ἠελίου θυγάτηρ Ὑπεριονίδαο,
Γείνατ', Ὀδυσσῆος πταλασίφρονος ἐν φιλότητι,
Ἀγρέον, ἠδὲ Λατῖνον* Ἀμώμονά τε Κρατερήν τε·
Οἳ δή τοι μάλα τῆλε μυχῷ νήσων ἱεράων
Πᾶσιν Τυρσηνοῖσιν ἀγακλυτοῖσιν ἄνασσον. 1015
Ναυσίθοον δ' Ὀδυσῆι Καλυψὼ δῖα θεάων
Γείνατο, Ναυσίνοόν τε, μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι.
Αὗται μὲν θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν ἐγκαθέσσαι
Ἀθάνατοι γείναντο θεοῖς ἐπιείκελα τέκνα.
Νῦν δ' γυναικῶν φῦλον ἀείσατε, κὐδνέπιδες
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο.

Aesonides, voluntate deorum sempiternorum,
Abduxit ab Aeta, pactis plenis suspiriis certaminibus
Quæ multa imperabat magnus rex, superbus,
Violentus Pelias, & iniquus fortium facinorum patrator.
Quibus peractis ad Iolcum rediit, multa perpessus,
Veloci in nave vehens pulchris oculis præditam puellam,
Aesonides, & ipsam floridam fecit uxorem.
Et sanè hac domita ab Iasone pastore populorum,
Medeum peperit filium, quem in montibus educabat Chirō
Philyrides: magni verò Iovis voluntas perficiebatur.
Ceterùm Nereides filiæ marini senis, Ν. τοῦ ἁλίου.
Et sanè quidem Phocum Psamathe peperit, præstantissima
Aeaci in amore, per auream Venerem. (dearum,
A Peleo autem subacta dea Thetis candidos pedes habēs,
Genuit Achillē prorumpētē per viros, leonis animū haben-
Aeneam porrò peperit pulchrè coronata Cytherea, (tem.
Anchisæ heroi mixta iucundo amore,
Idæ in verticibus, habentis multos anfractus, syluosa.
Circe verò Solis filia, filij Hyperionis,
Peperit Vlyssis arumnosi in amore,
Agrium, atque Latinum, Amymonemq́, Craterumq́;
Qui sanè valde procul in recessu insularum sacrarum, Ν. ἀμώμονά τε, καὶ τε.
Omnibus Thyrrhenis valde inclytis imperabant.
Nausithoum verò Vlyssi Calypso excellentissima dearum
Genuit, Nausinoūmque mixta grato amore.
Hæ quidem mortales apud viros cubantes
Dea, pepererunt dijs pares filios.
Nunc verò fœminarum agmen cantate suauiloqua
Musæ Olympiades, filiæ Iouis à capra nutritæ.